

ಕನಕದಾಸ ವಿರಚಿತ
ನಟಜರಿತ್ರ

ಸಂ : ದೇ. ಜವರೇಗೌಡ

ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ
ಸಮ್ಮೇಳನ
ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆ

ಕನಕದಾಸ ವಿರಚಿತ

ನಳಚರಿತ್ರೆ

ಸಂ: ದೇ. ಜವರೇಗೌಡ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೨

NALACHARITHRE: A Kannada Classic by Sree Kanakadasa, Edited by D. Javare Gowda, Published by Manu Baligar, Director, Department of Kannada and Culture, Kannada Bhavana, J.C.Road, Bengaluru - 560 002.

ಈ ಆವೃತ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಮುದ್ರಿತ ವರ್ಷ : ೨೦೧೧

ಪ್ರತಿಗಳು : ೧೦೦೦

ಪುಟಗಳು : XI + ೧೩೨

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೪೫-೦೦

ರಕ್ಷಾಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಕೆ. ಚಂದ್ರನಾಥ ಅಚಾರ್ಯ

ಮುದ್ರಕರು :

ಮೆ|| ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆರ್ಟ್ಸ್

ನಂ. ೨೯, ಸುಬೇದಾರ್ ಭತ್ತಂ ರೋಡ್

ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೨೦ ದೂ : ೨೩೩೪೨೨೨೪

ಬಿ.ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ
ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು
ಸಿಎಂ/ಪಿಎಸ್/೨೬/೧೧

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ
ವಿಧಾನಸೌಧ
ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬೦ ೦೦೧

ಶುಭ ಸಂದೇಶ

ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಏಕೀಕರಣಗೊಂಡು ೫೫ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ರಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿ ಸ್ಮರಣೀಯಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಸರ್ಕಾರದ ಮಹದಾಶಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ "ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ"ವನ್ನು ಇದೇ ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅಂಗವಾಗಿ ನಾಡಿನ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಾಗಿರುವ ಪ್ರಗತಿಯ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನದ ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೃಜನಶೀಲ ಮತ್ತು ಸೃಜನೇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳ ೧೦೦ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕರ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಹಂಬಲ ನಮ್ಮದು.

ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಕೃತಿರತ್ನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಸಹೃದಯತೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಯೋಜನೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ ೨೪.೦೧.೨೦೧೧

(ಬಿ.ಎಸ್.

ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ)

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಗೋವಿಂದ ಎಂ. ಕಾರಜೋಳ

ವಿಧಾನಸೌಧ

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ,

ಬೆಂಗಳೂರು - ೦೧

ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಹಾಗೂ ಜವಳಿ ಸಚಿವರು

ಚೆನ್ನಡಿ

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯು ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಂಗವಾಗಿ ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮರುಮುದ್ರಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಂಡ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರಬಂಧ, ವಿಮರ್ಶೆ, ನಾಟಕ, ಕವನ ಸಂಕಲನ- ಹೀಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೂ ನನ್ನ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಈ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಲುಪಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳಾಗಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಭಾವಿ ಪೀಳಿಗೆಯವರಿಗೆ ದಾರಿದೀಪಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಜನತೆ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪಡೆದರೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ ೧೮.೦೧.೨೦೧೧

(ಗೋವಿಂದ ಎಂ. ಕಾರಜೋಳ)

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯು ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪುನರ್‌ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿತು. ಕೃತಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಈ ಮಹತ್ವದ ಯೋಜನೆಯ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸುಯೋಗ ನನ್ನದಾಯಿತು.

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನಾನು ವಿವರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿರಿಸಲು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯು ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನೂ ಇಲಾಖೆಯನ್ನೂ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸುವುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರವಾಗಿಯೇ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಈ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದದ್ದು ಸುದೈವದ ಸಂಗತಿ. ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಮಹತ್ವದ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಮಿತಿಯು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಮಿತಿಯ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಕಾರ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಶ್ರೀ ಮನು ಬಳಿಗಾರ್ ಅವರು ನೆರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಂಗಳ ದೀಪದ ಬೆಳಕನ್ನು ಹರಡುವ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪೂರ್ಣಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಿರಿಗನ್ನಡಂ ಗೆಲ್ಲೆ !

ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿ ರಾವ್

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ದಿನಾಂಕ ೧೬.೧೧.೨೦೧೦

ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ

ಹೊನ್ನುಡಿ

ನಾಡಿನ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಜನಜೀವನದ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಅಳೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೃತಿಗಳು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಬದನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ದೀರ್ಘವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪರಂಪರೆ ಚೆಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನದು.ಹಾಗೆಯೇ ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೂಡ ಪಂಪ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಶರಣರು, ದಾಸರು ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.ಅದರ ಸಮೃದ್ಧತೆಗೆ ಏಳು ಜ್ಞಾನಪೀಠಗಳ ಗರಿಮೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಕರ್ನಾಟಕವು ಏಕೀಕರಣಗೊಂಡು ೫೫ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾದಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕವೂ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಘಟನೆ.

ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಾಗಿರುವ ಪ್ರಗತಿಯ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನದ ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೃಜನಶೀಲ ಹಾಗೂ ಸೃಜನೇತರ ಪ್ರಕಾರದ ೧೦೧ ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಮೂಲಕ ಈ ಕೃತಿಗಳ ಸದುಪಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

(ಐ.ಎಂ. ವಿಠಲಮೂರ್ತಿ)

ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಿಗಳು

ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ

ಎರಡು ನುಡಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ವತಿಯಿಂದ "ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ"ದ ಅಂಗವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿರುವ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದುಗರಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸದಾಶಯ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಲು ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಪ್ರೊ.ಎಲ್.ಎಸ್.ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್‌ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಹೆಸರಾಂತ ಸಾಹಿತಿ | ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಈ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯು ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ಯೋಜನೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತರಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಲೇಖಕರು ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುದಾರರುಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಓದುಗರು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ ೧೭.೦೧.೨೦೧೧

(ರಮೇಶ್ ಬಿ.ಝಳಕಿ)

ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ವಾರ್ತಾ ಇಲಾಖೆ

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯು ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ 'ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ'ದ ಅಂಗವಾಗಿ ಸುಮಾರು ನೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಈ ಮೂರೂ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಂಡ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ನೇಮಿಸಿರುವ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯು ಮರುಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಇಲಾಖೆಯು ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಲೇಖಕರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪ್ರೊ.ಎಲ್.ಎಸ್.ಶೇಷಗಿರಿ ರಾವ್‌ರವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳಾದ ಡಾ.ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ, ಡಾ.ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಡಾ.ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಡಾ.ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ, ಡಾ.ಎಚ್.ಜೆ.ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪಗೌಡ, ಡಾ.ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ, ಡಾ.ಎನ್.ಎಸ್.ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ, ಡಾ.ಪಿ.ಎಸ್.ಶಂಕರ್, ಶ್ರೀಮತಿ ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕ್ಕರ್, ಡಾ.ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ ಇವರುಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮರುಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕರಿಗೂ, ಹಕ್ಕುದಾರರಿಗೂ ಮತ್ತು ಕರಡಚ್ಚು ತಿದ್ದಿದವರಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು.

ಸದರಿ ಪ್ರಕಟಣಾ ಯೋಜನೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತರಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಶಂಕರಪ್ಪ, ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, (ಸು.ಕ.), ಶ್ರೀಮತಿ ವೈ.ಎಸ್.ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಣಾ ಶಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ನನ್ನ ನೆನಕೆಗಳು. ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಹಿರಿಯಕಲಾವಿದರಾದ ಶ್ರೀ ಸಿ.ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ನೆನಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆಫ್ಸ್ ನ ಮಾಲೀಕರಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಲ್.ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗೂ ನನ್ನ ನೆನಕೆಗಳು.

ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕನ್ನಡ ಓದುಗರಿಗೆ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ದೊರಕದೇ ಇದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರದಾಸೋಹ ನಡೆಸುವ ಆಶಯ ನಮ್ಮದು. ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ ೧೧.೦೧.೨೦೧೧

ಮನು ಬಳಿಗಾರ್

ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಪ್ರೊ.ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿ ರಾವ್

ಸದಸ್ಯರು

ಡಾ|| ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ

ಡಾ|| ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ

ಡಾ|| ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ

ಡಾ|| ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ

ಡಾ|| ಎನ್.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ

ಡಾ|| ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ

ಡಾ|| ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ

ಡಾ|| ಎಚ್.ಜೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಗೌಡ

ಶ್ರೀಮತಿ ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕ್ಕರ್

ಡಾ|| ಪಿ.ಎಸ್. ಶಂಕರ್

ಸದಸ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಶ್ರೀ ಮನು ಬಳಿಗಾರ್, ಕ.ಆ.ಸೇ.

ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಪೀಠಿಕೆ

೧

ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದ ಪ್ರಾಚೀನತೆ:

ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅದು ಸರ್ವ ಜನಾದರಣೀಯವಾಗಿದ್ದು, ಭಾರತೀಯ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು, ಭಾರತೀಯತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಬೆಳೆಸುವ ಮಾನಸಿಕ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಸಾವಿತ್ರಿ ಕಥೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರೋಪಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇದರಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಕಥೆ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಅದು ತವರುನೆಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಹೊರಗಿನ ನಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷಾದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ೧೮೧೯ ರಿಂದಲೂ ಅದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಅನೇಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಧಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇಂದಿಗೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಕಥೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಲೆ ಬಲೆಯಲ್ಲದ ಜಾಟಿಲ್ಯರಹಿತವಾದ ಸರಳ ಸುಲಭವಾದ ಶೈಲಿ ಕಥಾತಂತ್ರ ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಸಿದ್ಧಿ ಪಾತ್ರರಚನೆಗಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಹೃದಯರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ. ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಂತು ಅದು ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹರಿಕಥೆ ಪಾರಾಯಣ

1. ಎನ್.ಎಂ.ಪಂಜೆರ್ ಅವರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ The Ocean of Stories ಎಂಬಗ್ರಂಥದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಜರ್ಮನ್, ಇಟಾಲಿಯನ್, ಜೆಕ್, ಪೋಲಿಷ್, ರಷ್ಯನ್, ಗ್ರೀಕ್, ಹಂಗೇರಿಯನ್ ಮೊದಲಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಗಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ:

i) Nalus, a sanskrit poem from the Mahabharata: Edited with Latin translation and notes, by F. Bopp, 1819, ii) The Story of Nala and Damayanthi: Translated into English Prose by Pandit Jagannatha, St. Louis 1881). iii) Nala Damayanti: ADrama in five Acts and in prose and verseScottish Branch Press Negapatam, 1894.

ನಾಟಕಗಳ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ವಸ್ತುವಾಗಿದ್ದು, ಇಂದಿಗೂ ಮನೆ ಮನೆಯ ಮತ್ತು ಮನ ಮನದ ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ.

ಇಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಚಿರಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನವಾದ ಮಹಿಮಾಸ್ವದ ವಾದ ಗುರುಕೃತಿ ಯಾವ ಸುಮೂಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ, ಎಂಥ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಕವಿಕುಲ ಗುರುವಿನ ಪ್ರತಿಭಾಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿತೋ, ಲೇಖನ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕೇವಲ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ

ಮಾನಸಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಿತೋ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ, ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಭರತಖಂಡ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಫಲವತ್ತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆಯೆನ್ನುವ ವಿಚಾರ ಜಗತ್ತೆಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನ ಕುಣಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತ ಮತಿಗಳ್ ಎಂಬ ಸತ್ಯವಚನಕ್ಕೆ ಪಂಚತಂತ್ರ ಹಿತೋಪದೇಶ ಜಾತಕ ಕಥೆಗಳು ಜೀವಂತ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ. ಮತ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ, ತತ್ಪೋಷಣೆ, ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಗೆ, ಜನಜೀವನ ನಿರೂಪಣೆಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪೋಷಣೆಗೆ ಕಥಾತಂತ್ರ ಪ್ರಬಲ ವಾಹಕವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡು, ನಾಡಿನ ಸರ್ವಕಷವಾದ ಲೌಕಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕವಾದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕ ಸಾಧನವಾಗಿರಬೇಕು, ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ತ್ರಿಪಿಟಕಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಜೈನಾಗಮಗಳಿಗೆ ಕಥೆಗಳು ಪಾಮರ ಪ್ರಣೀತವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಜಾನಪದ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಫಲಗಳಾದ ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವೈದಿಕರೂ ಬೌದ್ಧರೂ ಜೈನರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಾಧನೆಗಾಗಿ ತಮಗೆ ತೋರಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯವಾದ ಕಥೆ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ.

ಈ ಉಪಾಖ್ಯಾನ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅರಣ್ಯಪರ್ವ ಇಂಥ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳ ಗಣಿ. ವನವಾಸದ ಕ್ಷೇಶ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಚಿತ್ತಕ್ಷುಭೆಯನ್ನಡಗಿಸಿ ಶಮದಮೆಶಾಂತಿಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮುನಿಗಳು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಕಥಾಪೀಯೂಷವನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವಾದರೂ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುವು, ಬಹುಶಃ ದ್ವಾಪರಯುಗಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಕೃತ ತ್ರೇತಾಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದ ಮಹಾಮಹಿಮರ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತಾದುವು ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ರಾಮನ ಕಥೆ ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಪಾಂಡವರ ಕಥೆಗಿಂತ ಹಿಂದಿನದೆನ್ನುವ ವಿಷಯ ಸುಸ್ಪಷ್ಟ, ವರ್ಣನಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಳನ ಕಥೆ ಮೊದಲೇ ಬರುವುದರಿಂದ, ಆ ಕಥೆಯ ಸಹಜ ಸರಳತೆಯಿಂದ, ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ವನವಾಸ ಪ್ರಕರಣದ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಅದು ರಾಮೋಪಾಖ್ಯಾನಕ್ಕಿಂತ ಪುರಾತನವಾದದ್ದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅರ್ಜುನ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದ ನಂತರ, ಉಳಿದ ಪಾಂಡವರು ಕಾಮ್ಯಕವನದಲ್ಲಿರುತ್ತ, ತಮಗೊದಗಿದ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ನೆನೆದು, ಅರ್ಜುನವಿಯೋಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿ ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬೃಹದಶ್ವನೆಂಬ ಋಷಿ ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ “ಹಿಂದೆ ನಳನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ರಾಜನಿದ್ದ. ಅವನು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟ, ಅವನನ್ನು ಪುಷ್ಕರನೆಂಬವನು ಮೋಸದಿಂದ ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಲು ಅವನೂ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದ. ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ವೀರ ಸೋದರರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆ; ಅವನಿಗೆ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಶೋಕಿಸಬೇಡ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಥೆ ಸುಕ್ತಂಕರ್ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ

ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿರಲಾರದು. ಕಥೆಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತತೆ, ರಚನೆಯ ಅಕ್ಷಿಪ್ತತೆ, ಮತ್ತು ತಂತ್ರದ ಸರಳತೆಯಿಂದಾಗಿ, ಇದು ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದದ್ದೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ಈ ಕಥೆ ಸೋಮದೇವನ ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದಲ್ಲಿ (೧೦೬೩) ಮೈ ದೋರಿರು ವುದರಿಂದಲೂ, ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ ಗುಣಾಡ್ಯನ ಬೃಹತ್ಕಥೆಯ ನಿಕಟ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇದನ್ನೋಳ ಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನಗ್ರಂಥ ಬೃಹತ್ಕಥೆಯೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾಮ್ಯ ವೈಷಮ್ಯಗಳಿವೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ಕಥೆಯ ಎರಡು ಪಾಠಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿದ್ದಿರ ಬಹುದೆಂದು ಈ ಸಾಮ್ಯವೈಷಮ್ಯಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದು. ಟಾನಿ ಎಂಬ

1 ಇಲ್ಲಿ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರು ಇಬ್ಬರೇ; ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂವರು; ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರು ಮಂದಿ, ಜೊತೆಗೆ ಮಂತ್ರಿ ನೌಮ್ಯ, ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಗಲೀ ಪಾಂಡವರಾಗಲೀ ಅನುಭವಿಸಿದಂಥ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳು, ಅಪಾರವಾದುವು, ಜಟಿಲವಾದುವು. ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ವನವಾಸಾವಧಿ ನಳದಮಯಂತಿಯರ ವನವಾಸಾವಧಿಗಿಂತ ದೀರ್ಘವಾದುದು.

2 2 ವಚನ ಭಾರತ. ಪುಟ 129

3 A.B. Keith, A History of Sanskrit Literature (ಪುಟ 288)

4 ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಳನ ಕಥೆಯನ್ನು ಎ. ಆರ್. ಕೃ. ಅವರು ಕಥಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

Xiv

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಂಗ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರೊಬ್ಬರು ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರವನ್ನು ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭಾಷಾಂತರ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಅವಶ್ಯಕವಾದೆಡೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದ ಪಂಜೆರ್ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆಂಗ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ ಇತಿಹಾಸಕಾವ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನದೊಂದು, ಅದು ವೇದಗಳಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಭಾಷೆಯ ಶೈಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರು ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಪ್ತವ್ಯಸನಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ದ್ಯೋತ ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಶಸ್ಯ ಪಡೆದಿದೆ. ಅದು ಕೆಟ್ಟ ಚಾಳಿಯೆಂದು ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ವಿವೇಕಗಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಕ್ತವಾಗಿರುವ ಈ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ನಳನ ಕಥೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂದು ಉಹಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ದ್ಯೋತಕ್ರೀಡೆಯಿಂದ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದಂಥ ನಷ್ಟಸಂಕಟಗಳು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ನಳಚರಿತ್ರೆಯ ಮೂಲಕ ಮೈದೋರಿ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ನಾಡಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಡಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

- 1 There is however, ample evidence in the tale itself to show that it dates back long before the Epic period, and can be assigned, with but little doubt, to vedic days.

There are several points to be noticed in assigning it to a much earlier period than that of the work in which it appears. It forms no part of the main plot of the Mahabharata and is inserted in exactly the same way as the Rgveda stories (e.g. Urvasi and Pururavas) are introduced by Somadeva. The language and textual forms agree much more with those employed in the Veda than in the Epics. But perhaps the most important point is that all the gods mentioned are Vedic : Indra, Agni, Varuna and Yama. There is no mention of Siva or Visnu. In most cases, these post-Vedic deities would have been added in addition. But in the case of such a popular story as Nala the transforming hand of the editor has been with-held.

Somadeva, however, being a poet at a court where saiva Hinduism was at its height, felt constrained to introduce the chief deity of his work and so the love of Nala and Damayanthi is said to be greater than that of Siva and Parvathi (275-276)

- 2 ದ್ಯೋತವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ, ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸುಖದಿಂದ ವಂಚಿತನಾದ ಜೂಜುಗಾರನೊಬ್ಬನ ಗೋಳಾಟ ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿದಾರುಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ: Vedic Reader, ಪುಟ 186 - 195.

ನಳನ ಕಥೆ ವೇದದಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿತು. ಶಾತಪಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಮೂದಾತಿ ಪಡೆದಿರುವ ನಳನ ಹೆಸರಿಂದ ಈ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣಭೂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿಷಧರು ಆರ್ಯತರ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ, ಅನೇಕ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿದ್ದು, ಅವರಲ್ಲಿ ನಳ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು.' ಉದಯನನಂತೆ ಅವನ ಹೆಸರೂ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮನೆಮಾತಾಗಿರಬೇಕು. ಅವನ ದೋಷರಹಿತವಾದ ಸೌಂದರ್ಯ, ವಿವಾಹವೈಭವ, ದ್ಯೋತಲಂಪಟತ್ವ, ಸತಿಯಿಂದಗಲಿ ಅಲೆದಲೆದು ಪಟ್ಟ ಪಾಡು, ಪುನರ್ಮಿಲನ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲ ಜನತೆಯ ಸ್ಮೃತಿ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಸುಭದ್ರವಾಗಿ ನೆಲಸಿರಬೇಕು. ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಅವು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕಿವಿಗೆ, ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹರಿಯುವಾಗ, ಸುಯೋಜಿತವಾಗಿ ಸುಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿರಬೇಕು. ಕಾರಕದಲ್ಲಿ ಕುರು-ಪಾಂಚಾಲರ ವಿಷಯ ಬರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಕೃಷ್ಣ ಪಾಂಡವರ ಹೆಸರೇ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಳನ ಹೆಸರು ಪಾಂಡವರ ಹೆಸರಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದದ್ದೆಂದು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

9

ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಮಹಾಭಾರತ ಋಣಿ:

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದು ಜಾನಪದ ಕಥೆಯಾಗಿ ಉಗಮ ಗೊಂಡು, ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ತೇಲುತ್ತ, ಕುರುಪಾಂಡವರ ಕಥೆ 'ಜಯ' ಎಂಬ ನಾಮಧೇಯದಿಂದ ಅಂಕುರಿಸಿ, ಭಾರತವಾಗಿ, ಮಹಾಭಾರತವಾಗಿ ಇಡೀ ಭರತಖಂಡದ ಆಸ್ಟ್ರಿಕ್ ಆರ್ಯ ದ್ರಾವಿಡ ಮೊದಲಾದೆಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳ ಮತ ಪದ್ಧತಿ ಮತಿಸಂಪ್ರದಾಯ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಬೃಹತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ

1 And lastly the Nishadhas are once alluded to in the name of their King Nala-Naishadha (or as he is here called Naishida)-The History of Indian Literature by Weber, page 132

2 ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದಲ್ಲಿ ರಘುದಿಲೀಪರಿಗಿಂತಹಿಂದೆ ನಳ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೊರೆ ಇದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ- Indian Wisdone by Monier Williams, page 344.

ಹೊತ್ತಿಗೆ, ನಾಡಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಯಶಃ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಯುದ್ಧ 'ಜಯ' ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತುವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೂತವಾದ ಲಾಕ್ಷಾಗ್ರಹದಹನ, ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗ, ಅಕ್ಷಕ್ರೀಡೆ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ದ್ಯೋತಕ್ರೀಡೆ, ವನವಾಸ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಆ ಮೊದಲೇ ನಳ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜನಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಸರಳವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದ್ದುವು. ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಮಾತೃಕೆಯಲ್ಲಿ ಎರಕ ಹೊಯ್ಯುವುದೊಂದೇ ಭಾರತಶಿಲ್ಪಿಯ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. 'ಜಯ' ಕಾವ್ಯ ವಿಕಾಸ ಪಥದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಂತುಹೋಗಿ, ಅದರ ಸೀಮಾರೇಖೆಗಳು ಅಚ್ಚಳಿಯದಂತೆ, ಸ್ಥಾನಾಂತರವಾಗ ದಂತೆ ಅವಿಚಲವಾಗಿ ಖಚಿತಗೊಂಡಿದ್ದುವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಯ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಮುಗಿಲ್ಲದ ಬೆಳೆಯಿತಲ್ಲದೆ, ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮಹಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಘಟನೆಗಳ ನಿಕಟಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಮೇಲಣ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸಾಧುತ್ವ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲೆಳಸಿ ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಐವರು ನೆರಳು' ಮಂಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಐವರೂ ಪಂಚ ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿಬೃರೂ ಯಮ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರರ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ದಾಯಾದಿ ಮಾತೃಲ್ಯದ ದುದ್ಯೋಧನ ಪುಷ್ಕರನನ್ನೂ, ಶಕುನಿ ವಿಧಿರೂಪದ ಕಲಿಪುರುಷನನ್ನೂ ಹೋಲುತ್ತಾರೆ. ಸಮಸ್ತೈಶ್ವರವನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡನಂತರ ಪುಷ್ಕರ ದಮಯಂತಿ ಯನ್ನೊಡ್ಡುವಂತೆ ನಳನನ್ನೂ ಕಾಡುತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ಧರ್ಮರಾಯನಂತೆ ಇವನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಪಣವೊಡ್ಡುವುದಿಲ್ಲ. ದ್ರೌಪದಿ ದ್ರೌಪದೇಯರನ್ನು ದ್ರುಪದರಾಜ ನಗರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದಂತೆ, ದಮಯಂತಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನಳದಮಯಂತಿಯರ ವನವಾಸಾವಧಿ ಪ್ರಸ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಅನುಭವಿಸುವ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಗಳು ರೂಪಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪುರಾತನವಾದುವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ನಳನ ಬಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪಕ್ಷಿಗಳು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದದ್ದು, ನಿದ್ರಾ ಮುದ್ರಿತಳಾಗಿದ್ದ ಸತಿಯ

1 ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದ ಪ್ರಕಾರ ಆರು ಮಂದಿ ನಳರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ : ನಳ, ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ಯಮ, ವರುಣ, ವಾಯು,

ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದವನ್ನು ಸುಲಿದುಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿಯೇ ನಳ ಹೊರಟುಹೋದದ್ದು, ವನ್ಯಮೃಗಗಳ, ವ್ಯಾಧರ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯಾಗ್ನಿಗಳ ಕಾಟ-ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಹಾಭಾರತ ಕಾಲದ ಹಿಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂಥವಾಗಿವೆ. ಅಜಗರನೆಂಬ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತ ಸರ್ಪ ಭೀಮನನ್ನು ಕಾಡಿದರೆ, ಕಾರ್ಕೋಟನೆಂಬ ಶಾಪರೂಪದ ಸರ್ಪ ನಳನನ್ನು ಪಿಡಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ವರವನ್ನೂ ಕರುಣಿಸುತ್ತದೆ. ನಳಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅರಣ್ಯಾಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಕೋಟಕನ ಪ್ರಕರಣ ಮಹಾಭಾರತದ ಖಾಂಡವವನದಹನ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಸೇನನ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕೌರವ ಪಾಂಡವರು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕರಾರಿನ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಂಡವರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ವನವಾಸ ಮತ್ತು ಒಂದು ವರ್ಷ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕೆಂದೂ, ಅಜ್ಞಾತವಾಸ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕೌರವರು ಕಂಡುಹಿಡಿದದ್ದಾದರೆ ಅವರು ಮತ್ತೊಂದು ಸರದಿ ವನವಾಸ ಅಜ್ಞಾತವಾಸಗಳ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದೂ ನಿಯಮವನ್ನು ವಿಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ದೇಶತ್ಯಾಗವೊಂದೇ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದ ದ್ಯೋತಕೀಡೆಯ ಪ್ರಧಾನ ನಿಯಮವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಪರಿಸರಣ ಮತ್ತು ಘಟನಾಪರಂಪರೆಯ ಅನಿವಾರ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ನಳ ದಮಯಂತಿಯರಿಬ್ಬರೂ ದೂರಾಂತರದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿರಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭವೊದಗುತ್ತದೆ. ದೌಪದಿ ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ವಿರಾಟನ ರಾಣಿವಾಸವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ, ದಮಯಂತಿ ಕೇವಲ ನಾಮಾಂತರದಿಂದ ಸೈರಂದ್ರಿಯಾಗಿ ಪೂರ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಗುರುತು ಸಿಗದ ಹೇಯವಾದ ವಿಕಾರಾಕೃತಿಯಿಂದ, ಬಾಹುಕನಾಮಾಂತರದಿಂದ ನಳ ಋತುಪರ್ಣ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ಸ್ಯ ನಗರಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭೀಮನಕುಲರಂತೆ ನಳ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತನಾಗಿ ಅಶ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಶಾರದನಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ನಳ ಋತುಪರ್ಣನಿಂದ ಅಕ್ಷಹೃದಯವನ್ನು ಕಲಿತರೆ ಧರ್ಮರಾಯ ಬೃಹದಶ್ವ ಮುನಿಯಿಂದ ಆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ದುರ್ರೋಧನ ನಾನಾ ಉಪಾಯಂತರಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದರೆ, ಅಳಿಯ ಮತ್ತು ಮಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಾಗಿ ಭೀಮಸೇನ ರಾಜದೂತರನ್ನಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಪುನಸ್ಸಯಂವರದ ನೆಪದಿಂದ ನಳ ದಮಯಂತಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಗೋಗ್ರಹಣ ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ಪಾಂಡವರು ಕೌರವರಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಪುನಸ್ಸಯಂವರ ಪದ್ಧತಿ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಳ ಪಾಂಡವರಂತೆ ಯುದ್ಧ ಹೂಡದೆ, ಮರುಜೂಜು ಹೂಡಿ

ಪುಷ್ಕರನನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ದ್ರೌಪದಿ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾಲಾಯನಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಲಾಯನಿಯೇ ದಮಯಂತಿ ಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲವಕಾಶವಿದೆ. ನಳಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಧಿಯದೇ ಮೇಲುಗೈಯಾದರೆ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಮೆರೆತವೇ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿದೆ.

ಕಥೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು, ಘಟನಾ ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತುಲನಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನಳಚರಿತ್ರ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತಗಳೆರಡರಲ್ಲಿ ಸುಸಂಬಂಧವೂ ಸಹಜಸುಂದರವೂ ಸುಸಾರ್ಥಕವೂ ಆದ ಪರಸ್ಪರ ಸಾದೃಶ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಡಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾದೃಶ್ಯ ಅಥವಾ ಸಾಮ್ಯ ಕೇವಲ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿರದೆ, ಹೊಕ್ಕುಳ ಬಳ್ಳಿಯ ಅಥವಾ ಬೀಜವೃಕ್ಷದ ಮೂಲಭೂತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಯಾವುದು ಹೊಕ್ಕುಳು, ಯಾವುದು ಬೀಜ ಎಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಳ ಮತ್ತು ದಮಯಂತಿಯರ ಕಥೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಸರು ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದಾಗ ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ, ಅನಂತರ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡು ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಗಾಢ ಸಾಮ್ಯವೇ ಅವರ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸ್ವೀಕಾರಯೋಗ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಪುನರುಕ್ತಿ ದೋಷಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ನೀಡುವ ಉಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಿರಲಾರರು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವೆರಡರ ನಿಕಟಬಾಂಧವ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ ಮಸಕು ಮಸಕಾಗಿ ತಲೆದೋರಿ, ಈ ಬಗೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಪರಂತು ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಉಪಷ್ಟಂಭಕವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಮಹಾಭಾರತ ಮೂರು ಮಜಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿದೆಯೆಂದೂ,

- 1 ಪುರಾಣನಾಮ ಚೂಡಾಮಣಿ (ಪುಟ 361-362)
- 2 ನಲನ ಹೆಂಡತಿ ನಾಲಾಯನಿಯಾಗಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಊಹೆ ತಪ್ಪಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರೊ.ಕೆ.ಟಿ.ಪಾಂಡುರಂಗಿಯವರು ಮುಖತಃ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- 3 Aurobindo thinks that stories like that of Nala and Damayanti were early narrative poems of the younger Vyasa which were subsequently incorporated into his masterpiece-A New History of Sanskrit Literature by Krishna Chaitanya, page 102

ಮೂರನೆಯ ಮಜಲಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಪಾಂಡವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಲಭಿಸಿತೆಂದೂ ಸಿ.ಲಾಸೆನ್ ಎಂಬ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾಭಾರತ ಮೂಲತಃ ಕೌರವರ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಹೊಗಳುವ ವೀರಗಾಥೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿತ್ತೆಂದೂ, ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಕೌರವರನ್ನು ದುರ್ಜನರೆಂದು ತೋರಿಸಿ, ಪಾಂಡವರನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕತ್ತಿ, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದೈವತ್ವಕ್ಕೇರಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡುವೆಂದೂ, ಕೌರವರ ಪ್ರಶಂಸೆ ಬರುವ ಭಾಗಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ, ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರ ಪ್ರಶಂಸೆ ಬರುವ ಭಾಗಗಳು ಅರ್ವಾಚೀನವೆಂದೂ ಅಡಾಲ್ಫ್ ಹಾಜಮನ್ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುರುಪಾಂಚಾಲರ ವೀರಗಾಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಕಲಿಸಿ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಕವಿ ಒಂದು ವೀರಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದನೆಂದೂ, ಪಾಂಡವ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಪಾರಮ್ಯದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೂತುಕೊಂಡುವೆಂದೂ ಮೆಕ್ಸ್ ನಲ್ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೋಡರ್, ಹಾಪ್‌ಕಿನ್ಸ್, ವಿಂಟರ್‌ನಿಟ್ಸ್ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಇದೇ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಾದ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಲಾಂಗೂಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಏನೆ ಇರಲಿ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ತರ್ಕದಲ್ಲಿ ಹುರುಳಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಕಾರಕದಲ್ಲಿ ಕುರು ಪಾಂಚಾಲರ ಯುದ್ಧ ವಿಷಯವೂ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ವಿಚಿತ್ರವೀರರ ಹೆಸರುಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಅಥವಾ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಸ್ತಾವವೇ ಇಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಾಂಡವರು ಅನಾಮಧೇಯವಾದ ಪಂಗಡವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಾರಕದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ಯ ದೊರೆತ ನಂತರ, ಬಹುಶಃ ಅವನ ನಿಕಟವರ್ತಿಗಳಾದ ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರಬೇಕು. ಮಹಾಭಾರತದ ಪ್ರಥಮಾವತಾರವಾದ 'ಜಯ' ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುರು ಪಾಂಚಾಲರ ಯುದ್ಧವೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ನಿರೂಪಣೆಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ಯ ದೊರೆತ ಮೇಲೆಯೂ, ಪಾಂಚಾಲರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಕುಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ದ್ರೋಣದ್ರುಪದರ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಂಡವ ದ್ರೌಪದಿಯರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮಹಾಭಾರತದ ಉಳಿದೆಲ್ಲ

- 1 ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಪ್ರೊ.ಕೆ.ಟಿ.ಪಾಂಡುರಂಗಿಯವರ "ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ" (ಕರ್ಮವೀರ, ದೀಪಾವಳಿ ಸಂಚಿಕೆ 1961) ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನೂ, ಸುಕ್ತಂಕರ್ ಅವರ On the Meaning of the Mahabharata ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

XX

ಘಟನೆಗಳ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ.ಮೇಲಾಗಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೇ ಕೊನೆಯತನಕ ಪಾಂಡವರ ಕಡೆಯ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾಗುಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತ ಮೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆ ಕುರುಪಾಂಡವರ ಕಥೆಯಂತೆ ತೋರಿದರೂ, ಅದು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಪಾಂಚಾಲರ ಕಥೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಆ ಗ್ರಂಥದಿಂದಲೇ ಆಯ್ದುಕೊಡಬಹುದು. ಕುರು ಪಾಂಚಾಲರ ಕಥೆ ಕುರು-ಪಾಂಡವರ ಕಥೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುವಾಗ ಮಹಾಭಾರತ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೇ ಬಹು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ನಳನ ಕಥೆಯಿಂದ ಪೋಷಣೆಗೊಂಡು, ಅದರ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನವಲಂಬಿಸಿ, ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

೩

ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದ ಸಂದೇಶ:

ಆರ್ಯೇತರ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ರಾಜರಾಣಿಯರ ಪ್ರೇಮಕಥೆ ಕಾಲದೇಶ ಮತಗಳ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವ ಜನಾದರಣೀಯವಾಗಿದ್ದು, ಮಹಾಭಾರತದಂಥ ಲೋಕೋತ್ತರ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು ವಿಶ್ವಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನವೂ, ಚಿರಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನವೂ, ಸರಳಸುಂದರವೂ ಆದ ಈ ಉಪಾಖ್ಯಾನ ಯಾವ ಶೌನಕ ಸೌತಿಗಳ ಕೈವಾಡಕ್ಕೂ ಸಗ್ಗದೆ, ಕಾಲ ರಾಯನ ಧಾಳಿಯಿಂದ ಜರ್ಝರಿತವಾಗದೆ, ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೊರೆಯದೆ ಪ್ರೇಮನಿಷ್ಠ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಸಹನೆ ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಮೊದಲಾದ ಮಹೋಜ್ಜಲ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ, ನೈತಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಷಿಸುತ್ತಾ ನಿತ್ಯನೂತನವಾಗಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪೌರಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲ ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಹಂಸೆಗಳ ಪ್ರಣಯದೌತ್ಯ, ಸುರಸುಂದರಿಯಾದ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಕೈಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ಇಂದ್ರಾದ್ಯರ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಸೋತ ನಳನೃಪನ ಕನಿಕರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಮಡದಿಯ ವಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಹರಿದುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋದ ಹೃದಯ ವಿದ್ರಾವಕವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಸರ್ಪದಂಶನದಿಂದ ವಿಕಾರಾಕೃತಿಯನ್ನು ತಾಳಿದ ಅವನ ದಾರುಣಾವಸ್ಥೆ, ನಾರಕೀಯ ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಗಳ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪುಟಕ್ಕಿಟ್ಟು ಚಿನ್ನದಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಮಯಂತಿಯ ಪ್ರೇಮೋನ್ನತಿ,

ದಮಯಂತಿಯ ಪುನಸ್ಸಯಂವರಕ್ಕೆಂದು ಋತುಪರ್ಣನನ್ನು ವಾಯುವೇಗದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಿನೀಪುರಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದ ಬಾಹುಕನ ಅಶ್ವವಿದ್ಯೆಯ ಯಕ್ಷಿಣೀ ಶಕ್ತಿ- ಈ ಒಂದೊಂದು ಘಟನೆಯೂ ವಾಚಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುವಂಥವು.

ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರೇಮಕಥೆ: ನಳನ ಪ್ರೇಮೋತ್ಕರ್ಷ ವರ್ಣನೆ ಅದರ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿರದೆ, ದಮಯಂತಿಯ ಪ್ರೇಮ ಪರೀಕ್ಷೆಯೇ ಅದರ ಸರ್ವಧ್ಯೇಯವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇಮದ ಮಾರ್ಗ ಸುಗಮವಾದುದಲ್ಲ. ತುಂಬ ಕಡಿದಾದದ್ದು, ಕಂಟಕಮಯವಾದದ್ದು, ಸಂಕಟ ಕ್ಷೇಶಗಳ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದಾಗಲೇ ಅದರ ಮಹತ್ವ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂಬೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿವತ್ತಾಗಿ ನಿರೂಪಣೆಗೊಂಡಿವೆ. ಇದು ಪ್ರೇಮಕಥೆಯಾದರೂ ಶೃಂಗಾರ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಾವ್ಯವಲ್ಲ. ನಳದಮಯಂತಿಯರಂಥ ಶುಚಿಭೂತರಾದ ದಂಪತಿಗಳೂ ಅನೇಕಾನೇಕ ಕೋಟಲೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ, ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರೇಮವೇ ಅವರಿಗೆ ರಕ್ಷಾಕವಚವಾಗಿ ಅವರನ್ನುದ್ದರಿಸುತ್ತದೆಂಬ ಅಮರ ಸಂದೇಶ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಅಂತ ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಸತಿಪತಿಯರ ಪ್ರೇಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಆಸುರೀ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ರೂಪಾಂತರಗೊಳಿಸಿ, ಉರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿಸಿ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂದೋ ನಡೆದ ಆ ಪ್ರೇಮಕಥೆ ಇಂದಿಗೂ ಮರ್ತ್ಯ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಅಮರ್ತ್ಯತ್ವಕ್ಕೆರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸೌಂದರ್ಯ ಶುಚಿತ್ವಗಳು ಸೇರಿದಡೆ ದೇವತ್ವ ಸಂಚಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಳ ಮರ್ತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಯೂ ಅಮರ್ತ್ಯನಾಗಿದ್ದ. ಶೀಲ ಸೌಂದರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವನು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ. ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ಅಸೂಯೆ ಪಡುವಂಥ ರೂಪ ವೈಭವ ಅವನದು. ಕಲಿದ್ವಾಪರರು ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾಗಿ, ಕಣ್ಣೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣೆಟ್ಟು ಕಾದರೂ ಅವನಲ್ಲಿ ದೋಷ ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಶೀಲ ಪರೀಕ್ಷೆಗೀಡಾಗುತ್ತದೆ; ಅವನ ರೂಪ ವಿರೂಪವಾಗಿ, ಅದರ ಚಂಚಲತೆ ಸರ್ವವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮರ್ತ್ಯವಾಸನೆಯ ಐಂದ್ರಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾದ ಅಮಂಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ಕಾರ್ಕೋಟಕ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ದಗ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ದುಃಖ ಸಂಕಟಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂದು, ಕಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂದು, ಸಹನೆ ಸೇವೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪವಿತ್ರಾತ್ಮರಾಗಿ, ಅಜೇಯರಾಗಿ ಪುನರ್ಮಿಲನ ಹೊಂದಿದ್ದ ಆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಕನಿಳಯರೂ ವಿಸ್ಮಯಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಂಸೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಕೋಟಕ ರೂಪಕಗಳು ಪ್ರೇಮ ತತ್ತ್ವದ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಉಜ್ವಲ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿವೆ.

೪

ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳು:

ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ, ಸಮಾಜದಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ, ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಲಿಪಿಬದ್ಧವಲ್ಲದ ಕಥೆ ಅಥವಾ ಕಾವ್ಯ ಹರಿಯುವಾಗ ಅದು ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜ- ಬೆಳೆಯುವ ಮರ ಕವಲುಗೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗುವಂತೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಹಾಭಾರತವೇ ಶಾಶ್ವತ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನದಾಗಿದ್ದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳಷ್ಟೆ ಪುರಾತನವಾದದ್ದಾದರೂ, ಕಳೆ ಬಂದಳಿಕೆಗಳಿಂದ ವಿರೂಪಗೊಳ್ಳದೆ, ನವೀನಾಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿ ಬೆಳೆಯದೆ, ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಬಂದಿರುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಬಹುಜನಪ್ರಿಯ ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ, ವೈದಿಕಪುರಾಣ ಬೃಹತ್ಕಥೆಗಳಲ್ಲದೆ ಜೈನ ಬೌದ್ಧ ಪುರಾಣಗಳೂ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಜೈನ ಪಂಥದ ಅಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಜಾಲಿಕ ಪವಾಡಗಳು ಮತ್ತು ಮತಸಂಬಂಧವಾದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಭಂಗ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ನುಸುಳಿ ಬಂದಿವೆ. ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ತಳಹದಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ, ನೈಷಧೀಯ, ಚೌಂಡರಸನ ನಳಚಂಪು ಮತ್ತು ಕನಕದಾಸರ ನಳಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದೆ:

ನಳ ತುಂಬ ರೂಪವಂತನೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ದಮಯಂತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ದಮ ದಾಂತ ದಮನ ಎಂಬ ಮೂವರು ಸಹೋದರರಿದ್ದುದಾಗಿ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಂಥಗಳು ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿದೆ. ದಮನಾಖ್ಯಾನ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಭೀಮರಾಜ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುದಾಗಿ ನಳ ಚರಿತ್ರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.'

ನಳದಮಯಂತಿಯರ ರೂಪಲಾವಣ್ಯ ಮಹಿಮಾದಿ ಗುಣಗಳು ಮೊದಲೇ ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕವಿಜನ ಮುಖೇನ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದುದಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಮಯಂತಿಯ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅರಮನೆಯ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಹೊಂಬಣ್ಣದ

1 ದ್ರೌಪದಿಯಂತೆ ದಮಯಂತಿಯೂ ಯಜ್ಞಪುತ್ರಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಹಂಸಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಂತೆಯೂ, ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಸತಿಯರಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾದ ದಮಯಂತಿ ಅವನನ್ನೊಲಿಯುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದಾಗಿ ಅದು ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದಂತೆಯೂ, ಅದು ಅಂತೆಯೇ ವಿದರ್ಭನಗರಿಯ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ವಿರಹಾಕುಲೆಯಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಳನ ಪ್ರೇಮಸಂದೇಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿ, ಅವಳ ಹೃದಯವನ್ನರಿತು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ನಳನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆಯೂ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆ ಹಂಸೆ ಮೊದಲು ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅನಂತರ ನಳನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಂತೆ ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಿರಹತಪ್ತನಾದ ನಳ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದಂತೆಯೂ, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನು ಹಂಸವನ್ನು ಕಂಡಂತೆಯೂ ನಳಚಂಪು ಮತ್ತು ನಳಚರಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ದಮಯಂತಿಯನ್ನೊಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದ ನಂತರವೇ ಕೈಸೆರೆಯಾದ ಹಂಸವನ್ನು ನಳ ಬಿಟ್ಟುದಾಗಿ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದನಂತರ, ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಹಂಸ ಪ್ರಣಯದೌತ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಂಡುದಾಗಿ ನೈಷಧೀಯ, ನಳಚಂಪು, ಮತ್ತು ನಳಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ದಮಯಂತಿಯ ವಿರಹತಾಪ ಭೀಮನಿಗೆ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸಖಿಯರಿಂದ ತಿಳಿದರೆ, ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ದಮಯಂತಿ ಮೂರ್ಛಾಹೋದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಖಿಯರ ಚೇತ್ಕಾರ ದೊರೆಯನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ತಂದುದಾಗಿಯೂ, ಮಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡ ದೊರೆ ಸ್ವಯಂವರನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ ನೈಷಧೀಯ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ನಳಚಂಪುವಿನಲ್ಲಿ ದಮಯಂತಿಯ ವಿರಹವರ್ಣನೆ ಸುವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದೆ.

ಸ್ವಯಂವರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಪರ್ವತ ನಾರದರು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಗ್ನಿ ಯಮ ಮತ್ತು ವರುಣರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಂತೆಯೂ, ದಮಯಂತಿ ಮೇಲಣ ಆಸೆಯಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಬಂದು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಳನನ್ನು ಕಂಡಂತೆಯೂ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆಯಿದೆ. ಈ ನಾಲ್ವರು ಲೋಕಪಾಲಕರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಾಯುವೂ ಇದ್ದನೆಂದು ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದ್ರಾದ್ಯರನ್ನು ಕಂಡವರು ನಾರದರೊಬ್ಬರೇ ಎಂದು ಉಳಿದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ನಾರದ ನಿರ್ಗಮನಾನಂತರ ಅಗ್ನಿ ಮೊದಲಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರು ದಮಯಂತಿ ಸ್ವಯಂವರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಂದ ತಿಳಿದು, ಅವನ ಹಿಂದೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟಂತೆ ನೈಷಧೀಯ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ನಳ ಸ್ವಯಂವರಾರ್ಥವಾಗಿ ಕುಂಡಿನೀಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳುವ ಮುನ್ನ ಮಾಡುವ ಗಣಪತಿಸ್ತೋತ್ರ ನಳಚಂಪುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಕರು ನಳನನ್ನು ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು, ಅವನಿಂದ ತಮಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ವಾಗ್ಧಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಯಮವರುಣರು ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಆಸೆಯಿಂದ ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ದಮಯಂತಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಳನು 'ನಾನೂ ಅದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಮತ್ತಾರನ್ನಾದರೂ ಕಳುಹಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ದೇವತೆಗಳು "ಆಗಲಿ ಎಂದು ನಮಗೆ ಮೊದಲು ಮಾತುಕೊಟ್ಟು ಈಗ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತೀಯಾ? ನೀನು ಹೋಗಲೇಬೇಕು' ಎಂದು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಳನು 'ಅರಮನೆಗೆ ಬಲವಾದ ಕಾವಲಿರುತ್ತದೆ, ನನಗೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ?' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರನು 'ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ನಳನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಭ್ರಾಂತರಾದ ಅಂತಃಪುರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅವನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದಮಯಂತಿಯೇ ಅವನು ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾಳೆ, ತಾನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದೂತನಾಗಿ ಬಂದ ನಳನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಲೋಕಪಾಲಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿರುವಂತೆ ಅವನು ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಮಯಂತಿ ತನ್ನ ದೃಢವ್ರತವನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ, ಎದೆಗರಗುವಂತೆ ನಳನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ, ಅವನು ತನ್ನ ಧರ್ಮಸಂಕಟವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ದೇವತೆಗಳ ಮುಂದೆಯೇ ಅವನನ್ನು ವರಿಸುವುದಾಗಿ ದಮಯಂತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿ ನಳನನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿದುಹೋಗುವ ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದ ಈ ಪ್ರಕರಣ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದೆ. ನೈಷಧೀಯದಲ್ಲಿ ನಳ ಮತ್ತು ಲೋಕಪಾಲಕರ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮೇಲಿನಂತೆಯೇ ಇದೆ; ಆದರೆ ಲೋಕಪಾಲಕರು ಅವನಿಗೆ ಅದೃಶ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಳಚಂಪು ಮತ್ತು ನಳಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅದೃಶ್ಯಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಬರುತ್ತದೆ. ನಳನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೆಂಬಂತೆ ಇಂದ್ರನು ದಮಯಂತಿಯ ಬಳಿಗೆ ದೂತಿಯರನ್ನು ಕಳಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ನೈಷಧೀಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಅದನ್ನನುಸರಿಸಿರುವ

1 ಮುಂದೆ ಅವತರಣಚಿಹ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ವಚನ ಭಾರತದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ನಳಚಂಪುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಳಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಕಾರ ರಂಭೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟರಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಂದ್ರಾಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ದಮಯಂತಿಯನ್ನೊಲಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಇಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರವೇ ನಳ ದಮಯಂತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮುನ್ನವೇ ನಳ ತಾನು ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಮನೋನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸಿದೆಯೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಪಟತನವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಮನೋಗತವನು. ಸೂಚಿಸಿ, ಕುಂಡಿನೀಪುರದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನೈಷಧೀಯದಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಳ ತನ್ನ ಗುರುತನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸದೆ, ಸುರಪತಿಯನ್ನು ವರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೋತಾಹಿಸು ತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಹೃದಯವಿದ್ರಾವಕವಾದ ವೃಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಅವನು ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಹಂಸೆ ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ಅಳಲಿಸಬಾರದೆಂದು ನಳನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದುದಾಗಿ, ನೈಷಧೀಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆ.

ನಳನ ದೌತ್ಯದಿಂದ ಇಂದ್ರಾದ್ಯರು ಸಂತೃಪ್ತರಾದುದಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಹೇಳಿದೆ : ಜೊತೆಗೆ ಕೂಡಲೆ ಅವರು ನಳನಿಗೆ ವರ ನೀಡಿದುದಾಗಿ ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ ನಳಚಂಪು ಗ್ರಂಥಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ದಮಯಂತಿಯ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಳರು ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದ ಪ್ರಕಾರ ಆರು ಜನ ; ಉಳಿದ ಕಡೆ ಐವರು. ನೆರೆದಿದ್ದ ರಾಜರನ್ನು ದಮಯಂತಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದ ಪ್ರಕಾರ ಅವಳ ಅಣ್ಣ ನೈಷಧೀಯದ ಪ್ರಕಾರ ಸರಸ್ವತಿ, ಉಳಿದ ಕಡೆ ಅವಳ ಸಖಿ, ದಮಯಂತಿ ಅಸಲಿ ಮತ್ತು ನಕಲಿ ನಳರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಾಣದೆ ತಳಮಳಗೊಂಡು ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು 'ನಾನಾಗಲೇ ನಿಷಧರಾಜನನ್ನು ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದ್ದರೆ ನಳನೃಪನೇ ನನಗೆ ಪತಿಯಾಗುವಂತೆ ಹರಕೆ ಲಭಿಸಲಿ ; ಲೋಕಪಾಲಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಲಿ' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ, ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿ, ನಳನಿಗೆ ಎಂಟು ವರಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ, ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ ನೈಷಧೀಯ ಮತ್ತು ನಳಚಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಏಕರೀತಿಯಾಗಿ ವಿವರಣೆಗೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ನೈಷಧೀಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ನಳನಿಗೆ ವರಕೊಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ; ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮವನ್ನು ಕಡಿಸಲೆಳಸಿದ ದುರ್ಜನರು ಅವಳ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗಲೆಂದು ದೇವತೆಗಳು

ದಮಯಂತಿಗೆ ವರ ಕೊಟ್ಟುದಾಗಿ ನಳಚಂಪು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪಂಚನಳರನ್ನು ಕಂಡು ದಮಯಂತಿ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದಾಗ ಭೀಮ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಇಂದ್ರನನ್ನು ಭಜಿಸುವಂತೆ ಸರಸ್ವತಿ ದಮಯಂತಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದಂತೆಯೂ, ದಮಯಂತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನವೇಷ ತೊಲಗಿದಂತೆಯೂ ನಳಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ದಮಯಂತಿ ವರಿಸಿದ ನಳನ ಮೇಲೆ ಅರಿನ್ಯಪರು ಯುದ್ಧನನ್ನದ್ಧರಾದ ಪ್ರಸಂಗ ನಳಚಂಪುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಯಂವರ, ಭೋಜನಕೂಟ ಮತ್ತು ಓಕುಳಿಗಳ ವರ್ಣನೆ ನೈಷಧೀಯದಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ನಳಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ನೈಷಧೀಯ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ನಳ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದದ್ದೇ ತಪ್ಪಾಗಿ, ಅನಿಮಿತ್ತ ವೈರದಿಂದ ಕಲಿದ್ವಾಪರರು ನಳ ದಾರಿತಪ್ಪುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಸಾರಿ ಅವನು ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆಯದೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಲಿ ಅವನ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ ; ದ್ವಾಪರ ಪುಷ್ಕರನ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನ ನಳನು ಪುಷ್ಕರನ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಬಿಳಿ ಹೋರಿಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಅದು ಬೇಕಾದರೆ ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಪುಷ್ಕರ ತಿಳಿಸಿದಂತೆಯೂ, ನಳ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗ ತನ್ನ ಹೋರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ದಮಯಂತಿಯನ್ನೊಡ್ಡು ವಂತೆ ಪುಷ್ಕರ ಅವನನ್ನು ಕಾಡಿದಂತೆಯೂ, ಆಗ ನಳ ದೇಶತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಮಡದಿಯೊಡನ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆಯೂ ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆದಲೆದು ಹಸಿವು ನೀರಡಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಳಲಿದ ನಳ ಮಾಂಸಾಹಾರ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಹಂಸೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದುದಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಆಹಾರಕ್ಕೆಂದು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನೆನ್ನುವ ಸಂಗತಿ ನಳಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಹೆಬ್ಬಾವಿನ ಕಂಟಕಕ್ಕೊಳಗಾದ ದಮಯಂತಿಯ ಚೇರುಲಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬೇಡ ಓಡಿಬಂದು, ಹಾವನ್ನು ಸೀಳಿ ಬಿಸುಟು, ಅವಳನ್ನೇ ಮೋಹಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಪತಿವ್ರತಾ ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಅವನು ಆಹುತಿಯಾದ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಳಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡಿದೆ. ದಮಯಂತಿಯ ರೂಪವೈಭವಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದ ಶಬರ ತನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವಂತೆ ಕಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಟದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣದಾನ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪಿತೃಸಮಾನನೆಂದೂ, ಅದನ್ನರಿಯದೆ

ದಾರಿತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾದೀತೆಂದೂ ದಮಯಂತಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಬೇಡ ಕಂಬಿಕೀಳುತ್ತಾನೆ.

ಮುಂದೆ ದಮಯಂತಿ ವರ್ತಕರ ಗುಂಪೊಂದನ್ನು ಸೇರಿ, ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಆ ರಾತ್ರಿ ಅವರ ಬೀಡಿನಲ್ಲಳಿದು, ಮದಗಜದ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಸಂಕಟಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ಅವರೊಡನೆ ಚೈದ್ಯನಗರಿಯನ್ನು ಸೇರಿದುದಾಗಿ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಪಾಪಕಮ್ಮಿಯಾದ ದಮಯಂತಿಯ ಸಹವಾಸದೋಷದಿಂದ ತಮಗೆ ಆನೆಗಳಿಂದ ದುಃಖಪ್ರಾಪ್ತಿ ಯಾಯಿತೆಂದು ವರ್ತಕರು ಅವಳನ್ನು ಬಯ್ಯು ಓಡಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ, ಅನಂತರ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡಗೂಡಿ ಅವಳು ಅನಂತನಿಧಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರಿದುದಾಗಿಯೂ ನಳಚಂಪು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ದಮಯಂತಿ ಸೇರಿದ ಪಟ್ಟಣ ಅನಂತನಿಧಿಯೆಂದೂ, ಅಲ್ಲಿಯ ದೊರೆ ಅನಂತ ಶೇಖರನೆಂದೂ, ಅವನ ಮಡದಿ ಗುಣನಿಧಿಯೆಂದೂ ಚೌಂಡರಸ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ ಮತ್ತು ನಳಚಂಪು ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಬೀಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿದವಳು ರಾಜಮಾತೆ ; ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿ ; ನಳಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಸತಿ.

ಸುದೇವನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೂಲಕ ದಮಯಂತಿಯ ನೆಲೆಯನ್ನರಿತು ಕರೆಸಿಕೊಂಡುದಾಗಿ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನವೂ ಸುಷೇಣನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷದ ಸಚಿವ ಅವಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ ಕುಂಡಿನೀಪುರಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದುದಾಗಿ ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರವೂ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮೂಲಕ ಮಗಳು ಅವಳನ್ನು ಗೊತ್ತು ತಿಳಿದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡುದಾಗಿ ನಳಚಂಪು ಹೇಳಿದರೆ, ನಳಚರಿತ್ರೆ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನನು ಸರಿಸುತ್ತದೆ.

ದಮಯಂತಿ ಚೇದಿನಗರವನ್ನು ಸೇರಿದನಂತರ ನಳಮಹಾರಾಜ ಸರ್ಪ ದಂಶನದಿಂದ ವಿಕೃತರೂಪವಾಗಿ ಋತುಪರ್ಣನಗರಿಯನ್ನು ಸೇರಿದಂತೆ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ ನಳಚರಿತ್ರೆಗಳು ತಿಳಿಸಿದರೆ, ಅವಳು ಕುಂಡಿನೀಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದ ನಂತರ ಕಾರ್ಕೋಟಕ ಋತುಪರ್ಣನಗರ ಪ್ರವೇಶ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಜರುಗಿದಂತೆ ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ ಮತ್ತು ನಳಚಂಪು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ನಳ ಪ್ರತಿ ಸಂಜೆ ತನ್ನ ಮಡದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹಲುಬುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ ನಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ; ಆದರೆ ಅವನ ಹಲುಬನ್ನು ಕುರಿತು ಅಣಕಿಸಿದವನು ಜೀವಲನೆಂದು ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ವಾಲಾಖ್ಯಾನೆಂದು ನಳಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ

ಹೇಳಿದೆ. ನಳನ ಸಾರಥಿಯಾಗಿದ್ದ ವಾಷ್ಣೇಯ ಋತುಪರ್ಣನಗರಿಯನ್ನು ಸೇರಿದ ಸಂಗತಿ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿರೂಪಣೆಗೊಂಡಿದೆ.

ತಾನು ಜೀವದಿಂದುಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅಳಿಯನನ್ನು ಹುಡುಕಿಸುವಂತೆ ದಮಯಂತಿ ತಾಯಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳೆಂದೂ, ತಾಯಿ ಆ ಮಾತನ್ನು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದಳೆಂದೂ, ದೊರೆಯ ಆಣತಿಯಂತೆ ಪರ್ಣಾದನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಿದ್ಧವಾದಾಗ ದಮಯಂತಿ ಅವರನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು ಸಂದೇಶ ನೀಡಿದಳೆಂದೂ, ಋತುಪರ್ಣನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರಿದಾಗ ಯಾರೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡದಿರಲು ಬಾಹುಕ ಪರ್ಣಾದನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕರೆತಂದು ಪ್ರತಿಸಂದೇಶ ನೀಡಿದನೆಂದೂ, ಆ ಬಾಹುಕನೇ ನಳನಿರಬಹುದೆಂದೂಹಿಸಿ ತಂದೆಯರಿಯದಂತೆ ತಾಯಿಯ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ತನಗೆ ಪುನಸ್ತ್ವಯಂವರವೆಂದು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸುವಂತೆ ಸುದೇವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳೆಂದೂ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆಯಿದೆ. ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದ ಪ್ರಕಾರ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸುವವನು ಭೀಮರಾಜ ; ನಳ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ನೀಡಿದ್ದು ಋತುಪರ್ಣನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ. ದಮಯಂತಿ ಪುನಸ್ತ್ವಯಂವರದ ಸಮಾಚಾರ ಕಳಿಸಿದ್ದು ತಂದೆಯ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು, ನಳಚಂಪುವಿನ ಪ್ರಕಾರ ದಮಯಂತಿಯ ಸಂದೇಶವಾಹಕ ಭೂಸುರವೇಷದ ಚಾರ ; ಅವನದನ್ನು ನಳನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದು ಮಂದುರ ಶಾಲೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ; ದಮಯಂತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೂಲಕ ಪುನಸ್ತ್ವಯಂವರ ಸಮಾಚಾರ ಕಳಿಸುವಾಗ ಅವಳು ತಾಯಿ ತಂದೆಯರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಪುನಸ್ತ್ವಯಂವರ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ದಮಯಂತಿ ತಂದೆಯ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ನಳಚರಿತ್ರೆ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ ವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.

ಋತುಪರ್ಣನ ಬರವು ದಮಯಂತಿಯ ಸಖಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಅನಂತರ ಅವಳು ಪಡೆವಳನ ಮೂಲಕ ಅವನಿಗೆ ಬೀಡುದಾಣವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿದಳೆಂಬ ಸಂಗತಿ ನಳಚಂಪುವಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ; ಉಳಿದವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೀತಿಯಾದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಬಾಹುಕನ ಪರೀಕ್ಷಾ ರೀತಿಕ್ರಮಗಳು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಏಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿವೆ. ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಹುಕ ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟನ್ನು ಅವನರಿಯದಂತೆ ಕೆಳದಿಯರ ಮೂಲಕ ದಮಯಂತಿ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ; ದಮಯಂತಿಗಿಂದೇ ಹೇಳಿ ಕೆಳದಿ ಬಾಹುಕನಿಂದ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಂತೆ ನಳಚಂಪುವಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಉಳಿದೆರಡು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಸಂಗವಿದ್ದಂತಿಲ್ಲ.

ತಾಯಿಯ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ದಮಯಂತಿ ಬಾಹುಕನನ್ನು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿದಳೆಂದು ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ತೊವ್ವೆ ಮಾಡಿಸುವ ನೆಪಹೂಡಿ ತಾನೇ ಅವನನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡಳೆಂದು ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದಲ್ಲಿದೆ; ತಾಯಿಯ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವಿಚಾರ ನಳಚಂಪುವಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಳಚರಿತ್ರೆ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನನುಸರಿಸುತ್ತದೆ. ನಳ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ದುಕೂಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊದ್ದು ಕೊಂಡಾಗ ಪೂರ್ವದ ರೂಪ ಬಂತೆಂದು ನಳ ಚರಿತ್ರೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡರೆ, ಕಾರ್ಕೋಟಕನು ಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಚೆಲುವು ಮರುಗೊಳಿಸಿತೆಂದು ಉಳಿದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ.

ನಳ ಮರುಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕರನಿಂದ ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಂತೆ ಹಿಂದಿನ ಮೂರು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿದೆ; ನಳ ಪುಷ್ಕರನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋದಂತೆಯೂ, ತನಗೆ ಅಪಜಯ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಲು ಮುಷ್ಕರ ನಳನನ್ನು ಜೂಜಿಗೆ ಕರೆದು ಆಡಿ ಸೋತಂತೆಯೂ ಕನಕದಾಸರು ಬಹುಶಃ ಸಮಕಾಲೀನ ಯುಗಧರ್ಮ ವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

೫

ಕನಕದಾಸರ ನಳಚರಿತ್ರೆ :

ಗೌಣಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಲಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆಯಾದರೂ, ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಲಕಥೆಗೆ ಭಂಗಬರದಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಘಟನೆಗಳು ನುಸುಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರಬಹುದು. ವಿವರಣೆ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಗಳಿರಬಹುದು; ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರು ವ್ಯತ್ಯಾಸಹೊಂದಿರಬಹುದು; ಕೆಲವು ಘಟನೆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಕ್ರಮಾನುಗುಣ್ಯ ವಿಪ ಕ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿರಬಹುದು. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಮೂಲಕಥೆಯ ಧೈಯದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಹಾನಿ ತಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳ ಸ್ವರೂಪಚಹರೆಗಳು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲರಾಯನ ಧಾಳಿಯಾಗಲೀ, ನಿತ್ಯಪರಿವರ್ತನಶೀಲವಾದ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲಿ, ಕ್ರಾಂತಿಶೀಲರಾದ ಕವಿಗಳ ಆರ್ಭಟೆಯಾಗಲಿ ಈ ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆದಿಲ್ಲ.

ನಳಚರಿತ್ರೆಯಂತೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸ್ತುತಿ ಪ್ರಶಂಸೆಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಕಥೆ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ

XXX

ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಖ್ಯಾ ಬಾಹುಳ್ಯವೇ' ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಕೃತಿವೈಸುಲ್ಯದ ಮಾತಂತಿರಲಿ; ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ನೈಷಧೀಯ ಚರಿತಂ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ವಾಖ್ಯಾನಗ್ರಂಥಗಳು! ಅವು ನಾಲೆ, ಹತ್ತೆ, ಇಪ್ಪತ್ತೆ-ನಲವತ್ತಾರು!

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಭರತಖಂಡದ ಆಸೇತು ಹಿಮಾಚಲದವರೆಗಿನ ನಾನಾ ದೇಶ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಳಕಥಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಥೆ ಕಾವ್ಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಜನ್ಮತಾಳಿವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಚೌಂಡರಸನ ನಳಚಂಪು (೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನ)ವೆ ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಗ್ರಂಥ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮನೆ ಮನೆಯನ್ನು ನಳನ ಕಥೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಹಳಗನ್ನಡದ ಈ ಚಂಪೂಕೃತಿ ಬಹುಜನ ಪ್ರಿಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಲೋಕಪ್ರಿಯವೂ, ನಿರಾಡಂಬರ ಸುಂದರವೂ, ಸಹಜ ಪ್ರಸನ್ನವೂ ಆದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುವಂಥ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದ ದಾಸವರೇಣ್ಯನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶಾಲ್ಯದ ಕೃಷ್ಣರಾಯ, ಕೆಂಪಯ್ಯ, ಬಸಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರೀ, ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ ಮೊದಲಾದವರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಕೃತಿರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ನಳಚರಿತ್ರೆ ಇತರ ಕೃತಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯತೆಗೆ ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಭಾರತದ ವನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನವೇ ಕನಕದಾಸರ ಕೃತಿಗೆ ಮೂಲ. ಮೇಲೆ ರೇಖಿಸಿರುವ ತೌಲನಿಕ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ದಾಸರು ನಳಚಂಪು ಮತ್ತು ನೈಷಧೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಋಣಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಾಚಮತ್ಕಾರಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ. ರಂಭೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಅಪ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಂದ್ರಾಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಳನಿಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ, ದಮಯಂತಿಯ ಬಳಿ ಬಂದರೆಂಬುದು ದಾಸರ ಸಕಲ ಕಲ್ಪನೆ. ದಮಯಂತಿಯ ಬಳಿ ಬಂದರೆಂಬುದು ದಾಸರ ಸ್ವಕಪೋಲ ಕಲ್ಪನೆ. ದಮಯಂತಿಯ ಪ್ರೇಮೋತ್ಕರ್ಷವನ್ನೂ ನಳನೃಪನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನೂ

1 ಪೂರ್ಣವಾದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಲಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರು ಡಾ.ಅರುಣೋದಯ ನಟವರಲಾಲ್ ಜನಿಯವರ 'A critical study of Sri Harsha's Naishadhiya Charitam' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಮೂರನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕವಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದಮಯಂತಿ ಯಾಗಪುತ್ರಿಯೆಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಕವಿಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೆಬ್ಬಾವಿನ ಪ್ರಸಂಗವಂತು ಕವಿಯ ಕಲ್ಪನಾ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ದಮಯಂತಿ ಕ್ರೂರಿಯಲ್ಲ, ದ್ವೇಷ ಶೀಲೆಯಲ್ಲ, ಕೃತಘ್ನಳಲ್ಲ, ಶೀಘ್ರಕೋಪಿಯಲ್ಲ. ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಂಯಮಶೀಲೆ ಎಂಬ ಅವಳ ಸಹಜಸ್ವರೂಪ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ವಸ್ತುವಿನ ಗಾತ್ರ ಪರಿಮಿತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದೊಂದು ಖಂಡಕಾವ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕಥನಕಾವ್ಯ ವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಹಿಡಿತಕ್ಕೊಳಪಡುವ ವಸ್ತು, ಜಟಿಲ ಕುಟಿಲವಲ್ಲದ ನೇರವಾದ ಕಥಾಸಂವಿಧಾನ, ಸಹಜ ಘಟನಾವಳಿಗಳಿಂದ ಸನ್ನಿವೇಶ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಕ್ರಿಯೆ, ಅಲಂಕಾರವರ್ಣನೆ ಗಳಿಂದ ಭಾರವಾಗದೆ ತೊಡರದೆ ಹಗುರವಾಗಿ ಸರಾಗವಾಗಿ, ಕೊನೆಯ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟುವ ಏಕೈಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಗುವ ಶೀಘ್ರಗತಿ, ಕಥನಕಲೆಯ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹಾಳತವಾಗಿ ಒಪ್ಪುವ ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕದ ಸರಳ ಸುಲಭಶೈಲಿ-ಇವುಗಳಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ಅಪ್ರಾಯಮಾನವಾದ ದೋಷದೂರವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಥನಕಾವ್ಯವೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆದಿದೆ. ಅಷ್ಟಾದಶ ವರ್ಣನೆಗಳ ಹಬ್ಬುಗೆ ನಳಚರಿತ್ರ ಅತ್ಯನುಕೂಲವಾದ ಸಾಧನವಾಗಬಲ್ಲದು. ಆದರೆ ಸಂಯಮಶೀಲರೂ, ಸಾಧು ಸರ್ವೋತ್ತಮರೂ ಆದ ಕನಕದಾಸರು ವರ್ಣನೆಗಳ ಚಾಪಲ್ಯದಿಂದ, ಶೃಂಗಾರಾದಿ ಸಕಲ ರಸಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾರಿಧಿವರ್ಣನೆಯಿಲ್ಲ, ಸೂಳೆಗೇರಿಯ ವಾಸನೆಯಿಲ್ಲ. ನಿಷಧ ನಗರದ ಅಥವಾ ಅಯೋಧ್ಯಾಪುರಿಯ ವರ್ಣನೆ ನಾಲ್ಕು-ನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಭೀಮರಾಜ ಯಾಗಮಾಡಿ ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಸಂಗತಿ ಮೂರೇ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯವಸಾನ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಟೆಯ ವರ್ಣನೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯಗಳಾದರೆ, ಆಸ್ಥಾನ ವರ್ಣನೆಗೆ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳು, ಸ್ವಯಂವರ ಪ್ರಕರಣವೂ ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಚಿಟಿಚಿಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಮುಗಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಂದ ಕೊನೆಯ ತನಕ ಘಟನೆಗಳು ಕವಾಯಿತಿಗೆ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡ ಶಿಸ್ತಿನ ನಿಪಾಯಿಗಳಂತೆ ಒಂದಾದಮೇಲೊಂದು ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತವೆ.

ಕೋಲಾಹಲಕರವಾದ ಘಟನೆಗಳೂ, ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ, ಭಯಂಕರವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೂ ನಳಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟುವ ಸಾಧ್ಯತೆ

ಯಿದ್ದರೂ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕನಕದಾಸರ ಸ್ವಧರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಉನ್ನತವೇಶದ ಸಂಗವಿಲ್ಲದೆ, ಬೊಬ್ಬೆಯಬ್ಬರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮಧ್ಯಮ ಸ್ಥಾಯಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ ಔಚಿತ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ಅತಿರೇಕಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತೇನೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ, ಕೃಪಣತ್ವದ ಅಪವಾದಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬಹುದೆನ್ನುವಂತೆ, ಕನಕದಾಸರಲ್ಲಿ ಹಿಡಿತ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಘಟನೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನಾಗಲೀ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಲಂಬಿಸಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಹಾರೈಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಲಗಾಮು ಹಾಕಿ, ಕೂಡಲೇ ಮುಂದಿನ ಘಟನೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದ್ರಾದ್ಯರು ನಳನನ್ನು ಪ್ರಣಯದೌತ್ಯಕ್ಕೆ ಕರೆದಾಗ ಅವನು ಮಾಡುವ ಸ್ತ್ರೀಭರ್ತ್ಸನೆ'ಯಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ನಳಪುಷ್ಕರರ ಯುದ್ಧ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿದ್ದರೆ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಲವಲೇಶವಾದರೂ ದೋಷ ತಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರೇಮಕಥೆ ಎಂದಮೇಲೆ ಸ್ತ್ರೀಸೌಂದರ್ಯ ಶೃಂಗಾರ ವಿರಹಗಳ ವರ್ಣನೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ, ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಾದರೂ ಬರಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ ಕಾಮದ ಕೆಸರೇಳದಂತೆ, ವಿಕಾರಕ್ಕೆಡೆಗೊಡದಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಪರಿಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣರಾದ ಕನಕದಾಸರಂಥ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಹೇಳುವವರ ಮನಸ್ಸು ಮೈಲಿಗೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೇಳುವವರ ಮನಸ್ಸೂ ಮೈಲಿಗೆಯಾಗುತ್ತದೆ; ಮುಗ್ಧಮನಸ್ಸಿನ ಸಂತರು ಹೆಂಗಸಿನ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗದ ಚೆಲುವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ಕಿಲ್ಪಿಷದ ದುರ್ಗಂಧವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದಮಯಂತಿಯಂಥ ಸಾತ್ವಿಕಶಿರೋಮಣಿಯ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ದೋಷದ ಲೇಪ ಸಲ್ಲದು.

ನಿರಿಗುರುಳ ಚೆಂದುಟಿಯ ಸುಂಡಿಲ

ತೆರದ ತೋಳಳ ಕಂಬುಕಂಠದ

ತರಳ ನಯನದ ಸಂಪಗೆಯ ನಾಸಿಕದ ಪೆರೆನೊಸಲ

ಹರಿಯ ಮಧ್ಯದ ಹಂಸಗಮನದ

ಗುರುಕುಚದ ಕರಪಲ್ಲವದ ಸರ

ಸಿರುಹಮುಖಿ ನಲಿದಾಡುತಿರ್ದಳು ರಾಜಭವನದಲಿ 1-33 |

ಈ ವರ್ಣನೆ ಚರ್ವಿತಚರ್ವಣ ನಿಜ: ಆದರೆ ಅದು ಕನಕದಾಸರ ಹೃದಯವನ್ನು ಹಾಯ್ದು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ವಸ್ತುವಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ ಭಾವವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ,

1 ನಳಚರಿತ್ರೆ : ಸಂಧಿ 3, ಪದ್ಯ 22 ರಿಂದ 25ರ ವರೆಗೆ.

ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿ, ಕಲ್ಪನೆಯ ಓಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಡಿಸಿ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಮಿಸಿದಾಗ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಚಿತ್ರ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ದಮಯಂತಿ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಹಂಸೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ದೃಶ್ಯ (2-33, 34) ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಕವಿಯ ಭಾವಗಳೆಲ್ಲ ಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಅಭಿನಯಿಸುವಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಕಲಿ ಪುರುಷನ ವರ್ಣನೆ (4-4)ಯನ್ನೋದಿದಾಗ ಅವನೇ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಪದಂಶನದಿಂದ ರೂಪಳಿದ ನಳನ ವರ್ಣನೆಯಂತು (6-14) ಕವಿಯ ಪ್ರತಿಭಾಶಕ್ತಿಗೆ ಕಳಶವಿಟ್ಟಂತಿದೆ. ಋತುಪರ್ಣನಗರಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಸುದೇವನ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಚಿತ್ರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ (8-24).

ಕನಕದಾಸರು ಅಲಂಕಾರ ಪ್ರಿಯರಲ್ಲ; ಅವರು ಅಲಂಕಾರಗಳ ಮಂದೆಯನ್ನು ಕಾಯುವ ಕುರುಬರಲ್ಲ. ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಇಣುಕುವ ಅಲಂಕಾರವೆಂದರೆ ಉಪಮೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕವಿ ದತ್ತು ಪಡೆದುವು. ವಿರೋಧಾಭಾಸ ಅರ್ಥಾಂತರ ನಾ.ಸ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮೊದಲಾದ ಚಮತ್ಕಾರಿಯ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಔಷಧಿಗೂ ಸಿಗುವಂತಿಲ್ಲ. "ಗಗನವೀಧಿಯ ತಾರಕೆಯ ವೋಲ್" (1-21) ; "ಕಲಿಗಳು ಮುರಿದಿಡುವ ಸಿಂಹಕೆ ನರಿಗಳಿಡಿರೇ" (2-18); 'ದಿನಪನಿಡಿರಲಿ ತಮದ ಹಾವಳಿಯೆ' (4-8); 'ಹಿಮಕರನ ಸುಂಗುವ ರಾಹುವಂದದೊಳ್' (5-27) ; 'ಮುಂಗೈಗಂಕಣಕೆ ಕನ್ನಡಿಯೇಕೆ? (7-4): 'ಗಾಲಿ ಮುರಿದೊಕಿದೊಡೆ ಘನಮೇಘಾಳಿ ನಿಲುವು' (9-32): ಈ ಉಪಮೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೀನ್ಯ ಕಾಣದಿದ್ದರೂ, ಔಚಿತ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿದೆ. 'ಮದಕರಿಗೆ ತರಂತರವೆ' (2-17) ; 'ಬಡಬಗೌತಣವಿಕ್ಕುವೊಡೆಯೊಕ್ಕುಡಿತೆ ಹಾಲೆ, ಮಂಜು ಸುರಿಯಲೊಡನೆ ಕೆರೆ ತುಂಬುವುದೆ' (2-19); 'ಹೊಲಬುದಪ್ಪಿದ ಹುಲ್ಲೆ ಬೇಡಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದಂತಾಗ' (4-37) ; ಇವು ಗದುಗಿನ ಭಾರತವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತವೆ. "ಅಲರ ಪರಿಮಳದೆಡೆಗೆ ತುಂಬಿಗಳೊಲಿದು ಪೋಪಂದದಲಿ ಲೋಕದೊಳಲರು ತಾ ಹಾರೈಸಿ ಪೋಪುದೆ ತುಂಬಿಯಿದ್ದೆಗೆ' (3-32) ; "ನೆಳಲು ತನುವಿನ ಬಳಿಯೊಳಲದೆ ಚಲಿಸುವುದೆ' (5-10) ; 'ತರುಣಿ ಕೇಳಪಜಯದ ನಾರಿಯ ಸೆರಗ ಹಿಡಿದೆನು' (4-38) ; 'ರಾಹುವಿನ ಕಟವಾಯ ಚಂದ್ರನ ಸೆಳೆವೊಲು' (5-30)ಅವಂತು ನಾರಣಪನ ಟಂಕಸಾಲೆಯ ನಾಣ್ಯಗಳೆಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಪಾತ್ರರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕನಕದಾಸರ ಕೈ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಳಗಿದೆ. ತ್ಯಾಗ ಮೂಲವೂ ನಿಸ್ವಾರ್ಥಪರವೂ ಆದ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ನಳ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಪ್ರೇಮ ಪರರಿಂದ ಪ್ರತಿಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಂಥದಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬಿರುದುಬಾವಲಿಗಳನ್ನು

ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದವರಿದ್ದಾರೆ ; ರಾಜ್ಯ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದವರಿದ್ದಾರೆ ; ಆದರೆ ಪ್ರೇಮತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧರಾದ ಜನ ಹಲವರಿಲ್ಲ. ಪ್ರೇಮದೌತ್ಯದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಪುನಸ್ಸಯಂವರದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಅವನು ನಡೆದುಕೊಂಡ ರೀತಿ, ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ತೋರಿಸಿದ ಧೈರ್ಯ ನಳನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ವಿಧಿ ಅವನ ಸತ್ಯವನ್ನೂ, ತ್ಯಾಗ ಮನೋಭಾವವನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಸೋತಿದೆ. ನಳನ ಪಾತ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಒಂದು ಕೈ ಮೇಲು ದಮಯಂತಿಯ ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣ.ಕವಿ ದಮಯಂತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಆ ಕೃತಿಗೆ 'ದಮಯಂತಿ ಚರಿತೆ'ಯೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರೂ ಸರಿತೂಗುತ್ತದೆ.ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಗೌಣಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದು, ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಮುಗಿದನಂತರ ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತವೆ.

ಕನಕದಾಸರ ಸರಳ ದೇಶಿಶೈಲಿ ಕಥನಕಲೆಗೆ ಹೇಳಿಸಿಟ್ಟಂತಿದೆ. ಕನಕದಾಸರ ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೈಂಕರ್ಯವೆಸಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ಮನೋಧರ್ಮ ಕಾರಣವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡದ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೊಗ್ಗಿಕೊಂಡು ದೇಶೀಯತೆಯನ್ನು ಮರೆದಿದೆ. ಅವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಹರಂ ಹಬ್ಬದ ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲ, ಸಹಜ ಸೌಂದರ್ಯವಿದೆ ; ಚಮತ್ಕಾರವಿಲ್ಲ, ಶೋಭೆಯಿದೆ ; ಶಬ್ದದಾರಿದ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ ; ಆದರೆ ಲೋಭಿಯೆನ್ನುವಷ್ಟು ಹಿಡಿತವಿದೆ. ವಿನಯಶ್ರೀ ಅವರ ಶೈಲಿಯ ಜೀವಾಳ.

ಕನಕದಾಸರ ಕವಿಖುಣ ಅಪಾರವಾಗಿಯೇ ಇದೆ; ಆದರೆ ಈ ಖುಣ ನಾರಣಪ್ಪನಿಗೆ ಸಲ್ಲುವಷ್ಟು ಬೇರೆಯಾವ ಪೂರ್ವಕವಿಗೂ ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಗದುಗಿನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪದ ಪದಗುಚ್ಚಗಳು ಭಾವ ವಿಚಾರಗಳು ತೆಕ್ಕೆ ತೆಕ್ಕೆಯಾಗಿ ನಳಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆನೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ತಾಯೆ ಬಿನ್ನಹವೆಂದು ನಿಮ್ಮಯ

ರಾಯ ಸೋತನು ಜೂಜಿನಲಿ (433)

ಸಕಲ ರಾಜ್ಯದ ವಲ್ಲಭನ ಮಾಡುವೆನು (4-23)

ಕಮಲನಾಭನ ಕೃಪೆಯ ಕವಚವು

ಸಮದರಾರೇಗುವರು ಶಿವ ಶಿವ (4-34)

ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಳಿಟ್ಟು ಮಕುಟವ

ತೂಗಿದನು (5-5)

ಏನನೆಂಬೆನು ತನ್ನ ಪುಣ್ಯದ ಹಾನಿಯನು (5-35)

ಹೀಗೆಯೇ ಪಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಬಹುದು.ಆದರೆ ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಆ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ನಿರಿಸಿದಿಗ್ಗವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ದಮಯಂತಿಯ ವಿರಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ (1-37) ಮನ್ಮಥ ಹೂಡುವ ಧಾಳಿಯ ವರ್ಣನೆ ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕನಕದಾಸರು ಮಾಧ್ವರೋ ರಾಮಾನುಜೀಯರೋ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ವಾದವಿವಾದ ನಡೆದಿದೆ. ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಚಿತ್ತಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವ ಕೆಲವು ಶಿಥಿಲಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಆ ಈ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಅವರು ಯಾವ ಮತವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸದೆ, ಯಾವ ದೇವರನ್ನೂ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸದೆ, ವಿಷ್ಣು ಶಿವರಲ್ಲಿ ಭೇದವನ್ನೆಣಿಸದೆ, ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕಾವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ಮಹಾನುಭಾವರು.

ಅವರ ಕೀರ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೆ ನಳಚರಿತ್ರೆಯೊಂದೇ ಸಾಕು. ಗದುಗಿನ ಭಾರತದಷ್ಟೇ ನಳಚರಿತ್ರೆಯೂ ಜನಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಈ ಕಥೆ ಜನಮನೋಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿರುವುದರಿಂದ, ಅದು ದೊಡ್ಡದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸಣ್ಣದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಭಾಮಿನಿಯ ವಿಲಾಸಮಯ ಸರಳ ಶೈಲಿಯಿಂದ, ಆದರ್ಶದಂಪತಿಗಳ ಕಥೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂಥ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ, ಮೇಲಾಗಿ ಕರುಣರಸದ ಚಿಲುಮೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಜತೆಗೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಜೀವಾತುವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯ ಸರ್ವಜನಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.

೭

ವಂದನಾರ್ಪಣ:

ಕನಕದಾಸರ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ಈ ಕೃತಿ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ಣಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರೂ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳೂ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಿರಿಯ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳೂ ಆದ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದವನಹಳ್ಳಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಈ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಕಲಾಪಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂತು, ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಟನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕಟನ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ವಿದ್ಯಾ ಸಚಿವರೂ ಆದ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎಲ್.ಕಂಠಿಯವರೂ, ಉಪಸಚಿವರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೈ. ರಾಮಚಂದ್ರವರೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ

Xxxvi

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಧರಣೇಂದ್ರಯ್ಯನವರೂ, ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಲಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಆತ್ಮೀಯರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಪುರಾಣಿಕರೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ನೆರವು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿವೆ.

ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಓರಿಯಂಟಲ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟಿನಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಓಲೆಗರಿ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಚ್.ಎಂ.ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾಯರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ನಳಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಿ 84ನೆಯ ನಂಬರಿನ ಪ್ರತಿಯನ್ನು 'ಕ' ಎಂದೂ, ಕಿ 557ನೆಯ ನಂಬರಿನ ಪ್ರತಿಯನ್ನು 'ಚ' ಎಂದೂ, ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣರಾಯರ ಮುದ್ರಣ ಪ್ರತಿಯನ್ನು 'ಗ' ಎಂದೂ ಕರೆದಿದೆ. ಚಿ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ತಾಳೆ ನೋಡುವಾಗ ಡಾ.ಎಲ್.ಬಸವರಾಜು ಅವರು ನೆರವು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.ಓಲೆಯ ಗರಿಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟಿನ ಡೈರೆಕ್ಟರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಚ್.ದೇವೀರಪ್ಪನವರು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂವರು ಮಹನೀಯರಿಗೂ ಹೃತ್ತೂರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆಗಳು.

ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಅತಿಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಅಂದವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜಿ.ಎಚ್.ರಾಮರಾಯರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ.

ದೇಜಗೌ

ಪರಿವಿಡಿ

ಶುಭ ಸಂದೇಶ	iii
ಚೆನ್ನಡಿ	iv
ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು	v
ಹೊನ್ನಡಿ	vi
ಎರಡು ನುಡಿ	vii
ವ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು	viii
ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ	x
ಪೀಠಿಕೆ	xi
ನಳಚರಿತ್ರೆ	೧-೧೩೦

ನಳಚರಿತ್ರೆ

ನಳಚರಿತ್ರೆ

ಒಂದನೆಯ ಸಂಧಿ

ಶ್ರೀರಮಣ 'ಸರಸಿಜದಳಾಕ್ಷ ಮು
ರಾರಿ ಸಚರಾಚರಭರಿತ ದುರಿ
ತಾರಿ ನಿತ್ಯಾನಂದನಿರ್ಜನಿಕರ ದಾತಾರ
ವಾರಿಜಾಂಬಕ ವರಗುಣಾಶ್ರಯ
ಮಾರಪಿತ ವೇದಾಂತನುತ ತಿಸಾ
ಕಾರ ಚೆನ್ನಿಗರಾಯ ಪಾಲಿಸು ಜಗಕೆ ಮಂಗಳವ ೧

ಶರಧಿಶಯನ ಮುಕುಂದ ಕಂಸಾ
ಸುರ ಮಥನ ಸುರಮೌಳಿ ವಂದಿತ
ಗಿರಿಧರಾಚ್ಯುತ ವೇಣುನಾದ ವಿನೋದ ಭವದೂರ
ಸರಸಿಜೋದ್ಭವನುತ ದಯಾಸಾ
ಗರ ಮುರಾಂತಕ ದೇವ ವರಪುರ
ದರಸ ಚೆನ್ನಿಗರಾಯ ಪಾಲಿಸು ಸಕಲ ಸಜ್ಜನರ ೨

ಉರಗರಿಪುಕೇತನ ವಿಭೀಷಣ
ವರದ ಹರಿಸದರಪೋಷಣ
ದುರಿತ ಕುಲಗಿರಿವಜ ನರಕಾಂತಕ ಮಹಾಮಹಿಮ
ಪರಮಪುರುಷ ಯಶೋದೆಯಾಜ
ದುರಿತ ದುಃಖ ವಿನಾಶ ವರಪುರ
ದರಸ ಚೆನ್ನಿಗರಾಯ 'ರಕ್ಷಿಸು ನಮ್ಮನನವರತ ೩

'ನೀರ (ಕ) 'ನಿರ್ಜಿತ (ಕ) 'ವರಪುರದರಸ (ಕ) "ಎನಗೆ ಸತ್ಯವೆಯ (ಕ) 'ನಿ(ಕ) "ನಮಿತದಯ (ಕ)

'ಪಾಲಿಸು (ಕ)

ಕರಿವದನ ಹೇರಂಬ ಲಂಬೋ
 ದರ 'ಗಣಾಧಿಪ' ಮೊದಕಪ್ರಿಯ
 ಪರಶು ಪಾಶಾಂಕುಶಕರಾಂಕಿತದಿಂದ 2ರಂಜಿಸುವ
 ಸುರನರೋರಗ ನಮಿತ ಗೌರೀ
 ವರಕುಮಾರಕ ವಿದ್ಯೆವಾರಿಧಿ ವ
 ರದ ಗಣಪತಿ ಪಾಲಿಸೆನ್ನಯ ಮತಿಗೆ ಮಂಗಳವ ೪
 ನಾರಿ ನಳಿನದಳಾಕ್ಷಿ ವರ ಜಂ
 ಭಾರಿನುತ ಚತುರಾನನ ಪ್ರಿಯೆ
 ಭೂರಿ ಶುಭಗುಣಭರಿತೆ ಭಕ್ತಾಶ್ರಿತಜನಾಧಾರೆ
 ನೀರೆ ನಿಗಮ ವಿಚಾರ ಘನಶ್ಯಂ
 ಗಾರೆ ಭಕ್ತರಿಗೊರವ ಕೊಡುವ ಉ
 ದಾರೆ ಶಾರದೆ ನಲಿದೊಲಿದು ನೆಲಸೆನ್ನ ಜಿಹ್ವೆಯಲಿ ೫
 ರಾಯರೊಳಗಗ್ಗಳೆಯನಾ ಕೌಂ
 ತೇಯನಿಗೆ ರೋಮಶ ಮಹಾಮುನಿ
 ರಾಯ ವಿಸರಿಸಿದನು ನಳಭೂವರನ ಚರಿತೆಯನು
 ಶ್ರೀಯರಸ ವರಪುರದ ಚೆನ್ನಿಗ |
 ರಾಯನಂಕಿತಮಾಗಿ ಪೇಳುವೆ
 ಪ್ರೀಯದಿಂದಾಲಿಸುವ "ಸುಜನರಿಗೀ ಮಹಾಕಥೆಯು ೬
 ಪರಮ ಪುಣ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಿದನಾ
 ದರಿಸಿ ಕೇಳುವ ನರರ ಜನ್ಮಾಂ
 ತರದಿ ಘನದುಷ್ಕರ್ಮ ದುಃಖವಿನಾಶ ದುರಿತಹರ
 ಕುರಿತುರಗ ರಥ ನಿಚಯ ರಾಜ್ಯದ
 ಸಿರಿಯ ಸಂಪದವಾಯುವನು ಮುರ
 ಹರನು ಮನ್ನಿಸಿ ಕೊಡುವ ಸುಜನರಿಗಿಷ್ಟಸಂಪದವ ೭

'ಚತುರ್ಭುಜ (ಕ) 'ರಾ (ಚ) 'ಭೂಷಣ (ಚ) 'ಸಲಹೆನ್ನ (ಚ) 'ಮಿಟ್ಟು (ಕ) "ಜನರಿಂಗೀ (ರ) 'ಮಾಗುವುದು

(೧).

ಜನಪ ಕುರುಭೂಪಾಲನೂಳು ಜೂ
 ಜಿನಲಿ ರಾಜ್ಯವ ಸೋತು ಯಮನಂ
 ದನನು ತನ್ನನುಜಾತರೊಡನೆಯೆ' ಸತ್ಯವನ್ನು ಬಿಡದೆ
 ವನಿತೆ ದೌಮ್ಯಮುನೀಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿ
 ಜನಸಹಿತ ನಡೆತಂದು ಕಾಮ್ಯಕ
 ವನದೊಳಗೆ ಸಂಚರಿಸುತಿದನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲಿ ಉ |
 ಧರಣಿಪತಿ ಚಿಂತಿಸುತ ಹಲುಬಿದ
 ನರನ ಹದನೇನೆಂದು ತಪದಲಿ
 ಮರೆದು ಕಳೆದನೊ ನಮ್ಮನಿನಿಬರನೆನುತಲಿರಲಂದು
 ಸುರಪ ಕಳುಹಿದ ರೋಮಶನು ಮುನಿ
 ವರರ ಗಡಣದೊಳೆಯ್ಲಿ ರವಿ ಭಾಗಿ
 ಸುರ ಸುತೇಜದೊಳಂದು ಕಾಮ್ಯಕವನಕೆ ನಡೆತಂದ ಳ
 ಚ್ಯವನ ಗೌತಮ ಕಪಿಲ ಭೌಗು ಭಾ
 ಗವ ಭರದ್ವಾಜಾತ್ರಿ ಕೌಶಿಕ
 ಪವನಭಕ್ಷಣ ವಾಮದೇವ ಮರೀಚಿ ಮೈತ್ರೇಯ
 ಶ್ರವತಿ ಕಣ್ಣಾಂಗಿರಸ ಶುಕ ಗಾ
 ಲವ ಪರಾಶರದಾಂ ವರಮುನಿ
 ನಿವಹದೊಡನೆಯ್ತಂದನಾ ರೋಮಶ ಮಹಾಮುನಿಪ ಂ
 ಅರಸನನುಜರು ಸಹಿತ+++ ಮುನಿ ಮು
 ಖ್ಯರನು ಕಂಡಿದಿರೆದ್ದು ಚರಣದೊ
 ಳೆರಗಿ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಲಿತಂದನು ತಳಿರ ಮಂಟಪಕೆ
 ವರ ಮುನೀಂದ್ರರಿಗರ್ಥ್ಯ ಪಾದ್ಯೋ
 ತ್ಕರದೊಳುಪಚರಿಸುತ್ತ ದರ್ಭಾ
 ಸ್ತರಣದಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ಭಯಭರಿತ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಂ

'ರೋಗ್ಗಿನಲಿ (ರ) ರನುವಾಗ್ಯದ ವನವನು (ಚ) 'ಸಂಚರಿಸುತ್ತ (ಕ) 'ಮಂತ್ರಿಪ್ರವರ (ಕ)

'ದನು (ಕ)

ನೀವಘಡದ ದೇವಋಷಿಗಳು
 ಪಾವನರು ಮೂಲೋಕಕತಿಸಂ
 ಭಾವನೀಯರು ಸತ್ಯಸಂಧರು ಏನಿರಲಾತ್ಮಕ್ಕರು
 ಆವನರಿವನು ನಿಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಯ
 ಭಾವಿಸುವಡೆನಗಳವೆ ನಿಮ್ಮ ಪ
 ದಾವಲಂಬನ ಸೇವೆ ದೊರಕಿತು ಧನ್ಯರಾವೆಂದ ೧೨
 ಧರಣಿಪತಿ ಸುಕ್ಷೇಮವೇ ನಿಜ
 ತರುಣಿ ನಿನ್ನನುಜಾತ ತನಯರು
 ವರಸಚಿವ ಸಾಮಂತ ಧೌಮ್ಯ ಮುನೀಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿಗಳು
 ಪರಿಣತರೆ ಪೇಳೆನಲು ನಿಮ್ಮಯ
 ಪರಮ ಕರುಣಾಮೃತವೆ ನಮ್ಮನು
 ಹೊರೆಯುತಿರೆ ಸುಕ್ಷೇಮ ಬೇರಿಲ್ಲೆಂದನಾ ನೃಪತಿ ೧೩
 ಧಾರುಣಿಯ ನರೆ ಸೋತು ಅನುಜರು
 ವಾರಿಜಾನನೆ ಸಹಿತ ಬಂದೀ
 ಘೋರ ಕಾನನದೊಳಗೆ ಗಿರಿಗಹ್ವರದ ಮಧ್ಯದಲಿ
 ನೇರಿ 'ಹೃತಸುಖರಾಗಿ ಬಳಲಿದ
 ರಾರು ಧರೆಯೊಳಗೆನವೊಲು ಭವ
 ದೂರ ಮುನಿಕುಲತಿಲಕ ಹೇಳೆಂದರಸ ಬಿಸುಸುಯ್ಯ ೧೪
 ಎಲೆ ಮಹೀಪತಿ ನೀನಿತಿತುವು
 ಮೃಳಿಸಲೇಕರಸುಗಳು ಪೂರ್ವದ
 ನಳ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಾದಿ ರಾಘವನೃಪರು ಹಳುವದಲಿ
 ಲಲನೆಯರ ತಾವಗಲಿ ಕಷ್ಟವ
 ಬಳಸಿದರು ಅವರಂತೆ ನಿನಗುಪ
 ಟಳಗಳು ಟೇ ಬರಿದೆ ಮನನೋಯಿದಿರು ನೀನೆಂದ ೧೫.

'ತ (ರ) 'ಘನಮಹಾ (ಚ)| 'ಸರಸಶುಚಿ (ಚ)'ಕಷಕಟ (ಕ) 'ವಿದುಂ (ಕಚ).

ಪರಮ ಋಷಿಗಳ ನೆರವಿಯೇ 'ಸಭೆ'
 ಹರಿ'ಯ ಕಾರುಣ್ಯಾಂಬುಧಿಯ ಸಿರಿ
 ನರ ವ್ಯಕ್ತೋದರ ಮಾದ್ರಿತನಯರು ನಿನಗೆ ಬಾಹುಬಲ
 ತರುಣಿಯೇ ಭೋಗೈಕಸಂಪ
 ತುರುತರದ ವನರಾಜ್ಯ ನಿನಗಿಂ
 ತಿರಲು ಸರಿಯಾರರಸ ಚಿಂತಿಸಲೇಕೆ 2ನೀನೆಂದ ೧೬
 ಆದಡೆಲೆ ಮುನಿನಾಥ ನಳಪ
 ಮೇದಿನಿಯನುಳಿದು ಅವನಿಯಲಿ ತ
 ಳೋದರಿಯನೆಂತಗಲಿದನು ತಾನಾರ ದೆಸೆಯಿಂದ
 ಸಾಧಿಸಿದನವನಿಯನು ಧರೆಯಂ
 ತಾದುದಾ ನಳನೃಪಗೆ ನೀವಿದ |
 ನಾದರಿಸಿ ಪೇಳೆನಲು ನಗುತಿಂತಂದನಾ ಮುನಿಪ ೧೭
 ಭೂತಗೇಂದ್ರರೊಳಧಿಕಬಲ ವಿ
 ಖ್ಯಾತನಹನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಯು
 ಭೂತಳವ ಪಾಲಿಸಿದನಾತನ ವಿಮಲಚರಿತೆಯನು
 ಸೂತಮುನಿ ಹೇಳಿದನು ಮೌನಿ ಪ್ರಾತದಲಿಯಾಗಸ್ತಮುನಿ ಸಂ
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂದರುಹಿದನು ರಘುನಂದನೋಳೀ ಕಥೆಯ ೧೮
 ವಸುಧಪತಿ ಕೇಳೀ ಚರಿತ್ರೆಯ
 ನಿಷಧವೆಂತೆಂಬಾ ಮಹಾಪುರ
 ವೆಸೆದುದಗಣಿತಗೋಪುರ ಪ್ರಾಕಾರ ಶಿಖರದಲಿ
 ಮಿಸುನಿರತ್ನ ಪ್ರಭೆಗಳಲಿ ರಂ
 ಜಿಸುವ ದೇವಾಲಯಗಳಿರ್ದು
 ವಸುಧೆಗಚ್ಚರಿಯೆನಿಸಿತಾ ಪುರವರಸ ಕೇಳೆಂದ ೧೯

'ಯುರುತರದ ಕರುಣಾಂಬುಧಿ (ಚ) ಬೇಡ (ಚ)'ಧರಾತಳವ ಪಾಲಿಸಿದನಾತನ ಚರಿತ್ರೆಯನು (ಕ)

ಮುರಿಮುರಿದ ಕೊತ್ತಳದ ಸಾಲಿನ
 ಪರುಠವದ ಹುಲಿಮುಖದ ಬಾಗಿಲ
 ಮಿರುಪ ಮಣಿ ವಜ್ರದ ಕವಾಟದ ಗಂಧವಟ್ಟಿಗೆಯ
 ಉರುತರದ ವೇದಿಕೆಯ ಹೇಮದ
 ಮೆರೆವ ಸೋಪಾನಗಳ ನೆಲೆಯು
 ಪ್ಲರಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆಸೆವ ಕಲಶದ ಕಾಂತಿ ರಂಜಿಸಿತು ೨೦

ಮುಗಿಲ ತುಡುಕುವ ತೆನೆಗಳಾಳ್ವೇ
 ರಿಗಳು ಪಾತಾಳಗಳ ಖಾತರ
 ಳಗಳು ಬಳಸಿದ ಕೋಟೆ ಸುತ್ತಾವರಿಸಿದುನ್ನತದ
 ಗಗನವೀಧಿಯ ತಾರಕೆಯಿಲ್
 ಸೊಗಸು ತೋರುವ ಕನ್ನಡಿಯ ಸಾ
 ಲುಗಳ ರತ್ನಪ್ರಭೆಗಳಿ ರಂಜಿಸಿದುದಾ ನಗರ ೨೧

ರವಿಶಶಿಯ ವೀಧಿಗಳ ಹೇಮದ
 ವಿವಿಧಮಣಿ ಭಿತಿಗಳ ಕಾಂತಿಯು
 ದಿವವನಣೆದುದು ರತ್ನನಿಚಯದ ಭದ್ರಭವನಿಕೆಯ
 ಯುವತಿಯರ ಸಂಗೀತ ವೀಣಾ
 ರವದ ರಹಿಯಲಿ ಮನಕೆ ಸವಿದೋ
 ರುವ ಮಹಾರಚನೆಯಲಿ ಮೆರದುದು ನಿಷಧವರನಗರ ೨೨

ವಸುಧೆಯಮರರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ರಂ
 ಜಿಸುವ ವೈಶ್ಯಚತುರ್ಥರುನ್ನತ
 ಕುಶಲ ವಿದ್ಯಾಧಿಕರು ಕವಿಗಳು ಮಲ್ಲಗಾಯಕರು
 ಅಸಮರಧಿಕರು ಸಮರದಲಿ ಸಾ
 ಹಸರಂ ಕರಿ ರಥ ತುರಗ ಪಾಯ್ಕಳ
 ವೆಸೆದುದಗಣಿತ ಚಾತುರಂಗದಿ ನಿಷಧ ವರನಗರ ೨೩

ಸಾಲ ಬಿಲ್ವ ಕಪಿತ್ಥ 'ಜುಂಬು ತ
 ಮಾಲ' ದಾಡಿಮ ವಕುಳ ವಟ ಹಿಂ
 ತಾಲ ಕ್ರಮುಕ ಕಂಬ ಕುರವಕ ಕದಳಿ 2ಕರವೀರ
 ತಾಲ ಚಂದನ ಪನಸ ವರ ತ
 ಕ್ಷೋಲ ಕೇತಕಿ ಕುಟಜ ಸರಳದ
 ಸಾಲ ತರುಗಳ ನಿಚಯದಿಂದುದ್ಯಾನ ರಂಜಿಸಿತು ೧೪
 ಭೂರಮಣ ಕೇಳಾ ಪುರಾಧಿಪ
 ವೀರನೇನ ನೃಪಾಲ ರಿಪುಸಂ
 ಹಾರನಾತನ ತನಯ ನಳನೃಪನೆಂಬುದಭಿಧಾನ
 ಭೂರಿ ವಿಕ್ರಮ ಪರಮ 'ಧರ್ಮವಿ
 ಚಾರ ಶಶಿಕುಲಮೌಳಿ ಘನ ಗಂ
 ಭೀರ ಪಾಲಿಸುತಿದ್ಧ ಸಪ್ತದ್ವೀಪದವನಿಪರ ೧೫
 ಶರಧಿಮೇದಿಗಂತದವನೀ
 ಶ್ವರರು ಕಪ್ಪವ ತರುವರಗಣಿತ
 ಧುರವಿಜಯದೊರ್ಬಲರುಮಣಿಮಯ ಮಕುಟವರ್ಧನರು
 ಚರಣಕಾನತರಾಗಿ ನಳಭೂ
 ವರನ ಭಜಿಸುತಲಿದ್ಧರಮರೇ
 ಶ್ವರನ ಸಭೆಯಿಂದದಲಿ ಮೆರೆದುದು ನೃಪತಿಯಾಸ್ಥಾನ ೧೬
 ಭೂಮಿಪತಿ ಕೇಳಿತ್ತಲುತ್ತರ
 ಭೂಮಿಯಲಿ ಪಜ್ಜಳಿಸುತಿಹ ಸು
 ತ್ರಾಮ ಪುರಂದತೆಸದುದಲಿ ವಿದರ್ಭ ನಗರವದು
 ರಾಮಣೀಯಕ ರಚನೆಯಲಿ ನವ
 ಹೇಮಖಚಿತ ಸುರತ್ನ ಸೌಧ
 ಸ್ತೋಮಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಂಜಿಸುತಿದ್ಧದಾ ನಗರ ೧೭

'ಜುಂಬುಕ ಮೂಲಿ (ಚ) 'ಖರ್ಜೂರ (ರ) 'ಧರೆಯ ಮೇಲೆ (ಕ) "ಓಲಗದಂತೆ (ಕಚ)

'ಮಾದಲ (ಕ) 'ಕೀರ್ತಿ (ಕ)

ಅಲ್ಲಿಗಧಿಪತಿ ಭೀಮನೃಪ ಗುಣ
 ದಲ್ಲಿನಯದಲಿ ವೀರ ವಿತರಣ
 ದಲ್ಲಿ 'ಚಾತುರದಲಿ ಸೌಭಾಗ್ಯದಲಿ ದೈತ್ಯದಲಿ
 ಬಲ್ಲಿದನು ತಾನಾಗಿ ನಿಜಸುತ
 ರಿಲ್ಲವೆಂದುಮೃಳಿಸುತಿರೆಮನ
 ದಲಿಗಾಕ್ಷಣ ಬಂದನಾ ದಮನಾಣ್ಯ ಮುನಿವರನು ೨೮
 ಬಂದ ಮುನಿಗವನಿಪತಿ' ವಂದಿಸಿ
 ನಿಂದು ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ವಿನಯದೊ
 ಳೆಂದ ಸುತಸಂತಾನವಿಲ್ಲದ ಸಿರಿಯದೇಕೆಂದು
 ನೊಂದು ನುಡಿಯಲು ಸುತರ ಪಡೆಯದ
 ತಂದೆಗಿದು ಸಂತಾಪವಲ್ಲವೆ |
 ಯೆಂದು ಮುನಿ ಕರುಣದಲಿ ಸಂತೈಸಿದನು ಜನಪತಿಯು ೨೯
 ಯೋಗದೃಷ್ಟಿಯೊಳರಿದು ಮುನಿವರ
 ನಾಗ ನೃಪನೊಡನೆಂದ ಪುತ್ರನ
 ಯಾಗವನು ಮಾಡರಸ ತಪ್ಪದು ಪುತ್ರಲಾಭವೆನೆ
 ಆ ಗರುವಮುನಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ
 ರಾಗದಲಿ ಶುಭದಿನ ಸುಲಗ್ನದಿ
 ಯಾಗವನು ಪೂರೈಸಿದನು ಸುರನರರು ತಣಿವಂತೆ ೩೦
 ಅರಸ ಕೇಳಾ ಯಾಗಸಮನಂ
 ತರದೋಳಾ ಮುನಿಮುಖ್ಯರನು ಸ
 ತ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿದನವರವರನುಚಿತೋಪಚಾರದಲಿ
 ತರುಣಿಗಾದುದು ಗರ್ಭ ಮಂಗಳ
 ಕರ ಸುಲಗ್ನಸುತಾರೆಯಲಿ ನೃಪ |
 ನರಸಿ ಪಡೆದಳು 'ತನುಜೆಯೊರ್ದಳ ಲೋಕಕಸುಂದರಿಯು' ೩೧

'ಸೌಭಾಗ್ಯದಲಿಧೈರ್ಯದಿ ಯುಕ್ತಿ ಶಕ್ತಿಯಲಿ (ಕ) 'ನೆನುತ ತನಗಿತ್ತು (ಕ) 'ಬಳಿಕ (ಕ)
 "ನೀಶ (ಕ) 'ಗಿಂತೆಂದ ಚಿತ್ರದ (ಕ) 'ಸಹಸ್ರಾದಿ (ಕ) 'ತನುಜೆಯನು ಲೋಕೈಕ ಸುಂದರಿಯು (ಕಚ)

ಅಮರದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಲಿಳೆ ಸಂ
 ಭ್ರವಿಂಸೆ ಪುರಜನ ನಲಿಯ ನೃಪನಾ |
 ಸಮಯದಲಿ ದಮನಾಖ್ಯ ಮುನಿಗಭಿನಮಿಸಿ ನಿಜಸುತೆಗೆ
 ವಿಮಲನಾಮವ ಪಾಲಿಸೆನಲಾ
 ಕಮಲಮುಖಿ ದಮಯಂತಿಯಂದು
 ತ್ತಮದ ಪೆಸರೆಂದರುಹಿ ಮುನಿ ಹೊರವಂಟನಾಶ್ರಮಕೆ ೨೨
 ನಿರಿಗುರುಳ ಪವಳಾಧರದ ಕರಿ
 ಕರದ ತೋಳಳ' ಕಂಬುಕಂಠದ
 ತರಳ ನಯನದ ಸಂಪಗೆಯ ನಾಸಿಕದ ಪೆರೆನೊಸಲ
 ಹರಿಯ ಮಧ್ಯದ ಹಂಸಗಮನದ
 ಗುರುಕುಚದ ಕರಪಲ್ಲವದ ಸರ
 ಸಿರುಹಮುಖಿ ನಲಿದಾಡುತಿರ್ದಳು ರಾಜಭವನದಲಿ ೨೩
 ಗುಣದೋಳಿಗೆ ಶೀಲದಲಿ ಮಾತಿನ
 ಭಣಿತೆಯಲಿ ಗಂಭೀರದಲಿ ವಿತ
 ರಣದೊಲನುಪಮ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುದೇವ ಭಕ್ತಿಯಲಿ
 ಪ್ರಣುತಿಸಲು ಶರ್ವಾಣಿ ರತಿಯಿರಿ
 ಗೆಣೆಯೆನಿಪ ಸುಂದರಿಗೌಮಿಕ್ಕಿನ
 ಬಣಗು ಸತಿಯರು ಸರಿಯ ಲೋಕದೊಳೆಂದನಾ ಮುನಿಪ ೨೪
 ಕೇಳು ಪಾಂಡವತನಯ ಭೀಮನೃ
 ಪಾಲನೋಲಗದಲ್ಲಿ ಧರಣೀ |
 ಪಾಲಕರ ಚರಿತಪ್ರಸಂಗದೊಳಿರಲು ನಳನೃಪನ
 ಶೀಲವನು ಸೌಂದರ್ಯ ವಿಭವ ವಿ
 ಶಾಲಮತಿ ಲಾವಣ್ಯ 'ರೂಪುಗು |
 ಣಾಳಿಗಳ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡಿದರು ಕವಿಜನರು ೨೫

ಉರುತರದ ತೋಳ (ಗ್ರ) 'ಉರುತರದ ಕೊರಳಿನ (ಚ) ಅತಿ (ಕ) ನುಡಿಗಳ (ಕಚ) "ವೀಣಾರಚನೆಯಲಿ

(ಕಚ) 'ಸರ್ವಾಂಗ ಸೌಂದರಿಗೆಣೆಯ ನಿಶಿಹರಿತ ಚಲುವೆ (ಕ). "ಳೆನಲು (ಕ) 'ನಿಪುಣ (ಕ)

ವನಜಮುಖಿಯಾ ವಾರ್ತೆಯಲ್ಲವ
 ಮನವೊಲಿದು ಕೇಳಿದಳು' ಹಿಗ್ಗುತ
 ನೆನೆದುದಂತಃಕರಣ ಹೆಚ್ಚಿದ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯಲಿ
 ನೆನೆದು ಬರೆದಳು ನಳನ ರೂಪವ
 ನನುನಯದಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಿಗೆ ಸಂ
 ಜನಿಸಿತವನಲಿ ಮೋಹವೆಲೆ ಧರಣೀಶ ಕೇಳೆಂದ ೩೬
 ಆಗ ಮದನನು ತನ್ನ ಬಲವನು
 2ಬೇಗದಲಿ ಜೋಡಿಸಲು ಖೋಯಂ
 ದಾಗಲರಸಂಚೆಗಳು ಅಳಿವಿಂಡುಗಳು ನಲಿದಾಡೆ
 ಕೋಗಿಲೆಗಳಾರ್ಭಟಿಸೆ ಗಿಳಿಗಳು
 ಕೂಗಿ ನವಿಲುಗಳಾಡೆ ಮನ್ಮಥ
 'ನಾಗ'ಪೂಗಣೆಗಳನ್ನು ಸಂಧಿಸಿಯಿಚ್ಚನಂಗನೆಯ ೩೭
 ಉಣ್ಣಳನ್ನವ "ಕಾಮಗತ್ತಲೆ
 ಕಣ್ಣಿನಲಿ ಪೆರ್ಚಿದುದು ಸತಿಯರ
 ಮನ್ನಣೆಗೆ ಮೈಗೊಡಳು ಬಲು ಬೇಸರದಿ ಬಳಲುವಳು
 ಬಣ್ಣಿಸಿಯ ಮಾತಾಡಲೊಲ್ಲಳು
 ಬಣ್ಣಗುಂದಿದ ದೇಹದೊಳಗೆಳ
 ವೆಣ್ಣುಗಳ ಸೌಖ್ಯಮು ತೊರದಳು ಮದನನೇಸುಗೆಯಲಿ ೩೮
 ಕೆಳದಿಯರು ಕಂಡಂತರಂಗದಿ
 ಬಲಿದ ವಿರಹದ ರಾಜವದನೆಯ
 ಹೊಳಲೊಳುದ್ಯಾನವನ ಸುರುಚಿರ ಪುಷ್ಪತರುಗಳಲಿ

'ತಾ ಕೇಳಿ (ಚ) 'ತೇಗಿಸಲು ಕೊಳರ್ವಕ್ಕಿ (ಚ) 'ಬೇಗ (ಚ) 'ನವಿಳ ವಸ್ತುವ
 ಕಣ್ಣಿನಿಂದೀಕ್ಷಿಸಳು....(ಕ).....ಪರ್ಬಿದುದು ಮಾತೆಯ ಕಣ್ಣಿನೊಳಗೀಕ್ಷಿಸಳು ಸತಿಯರ ಕೂಡ
 ಸವಿನುಡಿಯ (ಚ) 'ದೇಹದಲಿ ಎಳವೆಣ್ಣುಗಳ ಸಂಗವನು (ಕ)..... ಸಖ್ಯವನು (ಚ)

ಎಳೆದಳಿರ ನೆಳಲಿನಲಿ ಪರಿಮಳ
 ದರ ಪರಿನಲಿ 'ತಳುವದೆ
 ನಲವು ಹಿಂಗಿದ ಸತಿಯನುಪಚರಿಸಿದರು ಬನದೊಳಗೆ ೩೯
 ಕೆಲರು ಹದನೇನೆಂದು ಬಗೆದರು?
 ಕೆಲರು ಪನೀರುಗಳ ತಳಿದರು
 ಕೆಲರು ಕಪುರ ಗಂಧವನು ಲೇಪಿಸಿದರಂಗದಲಿ
 ಕೆಲರು ಬೀಸಿದರಾಲವಟ್ಟದಿ
 ಕೆಲರು 'ಹೂವನು ಹಾಸಿದರು ಕೋ
 ಮಲೆಗೆ "ನಾನಾವಿಧದ ಉಪಚಾರಂಗಳನು ರಚಿಸಿ ೪೦
 ಈ ಪರಿಯಳಾ ಕಾಮಿನಿಗೆ ಶ್ಯ
 ತ್ಯೋಪಚಾರವ ಮಾಡಿದರು ಪರಿ
 ತಾಪ ವೆಗ್ಗಳಿಸಿದುದು ಯಿದಕಿನ್ನೆನು ಹದನೇನುತ
 ಚಾಪಳೆಯರಾಲೋಚಿಸುತಕಡುಪಾಪಿಯಂಗಜನೆಂದುಬಯ್ಯುತ
 ತೋಪಿನೆಡೆಗಿರದೈದಿ ತಂದರು ಸತಿಯು ಸಂತೈಸಿ ೪೧
 ಬಕುಳ 'ಪಾದರಿ' ನಿಂಬ ವಟ ಕೇ
 ತಕಿ ಸರಳ 'ಪಾಟಳೆ' ಕುಟಜ ಜಂ
 ಪಕ 7ರಸಾಲ ಕಪಿತ್ತ ದಾಡಿಮ ಕ್ರಮುಕ ತರುಗಳಲಿ?
 ಶುಕ ನವಿಲು ಜಿಲಿಬಿಲಿಗ ಗೀಜುಗ
 ಬಕ ಹಸುಬ ಗೊರವಂಕ ಟಿಟ್ಟಿಭ
 ಪಿಕ ಚಕೋರಕ ಮಿನ್ನುಲಿಗ ಹಕ್ಕಿಗಳು ರಂಜಿಸಿತು ೪೨

'ಸತಿಯರು ಕೋಮಲೆಗೆ ನಾನಾವಿಧದ ಶ್ಯತ್ಯೋಪಚಾರಂಗಳನು ರಚಿಸಿದರು (ಚ) 'ಚಿಂತಿಸಿ (ಕಚ)
 'ಹೂವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ (ಕಚ) "ನಾನಾಪರಿಯ ವೈಭವದಿಂದ ರಚಿಸಿದರು (ಚ) 'ಬದರಿಯ (ಕ)
 'ಕರವೀರ (ಕಚ) 'ಲವಂಗ...(ಕ) ಲಿಂಬೆ ಕಿತ್ತಳೆ ಜಂಬು ಲವಂಗ (ಚ)

1ಬಿಗಿದ' ರತ್ನದ ಸಾಲ ಸೋಪಾ
 ನಗಳ ಕೆಂದಾವರೆಯ ಮೊಗ್ಗೆಯ
 ಮುಗುಳ ತುಂಬಿಯ ಹಂಸಗಳ ಬಕ ಚಕ್ರವಾಕಗಳ
 ಸೊಗಸುದೂರುವ ಸರಸಿಯಲಿ ವರ
 ಸುಗುಣೆಯರು ದಮಯಂತಿಯೊಳು ಮನ
 ಸೊಗಸಿನಿಂದಾಡಿದರು ಜಲಕೇಳಿಯ ವಿದಗ್ಧೆಯರು ೪೩

ಬಂದು ಸತಿಯರು ಕೋಳನ ತೀರದಿ
 ನಿಂದು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಭೂಷಣ
 ದಿಂದ ಶಶಿಕಾಂತೋಪಲದಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಶಶಿಮುಖಿಯ
 ಅಂದು ವಿರಹ ವ್ಯಥೆಯ ನಾನಾ
 ಚಂದದಲಿ ಶೈಶ್ಯೋಪಚಾರಗ
 ಳಿಂದ ಸಂತೈಸಿದರು ವರಪುರದರಸನಾಜ್ಞೆಯಲಿ ೪೪

'ಝಗಿವ ದವಸಂತವಾಡಿದರಾ (ಕ) ಚನ್ನಿಗರಾಯನಾಜ್ಞೆಯಲಿ (ಚ)

ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿ

ಹಲವು ನಯನೀತಿಯಲಿ ಹಂಸೆಯ

ಕಳುಹಲಂದಿನ ರಾಯಭಾರದಿ

ನಳನೃಪಗೆ ಸತಿಯಾದಳಾ ದಮಯಂತಿ ಮನವೊಲಿದು

ಕೇಳು ಕುಂತೀತನಯ ಭೀಮನ್ನ

ಪಾಲತನುಜೆಗೆ ವಿರಹ ಬಲಿದು ವಿ

ಶಾಲವಾಗಿರಲಿ ಕೇಳೆ ನಿಷಧ ನಗರಿಯನು

ಪಾಲಿಸುವ ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಯು 'ಮೇಲೆನಿಪ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ 'ರತ್ನದ ಸಾಲುಹೊಳಹಿನ ಸಿಂಹಪೀಠದೊಳೆಸೆದು

ಕುಳ್ಳಿದುರ್

'ಗೌಳ ವಂಗ 2 ಕಳಿಂಗ ಕುಂತಳ

ಚೋಳ ಬರ್ಬರ ಸಿಂಧು ಕೇರಳ ಲಾಳ

ಮಗಧ ವರಾಳ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಾದಿ ಭೂಮಿಪರ

ಬಾಳೆಯರ ಮಂತ್ರಿಗಳ ವೀರಭ

ಟಾಳಿ ನಟ ಗಾಯಕರ ಕವಿಗಳ

ಜಾಲ ಸಿಮೇಳದಲಿ ಮೆರೆದುದು ನೃಪತಿಯಾಸ್ಥಾನ ೧

ಆ ಸಮಯದಲಿ ಬಂದ 'ನೆಟ್ಟನೆ'

ದೇಶಯಾತ್ರಿಕಭೂಸುರರೊಳವನೀಶ

ಕೇಳಿದನಿಳೆಯೊಳೇನುಂಟಿವಿಚಿತ್ರವೆನೆ

ಭೂಸುರೋತ್ತಮನೆಂದನೆಲೆ ಧರ

ಣೇಶ ಕೇಳು ವಿದರ್ಭನಗರದೊ

ಳೇಸು ಪುಣೋದಯದಿ ಪಡೆದನೊ ಭೀಮನೃಪ ಸುತೆಯ ೩

'ಓಲಗದ ರಚನೆಯಲಿ (ಕಚ) 'ಮಾಳವಾಂಧ್ರ (ಚ) 'ದೋಹ (ಕ) 'ನಲ್ಲಿಗೆ (ಕ) 'ಚ(ಕ) 'ವಿಶೇಷ (ಕ)

ಅವಳ ರೂಪಗುಣಾತಿಶಯಗಳ
 ನವಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಲಳವೆ ಕೇಳಾ
 ಯವತಿ ಲೋಕದ ಸತಿಯ ಬಗೆಯಂತಲ್ಲ ಭಾವಿಸಲು
 ಪ್ರವಿಮಲಾಕಾರದಲಿ ಮದುತರ
 ಸವಿನುಡಿಯ 3+ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲಿ
 ಭುವನದೊಳು ನಾ ಕಾಣೆ ದಮಯಂತಿಗೆ ಸಮಾನರನು   ೪
 ಮುರಹರನ ನಿಜಸೊಸೆಯ ರೂಪಂ
 ತಿರಲಿ ಚಂದ್ರನ ಮಗಳ ಚೆಲುವಂ.
 ತಿರಲಿ ಮೈನಾಕನ ಸಹೋದರಿಯಿಂದವಂತಿರಲಿ
 ಶರಧಿತನುಜೆಯ ಸೌಂದರಿಯವನು
 ಮರಸಿತೆಂಬುದು ಲೋಕದೊಳಗಾ
 ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿಯ ಬಗೆಗೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲರಸ ಕೇಳೆಂದ   ೫
 ಮಿಸುನಿಯೋಲೆಯ ಧಾಳ ಕದಪಿನೊ
 ಳೆಸೆಯ ಮೇಲುದು ಜಾರೆ ಕುಚಭರ
 ಕುಸಿಯ ನಡುವಲ್ಲಾಡೆ ಮಸಗಿದ ಮಂದಹಾಸದಲಿ
 ಎಸೆವ ಸೋಮುಡಿ ಭಾರದಲಿ ಬಾ
 ಗಿಸಿದ ಕೊರಳಿನ ಕೈಯ ವೀಣೆಯ
 ಬಿನರುಹಾಕ್ಷಿಯ ಸೊಬಗ ಬಣ್ಣಿಸಲರಿಯೆ ನಾನೆಂದ   ೬
 ಹೇಳುತಿರೆ ನುಡಿನುಡಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುತ
 ಕೇಳಿ ತಲೆದೂಗಿದನುನಿಷಧ ವಿ
 ಶಾಲನಯನಕೆ ಕಮಲಮುಖಿ ಗೋಚರಿಸಿದಂತಾಗೆ
 ಬಾಲಿಕೆಯ ಮೋಹಿಸಿದ ಪುಷಶ
 ದಾಳಿಯಲಿ ಮನನೊಂದು ಶಿವ ಶಿವ
 ಲೋಲಲೋಚನೆಯೆಂತು ತನಗಹಳೆನುತ ಚಿಂತಿಸಿದ   ೭

'ರಿದರಸ (ಕ) 'ನೋಡಲು (ಕ) 'ಸರಸೋಕ್ತಿ(ಕ) "ವಿ (ಕಚ) ಬೇಸರವಿಲ್ಲ (ಕ) (ವೆನೆ (ಕ)
 'ನೈಪಥನಾಲಿಗಳಿಗೆ ಸರೋಜ (ಕಚ)

ವನಿತೆ ಗುಣಗಳೊಳೊಂದನೊಂದನು
 ಮನದೊಳಗೆ ಸವಿಮಾಡಿ ತರುಣಿಯ
 ನೆನೆದು ಹೊಂಪುಳಿವೋಗಿ ವಿರಹದಿ ಮದನಗೀಡಾಗಿ
 'ಘನವಿರಹದಲಿ' ಕಾಯ ಕುಂದಿದ
 ೩ಜನಪ ನಳನಿರೆ ಬೇಟೆಕಾರರ
 ಜನವಿವಹದೊಡನೈತಂದರಾ ಸಮಯದಲಿ ವನಚರರು ಲ
 ಬಂದು ಫಲವಸ್ತುಗಳ ಕಾಣಿಕೆ
 ಯಿಂದ ಕೈಮುಗಿದರಸ ಮೃಗ ಘನ
 ವಿಂದು ಬೇಂಟೆಗೆ ಗಮಿಸಬೇಕೆನೆ ನೃಪತಿ ನಸುನಗುತ
 ಇಂದುಶಬರಕಳುಹಿಯೋಲಗ
 ದಿಂದಲರಮನೆಗೆಯ್ದುಲ'ಸ್ತಾಂಬುಧಿಯೊಳಿನ' ನಿಳಿದ ಳ
 ನಳಿನಸಖನುದಯದಲಿ ನಳನೃಪ
 ತಿಲಕ ಕರಸಿದ ಸಕಲದಳವನು
 ಹೊಳೆವ ಖಡ್ಗಕರಾರಿ ಮೊದಲಾದವಿಳ ಕೈದುಗಳ
 ಬಲುಭಟರು ಬೇಂಟೆಯಲಿ ನಾನಾ
 ಬಲೆಗಳಂಟಿನ ಕೋಲು ಕಣ್ಣಿಯ
 "ಬಲಭುಜರು ಸಂದಣಿಸಿ ಮೆರೆದುದು ಪುರದ ಬಾಹೆಯಲಿ ೧೦
 ಅರಸ ಕೇಳ್ ಶಶಿಕುಲಶಿರೋಮಣಿ
 ಧರಿಸಿದನು ನವರತನಮಯದಾ
 ಭರಣಗಳ ದಿವ್ಯಾಂಬರಾದಿ ಸುಗಂಧಲೇಪದಲಿ
 ತರಿಸಿಯೇರಿದ ವಾಯುವೇಗದ
 ತುರಗವನು ಸಂದಣಿಸಿ ಮೋಹರ
 ತೆರಳಿತಗಣಿತ ವಾದ್ಯದಲಿ ನೆಲ ಬರಿಯಲೈತಂದ ೧೧

'ಕವಿವ ವ್ಯಸನದಿ (ಕಚ) 'ಕಂ (ಕಚ) 'ತವಕದಿಂದಿರೆ (ಕಚ) 'ಸ್ತಾಚಲಕೆ ರವಿಯಿ (ಗಜ) 'ಚಿ (ರ)
 'ಚಲಯುತ (1)

ಏನು ಹೇಳುವೆನರಸ ಹೊಕ್ಕರು
 ಕಾನನವ ಬಳಸಿದರು ಮೃಗತತಿ
 ಯಾನಲಾಪುದೆ ತೆಗೆದು ಹಾಯ್ದು ಭಟರ ಘಲ್ಲಣೆಗೆ
 ಆನೆಗಳ ಕೆಡಹಿದರು ಬಲಸಂ |
 ಧಾನದಲಿ ಹುಲಿ ಕರಡಿ ಮುಸು ಮೊಲ
 ವಾನರಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಮೃಗಗಳ ತಜಬಿ ಕೆಡಹಿದರು ೧೨
 ಹತ್ತಿತ'ಧ್ಧಿರಿ ಶಿಖರವನು ಮರ'
 ಮೊತ್ತದಲಿ ಬಲೆಗಳನು ಹಾಯ್ದಿದ
 ರೊತ್ತಿ 'ಸೋಹಿದರೊಂದು ಘನತರ ಸಿಂಹವಬ್ಬರಿಸಿ
 ಹೊತ್ತ ಕೋಪದಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಮುರಿ
 ದೊತ್ತಿ ಬರುತಿರೆ ಕಂಡು ನೃಪ ಬೆಂ
 ಬತ್ತಿ ಕಡಿದನು ಮೃಗಪತಿಯ ವನವೆಲ್ಲ ನುಗ್ಗಾಗೆ ೧೩
 ನಿಲಿಸಿ ಬೇಂಟೆಯನಲ್ಲಿ ಬಳಲಿದ
 ಬಲಸಮೇತದಿ ಬಂದು ತತ್ತೂರ
 ವಳೆಯದುದ್ಯಾನವನು ಹೊಕ್ಕನು ಬಲಿದ ವಿರಹದಲಿ
 ನಲವು ಹಿಂಗಿದ ಮನದ ದುಗುಡದೂ
 ಳಿಳಿದು ತೊಳೆದನು ಜಾನು ಜಂಘಯ
 ಕೊಳದಿ ಪರಿಹೃತನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿದನು ವನದೊಳಗೆ ೧೪
 ಆ ಕೊಳನ ತೀರದಲಿ ತರುಗಳ
 ನೇಕವದರೊಳಗೊಂದು ರಾವಿನೊ
 ಳೇಕ ವೃಕ್ಷದ ನೆಳಲಿನಲಿ ನವಕುಸುಮದಿಕ್ಕೆಯಲಿ
 ಆ ಕಮಲಜನ ತುರಗ ನಿದ್ರಾ
 ವ್ಯಾಕುಲದಿ ಮಲಗಿರಲು ಕಂಡು ಶು
 ಭಾಕರೋನ್ನತ ಶುಭ್ರತೇಜದ ರಾಜಹಂಸವನು ೧೫

'ತಲ್ಲಿಯ ಗಿರಿನಿಕರತರು (ಕಚ) 'ಸೂಸಿದ (ರ) 'ಮೃಗ (ಕಚ) (ತತಿಯ ಬಲವೆಲ್ಲ ಬೆರಗಾ (ಕಚ) 'ದ ()

ಅರುಣಮಯದಾನನದ ಪದಯುಗ
 ಗರಿಗಳುನ್ನತ ಧವಳ'ದೇಹದ
 ಪರಮ ತೇಜದೊಳೆಸೆವ ಹಂಸೆಯ ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗಿ
 ಹರಹರಾ ಯಿದರಾಯತವ ಮುರ
 ಹರನು ತಾನೇ ಬಲ್ಲನೆನುತ
 ಕ್ಕರದಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕರವ ನೀಡುತ ಪಿಡಿದ ಹಂಸವನು ೧೬
 ಒದರಿ ಕುಣಿಯಲು ಹಸ್ತದೊಳಗದ
 ಕದಲದಂತಿರೆ ಪಿಡಿಯಲರಸನ |
 ವದನಕಮಲವ ನೋಡಿ ಹೆದರಿತು ಬಹಳ ಭೀತಿಯಲಿ
 ಹೃದಯ ಕರಗುವ ಮಾತನೆಂದುದು
 ಮದಕರಿಗೆ ನೊರಜಂತರವೆ ಕೈ
 ಸದರದವರನು ಕೊಲುವುದೇನರಿದೆಂದುದಾ ಪಕ್ಷಿ ೧೭
 ಕರಿಗಳನು ಮುರಿದಿಡುವ ಸಿಂಹಕೆ
 ನರಿಗಳಿದಿರೇ ತಾನು ನಿನಗಂ
 ತರವೆ ಸಾಕಂತಿರಲಿ ಕಂಡವರೆಲ್ಲ ಕಡುನಗರ
 ಅರಿಭಯಂಕರ ಶತ್ರುಗಳ ಸಂ
 ಹರಿಸುವುದು ನೃಪನೀತಿ ನಿನಗಿದು
 ತರವೆ ಬಿಡು ಪರಹಿಂಸೆ ದೋಷವಿದೆಂದುದಾ ಪಕ್ಷಿ ೧೮
 ಬಡಬಗೌತಣವಿಕ್ಕುವಡೆಯೊ
 ಕ್ಕುಡಿತ ಜಲವೇ ಮಂಜು ಸುರಿಯ
 ಲ್ಕೊಡನೆ ಕೆರೆ ತುಂಬುವುದೆ ನೃಪ ನೀನೆನ್ನ ಭುಂಜಿಸಲು
 ಒಡಲಿಗಾಸ್ಯಾಯನವೆ ಕೇಳಲೆ
 ಪೊಡವಿಪತಿ ಬಿಡು ನನ್ನ ಮನೆಯಲಿ
 ಮಡದಿ ಸುತರುಮ್ಮಳವ ನೋಡೆಂದೂರಲಿತಾ ಪಕ್ಷಿ ೧೯

'ತೇಜದೊಳೆಸೆವ ಪಕ್ಷಿಯ (ಕ) 'ಮೆ (ಕಚ) 'ಬಲಿದ (ಕ) ಚಿತ್ರ (ಚ) 'ಗಲು (ಚ) 'ಸೇರಿ (ಕ) 'ಹಾಲೇ

(ಕರ)

ಮರನ ಹುತ್ತವನೇರಿದ ಸಂ
 ಗದರಿ ದೈನ್ಯಂಬಡುವರಾಯುಧ
 ಮುರಿದ ಬರಿಗೈಯವರ ನೀರೊಳು ಹೊಕ್ಕು ನಿಂದವರ
 ತರುಣಿಯರ ಮರೆಗೊಂಡವರ ನಿ
 ಬ್ಬರದಿ ಮುರಿದೋಡುವರ ನಿದ್ರಾ
 ಭರದೊಳಿದರ್ ಕೊಲುವುದುಚಿತವೆಯಂದುದಾ 'ವಿಹಗ' ೨೦
 ನುಡಿಗೆ ನಾಚಿದನರಸ ಹಂಸದ
 ನಡವಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದನು ನಿನ್ನನು
 2ಹಿಡಿದು ಕೋಲುವವನಲ್ಲ ನಿನ್ನಾಲಯಕೆ ಹೋಗೆಂದು
 ಬಿಡಲು ರೆಕ್ಕೆಯ ಕೊಡಹಿ ಹಾರಿತು
 ವೊಡನೆ ಮರಳಿತು ಧರೆಗೆ ರಾಯನ
 'ಕ'ಡೆಗೆ ಮಂಡಿಸಿ ಕುಳಿತು ನುಡಿದುದು ನೃಪಗೆ ವಿನಯದಲಿ ೨೧
 ಭೂರಮಣ ಕೇಳಸುವ ಕಾಯ್ತುಪ
 ಕಾರ ಮಾಡಿದೆ ನೀನು ನಿನಗುಪ
 ಕಾರ ಮಾಡುವೆನೆನಲದೇನೆಂದರಸ ಬೆಸಗೊಂಡ
 ಸಾರಹೃದಯನೆ ಚಿತ್ತವಿಸು ವಿ
 ಸ್ತಾರದಿಂದರುಹುವೆನು ಭುವನದೊ
 ಳಾರಿಗುಂಟೀ ಪರಮ ಸುಕೃತಗಳೆಂದುದಾ ಪಕ್ಷಿ ೨೨
 ಅರಸ ಕೇಳತಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸುರ
 ಪುರವ ಪೋಲ್ವ ವಿದರ್ಭಪಟ್ಟಣ
 ದರಸು ಭೀಮನೃಪಾಲನಾತನ ತನುಜೆ ದಮಯಂತಿ
 ಪರಮ ಪುಣ್ಯಾಂಗನೆ ಮಹಾಸುಂ
 ದರಿ ನಿಪುಣೆ ಗಜಗಮನೆ ನಗುಣ
 ಭರಿತೆ ಸೊಬಗಿನ ಸೋನೆ ತಾನಿಹಳಲ್ಲಿ ವನಜಾಕ್ಷಿ ೨೩

'ಪಕ್ಷಿ (ಕ)ಬ (ಕ) 'ಗೆನಲು (ಕ) 'ತೊ (ಕ) 'ಗಾಮಿನಿಯು (ಚ)

ಪೊಗಳಲಳವೇ ಸತಿಯ ಚೆಲುವಿನ
 ಬಗೆಯ'ಭಾವಿಸಿ ನೋಡಲತಿ ಸೋ
 ಜಿಗವು ನೆರೆ ದಮಯಂತಿ ಯೌವನ ರೂಪರೇಖೆಯಲಿ
 ನಗೆಮೊಗದ ಪೊಂಬೋಗರ ಮಿಂಚಿನ
 2ಬೊಗಸೆಗಂಗಳ ಸೆಳೆನಡುವ ಸೆ
 ಳ್ಕುಗುರ ಬೆಡಗಿನ ಕಾಂತೆ ರಂಜಿಸುತಿರ್ಪಳಾ ಪುರದಿ ೨೪
 ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಿಹ ಸತಿಯರಲಿಯಮರಾ
 ವತಿಯೋಳಿಹ'ಪೆಣ್ಣಳ'ಲಿ ಮೇ'ಣಾ' |
 ವಿತಳದಲ್ಲೆಹ ನಾರಿಯರ್ ಲೀ ಕ್ಷಿಸಿದಡಾ ಸತಿಗೆ
 ಪ್ರತಿಯಕಾಣೆನು ರೂಪಿನಲಿ ನೀ
 ನತಿಚೆಲುವ ನಿನಗವಳು ಪಾಸಟಿ
 ಸತಿಗೆ ನೀನೆ ರಮಣನಲ್ಲದೆ ಕಾಣೆನಿತರರನು ೨೫
 ಅವಳು ನಿನಗೊಲಿವಂತೆ ಮಾಡುವೆ
 ಶಿವನ ಕೃಪೆ ನಿನಗುಂಟು ನಮ್ಮಲಿ
 'ಸವಡಿ'ನುಡಿಯಿಲ್ಲರಸ ನಂಬುವುದನ್ನ ನೀನೆನಲು
 ಅವನಿಪತಿ ನಸುನಗುತ ಹಂಸೆಯ
 ಸವಿನುಡಿಗೆ ಮನಸೋತು ವಿರಹದ
 ತವಕದಲಿ ಹೇವರಿಸಿ ನುಡಿದನು ನೃಪತಿ ಖಗಪತಿಗೆ ೨೬
 ಮನಸಿಜನ ಶರಹತಿಗೆ ನೊಂದೆನು
 ತನುವ ಸೈರಿಸಲಾರನೆನಗಾ
 ವನಿತೆಯನು 'ಸೇರಿಸುತ' ಸಲಹೆನ್ನನುವ ಕರುಣದಲಿ
 ಎನಗೆ ನೀನೇ ಪರಮಬಾಂಧವ
 ಮನಕೆ ಹರುಷವ ಮಾಡು ನೀನೀ
 ಬನಕೆ ಬಹ ಪರಿಯಂತ ತಾನಿಲ್ಲಿಹೆನು ಹೋಗೆಂದ ೨೭

'ಭೇದಿ (ಚ) 'ಬುಗುರಿ ಮೊಲೆ (ಕ) 'ಸೀಯರ (ಚ) 'ಗಾ (ರ) 'ನೀ (ಕಚ) 'ದೆ ಇವಳಂತೆ ಸತಿಯರ
 (ಕಚ) 'ಕವಡು (ಚ) 'ಬೋಳೆ (ಕ) 'ತಂದಿತ್ತು (ಕಚ)

ಕೇಳು ಧರ್ಮಜ ನಳ ನೃಪಾಲನ
 ಬೀಳುಕೊಂಡು ಸರಾಗದಿಂದ ವ|
 ನಾಲಯವ ಹೊರವಂಟು ತೆರಳಿತು ವಾಯುವೇಗದಲಿ
 ಆ ಲತಾಂಗಿಯ ಪರಿಯ ಕೀರ್ತಿ ವಿ
 ಶಾಲವಾದಂದದಲಿ ರಾಜ ಮ
 ರಾಳ ಗಗನಕೆ ಹಾಯ್ದು ಕಂಡಳಿತಂದುದಾ ಪುರಕೆ 9೮
 ಕನಕಮಣಿ ನಿರ್ಮಿತದ ಸೌಧದಿ
 ಜನನಿಕರ ಸಂದೋಹದಲಿಯುವ
 ವನದ ವೀಧಿಗಳೆಸೆಯೆ ಮೆರೆವ ವಿದರ್ಭ ಪಟ್ಟಣಕೆ
 ಮನವೊಲಿದು ನಿಜಬಳಗ ಸಹಿತಂ
 ಗನೆಯರೋಲಗದಲ್ಲಿ ಮದನನ
 ಮೊನೆಯಲಗಿನಲಿ ಬಳ ಸತಿಯಳ ಕಂಡುದಾ 'ಹಂಸೆ' 9೯
 ನೀಲಮಣಿ ಭಿತಿಗಳ ವಜ್ರದ
 ಸಾಲಗಂಬದ ಪಚ್ಚೆ ಹಲಗೆಯೆ
 ಮೇಲೆ ಮುತಿನಲೋವೆ ಹವಳದಿ ಕಡೆದ ಬೋದಿಗೆಯ
 ಸಾಲಮಣಿಮಂಟಂಪಿ ಮಂಚದ
 ಮೇಲೆ ಮಂಡಿಸಿ ನಳನ ಚಿಂತೆಯ
 ತಾಳಿದಂಗನೆ ಸತಿಯರೊಡನಿರೆ ಕಂಡುದಾ 'ಪಕ್ಷಿ ೨೦
 ಪರೆನೊಸಲ ಕತ್ತೂರಿಯ ತಿಲಕದ
 ಕೊರಳ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ ರತ್ನದ
 ಬೆರಳ ಮುಂದ್ರಿಕೆಗಳ ಸುವರ್ಣದ ಕರದ ಕಂಕಣದ
 ಪರಿಪರಿಯ ನಿರಿಯುಡಿಗಳೆಗಳ ನೂ
 ಪುರದ ತೊಡರಿನ ದೇಸಿ ಮಿಗೆ ಬಳ
 ಸಿರಲು ತರುಣಿಯ(ರಂದು) 'ಸತಿಯನು ಕಂಡುದಾ ಹಂಸೆ ೨೧

'ದು (ಗಳ) 'ನು (ಗಚು 'ಪಕ್ಷಿ (ಕ) "ಕಂಬದ ಸಾಲು ವಜ್ರದ ಹಲಗೆ ಪಚ್ಚೆಯು (ಕಚ)

'ನಿರ್ಮಿತದ (ಕಚ) 'ಹಂಸೆ (ಕಚ) 'ರ್ಣದ ಚರಣ ನೂಪುರದ (ಕ) ಣಾಭರಣನೂಪುರದ (ಚ) 'ನೇವು (ಚ)

'ರು (ಕಗಪ) .

ತಳಿತ ಮೇಘದಿ ಹೊಳೆದ ಮಿಂಚಿನ
 ಬಳಗವನೆ ಹಂಸಗಳು ನಭದಿಂ
 ದಿಳಿಗಿಳಿದು ಸತಿಯರ ಸಭಾಮಂಡಲದಿ ಕುಳ್ಳಿರಲು
 ನಳಿನಲೋಚನೆ ಕಂಡು ಪಕ್ಷಿಯ
 ಲಲನೆಯರ ಮೊಗನೋಡಿ ಹಂಸದ
 ಚೆಲುವ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದೆನುತ ಗಮಿಸಿದಳು ೨೨
 ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಅಡಿಯಿಂದ ಕರ
 ಪಲ್ಲವವ ಚಾಚಿದಳು ನೂಪುರ
 ಫಲ್ಲುಫಲಿರೆನೆ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸರಿದುದಾ: ಹಂಸೆ
 ನಿಲ್ಲದಂಗೈಸುತ್ತ ಬರಲ
 ಲ್ಲಲ್ಲಿಯಡರಿತು ಕುಸುಮಮಯ'ನವ'
 ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬನದೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕುದು ಹೊದರ ಹೊಸಮಳೆಯ ೨೩
 ಕೆಳದಿಯರ ಕೆಲಕೊತ್ತಿ ತಾನೇ
 ಮಳೆಯ ಹೊಕ್ಕಳು ಬಾಗೆ ಸೆಳೆನಡು
 ಬಳಕೆ ಕುಚಭಾರದಲಿ ಮೇಲುದು ಜಾರ ಮುಡಿ ಚೌದರೆ
 ಜಲಜಮುಖಿ ಬೆಮರಿಡಲು ಕೊರಳಿನ
 ಲಲಿತದೇಕಾವಳಿಗಳಲ್ಲಾ
 ಡಲು ಸೆರಗನಳವಡಿಸಿ ನಿಂದಳು ಬಳಲಿ ಬಿಸುಸುಯ್ಯು ೨೪
 ಎಲೆ ಸರೋರುಹಗಂಧಿ ನೀನೌನ
 ಗೊಲಿದು ಮನದಲಿ ಹಿಡಿವೆನೆಂಬೀ
 ಛಲವಿದೇತಕೆ ಮಾಣು ನಾವಂಬರದ ಪಕ್ಷಿಗಳು
 “ನಿಲುಕುವವರಾವಲ್ಲ ಬರಿದೇ
 ಬಳಲದಿರು ತಾ ಬಂದ ಪರಿಯನು
 ತಿಳುಹುವೆನು ನಿನಗೆಲ್ಲವನು ಕೇಳೆಂದುದಾ ಪಕ್ಷಿ ೨೫

'ನೀಕ್ಷಿಸಿ (ಕ) 'ನ್ಯೂ (ಕಚ)ಅತ್ತಲಿತ್ತಲು ಸಾರುತಾ (ಗಳ) 'ತರು (ಕಚ) ಸಿ (ಕಚ)“ಕೆ (1)

ನಳಿನ ಮುಖ ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಯ
 ಬಳಿಯ ವಾಹನವಾಗಿ ತಾನಿಹೆ
 ನೊಲಿದು ಸಲಹುವನೆನ್ನ ಪರಮಪ್ರೀತಿವಚನದಲಿ
 ಇಳಿಗೆ ನಳಕೂಬರ ಜಯಂತರ
 ಚೆಲುವ ಮದನನ ರೂಪರೇಖೆಯ
 ಹಳಿವುದಾ ನಳನೃಪನ ನಿಜಸೌಂದರ್ಯದಾಟೋಪ? ೩೬
 ನಿನ್ನ ರೂಪಿಗೆ ಸಲುವುದೌತಿ ನಳ+4
 ನುನ್ನತದ ಸೌಂದರ್ಯ ಜಗದೊಳ
 ಗಿನ್ನು ನಾ ಸರಿಗಾಣೆ ನಿಮಗೀರ್ವರಿಗೆ ಸಮನಹುದು
 ಎನ್ನಲಾ ನುಡಿಗೇಳಿ ಹಂಸೆಗೆ
 ತನ್ನ ಶಿರವನು ಬಾಗಿ ಗುಣಸಂ
 ಪನ್ನೆ ನುಡಿದಳು ನಾಚಿ ನಸುನಗೆಯಿಂದ ವಿನಯದಲಿ ೩೭
 ಪರಮಗುಣನಿಧಿ ಪಕ್ಷಿ ಕೇಳ ಬಾ
 ಹಿರನು ಪಾತಕಿ ಮದನನೆಲೆ ನಿ
 ಷ್ಪುರದೊಳಸೆಯಲುಪುಷ್ಪಬಾಣದಿನೊಂದುದನ್ನೊಡಲು
 ಕರುಣರಸಧಾರೆಯಲಿ ತಾಪವ
 ಪರಿಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ನೀನಾ
 ಧರಣಿಪತಿ ನಳನೃಪಗೆ ಬಿಸೆಂದಳಿದುಮುಖಿ ೩೮
 ಪರರದುಃಖವಪರಿಹರಿಸಿಮಿಗೆ
 ಪರರಿಗುಪಕಾರಾರ್ಥವೆಸಗಲು
 ಪರಮಪುಣ್ಯವಿದೆಂದು ಪೇಳ್ವರು ಪಿರಿಯರಾದವರು
 ಪರಮಬಾಂಧವ ನೀನೆನಗೆ ಸ |
 ತ್ಕರಿಸು ವಿರಹದಿ ನೊಂದವಳಕರೆ
 ಕರೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡದಿರು ಸಲಹೆಂದಳು ಸರೋಜಮುಖಿ ೩೯

'ಭೂವರ (ಚ) 'ಲೋಕದಲಿ (ಕಚ) 'ನ ಚಲುವ (ಕಚ) 'ನೃಪ (ಕಚ) (ಚ) (ಸಿ ಸಂತೋಷದಲಿ ನೀ
 (ಚ)'ನ' ತಿ

ಬಲಿದ ವಿರಹಾಗ್ನಿಯಲಿ ನೊಂದೆನು

ಬಳಲಿದೆನು'ತನುಬಾಡಿ' ತಾಪದಿ

ನಲವು ಹಿಂಗಿತು ಬವಣೆ ಹೆಚ್ಚಿತು ತ್ರಾಣವೆಳದಾಯ್ತು

ಹಲವು ಮಾತೇನಿನ್ನು ನಳನೃಪ

ತಿಲಕನೆನ್ನಯ ಪತಿಯಲಾ'ಭೂ

ತಳದ ಪುರುಷರು ಪಿತನ ಸಮ ಕೇಳೆಂದಳಿದುಮುಖಿ ೪೦

ಅರಸ ಕೇಳಾ ಹಂಸ ತರುಣಿಯ

ಕರುಣದಳತೆಯ ಕಂಡು ತಾ ಬಂ

ದಿರುವ ಕಾರದ ಹದನು ಲೇಸಾಯೆಂದು ಮನದೊಳಗೆ

ಹರುಷ ಮಿಗೆ ಕೊಂಡಾಡಿ ಸತಿಯನು

ಕರೆದು ನುಡಿದುದು ನಿನಗೆ ನಳ ಭೂ

ವರನ ಪತಿಯನು ಮಾನಂಜದಿರೆಂದುದಾ 'ಪಕ್ಷಿ ೪೧

ಅಂತರಂಗದ ಬುದ್ಧಿಯನು ದಮ

ಯಂತಿಗೇಲ್ಲವನರುಹಿ ತರುಣಿಯ

ಸಂತವಿಟ್ಟಲ್ಲಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇಗದಲಿ

ಮುಂತಳರ್ದುಮಿಗೆ ತನ್ನ ಬಾಂಧವ

ಸಂತತಿಯನೊಡಗೊಂಡು ನಿಷಧನ |

ಚಿಂತೆಯನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕೆಂದೈದಿತಾ ಹಂಸೆ ೪೨

ಆಗ ನಳಭೂವರನ ದಕ್ಷಿಣ

ಭಾಗಭುಜನಯನಗಳದುರಿದು

ವಾಗ ಕೇಳಿದನಿದರ ಫಲವೇನೆಂದು ಭೂಸುರರ

ಭೋಗಸುಖದರ್ಶನದ ಫಲವಿಂ

ದೀಗಲಹುದೆನಲಾ ಸಮಯದಿ ಸ

ರಾಗದಲಿ ನಡೆತಂದುದಾ ನೃಪನೆಡೆಗೆ ಕಲಹಂಸ ೪೩

'ಹಿರಿದಾಗಿ (ಕ) 'ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಪತಿ (ಕಚ) 'ಹಂಸ (ಕ) *ಣದಿ (ಕಚ) ಶಿಲಾ ನೃಪನಂಗ

(ಕಚ) "ನೆನಲು (ಚ)

ಬಂದ ಹಂಸೆಯ ಕಂಡು ಮುಖ ಕಳೆ
 ಯಿಂದಲರಿದನು ನೃಪತಿಮುರ್ದಲಿ
 ಯಿಂದುಮುಖಿ ತನಗೊಲಿದ ಹದನಹುದೆಂದು ಹರುಷದಲಿ
 ಮಂದಗಮನೆಯ ಕಂಡಿರೇ ಏ
 ನೆಂದು ನುಡಿದಳು ಸತಿಯ ಬಗೆಯ
 ನೆಂದು ಬೆಸಗೊಳೆ 2ನಸುನಗುತ ಬಳಿಕಿಂತೆಂದುದಾ ಪಕ್ಷಿ ೪೪
 ಮಾನವಾಧಿಪ ಕೇಳು ಮನದನು ಮಾನವನು
 ಬಿಡು ಗುಡಿಯ ಕಟಿಸು
 ನೀನೆಳಸಿದಿಷ್ಟಾರ್ಥಫಲ ಸಿದ್ಧಿಸಿದುದಿನ್ನೇನು
 ಮಾನನಿಧಿ ನೀ ಮುನ್ನ ಮಾಡಿದ
 ನೂನ ಸುಕೃತದ ಫಲವೊ ನಿನ್ನನೆ
 ಧ್ಯಾನಿಸುವಳನವರತ ಮನ ಬೇರಿಲ್ಲವಾ ಸತಿಗೆ ೪೫
 ಆ ತಳೋದರಿ ನಿನ್ನ ಮೇಲಣ
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂದೊಲಿದಂತರಂಗದಿ
 ಕಾತರಿಸುತಿಹಳಂಗಜನವುಪಟಳದಿ ಕಡುನೊಂದು
 ಧಾತುಗುಂದಿಹಳಾ ತರುಣಿ ಮನ
 ಸೋತು ಹಂಬಲಿಸುವಳು ನಳನ್ನಪ
 ನಾತನೇ ಪತಿಯೆಂದು ನಂಬಿಹೆನೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ ೪೬
 ಎಲೆ ನೃಪತಿ ದಮಯಂತಿಯನು ನಿನ
 ಗೊಲಿಸಿ ಬಂದೆನು ಭಾಷೆ ಸಂದುದು
 ಲಲನೆಯನು ನೀ ಮದುವೆಯಾಗಿಂದೆನ್ನ ಕಳುಹೊನಲು
 ಬಳಲಿದಿರಿ ನಮಗೋಸುಗವೆ ಬಲು
 ಹಳುವದಲಿ ತೊಳಲಿದಿರಿ ಕಷ್ಟವ
 ಬಳಸಿದಿರಿ 'ಸಾಕಿನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯೆಂದು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ೪೭

'ಮನ (ಕ) 'ಕೇಳಲು ನೃಪಗೆ (ಕ) 'ಹಿರಿದಾಗಿ ಮನದಲಿ (ಕ) "ಸಾಕಿನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯನು
 (ಕ) ಕೃಪೆಯಿರಲಿ ಗಮಿಸುವುದೆನುತ (ಚ).

ಕೇಳು ಪಾಂಡವತನಯ ರಾಜಮ

ರಾಳ ತೆರಳಿದುದತ್ತ ನಳಭೂ

ಪಾಲಿಸಿತ್ತಲು ಬಂದು ಪೊಕ್ಕನು ತನ್ನ ನಗರಿಯನು

ಆಳುಮಂದಿಯ ಕಳುಹಿ ಮನದಿ ವಿ

ಶಾಲ ವಿರಹದ ತಾಪದಲಿ ಮಿಗೆ

ಕೇಳ ಮೇಳವಿನೋದ ವಿಭವವನುಳಿದನಾ ನೃಪತಿ

೪೮

ಅತ್ತಲಾ ದಮಯಂತಿ ನಳನೊಳು

ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟಳು ನೃಪಗೆ ವಿರಹವು

ಹೊತ್ತಿತಾಕೆಯ ಮೇಲೆಯಿರ್ವರಿಗಾಯ್ತು ಸಂತಾಪ

ಚಿತ್ತಜನು ಪಾತಕನು ವಿರಹವ

ಹೊತ್ತಿಸಿದನಿಬ್ಬರಿಗೆ ಮದನನ ಹೆ

ತ್ತವನು ವರಪುರದರಸ ಚೆನ್ನಿಗರಾಯ ಕರುಣಿಸಿದ'ದ

೪೯

ದ ಬಳಿಕ (ಕ)

ಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ

ರಾಜಿಸುವ ವರಭೀಮಪುರದಲಿ

ರಾಜನಳನ್ಯಪ ಮದುವೆಯಾಗಿ+1 ಸ

ರಾಜತೇಜದಿ ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು ಪುರವ ಸತಿಸಹಿತ

ಕೇಳು ಧರ್ಮಜ ನಳನ ರೂಪನು

ಕೇಳಲೀ ಹದನಾಯು ಸತಿಗೆ ನ್ಯ

ಪಾಲನಂಗವು ಗೋಚರಿಸಲೆಂತಹುದೂ ವಿರಹಾಗ್ನಿ

ನಾಲಗೆಗೆ ದ್ರವವಿಲ್ಲ ಮಂಚದ

ಮೇಲೆ ಮಲಗಳು ಬಲಿದವಸ್ತೆಯ

ಹೇಳಲಿನ್ನೇನರಸ ದಮಯಂತಿಯ ಮನೋವ್ಯಥೆಯ

೧

ಲಲನೆ ನಿದ್ರಾಂಗನೆಯನುಳಿದಳು

ಹೋಲಬುದಷ್ಟಿದ ಮನದಿ ಸತಿಯರು

ಸುಳಿಯ ನಳನ್ಯಪ ಬಂದನಿದೆಯೆಂದೆನುತ ಕಳವಳಿಸಿ

ನಿಲುಕಿ ನೋಡುವಳೊಮ್ಮೆ ಕಾಣದೆ

ಹಲುಬುವಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಂಡದ

ಕೆಳದಿಯರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವಾಲೋಚಿಸಿದರಲ್ಲಿ

೨

ವಿರಹ ಬಲಿದುದು ಸತಿಗೆ ನಾವಿದ

ನರಸಗರುಹುವೆವೆಂದು ಕೆಳದಿಯ

ರಿರದೆ ಬಂದರು ಭೀಮನ್ಯಪಗಿಂತೆಂದರೀ ಹದನ

ವರಕವಿಗಳದಿನ್ನಿ ಧರಣೀ

ಶ್ವರರು ಕೈವಾರಿಸಲು ಕೇಳಿದು

ತರುಣಿ ವಿರಹಕೆ ತನುವ ತತ್ತಿಹಳೆಂದರಬಲೆಯರು

೩

'ವಿಲಾಸದಲಿ ಸುರ (ಕ) 'ನ್ಯಪನು ನೆರೆ (ಚ) 'ಯಿದೆಯೆಂದು (ಚ) 'ದದ (ಚ)

ಕೇಳಿದನು ನಸುನಗುತ ಭೀಮ ನೃ
 ಪಾಲ ತನ್ನಾತ್ಮಜೆಯ ಯೌವನ
 ದೇಳಿಗೆಯನಾಲಿಸುತ ವರನಾರೆಂದು ಚಿಂತೆಯಲಿ
 ಓಲಗಕೆ ನಡೆತಂದು ಬರಸಿದ
 ನೋಲೆಗಳ ಕಳುಹಿದನು ಧರಣೀ
 ಪಾಲಕರ ಬರಹೇಳೆನುತ ಹೊಯಿಸಿದನು ಡಂಗುರವ ೪
 ಹರಿದರರಸಾಳುಗಳು ದಿಕ್ಕುಗ
 ಳರಸುಗಳ ನಗರವನು ಇತ್ತಲು
 ಪುರವ ಶೃಂಗರಿಸಿದರು ಭೀಮನೃಪಾಲನಾಜ್ಜೆಯಲಿ
 ತರಿಸಿದರು ಭಂಡಾರದಲಿ ನವ
 ಭರಿತವಾದ ಸುವಸ್ತುಗಳ ವಿ
 ಸ್ತರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದರಗಲದಲಿ ವೈದಾಹ ಮಂಟಪವ ೫
 ಹೊಳವ ದಂತವ ಕಂಭಗಳ ಪು
 ತ್ತಳಿಯ ಸಾಲಿನ ಮೇಲುಕಟ್ಟಿನ
 ತಳಿರ ತೋರಣದೋರದ ಲೋವೆಗಳ ಅರಳಲೆಯ
 ಬಿಳಿಯ ಮುತ್ತಿನ ಸರದ ಪವಳದ
 ಬಿಳಿಯ ಚೌರಿಯ ಮೇಲುಗಟ್ಟಿನ
 ಹೊಳದು ಮಿಗೆ ರಚಿಸಿದರು ಸತಿಯ ವಿವಾಹಮಂಟಪವ ೬
 ಓರಣದ ಬೀದಿಗಳ ಸಾದಿನ
 ಸಾರಣೆಯ ಕತ್ತುರಿಯ ಮಿಗೆ ಪ
 ನೀರ ಚಳೆಯದ ಪರಿಮಳದ ಕುಂಕುಮದ ಕಾರಣೆಯ
 ತೋರಣದ ತಳಿಗೆಗಳ ಘನಸಿಂ
 ಗಾರವೆಸೆಯುವ ಕೇರಿಕೇರಿಯ
 ವಾರನಾರಿಯರಿಂದ ಸಂದಣಿಸಿತು ವಿದರ್ಭಪುರ ೭

|ಳು ಧರ್ಮಜ (ಕ) 'ನಾಲುಕು ದಿಕ್ಕಿನ ನಗರಿಗಳಿಗಿತ್ತುಲು (ಕ) 'ಮೆರೆವತಿ (ಕ) "ನಾರಿಯರ ಸಂದಣಿ
 ವಿರಾಜಿಸಿತು ವಿದರ್ಭಪುರ ವರವಾ (ಕ)

ಮಾಳವಾಂ ಕಳಿಂಗ ಕೋಸಲ

ಚೋಳ ಮತ ವರಾಳ ಕೊಂಕಣ

ಗೌಳ ಕುಂತಳ ಮಗಧ ಬರ್ಬರ ಪಾಂಡ್ಯ ಕರ್ಣಾಟ

ಲಾಳವಂಗ 'ಸುರಾಷ್ಟ್ರ' ಕುರು ನೇ

ಪಾಳ ಭೂರ್ಜರ ಸಿಂಧು ಮರುಪಾಂ

ಚಾಳ ಮೊದಲಾದಖಳ ಧರಣಿಪಾಲರೈದಿದರು

೮

ಧರಣಿ ವಲಯ ದಿಗಂತದವನೀ

ಶ್ವರರು ಭೂಸುರ ಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾ

ಧರರು ಸುಜನರು ಮಲ್ಲ ಸಚಿವರು ಮಕುಟವರ್ಧನರು

ಪರಮ 'ಖುಷಿಗಳು' ಪಂಡಿತರು ಕವಿ

ವರರು ನಟಗಾಯಕರು ವಿದ್ಯಾ

ಧರರು ದೈವಜ್ಞರುಗಳಗಣಿತರಾಗಿ ನೆರೆದುದು ರಾಯ ಕೇಳೆಂದ

೯

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾರದನು ಹರಿ

ವಾಸುದೇವಾಯಂಬ ವೀಣೆಯ

ಭಾಸುರದ ಕರಗಳಲಿ ನುಡಿಸುತ ಮುನಿಗಳೊಗ್ಗಿನಲಿ

ವಾಸವನ ಸಭೆಗೈತರಲು ಸಂ.

ತೋಷದಿಂದಿದಿರೆದ್ದು ಘನ ಸಿಂ

ಹಾಸನದಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕೈಮುಗಿದೆಂದನಮರೇಂದ್ರ

೧೦

ಎತ್ತಣೆಂದೈತಂದಿರುವಿಯೊ

ಉತ್ತಮರು ಧರಣೀಶರಲಿ ನೆರೆ

ಸತ್ಯ ಧರ್ಮ ಸುಶೀಲಾರುಂಟಲ್ಲಿ ಗುಣವೇನು

ಚಿತ್ತವಿಸಿ ಮುನಿನಾಥಯನಗದ

ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಪೇಳೆನಲು ಸುರಮನಿ

ಚಿತ್ತದಲಿ ನಸುನಗುತ ನುಡಿದನು ಪಾಕಶಾಸನಗೆ

೧೧

'ಕುಂತಳ (ಕ)ವರಾಳ (ಕಚ) 'ಪುರುಷರು (ಕ)

ಅಮರಪತಿ ಕೇಳವನಿಯಲಿ ಭೂ

ರಮಣರುಂಟು ಅನೇಕವರೊಳು

ನಿಮಗೆ ಪೇಳ್ವೆ ವಿದರ್ಭಪುರಪತಿ ಭೀಮನೃಪತನುಜೆ

ಕಮಲಮುಖಿ ದಮಯಂತಿಗೈವನ

ಸಮತಳಿಸೆ ಚಿತ್ತದಿ ಸ್ವಯಂವರ

ಕಮಿತ ಬಲ ನೃಪರೈದಿ ಬರುತಿದೆ ಧರಣಿಯಗಲದಲಿ

೧೨

ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಸಮಸ್ತ ಧರಣೀ

ವಲ್ಲಭರನೇನೆಂಬೆ ಪಟ್ಟಣ

ವೆಲ್ಲ 'ನರೆದುದು ದೇಶದೇಶಾಂತರದ ಯಾಚಕರು

ನಿಲ್ಲದೃತರುತಿದೆ ವಿವಾಹವ

ನಲ್ಲಿ ನೋಡುವೆವನುತ ಮುನಿ ಕರ

ಪಲ್ಲವದ ವೀಣೆಯಲಿ ಹಂಸದನೇರಿ ಹೊರವಂಟ

೧೩

ಅರಸ ಕೇಳಮರೇಂದ್ರನಾ ಮುನಿ

ವರನ ವಚನವ ಕೇಳಿ ಹೆಚ್ಚಿದ

ವಿರಹದಲಿ ಕರಸಿದನು ಸತಿಯರಿಗೆಂದನೀ ಹದನ

ಪರಮಸತಿ ದಮಯಂತಿಯಳನುಪ

ಚರಿಯದಲಿಯನಗೊಲಿಯ ಮಾಡೆಂ

ದುರುತರದ ವಸ್ತುಗಳನಿತ್ತಬಲೆಯರ 'ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ'

೧೪

ತರಿಸಿಯೇರಿದ ದಿವ್ಯರಥವನು

ಕರಸಿದನು ಯಮ ವರುಣ ವಾಯು

ವ್ಯರು ಸಹಿತ ಹೊರವಂಟಮರಾವತಿಯನಮರೇಂದ್ರ

ಧರೆಗಿಳಿದು ಬರೆ ಮುಂದೆಮಾರ್ಗದಿ

ಸ್ಮರನ ರೂಪಿನ ನೈಷಧನ ಕಂ

ಡರು ಮನೋರಾಗದಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರುಚಿತದಲಿ

೧೫

'ತುಂಬಿತು (ಚ) 'ನಲುಗಿಸುತ (ತ) 'ಕಳುಹಿದನು (ಚ) "ಬರುತಿಹ (ಕ)

ನಳಿನ ಮಿತ್ರನ ತೇಜ'ದವೊಲಿಳೆ

ಗಿಳಿವ ಮಹಿಮರ ಕಂಡು 'ಭರದಿಂ
 ದೆ'ಳೆಗಿಳಿದು ಭಕ್ತಿಯಲಿ ನಳ' ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂದಿರಲು
 ತಳಿತ ಹರುಷಾನಂದದಲಿ ಬರ
 ಸೆಳೆದು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದರು ರಾಯನ
 ಚೆಲುವನೀಕ್ಷಿಸಿ ನಲಿದು ಕೊಂಡಾಡಿದರು ಮನವೊಲಿದು

೧೬

ಕುಶಲವೇ ನಳನೃಪತಿ ಬಾರೆ

ಶಶಿಕುಲೋದ್ಯವ ನಿನ್ನ ಪಿತನೀ
 ವಸುಧೆಗಧಿಪತಿ ವೀರಸೇನನು ಪರಮಸಖನಮಗೆ
 ಒಸದು ಬೇಡುವ ಕಾರ್ಯವಿದು ಭರ
 ವಸದಿ ಬಂದೆವು ನಮಗೆ ಫಲ ಸಿ
 ದ್ವಿಸಿತು ಉಪಕಾರಾರ್ಥ ನಿನ್ನಿಂದಾಗಬೇಕೆಂದ

೧೭

ಕರಿಗಮನ ಚಿತ್ತವಿಸು ನಾವೇ

ನರರು ನಿಮಗಂತರವೆ ಸಾಕಂತಿ
 ರಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪದಾಬ್ಬ ದರುಶನವಾದುದಿಂದಿನಲಿ
 ಹರುಷ "ಮಿಗೆ ನಮಗೇನು ಬುದ್ಧಿಯ
 ಕರುಣಿಸುವಿರದ ಮಾಳನನೆ ಶಚಿ "

ಯರಸನಾ ನುಡಿಗೇಳಿ ನಗುತಿಂತೆಂದನಾ ನೃಪಗೆ

೧೮

ಭೂತಳದೊಳಿಹ ಸತಿಯರಲಿ ರೂ

ಪಾತಿಶಯ ದಮಯಂತಿಯನಲಾ
 ಮಾತಿನಲಿ ಮನವೊಲಿದುದವಳಲ್ಲಿ ನೀ ಪೋಗಿ
 ಆ ತಳೋದರಿಗುಚಿತವಚನ
 ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕದಿಂದ ಸತಿಯಳ

ನೀ ತಿಳುಹಿಯನುಕೂಲವನು ಮಾಡೆಂದನಮರೇಂದ್ರ

೧೯

'ದೋ (ಕ) 'ರಥ (ಕಚ) 'ಆದುನಳನೃಪ ಭಕ್ತಿಯಲಿ (ಕಚ) 'ದಿಂದೆನಗೇನು (ಕ)

ಈತ ಪಿತೃಪತಿಯಮರಪತಿ ತಾ

ನೀತ ವರುಣನು ವಾಯುವೀತನು

ಮಾತ ಮನ್ನಿಸು ಮಾಡು ನಮಗುಪಕಾರವನು ನೀನು

ಈ ತತಕ್ಷಣ'ದೃಶ್ಯ' ವರವನು

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದೊಲಿದಿವಿಂದಿನೊ

ಳಾ ತಳೋದರಿಯೊಲಿವ ಹದನನು ಮಾಡು ಹೋಗೆಂದು ೧೦

ಕೇಳಿದಾ ಮಾತಿನಲಿ ಚಿಂತೆಯ

ತಾಳಿದನು ಚಿತ್ತದಲಿ ನಳನ್ಯಪ

ಲೋಲಲೋಚನೆ ತನ್ನನೇ ಪತಿಯೆಂದು ಭಜಿಸಿಹಳು

ಆ ಲತಾಂಗಿಯ ಮೇಲೆ ಪರಮವಿ

ಶಾಲ್ಮನವಿಹುದಿನ್ನು ಶಿವಶಿವ

ಬಾಲಕಿಯ ಬೆಸಗೊಳಲು ನಾಲಗೆಯಂತು ತನಗೆಂದ ೧೧

ಎಂದು ಮನದಲಿ ಮರುಗಿ ವಿನಯದೊ

ಳೆಂದನೆಯಮರೇಂದ್ರ ನಿಮಗಾ

ಮಂದಗಮನೆಯನೊಳಗು ಮಾಡೆಂದೆನಗೆ ಪೇಳ್ವಿರಲ

ಹಿಂದುಗಳೆದರೆ ಮನಕೆ ಖತಿ ನಿಮ

ಗಿಂದು ಬಾರದೆ ಬಿಡದು ಲೋಕದಿ |

ಯಿಂದುಮುಖಿಯರ ಗುಣವ ತಿಳಿಯಲಸಾಧ್ಯ ಕೇಳೆಂದ ೧೨

ಆ ಯುವತಿಯರು ಕಾರ್ಯಗಳ ನೆರ್

ಬೀಯು ಮಾಳ್ತರು ಕುಟಿಲ ವಿದ್ಯದಿ

ಮಾಯೆಗಳ ಹಣುವರು ನಿತ್ರದಿ ಹುಸಿಯನಾಡುವರು

ಕಾಯವಳಿದರು ಅಂತರಂಗವ

ಬಾಯ ಬಿಡರನ್ಯಾಯವಾಗಿಡುವ

ರಾಯತಾಕ್ಷಿಯರಂಗವಿದು ಸುರರಾಜ ಕೇಳೆಂದ ೧೩

'ವಾದ (ಕ) 'ಯಸುವಳು (ಕಚ) 'ವಿರಹ (ಕಚ)'ಯನಗಿ (ಕಚ)'ಹರಹರ (ಚ) 'ಗತಿಗಳ

(ಕ) 'ಮಾ (ರ)

ಕಪಟವನು ಬಿಡರಾತ್ಮಬುದ್ಧಿಯೊ
 ತುಪಮೆಗಾಣದೆ ನುಡಿದು ಹೊಳೆವರು
 ಚಪಲ ಚಿತ್ತದಿ ಮನವ ವಂಚಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವರು
 ಗುಪಿತವಳವಡದಾಪ್ತರೊಡವೆಯ
 ನಪಹರಿಸಿ ಸಾಹಸವ ಮೆರವರು
 ನಿಪುಣೆಯಿರಿಗಿದು ಸಹಜಗುಣವಮರೇದ್ರ ಕೇಳೆಂದ ೨೪
 ಸಾವಿಗೇಣಿಸರು ಮನದಿ ಸತ್ಯವ
 ಭಾವಿಸರು ಹುಸಿಯೊಲುಮದೋರುವ
 ರಾವಪರಿಯಲಿ ಹೃದಯಗೊಡದವೃತ್ತಗಳನಾಡುವರು
 ವಾವೆವರ್ತನವಿಲ್ಲ ಸತ್ಯಕೆ
 ಪಾವಕನ ಮುಟ್ಟುವರು ಸತಿಯರ
 ನಾವ ಪರಿಯಲಿ ನಂಬಬಹುದೈಯನುತ ಹೊರವಂಟ ೨೫
 ನಲವು ಹಿಂಗಿದ ಮನದಿ ನೃಪ ಮಾ
 ಬಲವನಲ್ಲಿಯ ನಿಲಿಸಿ ಬರುತಿರೆ
 ತಳಿತ ರತ್ನಪ್ರಭೆಯ ಸಾಲಿನ ಸೌಧ ಪಂಕ್ತಿಗಳ
 ಹೊಳೆವ ಕಲಶದ ಗೋಪುರದ ಕೊ
 ತ್ತಳದ ಸಾಲಿನ ಕೇಂಟಿಯನು ಕಂ
 ಡಲಘುಭುಜಬಲನೃಪತಿ ಹೊಕ್ಕ ವಿದರ್ಭ ಪಟ್ಟಣವ ೨೬
 ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರಲಿ
 ತೆರದ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಟುಭಟ
 ರುರುತರದ ಕೈದುಗಳ ಕಾಹಿನ ದಾರವಟ್ಟದಲಿ
 ಇರಲು ಕಡಾ' ತರುಣಿಯರು ಸಂ
 ಚರಿಸುತಿಹ ಸಡಗರವ ನಳಭೂ
 ವರನದೃಶ್ಯದ ರೂಪಿನಲಿಯೊಳಹೊಕ್ಕನರಮನೆಯ ೨೭

'ಗಳೂರು (ಚ) 'ಡನು (ಕ)

ಆಗಲಾ ದಮಯಂತಿ ಚಿತ್ರದ
 ಬಾಗಿಲುಪ್ಪರಿಗೆಯಲಿ ರತ್ನದ
 ತೂಗು ಮಂಚದ ಹಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಲು ಕೆಳದಿಯರು
 ಆ ಗರುವೆಯೋಲಗದೊಳಿರುತಿರೆ
 ಪೂಗಣೆಯನೆಸುಗೆಯಲಿ ನಳ ಚರಿ
 ವದಾಗುವ ಕಥನಗಳ ತಾನಾಲಿಸುತ ಚಿತ್ತದಲಿ

೨೮

ಬಂದರಲ್ಲಿಗೆ ಸುರಪ ಕಳುಹಿದ
 ಮಂದಗಮನೆಯರಖಿಳ ವಸ್ತುವ
 ತಂದು ಕಾಣಿಕೆಗೊಟ್ಟು ಕೈಮುಗಿದರಗಿ ನಿಂದಿರಲು
 ಬಂದ ಸತಿಯರ ನೋಡಿ ನೀವೆ
 ಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಹದನೇ
 ನೆಂದು ಬೆಸಗೊಳಿವಿನಯದಿಂದರುಹಿದರು ಮಾನಿನಿಗೆ

೨೯

ತಾಯ ಕೇಳಮರೇಂದ್ರ ನಿಮ್ಮನಿ
 ಜಾಯತದ ಚೆಲುವಿಕೆಯ ಕೇಳಿದು
 ಕಾಯಜನ ಶರಹತಿಗೆ ನೂಂದುರೆ ಕಳುಹಿದನು ನಮಗೆ
 ಆಯತದ ಭೂಷಣವ ತೊಡು ಸುರ
 ರಾಯನಿಗೆ ಸತಿಯಾಗು ಮರ್ತ್ಯದ
 ರಾಯರಸ್ಥಿರ ನರರ ನೆಚ್ಚದಿರೆಂದರಾ ಸತಿಗೆ

೩೦

ಪದವಿ ಯಾವುದು ಲೋಕದಲಿ ಸುರ
 ಪದವಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಮಿಕ್ಕಿನ
 ಪದವಿಯುಂಟೇ ತಾಯೆ ಭಾವಿಸಿ ನೋಡು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ
 ಸದರವೇ ನರಜನ್ಮದವರಿಗೆ
 ಯೊದಗಲರಿಯದು ಪುಣ್ಯ ನಿನಗಿದು
 ಸುದತಿ ಕರುಣಿಸು ಮಾತನೆಂದರು ನಗುತ ರಂಭೆಯರು

೩೧

'ರಸತಿ (ಚ) 'ಥೆಗಳನಾಲಿಸುವಳು (ಕ) ಥೆಗೇಳುತಾಲ್ಯೆಸುವಳು (1) ಬಿಸಿ (ಕಚ) "ಳುತ (ರ)

ಅಲರ ಪರಿಮಳದೆಡೆಗೆ ತುಂಬಿಗ
 ಗೊಲಿದು ಪೋಪಂದದಲಿ ಲೋಕದೊ
 ಳಲರು ವಿಕಸಿತವಾಗಿ 'ಹೋದುದೆ 'ತುಂಬಿಯಿ'ದ್ದೆಡೆಗೆ
 ಸಲೆ ತವಕದಿಂದಮರಪತಿಯಡೆ
 ಗೊಲಿದು ನೀ ಪೋಪಂತ ಸುರಪತಿ
 ನಲವಿನಿಂದಲಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೈದುವನು ಪುಣ್ಯವಲಾ ೩೨
 ಎನಲು ಕೇಳಿದಳಾ ನುಡಿಯ ಸುರ
 ವನಿತೆಗೆಂದಳು ಚಿತ್ರವೆನಗೊ
 ಬೃನಲಿ ಸಿಲುಕಿತು ಮರಳಿಪೊಡೆ ಕಮಲಾಕ್ಷಗಳವಲ್ಲ
 ಅನಿಮಿಷಾಧಿಪ ತನಗೆ ದೇವಾಂ
 ಗನೆಯಿರುತಿರೆ ಮನುಜಸತಿ ಪಾ
 ವನವೆ ಬರಿದೆ ದುರಾಸೆ ತನಗೇಕೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ ೩೩
 ಮರಳಿದರುಸುರಸತಿಯಿರಿತ್ತಲು
 ಬರುತತಿ ನಳನೃಪತಿಲಕ ತಾ ಮನ
 ಹರುಷದಲಿ ನಿಜರೂಪ ತಾಳನು ರಾಜತೇಜದಲಿ
 ಅರಸನಿರೆ ದಮಯಂತಿ ಕಂಡ
 ಚರಿಯ ಮದನನೊ ನಳನೊ ನಳಕೂ
 ಬರ ಜಯಂತನೊ ಎನುತ ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡಳಾ ತರುಣಿ ೩೪
 ಎಂದು ಪರಿತೋಷದಲಿ ನಾರೀ
 ವೃಂದ ಸಹಿನಿದಿರೆದ್ದು ವಿನಯದಿ
 ನಿಂದು ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ಸಿಂಹಾಸನದಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
 ತಂದು ಮುಕ್ತಾಫಲಗಳನುಮುದ
 ದಿಂದ ಕಾಣಿಕೆಯಿತ್ತು ಸತಿಯರ
 ಸಂದಣಿಯ ಕೆಲಕೊತ್ತಿ ನುಡಿದಳು ಮಧುರ ವಚನದಲಿ ೩೫

'ಪೋಪುದೆ ಆಳಿಗಳಿ (ಕಚ) 'ವದು (ಕಚ) 'ಉರ್ವಸಿ.....(ಕ) ರಂಭೆಯರು ಬಳಿಕ ನರನುತನು
 (ಚ) 'ಸಂ (ಕ) 'ನಲವಿಂ (ಚ)

ಆರು ನೀವೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ
 ಕಾರಣವಿದೇನೆಮ್ಮರಾಜ
 ದ್ವಾರ'ದಲಿನೀವ್ ಹೊಕ್ಕ ಹದನೇನಿಲ್ಲಿ ಗಂಡುನೊಣ
 ಸೇ2ರಲಮದು ನೀವಫಾಢದ
 ವೀರರತಿ ಸೌಂದಯ್ಯರೆನೆ ನಳ
 ಭೂರಮಣ ನಸುನಗುತ ನುಡಿದನು ಸತಿಗೆ ವಿನಯದಲಿ ೩೬

ತರುಣಿ ಕೇಳಮರೇಂದ್ರನಟ್ಟಿದ
 ಚರನು ತಾ ಮಿಗೆ ನಿನ್ನ ರೂಪನು
 ಸುರಮುನಿಪನರುಹಿದರೆ ಕೇಳಿದನಿಂದ ವಿರಹದಲಿ
 ಕರಗಿ ಮದನನ ಶರಹತಿಗೆ ಮನ
 ಮರುಗೆ ಬಂದಿಹೆನಿಲ್ಲಿಗಾತಂ
 ಗರಸಿಯಾಗೆನೆ ಕೇಳಿ ಮುಖದಿರುಹಿದಳು ದಮಯಂತಿ ೩೭

5ಬಲ್ಲವರು ನೀವಧಿಕರೆಮ್ಮೊಳು
 ಸಲ್ಲದೀ ನುಡಿಯೇತಕಿದು ಶಚಿ
 ವಲಭನು ಮಾತೇನು ಸಾಕಂತಿರಲಿಯನಗಿನ್ನು
 ವಲ್ಲಭನು ನಳನೃಪತಿಯಲ್ಲದೆ
 ನಲ್ಲರುಂಟೇ ಜಗದಿ ನೀವ್ ಸುರ+6
 ರಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಭಿಧಾನವೇನೆಂದಳು ಸರೋಜಮುಖಿ ೩೮

ದೂತರಲಿ' ಕುಲಗೋತ್ರಗಳ ನೀ
 ನೇತಕರಸುವ ತರುಣಿಯಿಂದ್ರನು
 ಖ್ಯಾತಪುರುಷನು ಬಯಸುವುದು ಕೃತಪುಣ್ಯ ನಿನಗಿನ್ನು
 ಭೂತಳದ ನರರಧಿಕರೇ ಸಂ
 ಪ್ರೀತಿಯೇಕವರಲ್ಲಿ ಬಿಡು ಪುರು
 ಹೂತನನು ಕೈವಿಡಿದು ನೀ ಸುಖಿಯಾಗು ನಡೆಯೆಂದ ೩೯

'ವನು (ಕಚ) 'ಬಾ (ಕ) ತ (ರ) "ಳುತಲಿಂ (ಚ) ಆ ಗೆ ' ಲಾ ದಮಯಂತಿ ಚಿತವ್ಯಾಧಿಯಲಿ ನವರತ್ತಮಯ
 ಹಾಸಿನಲಿ ಕೆಳದಿಯರತ್ತ ನೋಡುತಲೆ (ಚ) ಚರ (ಚ) 'ನು (ಕಚ) 'ಒಪ್ಪುವದು (ಕ) 'ಗೆಂದ (ಕ)

ಇಳೆಯ ಮರ್ತ್ಯರು ನಾಕನಿಳೆಯರಿ

ಗಳವೆಯಂತ'ವರೆಲ್ಲ ನುಡಿಯಲು

ಕುಲಗಿರಿಗೆ 'ನೊರಜಂತರವೆ ನೀತಿ ನೋಡು ಚಿತದಲಿ

ನಳನ್ನಪನ ಬಯಸುವಡೆ ನಿನಗವ

ನೋಲಿವನೇತಿ ಧಾತ್ರೀಶರೊಳಗ

ಗ್ಲೊಳನೆ ಸಾಕೆಂದೊನಲು ಕನಲಿದು ನುಡಿದಳಾ ತರುಣಿ

೪೦

ಮಾನವಾಧೀಶ್ವರರೊಳಗೆ ಸನು

ಮಾನವುಳ್ಳವ ಸತ್ಯಸಂಧ ನಿ

ಧಾನಿ ಹಿಮಕರವಂಶಪಾವನ ಸಾರ್ವಭೌಮನಲೇ

ಆ ನರೇಂದ್ರಗೆ ಸರಿಯ ಮನುಮುನಿ

ದಾನವಾಮರರಿನ್ನು ನಿಮಗೀ

ಹೀನವೃತ್ತಿಯ ಮಾತದೇಕೆಂದಳು ಸರೋಜಮುಖಿ

೪೧

ನಿಷಧಪತಿಯೇ ಪತಿಯನುತ ಭಾ

ವಿಸಿದನಾತನ ಕರುಣವೆನ್ನಲಿ

ಪಸರಿಸಿದಡದು ಲೇಸು ಲೇಸಲ್ಲದಡೆ ನಳನ್ನಪಗೆ

ಅಸುವ ತೆರುವೆನು ಎನಗೆ ಫಲ ಸಿ

ದ್ವಿಸಲಿದೇ ಸಂಕಲ್ಪವೆಂದಾ

ಶಶಿವದನೆ ಕಂಬನಿಯ ಮಿಡಿದಳು ಸಖದ ಕೊನೆಗಳಲಿ

೪೨

ಕರಗಿತಂತಃಕರಣ ನೃಪತಿಗೆ

ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿಯ ದೃಢವ ಕಂಡನು

ಕರುಣಲತೆ ಕುಡಿದೋರಿತಾಕ್ಷಣ ನುಡಿದನಾ ಸತಿಗೆ

ಸರಸಿಜಾನನೆ ಕೇಳು ತಾನೇ

ಧರಣಿಪತಿ ನಳನೆನಲು ಲಜಿಸಿ

ಶಿರವ ನಸುಬಾಗಿದಳು ಮತ್ತಿತೆಂದಳಾ ನೃಪಗೆ

೪೩

ರವ (ಕ) 'ಸಿಗಳು (ಚ) ಡಿಗಳು (ಕ) 'ಅಂತರವೆ ಭಾವಿಸಿ (ಚ) 'ವೆ ವೃಥಾ ನಿನಗೊಲಿವನೇ

(ಚ) 'ಳೆಯನೆನೆ ಸಾಕೆ (ಚ) 'ಯಲ್ಲಿ (ರ)

ನಾಕನಿಳಯರು 'ಕುಟಿಲವಿದ್ಯರ
 ನೇಕ ಮಾಯಾವಿದರು ಧರೆಯೊಳು
 ಪ್ರಾಕೃತರು ನಾವ್ ನಿಮ್ಮ ನಂಬುವ ಪರಿಯದಂತೆನಗೆ
 ಸಾಕು ಮನ ನಂಬುವರೆ ಹೃದಯದ
 ಜೋಕೆಯಲಿ ಕುರುಹೆನಗೆ ತೋರೆನ
 ಲಾ ಕಮಲಲೋಚನೆಗೆ ನುಡಿದನು ನೃಪ ನಿರರ್ಶನವ

೪೪

ವನಜಮುಖಿ ನಿನ್ನಂತರಂಗದ
 ಮನವ ಕಾಣುವ ಬಗೆಯೊಳಾನಿಂ
 ದಿನಲಿಯನಿಮಿಷನೆಂದು ಹೇಳಿದನಿದರ ತಪೇನು
 ಮನದ ಸಂಶಯವೇನು ಹಂಸೆಯ
 ನಿನಗೆ ಕಳುಹಿದ ರಾಯಭಾರ
 ವನಿತೆ ನೀನಿದ ತಿಳಿದು ನಂಬುವುದನ್ನ ನೀನೆಂದ

೪೫

ನಳನನಲು ತನು ಪುಳಕಜಲದಲಿ
 ಮುಳುಗಿ ಹೊಂಪುಳಿಯೋಗಿ ತನ್ನಯ
 ಕೆಳದಿಯರ ಮರೆಗೊಂಡು ಹರುಷದ ಹೃದಯಭೀತಿಯಲಿ
 ತೋಲಗಿದಳು ನೃಪನಿತ್ತಪುರವನು
 ಕಳಿದು ಬಂದನು ಮನದ ವಿರಹದಿ
 ಬಳಲುತಿಹ ದೇವೆಂದ್ರನಿದ್ದೆಡೆಗಾಗಿ ವಹಿಲದಲಿ

೪೬

ಬಂದು ಭಯಭೀತಿಯಲಿ ನಳನೃಪ
 ನಿಂದ್ರ ಮಾರುತ ಯಮ ವರುಣರಿಗೆ
 ವಂದಿಸುತ ದಮಯಂತಿ ಪೇಳಿದ ಮಾತ ವಿವರಿಸಲು “
 ಒಂದು ನಿನ್ನಲಿ ಕುಟಿಲವಿಲ್ಲರ
 ವಿಂದವದನೆಯರಿಂದ ಕೇಳಿದೆ
 ವೆಂದು ಸಂತೈಸಿದರು ಭಯಗೊಂಡಿಹ ನೃಪಾಲಕನ

೪೭

'ಕಪಟವಿದ್ಯದಲಖಿಳ (ಚ) ಇಂದ (ಕಚ) ವ (ಕಚ) (ದುಳಿದು ಸಂತ ಯವ (ಚ)

'ನೆಡಗೈತಂದನೊಲವಿನಲಿ (ಕ) 'ಇಂ (ಕ)

ನಳಿನಮುಖಿಯರ ಕಪಟಚಿತ್ತವ
ತಿಳಿಯಲಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಕೇಳ್ಯ
ನಳನ್ನಪತಿ ನಮಗಾಗಿ ಬಳಲಿದೆಯನುತಲುಪಚರಿಸಿ
ಒಲಿದು ಭೂಷಣವಿತ್ತು ಕಳುಹಿದ
Bಳೆಯವಲ್ಲಭನಲ್ಲಿತಾವ್ವ
ಮೊಳಗೆಯಾಲೋಚಿಸಿದರಾಯಿಂದ್ರಯಮಮಾರುತರು ೪೮
ಲಲನೆಯೊಲಿವುದಕಿನ್ನು ಹದನಿದು
ಹಲವು ಮಾತೇನೆಂದು ನಾಲ್ವರು
ನಳನ ರೂಪನು ತಾಳರಿತ್ತಲು ಧರಣಿವಲ್ಲಭರು
ನಲಿದು ಬರುತಿರೆ ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯಾ
ವಳಿಯ ಜನ ಸುರ ಸಿದ್ಧ ಕಿನ್ನರ
ಆರೊಲಿದು ಗುಹ್ಯಕ ಗರುಡ ಗಂಧರ್ವಾದಿ ಸುರರಲ್ಲಿ ೪೯
ನೆರೆದುದಗಣಿತದರಸುಗಳು ಕರಿ
ತುರಗ ರಥ ಪಾಳದ ಸಂದಣಿ
ಮೆರೆವ ಶಂಖ ಮೃದಂಗ ತಂಬಟ ಭೇರಿ ನಿನ್ನಾಳ
ಉರುಬಿತ್ತಿ ವಿದರ್ಭ ಪುರಪತಿ
ಧರಿಸಲಾಪನೆ 'ಹರ ಮಹಾದೇ
ವರಸ ಬಣ್ಣಿಸಲರಿಯೆ ನೆರೆದ ಮಹಾಮಹೀಸುರರ ೫೦
ಅವರಪರಿಯಲಿ ಕರೆದು ವಿನಯದೊ
ಇವರವರ ಮರಿಯಾದೆ ಮರೆಯೊ
ಳವರವರ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನುಭೀಮನೃಪ
ಅವರವರಿಗುಚಿತೋಪಚಾರದೊ
ಳವರವರ ಮನ್ನಿಸುತಲಿದನು
ಭುವನಪತಿಗಳನೇಕರನು ಸಭೆಯೊಳಗೆಕೇಳೆಂದ ೫೧

'ಲಿತರಿಗ (ಚ) 'ವನ ಕಳುಹಿದರು ಮ (ಚ) 'ಸುಜನರು (ರ) 'ರುಲಿಯ (ಕ) 'ಮರೆಂದ್ರರಲಿ
(ಕ) ನ (ಚ) 'ಹಾ (ಚ) 'ವರ ಕರೆ (ಕ) 'ಸಭೆಯೊಳ ಗರಸ (ಕಚ)

ಒಂದು ಕಡೆಯಲಿ ತಾಳಮದ್ದಳ
 ಯೊಂದು ಕಡೆಯಲಿ ಸರಸನೃತ್ಯಗ
 ಳೊಂದು ಕಡೆಯಲಿ ಸಾರತರಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ
 ಒಂದು ಕಡೆಯಲಿ ಗದ್ಯಪದ್ಯಗ
 ಳೊಂದು ಕಡೆಯಲಿ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರಗ.
 ಳೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯದಿಂದಿರುತಿರ್ದುದಾಸ್ಥಾನ ೫೨
 ಇತ್ತಲಾ ದಮಯಂತಿಗಿಣ್ಣೆಯ
 ನೊತ್ತಿದರು ಶೋಭಾನಗಳ ಪಾ
 ಡುತ್ತ'ಗೆಲಿದರು' ತಿಗುರ ಮಿಗೆ ವಿವಿಧೋಪಚಾರದಲಿ
 ಉತ್ತಮಾಂಗನೆಗಳಪಡಿಸನೆ ನಲಿ
 ಯುತ್ತ ಸತಿಯರು ಮಜ್ಜನದ ಮನೆ
 ಗತ್ಯಧಿಕ ಹರುಷದಲಿ ದಮಯಂತಿಯನು ಕರೆದೊಯ್ದು ೫೩
 ಬೆರಸಿದರು ಪನ್ನೀರ ಹೊಂಗೊ
 ಪ್ಪರಿಗೆಯಲಿ ಮೊಗೆಮೊಗೆದು ನಾರಿಯ
 ರರೆದಂರಂಗನೆಗಮಳ ಚಂದನ ಗಂಧಪರಿಮಳದಿ
 ತರುಣಿಯರು ಲೇಪಿಸಿದರರಸಿಗೆ
 ವರದುಕಲಾಭರಣಗಳ ಶೃಂ
 ಗರಿಸಿದರು ದಮಯಂತಿಯೊಪ್ಪಿದಳಧಿಕತೇಜದಲಿ ೫೪
 ಮಡದಿಯರು ಬಳಸಿದರು ಸುತ್ತಲು
 ಹಡಪ ಚಾಮರ ಗಿಂಡಿಯೂಳಿಗ.
 ದೊಡನಿರಲು ಬಂದಳು ಸಿತಾಬ್ಧಕೆ ಲಕ್ಷಿ ಯಂದದಲಿ
 ಎಡಬಲದೊಳಿಹ ಕಂಚುಕಿಗಳು
 ಗಡಿಸ ಪಾಯವಧಾರಿನಲಿ ಮುಂ
 ಗುಡಿಯ ಸತಿಯರ ಗಡಣದಲಿ ನಡೆತಂದಳಿಂದುಮುಖಿ ೫೫

'ತೀಡಿದರು (ಕ) ಕೆಳದಿಯರು (ಕ)

ಕುಡಿತೆಗಂಗಳ ಸಿರಿಮುಡಿಯ ಬಡ
 ನಡುವ ಸೆಳೆವತಿಬೆಡಗಿನಲಿ ಹೋಂ
 ಗೊಡ ಮೊಲೆಯ ವೈಯ್ಯಾರದುಡುಗೆಯ ಸಿರಿಯ ಸಡಗರದ
 ತೊಡರ ಝಣಝಣರವದ ಮೆಲ್ಲಡಿ
 ಯಿಡುವ ಗಮನದ ಭರದಿ ಕಿರುಬೆಮ
 ರಿಡುತ ಬಂದಳು ಸಹಿಯರೊಡನೆ ವಿವಾಹ ಮಂಟಪಕೆ ೫೬
 ಅವನಿಪತಿ ನಿಜಕುವರಿಗೆಂದನು
 ವಿವಿಧರತುನದ ಮಕುಟವರ್ಧನ
 ಭುವನಪತಿಗಳನೇಕವಿದೆಲಾ ಸಿಂಹಪೀಠದಲಿ
 ಯುವತಿ ನೋಡುತ್ತಿರದೊಳಿಹ ನೃಪ
 ನಿವಹದಲಿ ನೀಹಾಯ್ತು ಮನವಿ
 ಧ್ವವನ ಕೊರಳಿಗೆನು ಕೊಟ್ಟನು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯ ೫೭
 ಬಂದಳಾ ದಮಯಂತಿ ನೃಪಸಭೆ
 ಗಂದು ಹೊಕ್ಕಳು ಕೆಳದಿಯರು ಮುದ
 ದಿಂದ ತೋರಿದರಲ್ಲಿಯಿವರಿವರೆಂದು ವಿವರಿಸುತ
 ಮುಂದೆ ಬರೆ ಕೈಕಂಬಿಯರ್ ಬಲು
 ಸಂದಣಿಯ ಕೆಲಹೊತ್ತಿಸುತಲಿರ
 ಲಿಂದುಮುಖಿ ನೋಡಿದಳು ಲಜ್ಜಾಭರದೊಳವನಿಪರ ೫೮
 ಮಾಳವಾಧಿಪನೀತ ಮಗಧ ನೃ
 ಪಾಲನೀತನು ಮತ್ಸ್ಯ ಕುರು ನೇ
 ಪಾಳನೀತನು ಕೋಸಲಾನ್ವಯನೀತ ಬರ್ಬರನು
 ಚೋಳನೀತನು ಸಿಂಧುರಾಜನು
 ನೀಲನೀತ ಕಳಿಂಗ ಕುಂತಳ |
 ಪಾಲಕನ ನೋಡಿತ್ತಲಮರೇಶ್ವರನ ವೋಲಗವ ೫೯

'ನೆ (ಕಚ) 2ಳು ಸಂದಣಿಸಿ (ಕ) 'ಡೀತೆ (ಚ) "ಕುಚುಕಿಯವರು (ಚ)
 'ಸು (ಕ).

ಎನ್ನನೊಲಿದಿಹಳೆಂದು ಕೆಲಬರು
 ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದಳೆಂದು ಕೆಲಬರು
 'ಗವ್ರದಿಂದೀಕ್ಷಿಸುತಲಿದ್ದರು. ಕೆಲರು ಹುಬ್ಬಿನಲಿ
 ಸನ್ನದೊರಿದಳೆಂದುಕೆಲಬರು
 ಬಿನ್ನಣದಿ-ಮಿಗವೋರೆನೋಟದ
 ಕಣ್ಣಿನಿಂದೀಕ್ಷಿಸಿದಳೆಂದಾಡಿದರು ಕೆಲಕೆಲರು ೭೦

ಬಾಯ ಬಿಂಕದ ಸವಿನುಡಿಯನಾ
 ರಾಯರಾಡಿದರಲ್ಲಿ ಕಮಲದ
 ಳಾಯತಾಂಬಕಿ ನಳನ ರೂಪಿನ ನಾಲ್ಕುರಿರೆ ಕಂಡು
 ಮಾಯವಿದು ತಾನರಿಯನಿವರ ನಿ
 ಜಾಯತವನೆಂದೆನುತ ಮುರಿದು
 ವಾಯುಗತಿಯಲಿ ಬಂದು ಹೊಕ್ಕಳು ತನ್ನ ಮಂದಿರವ ೭೦

ಕಂಡುಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬಂದಳಂಗನೆ
 ಮಂಡಲಾಧಿಪರೆಲ್ಲರನು ಅದ
 ಕಂಡು ಭೀಮನೃಪಾಲ ತನುಜೆಯ ಬಳಿಗೆ ನಡೆತಂದು
 ಅಂಡಲೆದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡಂದಾ
 ಖಂಡಲನ್ಮಾಯಗಳ ವಿವರಿಸೆ
 ಚಂಡಬುದ್ಧಿಯನುಳ್ಳ ನೃಪ ಚಿಂತಿಸಿದ ಭಾರತಿಯ ೭೧

ವಾಣಿ' ನೀರಜಪಾಣಿ ಬ್ರಹ್ಮನ
 ರಾಣಿ ಪನ್ನಗವೇಣಿ ಸುಕೃತ
 ಶ್ರೋಣಿ ಸುರನಿಕುರುಂಬವಂದಿತ ಸತ್ಯಸಂಚಾರಿ
 ವಾಣಿ ಸ್ತ್ರೀಕುಲರನ್ನೆ ವರಗೀ
 ರ್ವಾಣಿ ರಕ್ಷಿಸು ರಕ್ಷಿಸೆಂದಾ
 ಕ್ಷೋಣಿಪತಿ ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಡಿದನಾ ಸರಸ್ವತಿಯ ೭೨

'ಕಂಗಳಲಿ ಈಕ್ಷಿಸಿದಳೆಂಬರು (ಚ) 'ತಾ (ಚ) 'ಗಣ್ಣಿನೊಳೆನ್ನ ನೋಡಿದಳೆಂದು ಕೆಲಕೆಲರಾಡುತಿಹರಲ್ಲಿ
 (ಕಚ) 'ದೈತಂದಳುಗನೆ ವಾಯುವೇಗದಿ ತನ್ನ ಮಂದಿರಕೆ (1) 'ಯಿಯಾ (ಕ) 'ಡಳೆಂದಳು
 ಕಂಡರಿದ (ಕ) 'ಪಂಕಜ (ಕ)

ನೆನೆಯಲಾಕ್ಷಣ ಬಂದಳಲ್ಲಿಗೆ

ವನಜನಾಭನ ಸೊಸೆ ಜಗತ್ಸಾ

ವನೆ ಸುರಾರ್ಚಿತ ದೇವಿ ಭಕ್ತಾಶ್ರಿತಜನಾಧಾರೆ

ಜನಪ ನೀನಿಂದಿನಲಿ ಯನ್ನನು

ನೆನೆದ ಹದನೇನೆನಲು ಪದಯುಗ

ವನಜಕಾನತನಾಗಿ ಬಿಸಿದನು ಭಾರತಿಗೆ

೨೪

ನಿಗಮನುತೆ ಗೀರ್ವಾಣಿ ರಕ್ಷಿಸು

'ಮುಗುದರನು ಕರುಣದಲಿ ನೋಡುತ

ಅಗಣಿತದಿ ಅರಸುಗಳು ನರೆದಿರೆ ತಿಳಿಯಲರಿದೆಮಗೆ

ಮಗಳ ಮನ ವಿಗಡಿಸಿತು ನಾಲ್ವರು

ಬೆಗಡುಗೊಳಿಸಿದರೆನಲು ಭಾರತಿ

ನಗುತ ನುಡಿದಳು ಕರೆದು ದಮಯಂತಿಯಳನುಪಚರಿಸಿ2

೨೫

ದೇವ ಮಾಯವಿದೀಗ ಕೇಳೆಲೆ

ದೇವಿ ಇಂದ್ರನ ಭಜಿಸೆನಲು ಸಂ

ಭಾವನೀಯರ ಸಭೆಗೆ ಬಂದೆರಗಿದಳು ಭಕ್ತಿಯಲಿ

ದೇವಕುಲಸಂಭವರು ರಕ್ಷಿಸಿ

ನೀವು ಮಗಳೆಂದೆನ್ನ ಭಾವಿಸಿ

ಪಾವನರು ತರಳೆಯನು ಪತಿಕರಿಸೆಂದಳಿಂದುಮುಖಿ

೨೬

ಘಳಿಲನೇ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನವೇಷವ

ಕಳೆದು ಯಮ ಪವಮಾನ ವರುಣರು

ಬಳಿಕ ಸುರಪತಿ ಮಚ್ಚಿ ದಮಯಂತಿಯನು ಕೊಂಡಾಡಿ

ನಳನ್ನಪನ ಕರೆಸಿದರು ಹೂವಿನ

ಮಳೆಯ ಕರೆದರು ದೇವದುಂದುಭಿ

ಮೊಳಗಲರಸನ ಕೊರಳಿಗಿಟ್ಟಳು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯ

೨೭

'ಮೃಗಧರಾಚ್ಯುತ ವೇಣಿ ಕರುಣದಿ ಅ (ಚ) 'ನು ಕರುಣದಲಿ (ಚ) 'ಲೌ (ಕ) 'ದಳು ಯರಗಿ
(ಕ)ಗೆ ಯರಸಿ (ರ .

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೀಮನೃಪ ಸಂ.

ತೋಷದಲಿ ಕರಸಿದನು ಮುನಿಗಳ
ಸೇಸೆದಳಿದರು ಸತಿಪತಿಯರಿಗೆ ಹರಸಿ ಅಕ್ಷತೆಯ
ಭೂಸುರರ ಮತದಿಂದಲಾ ಧರ
ದೇಶ ಧಾರೆಯನರೆದನಲ್ಲಿ ವಿ |
ಲಾಸದಿಂ ಪಾಡಿದರು ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಶೋಭನವ

೭೮

ಮಂಗಳಾರತಿಯತ್ತಿದರು ದೇ
ವಾಂಗನೆಯರವನಿಪಗೆ ಧರೆಯೊಳು
ತುಂಗವಿಕ್ರಮನಾಗೆನುತ ಹರಸಿದರು'ಮುನಿವರರು'
ಹಿಂಗದಮರೇಂದ್ರನು ಮನೋಹರ
ದಂಗವಸ್ತ್ರಾಭರಣವಿತ್ತುಸು
ರಾಂಗನೆಯರೊಡಗೂಡಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡನುಚಿತ್ತದಲಿ

೭೯

ಅರಸ ಕೇಳ್ಯ'ವಾಹಸಮನಂ
ತರದೊಳ್ಳೆದನೆಯ ದಿನದಲಿ ಕೊ
ಪರಿಗೆಯಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಪನ್ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮವ
ಬೆರಸಿ ಹೊಯ್ಯಾಡಿದರು ಉಭಯದ
ತರುಣಿಯರುವೋಕುಳಿಯ ಪರಿಮಳ
ಹೊರದುದವನೀತಳವ ಸುರನಿಕುರುಂಬ ನಲಿದಾಡೆ

೮೦

ಅರಸ ಕೇಳ್ಯೆ ತನ್ನ ಬಾಂಧವ
ಧರಣಿಪರ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮುನಿಮು
ಖ್ಯರ ಸುಗಾಯಕ ಪಂಡಿತರ ಭೂಸುರರ ಯಾಚಕರ
ಹರುಷ ಮಿಗಿಲಾದರಿಸಿದನು ಕರಿ
ತುರಗ ವನಾಭರಣದಿಂದುಪ |
ಚರಿಸಿ ಭೀಮನೃಪಾಲನವರವರುಗಳ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ

೮೧

'ವಿನಯದಲಿ (ರ) 'ಗಿ (ಕ)'ಳು ವಿ (ಕ)'ನು (ಕ) ಕೊಟ್ಟನು ಭೀಮನೃಪನವರವರ

ಕಳುಹಿಸಿದ (ಚ)

ಅಳಿಯನನು ಮನ್ನಿಸುತ ಮಗಳಿಗೆ
 ಹೊಳವ ಮಣಿಭೂಷಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
 ಗಳನುಗಜ ರಥ ತುರಗ 'ಪಾದಾತಿಗಳ' ಲಲನೆಯರ
 ಬಳುವಳಿಯನಿತ್ತವನಿಪತಿ ನಿಜ
 ಬಲಸಹಿತ ಮಾಡಿದನು ಪಯಣದ
 ನುಲಿವ ಮಂಗಳ ಪಾಠಕರ ಸಂದಣಿಯ ರಭಸದಲಿ

೭೨

ವರಮುಹೂರ್ತದೊಳೇರಿದನು ಮಣಿ

2ಕಿರಣದುನ್ನತರಥವ ನಳಭೂ
 ವರನು ನಿಜಸತಿಸಹಿತ ಹೊಕ್ಕನು ನಿಷಧಪಟ್ಟಣವ
 ಮೊರವ ಶಂಖ ಮೃದಂಗ ಭೇರಿಗ
 ಳುರುಬಿ ಧಂಧಣಿರನಲು ಮಿಗೆ ಮೋ
 ಹರಿಸಲಾ ನಿಸ್ತಾಳತತಿಘನವಾದ್ಯ ಘೋಷಿಸಲು

೭೩

ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು "ಮಂದಿರವ ನೃಪ್
 ವೃಂದ ನಲಿಯಲು ಸಕಲ ಜನಸಹಿ
 ತಂದು ಸಿಂಹಾಸನಕೆ ಬಂದನು ಸಚಿವರೊಗ್ಗಿನಲಿ
 ಇಂದುಮುಖಿ ದಮಯಂತಿಯೊಡನಾ
 ನಂದದಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ
 ನಂದು ವರಪುರದರಸ ಚೆನ್ನಿಗರಾಯ ಕರುಣದಲಿ

೭೪

'ಹೇಮದ ಮಂಚ (ಕ) 2ಖಚಿತ (ಕೆ) ....ಬಲ ಮೋಹರಿಸಿದುವು ವಾದ್ಯತತಿ ನಿಸ್ತಾಳ
 ರಭಸದಲಿ (ಕ) ಆದರೆ ಮೊಳಗಲು ಸಕಳ ದಳ ಮೋಹರಿಸಿದುವು ನಿಸ್ತಾಳ
 ರಭಸದಲಿ (ಚ) "ಅರಮನೆಯ ಸುರ (ಕಚಿ) 'ಡ ಗೂಡಿ (ಕ)

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ

ಮರುಗೆ ಪುರಜನ ಜೂಜಿನಲಿ ಪು

ಷ್ಕರಗೆ ರಾಜ್ಯವ ಸೋತು ನಳಭೂ

ವರನು ನಿಜಸತಿ ಸಹಿತ ಹೊರವಂಟನು ವನಾಂತರಕೆ

ಕೇಳಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಧರ್ಮನೈ

ಪಾಲ ನೈಷಧನತುಳ ಸಂಪದ

ದೇಳಿಗೆಯನೇನೆಂಬೆ ಸಪ್ತದ್ವೀಪದವನಿಪರ'

ಮೌಳಿಗಳು ನೈಪನಂಫ್ರಿಕಮಲವ

ನೋಲಗಿಸುತಿಹುದವನ ಕೀರ್ತಿ ಚ

ಡಾಳಿಸಿತು ತೈಜಗವನವನೀತಿಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ

೧

ಇಂತೆಸೆವ ಸಂಪತ್ತಿನಲಿ ಭೂ

ಕಾಂತ ನಳಚಕ್ರೇಶನಲಿ ದಮ

ಯಂತಿ ಪಡೆದಳು ಪುತ್ರಕನ ವರಪುತ್ರಿಯೊರ್ವಳನು

ಸಂತಸದೊಳಿರಲಾ ವಿದರ್ಭ ಪು

ರಾಂತರದಿ ನೆರೆದಖಿಳ ಜನ ಭೂ

ಕಾಂತರೊಡನೆ? ತಂದು' ಹೊಕ್ಕರು ತಮ್ಮ ನಗರಿಗಳ

೨

ಸುರಪನಾಗ ವಿದರ್ಭಪುರವನು

ತೆರಳುತಮರಾವತಿಗೆ ದಿಕ್ಷಾ

ಲರು ಸಹಿತ ನಲವಿಂದೆ ದಮಯಂತಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನು

ಹರುಷಮಿಗೆ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತೈತರು

ತಿರಲು ಮಾರ್ಗದಿ ಕಂಡರಾ ಕಲಿ

ಪುರುಷನನು ಕುಟಿಲಾತ್ಮಕನ ನಿನ್ನಾರಹೃದಯನನು

೩

'ಪಾಲಕರ (ಕ) ವನಾಳ್ಳ ಭೂಮಿಪರ (ಚ) 'ಮಲ (ಕಚ) 'ನಾಥ (ಕ)

"ಮಿಗೆ (ಚ) ರುತೆರೆ (ಚ) "ದಿದರ್ (ಕ) 'ದಿದರು ಬೇಗದಿ ಬಂದು (

ಚ) 'ಲೋಲವಿನಲಿ (ಚ)

ಕುರುಳು ಜುಂಜುರುದಲೆಯ ತಗ್ಗಿದ

ಕೊರಳ ಕೆಂಗರಿಗಣ್ಣು 'ಮೋರೆ'ಯ

ಹರಕುಗಡ್ಡದ ಕೆಂಚು'ಮಾಸೆ'ಯ ಮಲಿನವಸನದಲಿ

ನೆರೆದ ವೀರಕರಾಳ ಭಟರಿ

ತ್ತೆ'ರದೊಳುಕ್ಕಿನ ತೇರಿನಲಿ ಕಲಿ

ಪುರುಷ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನಮರೇಶ್ವರನ ನಸುನಗುತ

೪

ಆರು ನೀ ಜಂಭಾರಿಯೋ ಇವ

ರಾರು ಯಮ ವರುಣಾದ್ಯರೋ ಸಂ

ಚಾರವೆತ್ತಲು ನಿಮಗೆಯನಲಮರೇಂದ್ರ ನಸುನಗುತ

“ತೋರ ಹತ್ತದೊಳೆಂದ ನಳನಿಗೆ

ನಾರಿ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯ

ಧಾರೆಯರೆಯಿಸಿ ಬಂದವನ ಖತಿಗೊಂಡ ಕಲಿರಾಯ

೫

ಅನಿಮಿಷರು ನೀವಧಿಕ ಬಲರಾ

ವನಿತೆಯನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ

ಜನಪ ನಳನೃಪಗಿತ್ತು ಬಂದಿರ ಹರ ಮಹಾದೇವ

ಎನಗೆ ನೇಮಿಸಿ ಕಳುಹಿ ನಿಮ್ಮಯ

ಮನದ ಬಯಕೆಯ ಸಲಿಸುವೆನು ಕೇ

ಳೆನಲು ಸುರಪತಿ ನಸುನಗುತ ಕಲಿಪುರುಷಗಿಂತೆಂದ

೬

ಲೇಸನಾಡಿದೆ ಕಲಿಪುರುಷ ನಿನ

ಗೀಸು ಪೌರುಷಪುಂಚೆ ನಮಗಿ

ನ್ನಾಸರೋರುಹಗಂಧಿಯಲಿ ಮನವಿಲ್ಲ 'ನಳನೃಪತಿ77

ಈ ಸಮಸ್ತ ನೃಪಾಲರಿ ಸ

ದ್ಯೂಷಣನು ಶೌತ್ಯೋನ್ನತನು ಕಮ

ಲಾಸನನಿಗಳವಲ್ಲ ನಿನ್ನಲಿ ಹರಿವುದೇನೆಂದ

'ಮಾಸೆ (ಕಚ) 'ಮೋರೆ (ಕಚ) 'ರೀತೆ (ಚ) 'ಕ್ರೂರಹತ್ತದೊಳಿಂದ್ರನವನಿಗೆ (ಕ) ಇಳೆಯೊಳಗೆ ನಳನೆಂಬ

ನೃಪತಿಗೆ (ಚ) 'ಧಾರೆಯನರಸಿ ಬಂದನೆನಲ್ಲೆ ಕೇಳಿದಾಕ್ಷಣಕೆ ಕಲಿರಾಯ ಖತಿಗೊಂಡ (ಚ) 'ಶಿವ (ಚ)

'ಕೇಳೆಂದ (ಕ) 'ರಿನಂ (ಕ) 'ದಲ್ಲೆಂ (ಚ)

ಎನಲು ಖತಿಗೊಂಡೆಂದ ಕೇಳಲೆ

ಯನಿಮಿಷಾಧಿಪಯನ್ನನರಿಯಾ

2ದಿನಪರಿಧಿರಲಿ ತಮದ ಹಾವಳಿಯೇ ಮಹಾದೇವ

ಎನಗೆ ಸರಿಯಾರಿನು ತಹನಾತಿ

ವನಿತೆಯನು ಕುಹಕದಲಿ ನಳಭೂ

'ಪನನು ಕೆಡಿಸಿಯ ಕಾನನಕೆ ಕಳುಹುವೆನು ನೋಡೆಂದು

೫

ಹರಿಹರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವರು

ನರರುರಗ ಸುರ ಯಕ್ಷ ಕಿನ್ನರ

ಗರುಡ ಗಂಧರ್ವಾದಿ ಸುಮನಸರೆಲ್ಲರನು ಬಿಡದೆ

ಹರುಳುಗೆಡಿಸುವೆ ಸಾಕು ನಳಭೂ

ವರನ ಮಾತೇನಿನ್ನು ಲೋಕಾಂ

ತರದೊಳೆದುರಿನಗೆ ನೀವೇನರಿಯಿರೇ ಎಂದ

೬

ನಿಮಗೆ ಪೌರುಷವಿಲ್ಲ ನಳನಾ ,

ಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡನು ಸತಿಯ ಪುರುಷ

ಧ'ಮರು ನಿಮಗಿನ್ನೇಕೆ ಕೊಡಿ ವಟುವೇಷವನು ನಮಗೆ

ಕಮಲಮುಖಿಯನು ನಿಮಗೆ ಪಟ್ಟದ

ರಮಣಿಯನು ಮಾಡುವೆನುಯೆಂದು

ದೈವಿಸಿ ನುಡಿದನು ಗರ್ವದಲಿ ಕಲಿಪುರುಷ ಸುರಪತಿಗೆ

೧೦

ಕೇಳಿ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿದರು ಹರ ಹರ

ಭಾಳಲೋಚನ ಎನುತ ಸಭೆಯಲಿ

ಖಳನಾಡಿದ ನುಡಿಗೆ ಸುರಪತಿ ಕನಲಿ ಖತಿಗೊಂಡು

“ಬೀ”ಳುಮಾತುಗಳೇಕೆ 11ನಿನಗಿದು11

ನೀಳಮೇಘಶ್ಯಾಮನಿಗೆ ಸಮ

ಪಾಳಿಯೆನಿಸುವ ನಳನೃಪಗೆ ಯರಡೆಣಿಸುವುದೆ ಎಂದ12

೧೧

'ಡೆದ್ದ (ಕ) 'ವಿನಯದೀ ರವಿಯಿರಲು (ಚ) 'ಶಿವಶಿವಾ ಮಹಾದೇವನುತ ಬೆರಗಾದ

(ಚ) “ಕೇಳಾ (ಕ) 'ವರನನಾ ಕಾನನಕೆ ಕಳುಹುವೆ ನೋಡಿ ನೀವೆಂದ (ಕಚ)

“ವಂತರಿಯಿರೇ (ರ) 'ಷೋತ್ರ (ಕಚ) 'ತನಗೆನುತ (ಕಚ) 'ಮನದೊಳಗೆ (ಚ)

10ಕೀ (ಚ) 11ಕೇಳಲೆ (ಕ) 12ತಿಗೆರಡೆಣಿಸಬೇಡೆಂದ (ಚ) |

ಬವಣೆಯೇಕೆ ಹಿಮಾಂಶುಕುಲಸಂ

ಭವನು ಸುಜನಾಧಾರ ನೃಪಕುಲ

ನಿವಹದೊಳು ವಿಖ್ಯಾತ 'ನಿತ್ಯೋದಾರ' ನಿರ್ಮಳನು

ಇವಗೆ ವರವಿತ್ತವು ಸದಾ ನೆನೆ

ದವರ ಪಾತಕ ಹರಿವುದಿನ್ನಾ

ಭುವನಪತಿಗೆಣೆಯಾರು ಲೋಕದೊಳೆಂದನಮರೇಂದ್ರ

೧೨

2ಹಿಡಿಯಿ ಛಲವನು ಹಿಡಿದ ಬಳಿಕದ22

ಬಿಡೆನು ಮತವೆನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಷಧನ

ನಡುಗಟ್ಟದೆ ಮಾಣ್ಣಿ ಮಾತಾಡದಿರಿ ನೀವೆನಲು

ಮಿಡುಕಿದರು ಕಡುಪಾಪಿಯಿವ ತಾ

ಬಿಡನೆನುತ ಮನನೊಂದು ಸುರಪತಿ

ತಡೆಯದೈದಿದನಮರ ಪುರಕವನೀಶ ಕೇಳೆಂದ...

೧೩

ಇಳಿದನವನೀತಳಕೆ ಖಳಕುಳ

ತಿಳಕನೆಂದನು ತನ್ನ ಭಟರಿಗೆ

ನಳನೃಪನ ಕಟ್ಟುವಡಸಾಧ್ಯವಿದೆನಗೆಯಾತನಲಿ

ಒಲಿದಿಹಳು ಜಯವಧು ಸುಶೀಲತೆ

ನೆಲಸಿದುದು ದುಶ್ಯೇಲ ದುರ್ಗುಣ

ಬಳಸದರಸನೆನುತ್ತ ಹೊಕ್ಕನು ನಿಷಧಪಟ್ಟಣವ

೧೪

ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ವನ ಸಂಪಿಗೆಯ ಬನ

ವೆಲ್ಲ ಕೇತಕಿ ಕುಸುಮಮಯ ವೇಳೆ

ಯೆಲ್ಲ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳು ಸರಸೀರುಹದ ಕೊಳಗಳವು

7ಬೆಲ್ಲವರ್ಗಳಿಕ್ಷುದ್ರಾಕ್ಷಿಗ

ಳೆಲ್ಲ ಖರ್ಜೂರಾದಿ ವಸ್ತು ಗ

ಳಲ್ಲದಿಲ್ಲ ವೃಥಾ ನೆಲೆನಿಲ್ಲ ನಳನ ರಾಜ್ಯದಲಿ

೧೫

'ನೀತಿಯುದಾರ (ಚ) ....ಮುನ್ನವೆ.... (ಕ) ಹಿಡಿದ ಛಲವನು ಮುನ್ನ ಬಳಿಕಾ

(ಚ) ಗೈಸದೆ ಬಿಡೆನು (ಕ) ರಿ ಗತ್ಯಧಿಕ ವಹಿಲದಲಿ (ಚ) ಹೊದ್ದು (ಚ) ಕಾಸಾರ

(ಕಚ) ಬಿಲ್ಲ ಪತ್ರ (ಚ) ಳಲ್ಲಿ (ಚ) ವೃಕ್ಷ (ಕಚ) ನು ನಳನೃಪನ (ಕಚ) |

ಇಲ್ಲವೆನ್ನುರು ಬೇಡಿದರೆಬಿಡ ರಲ್ಲಿ
 ಪಾಡಿನ ಪಂಥಗಳ ನುಡಿ
 'ಯಿಲ್ಲ'ವನ್ನ ತವನಾಡರಗ್ಗದ ಸತ್ಯನಿರ್ಮಳರು
 ಎಲ್ಲರೊಳಗತಿಹಿತರು ಕ್ರೋಧಗ
 ಳಿಲ್ಲದಿಹ ಸದ್ಧರ್ಮಜೀವಿ ಗ
 ಳಲ್ಲಿ ಮೆರೆದರು ಸುಜನರಾ ನಳನೃಪನ ರಾಜ್ಯದಲಿ ೧೬
 ಪತಿಯೆಡೆಗೆ ವಂಚಿಸರು ಸತಿಯರು
 ಸುತರು ಪಿತೃಗಳ ನುಡಿಗಳನು ತಾ
 ವತಿಗಳೆಯರಾಚಾರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮದ ಧರ್ಮದಲಿ
 ಮತಿಯುತರು ಹರಿಭಕ್ತಿ ಭಾವ
 ವ್ರತನಿಯಮ ನಿಷ್ಠೆಯಲಿ ಜನಸ
 ಮೃತದೊಳೊಸೆದೊಪ್ಪುವರು ನೈಷಧನೃಪನ ರಾಜ್ಯದಲಿ ೧೭
 ಅಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿದ ಬೀದಿಬೀದಿಗ
 ಳಲ್ಲಿ ಪುರಜನವರಿಯದಂತಿರ
 ಲಲ್ಲಿ ಮಾಯಾರೂಪಿನಿಂದ ಪಿಶಾಚನಂದದಲಿ
 ಸಲ್ಲಲಿತಶಿವ್ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಿ |
 ಗೆಲ್ಲ ನಯವಿದನಾಗಿ 'ಸು66ಜನರ
 'ನೆಲ್ಲ ಕಾಡುತ ಬಂದನರಮನೆಗಾಗಿ ಕಲಿರಾಯ ೧೮
 ಮುರಿದು ನೋಡಿದನಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ
 ಮರಗಳುನ್ನು ವಿವಿಧ ವೃಕ್ಷದ
 ಹೊರಗೆಯಲಿ ಕೆಣ್ಣೆಸೆವ ನಗರೋದ್ಯಾನ ವೀಧಿಯಲಿ
 ಉರುತರದೊಳಿಹ ಅರ್ಕಪತ್ರದ
 ತರುವಿನತ್ರದೊಳಿರ್ದ ಬಹುದಿನ
 ವರನ ಕೇಳ್ ಕಲಿಪುರುಷನಿತ್ತಲು ರಾಜಭವನದಲಿ ೧೯

'ಯಲ್ಲಿ (ಕ) 'ಸ್ವರೂಪಿ (ಕಚ) 'ಮಾತೃನುಡಿಗಳನ (ಕ) 'ನೇಮದ (ಕ) 'ರಹ (7) 'ಕು
 (ಚ) 'ನಲ್ಲಿ (ಚ) 'ಕರ್ಣ (ಕಚ)

ಕರಸಿದನು ನಳನೃಪತಿ ಮುನಿ ಮು
 ಖ್ಯರನು ಭೂಸುರವರ್ಗವನು ಸ
 ತ್ಕರಿಸಿ ಜಪ ತಪ ಹೋಮ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನನುಗೊಳಿಸಿ
 ಸುರರ ಸಂತರ್ಪಣೆಯೊಳಿರುತಿಹ
 ನರಸನನುದಿನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮಾಂ
 ತರದ ಫಲವದನರಿಯ ಬಂದುದು ಕಾಲಗತಿ ನೃಪಗೆ ೨೦
 ಒಂದು ದಿವಸದೊಳಾಗಿ ನೃಪನಿಗೆ
 ಬಂದುದಾಚಮನ ಕಾಲದೊ
 ಳಂದು ಶುದ್ಧಾಚಮನವಿಲ್ಲದ ಮರೆದು ನೀರ್ಗುಡಿಯ
 ಇಂದು 'ತ'ನಗಿದೆ ಸಮಯವೆಂದಾ
 ನಂದದಲಿ ಕಲಿಪುರುಷ ರಾಯನ
 ಸಂಧಿಸಿದ ವಿಧಿವಶವ ತಪ್ಪಿಸಲಾರ ಹವಣೆಂದ ೨೧.
 ಕಪಟಭೂಸುರವೇಷದಲಿ ನಿ
 ಷ್ಪಪಟ ನಳಭೂವರನ ಕೆಡಿಸುವ
 ಯುಪಮೆಯನು ತಾ ನೆಗಳಿ ಬಂದನು ಪುಷ್ಕರನ ಹೊರಗೆ
 ನಿಪುಣನೆಂದನು ನಿನಗೆ ನಳಭೂ
 ಮಿಪನು ಸಖನೆನೆ ಕೇಳಿ ಬಂದಿದೆ?
 ನಷ್ಟ್ಯ ಶಕೆ ಹೆದರದಿರು ನಿನಗಹುದಖಿಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ' ೨೨
 ಬಲ್ಲೆಯಾ ನೀನೆನ್ನ ಲೋಕಕೆ
 ಬಲ್ಲಿದನು ತಾ ಕಲಿಪುರುಷ ನಳ
 ನಲ್ಲಿ ದ್ಯೂತವನಾಡಿ ಗೆಲಿಸುವೆ ನಿನ್ನ ನೆತ್ತದಲಿ
 ಒಲ್ಲೆನೆನದಿರು ಸಕಲರಾಜ್ಯದ
 ವಲ್ಲಭನ ಮಾಡುವೆನು ನಡೆ ಹುಸಿ
 ಯಿಲ್ಲ ನಿಷಧನ ಕಿತ್ತು ಬಿಸುಡುವೆ ನಂಬು ನೀನೆಂದ ೨೩

'ಕರಿ (ಗಚ) 'ದುರ್ದಿವಸದಲಿ (ಕ) 'ನಿಂ (ಕ) ನ (1) 'ಮಿಷ (ಗಜ) "ಬಳಿಗೆ
 (ಕ 'ದನು (ಕ) 'ದಶಗೆ (ಕಚ) 'ರಾಜ್ಯಪದ (ಕಚ)

ನಂಬಿದನು ಲೇಸಾಗಿ ಭಾಷಯ
ನಿಂಬುಗೊಂಡುದು ಹೃದಯ ಪುಷ್ಕರ |
ನೆಂಬ ಖಳ ಸಂತೋಷದಲಿ ಕಲಿಪುರುಷನೊಡಗೊಂಡು
ಅಂಬುಜಾಕ್ಷನ ಕಳೆಗೆ ತಾ ಪ್ರತಿ
ಬಿಂಬನೆನಿಸುವ ನಳನ ಬಳಿಗತಿ
ಸಂಭ್ರಮದೊಳ್ಳೆತಂದರಿಬ್ಬರು ರಾಯನೋಲಗಕೆ ೧೪
ಮಿಸುನಿ ರತ್ನ ಪ್ರಭೆಗಳಲಿ ರಂ
ಜಿಸುವ ಮಂಟಪದೊಳಗೆ ರಾಜ
ಪ್ರಸರಸಹಿತವನೀಶನಿದನು ಸಿಂಹಪೀಠದಲಿ
ಶಶಿಮುಖಿಯರಡಬಲದಿ ಕೈವಾ
ರಿಸುತ ಸಿತಚಾಮರವ ಚಿಮ್ಮಲು
ನಸುನಗುತ ಕೈಮುಗಿದು ಪುಷ್ಕರನೆಂದನಾ ನಳಗೆ ೧೫.
ಅರಸ ಕೇಳಿ ವಿಪ್ರನತಿ ಭಾ
ಸುರ ಸುತೀತೇಜದೊಳೆಸೆವ ನೆತ್ತವ
ನೆರಡು ಕಾಣಿಕೆಗೊಟ್ಟು "ನನಗಿದರಲ್ಲಿ ಮನವಾಯ್ತು
ಹರವು ಹಾಸಂಗಿಗಳನಾಡುವ
ವಿರದೆ ಸೋತವನಾವನಾಗಲಿ
ಧರೆಯನುಳಿದು ವನಾಂತರಕೆ ತೆರಳುವುದು ಸತಿಸಹಿತ ೧೬
ಧರಣಿಪತಿ ನಿನಗಿನಿತು ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ
ಹರುಷವಾಗಿರಲಿನ್ನು ಮನದಲಿ
ಕೊರತೆದೋರಲು ಮಾಣಯಿದು ಪಾರ್ಥಿವರ ಪಂಥ ಕಣ
ಧುರಕೆ ಬೇಟೆಗೆ ಜೂಜಿಗಿಂದಡೆ
ಕರೆದಡೋಸರಿಸುವುದು ನೀತಿಯೆ
ನಿರುತವಿದು ಚಿ'ತ್ಯೈಸುಯಂದನು' ನೃಪಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ೧೭

'ನಳನೃಪಗೆ (ಕ) 'ದ (ಚ) 'ಪಾಪುಗೆಯ (ಕ) ಪಾದುಕೆಯ (ಚ) 'ನಿದರಲಿಯನಗೆ
(ಕಚ) 'ಗಿನ್ನ (ಕಚ) 'ನೆಡೆಯಲಿ (ಕಚ) 'ತವಿಸೆನುತ (ಕ

ಮೇದಿನೀಪತಿ ಕೇಳು ಸಜ್ಜನ

ಸಾಧು ಬಲ್ಲನೆ ನಳನ' ಹೃದಯವ

ನಾ ದುರಾತನ ನುಡಿಯ ಕೈಕೊಂಡಾಡಿದನು ನೃಪತಿ

ಭೇದದಲಿ ಕಲಿಪುರುಷ ಮಾಯೋ

ಪಾಧಿಯಲಿ ಪುಷ್ಕರನ 'ಜೂಜಿನ?

ವಾದದಿಂದರೆಗಳಿಗೆಯಲಿ ಗೆಲಿಸಿದನು ವಸ್ತುಗಳ

೨೮

ದುಗನು ಪಂಚಕ ಬಾರವೆತಿರಡಿ

ತಿಗೆಯ ಬೇಡಿದಡಲ್ಲಿ ಬೀಳ್ಕುದ

ವಿಗಡ ಪುಷ್ಕರನೃಪನು ಗೆಲಿದನು ಹಲಗೆಯೊಂದರಲಿ

ಬಗೆಬಗೆಯ ರತಗಳ ಧನಧಾ

ನೃಗಳ ಗಜ ರಥ ತುರಗ ಮೊದಲಾ

ದಗಣಿತ ಸುವಸ್ತುಗಳ ಸೋತನು ನೃಪತಿ ಪುಷ್ಕರಗೆ

೨೯

ಆಡಿದನು ಜೂಜಿನಲಿ ನೃಪ ಹೋ

ಗಾಡಿದನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೋಶವ

ಕೇಡುಗರ ಕೈ ಮೇಳವಿಸಿದುದು ದೈವಗತಿ ಬೇರೆ

ಬಾಡಿತರಸನ ವದನ ಸಭೆಯಲಿ

ನೋಡಿದರು ಸಜ್ಜನರು ಮರುಗಿದ

ರಾಡಲೇನದನರಸ ಸೋತನು ವಿಧಿಯ ಘಟನೆಯಲಿ

೩೦

ತೀರಿತಿದ್ದೇನವನಿಪತಿ ಭಂ

ಡಾರದೊಡವೆ? ಸುವಸ್ತುವೆಲ್ಲವು

ಸೇರಿತನಗಿಂದಿನಲಿ ಪಣವೇನಿನ್ನು ಪೇಳೆನಲು

ಭೂರಮಣ ಚಿಂತಿಸಿದ ಮನದಲಿ

ನಾರಿಯಳನೊಡ್ಡುವೆನು ಸೋತಿಹ

ಧಾರಿಣಿಯ ನೆರೆ ಗೆಲುವೆ 10ನೆನ್ನುತ ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ

೩೧

'ಖಳರ (ಕಚ) 'ಗೆಲಿಸಿದ (ಕ 'ನಗಿ (ಕ) "ದು ಬೀಳುವುದು ತಾ (ಚ) 'ನವ (ಕ) "ಯಿಂದ

(ರ) 'ವಸ್ತು (ರ 'ಯಣವನು... (ಕ) ಯಣಮಾಡು ನೀನೆನಲು (ಚ) 'ನೋಡುವೆನು

ಇದರಲಿ (ಚ) 10ನೆಂದನು (ಚ)

ಅರಸನಾಪ್ತಪುರೋಹಿತನು ಮನ

ಹರುಷವಳಿದೆಯೆಂದನಂತಃ

ಪುರವ ಹೊಕ್ಕನು ರಾಜವದನೆಯ ಸಭೆಗೆ ತಾ ಬಂದು

ತರುಣಿಯರ ಮೇಳದಲಿ 'ಶೋಭಿಪ

ಪರಮರತ್ನದ ಪೀಠದಲಿ ತಾ

ಹರುಷ ಮಿಗೆ ರಂಜಿಸುವ ಸತಿಯಳ ಕಂಡು ಕೈಮುಗಿದು ೩೨

ತಾಯೆ ಬಿನ್ನಹವೆಂದು ನಿಮ್ಮಯ

ರಾಯ ಸೋತನಂ ಜೂಜಿನಲಿ ನಿ

ದಾರ್ಯದಲಿ ಪುಷ್ಕರನು ಗೆಲಿದನು ಸಕಲರಾಜ್ಯವನು

ನೋಯಲಾಗದು ಚಿತದಲಿ ನೆರೆ

ಬೀಯವಾದುದು ಸಿರಿಯುಯಿನ್ನದ

ರಾಯತವ ನೀವ್ ಬಲ್ಲಿರೆಂದನು ವಿಪ್ರ ಕೈಮುಗಿದು ೩೩,

ಕಮಲವನದಲಿ ಮಂಜು ಸುರಿದಾ

ಕ್ರಮದ ಬಗೆಯಲಿ ಸತಿಯಳಿಗೆ ಮುಖ

ಕಮಲ ಬಾಡಿತು ನುಡಿಯ ಕೇಳುತ ಮನದ ಚಿಂತೆಯಲಿ

ಕಮಲನಾಭನ ಕರುಣಕವಚವು

ಸಮೆದಾರೇಗುವರು ಹರಹರ

ಕುಮತಿ ಪುಷ್ಕರನಿಂತು ಮುನಿದನೆಯೆನುತ ಮರುಗಿದಳು ೩೪

'ಕಮಲಮುಖಿ' ನಳನೃಪಗೆ ರಾಜ್ಯ

ಭ್ರಮಣವಾಯಿತೆ ಎನುತ ಸತಿ ಭೂ

ರಮಣನೆಡೆಗೈತಂದು ಕಂಡಳು ಕಾಂತ?ನಿಂಗಿತವ

ತಮದ ರಾಹುಗ್ರಹವು ಸೋಂಕಿದ

ದ್ಯುಮಣಿಯಂತಿರೆ ಕಂಡು ಧೈಯ್ಯುಡಿ

ಕಮಲಮುಖಿ ಕೈಮುಗಿದು ಬಿನ್ನಿಸಿದಳು ನಿಜಪತಿಗೆ ೩೫

'ನೃಪಸತಿ (ಕಚ) ತೇಜದಿ ರತ್ನ ಪಿರದಿ ಶರಧಿರಾಜನ ತನುಜೆಯಂತಿರೆ (ಕಚ) 'ಸಿರಿ

(ಕಚ) 'ಕೇಳಿ (ಕಚ) 18 (ಕಚ) (ವಚನ (ಕಚ) 'ನಿಮಲಮತಿ (ಕಚ) 'ದುದೆ (ಕ

'ನೋಡಿದಳಿನಿಯ (ಕಚ)

ಶಶಿಕುಲಾಂಬುಧಿಚಂದ್ರ ರಿಪುನ್ಯಪ
 ನಿಶಿತಭಾಸ್ಕರ ತೇಜ ನಿಮಗೀ
 ವ್ಯಸನ ತೋರಿತೆ ಜೂಜಿನಲಿ ಶಿವಶಿವ ಮಹಾದೇವ
 ಬಿಸರುಹಾಕ್ಷನ ಕರುಣವಿದು ಸೋ
 ಲಿಸಿದನೇ ಪುಷ್ಕರನುಯಿದು ವಿಧಿ
 ವಶವಲಾ ತಪ್ಪೇನು ಸಾಕಿನ್ನೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ

೩೬

ಲಲನೆಯಾಡಿದ ನುಡಿಗೆ ಸಭೆಯವ
 ರಳಲಿ ಬೈದರು ಪುಷ್ಕರನೆ ಕೇ
 ಳಲವೊ ಬಾಹಿರ ಸಾಕು ತೆಗೆ 'ಸಾರಿಗಳನೆಂದೆನುತ
 ಹೊಲಬುದಪ್ಪಿದ ಹುಲ್ಲೆ ಬೇಡನ
 ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದಂತಾಗ ನಳನ್ಯಪ
 ತಿಲಕನೆಂದನು ಮನದ ದುಗುಡದಿ ತನ್ನ ನಿಜಸತಿಗೆ

೩೭

ತರುಣಿ ಕೇಳಪಜಯದ ನಾರಿಯ
 ಸೆರಗ ಹಿಡಿದೆನು ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
 ಪರರಿಗಿತ್ತುಳುಹಿದೆನು ದೇಹವನಿದಕೆಯಂಜದಿರು
 ತರುಣಿ ನೀ ಕಾನನದಿ ಗಿರಿ ಗ
 ಹ್ವರಗಳಲಿ ಬಿಡದೆಂತು ತೊಳಲುವೆ
 ಹರಹರಾಯಂದೆನುತ ಸತಿಯನು ನೋಡಿ "ಬಿಸುಸುಯ್ಯ

೩೮

ಚಿತ್ತವಿಸು ಶಶಿಕುಲ ಶಿರೋಮಣಿ
 ಹೆತ್ತವರು ಸತಿಸುತರು ಮನೆ ಮನೆ
 ವಾರ್ತೆ ಬಾಂಧವ ದರಣಿಪರ್ ಭೋಗೈಕಸಂಪದವು
 ನಿತ್ಯವಲ್ಲ ಶರೀರ್‌ಸುಖಗಳ
 ನಿತ್ಯವೆಂಬುದ ತಿಳಿಯುತ್ ನಿಜ
 ಸತ್ಯವನು ಕೈಹಿಡಿದು ಸಲಹೆಂದಳು ಸರೋಜಮುಖಿ

೩೯

'ಚಾ (ರ) 'ಯ್ತು (ಚ) 'ದೇಕೆನಂಬ (ಕಚ) "ಚಿಂತಿಸಿದ (ಗಚ) 'ಧನ (ಚ) "ವಸ್ತುವ (ಚ)
 'ನರಿಯದೆ (ಕಚ)

ಚಿಂತೆ ಬೇಡೆಂದರಸನನು ಸತಿ

ಸಂತವಿಟ್ಟಳು ನೀತಿಯಲಿ ದಮ

ಯಂತಿ ನಿಜಮಂದಿರಕೆ ಸರಿಯಲು ಕಂಡು ಪುಷ್ಕರನು

ಇಂತು 'ಜೂಜಲಿ ಸೋತು ತಿರಿಗಿ

ನ್ನಂತು ರಾಜ್ಯದಿ' ನಿಲುವಿರೆನೆ ಭೂ

ಕಾಂತ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ನಿಜಸತಿ ಸಹಿತಲನುವಾದ

೪೦

ತಳಿತ ಮಣಿಭೂಷಣಗಳೆಲ್ಲವ

ಕಳಚಿಬಿಡುತನು ಗುರುವಿನಂಭಿಗೆ

ನಳಿನಮುಖಿಸಹಿತರಗಿ ಹೊರವಟನು ನಿಜಾಲಯವ

ಬಳಿಕದಿದರವಿಳ ಪುರಜನ

ಜಲದ ಕಣ್ಣಳ ಧಾರೆಯಲಿ ಗಾ

ವಳಿ ಮಸಗಿ ಮಿಗೆ ಶೋಕ ರವತುಂಬಿದುದು ಪಟ್ಟಣವ

೪೧

ಸಾಲು ಕಂಬನಿಗಳಲಿ ನೆನೆದರು

ವೂಳಿಗದ ಪರಿಜನರು ಮಂತ್ರಿಗೆ.

ಳೋಲಗದ ಸಾಮಂತ ಸಚಿವರು ಮಲಗಾಯಕರು

ಬಾಲೆಯರು ಬಾಲಕರು ಪುರಜನ

ಜಾಲವೆಲ್ಲವು ಶೋಕದಲಿ ಕ್ಷಿತಿ

ಪಾಲನರಸಿಯ ಕಂಡು ಮರುಗಿತು ಮಂದಿ ಗೋಳಿಡುತ

೪೨

ಮನದಿ ಮುನ್ನವೆ ತಿಳಿದು ನೃಪಸತಿ

ತನಯರನು ರಥದೊಳಗೆ ತಂದೆಯ

ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿದಳಾಪರೊಡನೆ ವಿದರ್ಭ ಪಟ್ಟಣಕೆ

ಜನಪ ಕೇಳಿತ್ತಲು ಮಹಾರೋ

ದನದಿ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲ ಮರುಗಲು

ವನಿತೆ ಪತಿಯೊಡನೈದಿದಳು ನಿಜಭಾವ ಶುದ್ಧಿಯಲಿ

೪೩

'ರಾಜ್ಯವ ಸೋತು ನೀವಿನ್ನಂತು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ (ಕಚ) 'ಕಳ' (ಕಚ) 'ಜಲ (ಚ)'ಡೆ (ಚ) 'ಬಾಲಕಿ
ಯರಂತಃಪುರದ (ಕಚ) 'ಪುರವರ (ಕಚ)

ಏನನೆಂಬೆನು ಜೀಯ ಲೋಕದ

ಮಾನಿನಿಯ ದಮಯಂತಿ ಸತ್ಯ

ಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲಾ ಸತಿಯರಿಗೆ ಗುರು ಪತಿವ್ರತಾಗುಣದಿ

ಮೌನದಲಿ ಪತಿಯಂಫಿಕಮಲ

ಧ್ಯಾನದಲಿ ಮನಸಂದು ಘನಸತಿ

ಕಾನನಕೆ ಗಮಿಸಿದಳು ವರಪುರದರಸನಾಜ್ಞೆಯಲಿ

೪೪

ಐದನೆಯ ಸಂಧಿ

ಅಡವಿಯಲಿ ಪತಿ ಕಳೆದುಬಿಡೆ ಫಣಿ
ಯೊಡಲಿಗಿಳಿಯದೆ ಮುಂದೆ ಕರಿಗಳ
ಪಡೆಗೆರಗಿ ದಮಯಂತಿ ಹೊಕ್ಕಳು ಚೈದ್ಯನಗರಿಯನು
ಕೇಳು ಕುಂತೀತನಯ ನಳನೃಪ

ಬೀಳುಕೊಟ್ಟನು ಪುರವನಲ್ಲಿಂ

ಮೇಲೆ ನಡೆದರು ಪಯಣಗತಿಯಲಿ ಹಲವು ಯೋಜನವ
ಹೇಳಲೇನದನವರ ವಿಧಿಯನು

1ತಾಳಿಗೆಗಳೊಣಗಿದವು ಸತಿಯಳ

ಕಾಲೊಡೆದು ಸುರಿವರುಣಜಲದಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಕೆಸರಾಯ್ತು

೧

ಎಳೆಯ ಬಾಳೆಯ ಸುಳಿಯು ಅನಲನ

ಜಳದ ಹೊಯ್ಸಲಿ ನೊಂದವೋಲ್ ಕಡು

ಬಳಲಿದಬಲೆಯ ಕಂಡು ನೃಪ ಮರುಗಿದನು ಮನದೊಳಗೆ

ಲಲಿತಹೇಮದ ತೂಗುಮಂಚದಿ

ಹೊಳೆವ ಮೇಲ್ವಾಸಿನಲಿ ಮಲಗುವ

ಲಲನೆಗೀ ವಿಧಿ ಬಂದುದೇ ಹಾಯನುತ ಬಿಸುಸುಯ್ತು

೨

ಮರುಗಲಿನ್ನೇಕರಸ ಬಿಡು ವಿಧಿ

ಬರೆದ ಬರಹವ ತಪ್ಪಿಸಲು ಹರಿ

ಹರವಿರಿಂಚಾದಿಗಳಿಗಳವೇ ನಮ್ಮ ಪಾಡೇನು

ಹರೆವುದಾಕ್ಷಣ ತುಂಬುವುದು ಗೋ

ಚರಿಸುವುದು ಸಿರಿ ನಿತ್ಯವೇನಿದ

ನರಿಯದವನೇ ನೋಯಲೇಕೆಂದಳು ಸರೋಜಮುಖಿ

೩

'ನಾಲಿ (ಕಚಿ)'ಲರೆ (ಗಜ)'ದ್ಯರಿಗಸಾಧ್ಯವೆ (ಚಿ) "ನೀವ (ಚಿ)

ನುಡಿಯ ಕೇಳುತ ಮನದಿ ಮಿಡುಕುತ!

ವೊಡವಿಪತಿ ಸತಿಸಹಿತ ಘನಘೋ

ರಡವಿಯಲಿ ಬರುತಿರೆ ಜಗನ್ನೋಹನದ ಪಕ್ಷಿಗಳು

ವೊಡವಿಗಳಿಯಲು ಕಡಪೇಕ್ಷಿಸಿ

ಪಿಡಿವೆನೆಂದುರವಣಿಸಿ ನೃಪ ಹ

ಚಡವ ಬೀಸಿದಡದನು ಕೊಂಡೊಯ್ದುವುನಭಸ್ಥಳಕೆ

೪

ಮೂಗಿನಲಿ ಬೆರಳಿಟ್ಟು ಮಕುಟವ

ತೂಗಿದನು ನಸುನಗುತ ನಿಂದಿರ

ಲಾಗ 'ಸೂಚಿಸಿದವು ನಿರಂತರ ರಾಜ್ಯಭೋಗವನು

ಬೇಗದಿಂದಪಹರಿಸಿಕೊಂಡವ

ರೀಗವಾವಿದನರಿದಿರೆಂದು ಸ

ರಾಗದಿಂದಲಿ ಮಾಯವಾದುವು 'ಪಕ್ಷಿಯುಗಳಗಳು

೫

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳ್ ನಿಷಧಪತಿ ಕಲಿ

ಪುರುಷ ಮಾಯವ ಬಲ್ಲನೇ ಮನ

ಮರುಗಿ ನಿರ್ವಾಣದಲಿ ನಿಂದಿರಲಾಗ ಸತಿ ಕಂಡು

ಹರಹರಾಯನುತಾಗ ಸೀರೆಯ

ಸೆರಗ ಹರದಿತ್ತಳು ನೃಪಾಲಗೆ

ಶಿರವ ನಸುಬಾಗಿದನು ನಾಚಿಕೆಯಾಗಲಿಂತೆಂದ್

೬

ಧರೆಯ ನೃಪರಿಗೆ ನಿಷಧ ಪುರಪತಿ

ಯರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನ ಸಮುಖವು

ದೊರಕಲಂದು ತಾ10 ಪುಣ್ಯವೆಂಬೀಯರಸುತನ ನಮಗೆ

ಹರೆದುದೆಲ್ಲ ಸಮಸ್ತ ರಾಜ್ಯದ

ಸಿರಿಗೆ ಬಾಹಿರವಾಗಿ ಸತಿಯಳ

ಸೆರಗನುಡುವಂತಾಯ್ತೆ ಹರಹರಾಯನುತ ಬಿಸುಸುಯ್ಯ

೭

'ಕಿದ (ಕಚ) 'ತರದ (ರ) 'ಡು (ಚ) 'ಲಿಂತೆಂದುದು (ಚ) 'ಡೆವು ನಾವು ನಿಮ್ಮಯ

ಮನವ ತಿಳಿದಿಹುದೆಂ (ಚ) ಎರಡು ಪಕ್ಷಿಗಳು (ಕಚ 'ಯೆಂದೆನುತ (ಕಚ)

'ಯಿಂದಲಿಂತದು (ಕಚ) 'ಲಲಿ (ಚ) ಅರಿಯದು (ಚ)

ಧರೆಯ ಸಂಪದ'ದಷ್ಟ ಭೋಗವ
 ಪರಿಹರಿಸಿ ನಿಜಪುತ್ರ ಮಿತ್ರರ
 ತೊರೆದು ನಂಬಿದ ಸತಿಯ ಘೋರಾರಣ್ಯಮಧ್ಯದಲಿ
 ಹಿರಿದು ಬಳಲಿಸಿ ನೋಯಿಸಿದೆ ಕೇಳ್ ||
 ತರುಣಿಯನ್ನವೊಲಾರು ಪಾಪಿಗ
 ಳಿರದೆ ನೀವೋಗಿನ್ನು ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ನಡೆಯಂದ ಉ
 ಇನಿಯನಾಡಿದ ನುಡಿಗಿಯಂಗನೆ
 ಕನಲಿ ನುಡಿದಳು ಶೋಕದಲಿ
 ನೀ ನಿನಿತು ಮುನಿದಾಡುವರೆ ಸಾಕಿನ್ನಾರು ಗತಿಯನಗೆ
 ಅನುದಿನವು ನಾ ನಿಮ್ಮ ಪದಯುಗ
 ವನಜವನು ಭಜಿಸುವುದ ತೊರೆದೀ
 ತನುವ ಸೈರಿಸಲಾವೆನೇ ಹೇಳೆಂದಳಿಂದುಮುಖಿ ಳ
 ನೆಳಲು ತನುವಿನ ಬಳಿಯೊಳಲ್ಲದೆ
 ಚಲಿಸುವುದೆ ತಾ ಬೇರೆ ನಿಮ್ಮಡಿ
 'ನಳಿನ'ದಲಿ ಸುಖದುಃಖವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯುಂಟೆ
 ಹಳುವವೇ ಸಾಮಾಜ್ಯ ನಿನ್ನಡಿ
 ನೆಳಲಿನಲಿ ತಾನಿರುವೆನಲ್ಲದೆ
 ನಿಳಯವೇ ನನಗಡವಿಯಂದೆರಗಿದಳು ಪದಯುಗಕೆ ೧೦
 ಎನುತ ಸುರಿದಳು ಕಣ್ಣಿನಲಿ ಕಂ
 ಬನಿಯ ಮಿಡಿದಳು ಬೆರಳಿನಲಿ ಮು
 ನಿನಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಫಲವಿದಕೇನ ಮಾಡುವುದು
 ಎನಗೆ ಚಿಂತಿಸಲೇಕೆ ನೀನಿಂ
 ದಿನಲಿ ನಿರ್ಮಲಚಿತ್ತದಲಿ ಕಾ
 ನನವ ಸಂಚರಿಸುವೆನು ನಿಮ್ಮೊಡನೆಂದಳಿಂದುಮುಖಿ ೧೧

'ದಿ (ಕ) 10 (ಚ) 'ನೆಳಲಿ (ಕ) 'ನಲ್ಲಿರೆ ನೀವುಯಿಲ್ಲದ (ಕ)

ಶೋಕವೇಕೆ ತರುಣಿ ಬಾರಂ

ದಾ ಕಮಲಲೋಚನೆಯ ತೋಳಿನೂ
ಳಾಂಕಿ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದನು ಸೆರಗಿನೊಳೊರಸಿ ಕಂಬನಿಯ
ಜೋಕೆಯಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತೊಡೆಯೊಳ
ನೇಕ ಪ್ರೀತಿಯೊಳೆಂದ ನೀನವಿ
ವೇಕಿಯೇ ಬಿಡು ಮನದ ದುಗುಡವನೆಂದನಾ ನೃಪತಿ

೧೨

ಎಂದು ಸತಿಯಳ ಸಂತವಿಟ್ಟರ

ವಿಂದನಾಭಧ್ಯಾನದಲಿ ಬರೆ
ಮುಂದೆ ಘೋರಾರಣ್ಯವೆಸೆದುದು ಘನಭಯಂಕರದಿ
ಸಂದ 'ಮೃಗ ಖಗವಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರೆ
ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು ಕಾನನವನರ
ವಿಂದಸಖ ಹೊದ್ದಿದನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಪಶ್ಚಿಮಾಂಬುಧಿಯ

೧೩

ಲೋಕಕಥಿಪತಿ ನಳನ ರಾಣಿಗೆ

ಶೋಕ ಪರ್ಬದ ತೆರದಿ ಕತ್ತಲೆ
ಲೋಕವನು ಮುಸುಕಿದುದು ಭರಣಿಯ ಮುಚ್ಚುವದದಲಿ
ಭೀಕರ ಧ್ವನಿಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿದ |
ಳಾ ಕಮಲಲೋಚನೆಯ ಕಂಡು ವಿ
ವೇಕನಿಧಿ ಸಂತೈಸಿ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದನು ತೊಪಿರಿದು

೧೪

ತರುಣಿಯಂಜದಿರಂಜದಿರು ವಿಧಿ

ಬರೆದ ಬರಹವಿದೆನುತ ವೃಕ್ಷದ
ತರಗೆಲೆಯ ಹಾಸಿನಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಸತಿಯನೀಕ್ಷಿಸುತ
ವರರತುನ ಮಂಚದಲಿ ಪವಡಿಸಿ
ಪರಮ ಸುಖವಿಹ ಸತಿಗೆ ವಿಧಿಯಿದು
ಹರಹರಾಯನುತರಸ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದನು ಮರುಗಿ

೧೫

'ಖಗಮೃಗ (ಕಚ) 'ಮೊ(ಕ) 'ಚೈದು (ಕ) 'ಮತಿ (ಕ) 'ಮರುಗಿದನು (ಚ)

ಎಲ್ಲರೋಪಾದಿಯ ಪತಿವ್ರತೆ

ಯಲ್ಲವೀ ದಮಯಂತಿ ಬಿಡುವವ

ಳಲ್ಲ ತನ್ನನು ತರುಣಿ ಕಾಣದ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳಿದರೆ

ಅಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಪೋಗುವ

ಳಲ್ಲಿ ತಾನಿರೆ ಬಿಡಳನುತ ಮನ

ದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿ ನಿದ್ರೆಗೈಸಿದ'ನಾ ಮಹಾ ಸತಿಯ ೧೬

ಮರೆದು ಮಲಗಿದಳವಳು ಮಗ್ಗುಲ

ಸೆರಗ ಮೆಲ್ಲನೆ ಜಾರಿಸುತಲಾ

ಗರಸ ವಸನವ ಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ ಸತಿಯನೀಕ್ಷಿಸುತ

ಮರುಗಿದನು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಹರಿಹರಿ

ವರ ಜಗತ್ಯತಿ ಅಡಿವಿಯಲಿ ಎ

ಚ್ಚರಿಸದೇ ತಾನೆಂತು ಪೋಗುವೆನುತ ಬಿಸುಸುಯ್ದು ೧೭

ಮಡದಿಯಗಲಿದ ಬಳಿಕ ಹತ್ತೆಂ

ಟಡಿಯ ದಾಂಟುವ ಮರಳಿ ನಿಜಸತಿ

ಯಡೆಗೆ "ತಿರುಗುವ ಚಂದ್ರಬಿಂಬಾನ್ನೆಯನೀಕ್ಷಿಸುವ

ಅಡಸಿಬರ ದುಃಖದಲಿ ಮಲ್ಲಡಿ

ಯಿಡುವ ಸತಿಯನು ನೋಡಿ? ಮನದು

"ಗ್ಗಡದ" ಶೋಕದಿ ನಡೆದ ನಳನೃಪನೊಂದು ಯೋಜನವ ೧೮

ಮರುಗುವುದು ಮನವೊಮ್ಮೆ ಕಂಗಳು

ಮರಳಿ ನೋಡುವುದೊಮ್ಮೆ ಸತಿಯಳ

ಯಿರವ ಕಾಣದೆ ಕಳವಳಿಕೆ ಬೀಡಾದುದಾ ಹೃದಯ

ಕರಗಿತರಸನ ದೈರ್ಯ ಚಿತ್ತದಿ |

ಮುರಿದುದಗ್ಗದ ಮಹಿಮ ಶೋಕದ

ಹೊರಿಗೆಯಲಿ ಕಾತರಿಸಿ ನಡೆದನು ನೃಪತಿ ಕೇಳೆಂದ ೧೯

'ತನ್ನ ನಿಜ (ಕಚ) 'ಎಚ್ಚರದವೋಲ್ ಕೈ (ಚ) 'ಕಣ್ಣೀರಿನಲಿ (ಕಚ) 'ತೆರಳು (ಕ) 'ನವ

(ಕ) 'ತವೆ (ಕ) 'ಮುಂದಣಿಗಿರದೆ (ಕಚ) 'ಗುಡದಲಿ (ಕಚ)

ಕರುಣದೋರದೆ ನೃಪತಿ 'ಸತಿ'ಯಳ
 ತೊರದು ಬಿಸುಟನು ವನದೊಳಗೆ ಹುಲಿ |
 ಕರಡಿ ಮೃಗದುಪಟಳವ ತಾನಿನ್ನೆಂತು ಸೈರಿಪಳೊ
 ಮೊರೆಯ ಲಾಲಿಸಿ ನೋಳ್ಳನೆಂದುರು
 ತರದ ಪ್ರೇಮದಿ ಬಂದು ಸತಿಗೆ
 ಚ್ಚರಿಸುವಂದದಿ ತರಣಿ ತಲೆದೋರಿದನು ಪೂರ್ವದಲಿ ೨೦
 ನಳಿನಮುಖಿ ಮೈಮುರಿದು ನಿದ್ರೆಯ
 ತಿಳಿದು ಮೆಲ್ಲನೆ ನೋಡಿದಳು ಎಡ
 ಬಲವನೀಕ್ಷಿಸಿ ಪತಿಯ ಕಾಣದೆ ಬಲಿದ ಮೂರ್ಛೆಯಲಿ
 ಮಲಗಿದಳು ಮೈಮರೆದು ನಿಮಿಷ
 ತಿಳಿದು ಕಾಣದ ಕಾತರದಿ ಹಂ
 ಬಲಿಸಿ ಹಲುಬಿದಳಲ್ಲಿ ಗಿರಿತರುನಿಕರ ಮಧ್ಯದಲಿ ೨೧
 ಹಾ ರಮಣ ನಳಪತಿ ಹಾ ರಣ
 ಧೀರ ಸದ್ಗುಣಹಾರ ರಿಪುಸಂ
 ಹಾರ ನಿತ್ಯೋದಾರ ನಿರ್ಮಳ ಸತ್ಯಸಂಚಾರ
 ಘೋರ ಕಾನನದೊಳಗೆ ನಂಬಿದ
 ನಾರಿಯನು ಬಿಸುಡುವರೆ ತನಗಿ
 ನ್ಯಾರು ಗತಿ ಮುಖದೋರೆನುತ ಹಲುಬಿದಳು ದಮಯಂತಿ ೨೨
 ಪೊಡವಿಗಿಳಿವನೊ ಹಾಯ್ ಪಾವಕ
 ನೊಡಲ ಹೊಗುವೆನೊ ಕಾಳಕೂಟದ
 ಮಡುವಿನೊಳು ಮುಳುಗುವೆನೊಹಾಸರೆಯೊಳಗೆ ಬೀಳುವೆನೊ
 ಅಡಿಸಿದಾಪತ್ತಿಗಲಿ ಗರಳವ
 ಕುಡಿವೆನೋ ತಾನೆನುತ ಸತಿ ಬಾ
 ಯ್ಯಡುತ ಕಾನನದೊಳಗೆ ತಿರುಗಿದಳಬಲೆ ಶೋಕದಲಿ ೨೩

'ಇನಿ (ಕ) 'ದಲಿ ಸತಿಯನೆ (ಕ 'ನಿಮಿಷಕ (ಚ) "ಚ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಲುಪ್ತ 'ನೆ (1) "ಧಿಕ (ಚ)

ಕಾಣಿರೇಯರಸಂಚೆಗಳ ನೀವ್

ಕಾಣಿರೇ ನಿಜಪತಿಯ 'ಶುಕಪಿತು

ಕಾಣಿರೇ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳ ನಳಚಕ್ರವತಿಯನು

ಕಾಣಿರೇ ತರುಲತೆಗಳಿನಿಯನ

ಕಾಣಿರೇ ನೀವೆಂದು ಶೋಕದೊ

ಳೇಣಲೋಚನೆ ಹಲುಬಿದಳು ಹಲವಂಗದಲಿ ಪತಿಯ

೧೪

ಮುಡಿಕೆದರಿ ಹುಡಿಯೊಳಗೆ ಹೊರಳುತ

ಲೋಡಲಡಾದಿದಳು ಧರೆಯೊಳ

ಗಡವಿ ಪಾಲಾಗೆಂದು ಪಡೆದಳೊ ತನ್ನ ನಿಜಜನನಿ

ಮಡದಿಯರು ತನ್ನಂತೆ ಲೋಕದೊ

ಳೊಡಲ ತೈತವರುಂಟೆ ಶೋಕದಿ

ಪೊಡವಿಪತಿ ಮುಖದೋರೆನುತ ಹಂಬಲಿಸಿದಳು ಪತಿಯ

೧೫

ಮಾನವಾಧಿಪ ಕೇಳು ಬನದಲಿ

ಮಾನಿನಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಂಟಕ

ಹಾನಿ ಬಂದುದನೇನನೆಂಬೆನು ಪತಿಗೆ ಬಾಯ್ಕಿಡುತ

ಕಾನನದ ಬಳಿವಿಡಿದು ಬರೆ ಸು|

ಮ್ಮಾನದಲಿ ತರಗೆಲೆಯ 'ಹಕ್ಕೆಯೆ"

ಮೌನದಲಿ ಉರಗೆಂದ್ರನಿಧನು ಬಲಿದ ನಿದ್ರೆಯಲಿ

೧೬

ತರಳೆ ಕಾಣದೆ ಬರುತ ಮೆಟ್ಟಿದ

ಳುರಪತಿಯನು ಕೋಪದಲಿ ಮಿಗೆ

ಸುರಿವ ಗರಳದಿ ರೌದ್ರಮಯ ರೂಪಿನಲಿ ಬಾಲಕಿಯ

ತರುಬಿ ಹಿಡಿದುದು ತವಕದಲಿ ಹಿಮ

ಕರನ ನುಂಗುವ ರಾಹುವಿನವೋಲ್

ಅರಸ ಕೇಳಂಗನೆಯ ವಿಧಿಯನು ಹೇಳಲೇನೆಂದ

೧೭

'ಗಿಳಿಗಳು (ಕ) 'ಚ ಪ್ರತಿಯಲಿ ಲುಪ್ತ 'ಚಿದರೆ (ಕ 'ಹಾಸಿಕ (ಕ) 'ದಿಂ (ಕಚ) "ವಂದದೊಳ (ಕ)

ಹಾ ರಮಣ ನಳನೃಪತಿ ತನ್ನನು
 ದಾರಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಕಳೆದ ಹರಹರ |
 ಕ್ರೂರಸರ್ಪನ ಬಾಯ್ತಿ ತುತ್ತಾದನೆ 'ಜಗನ್ನಾಥ'
 ಆರಿಗೊರಲುವನಿನ್ನು ಪ್ರಾಣವ
 ನಾರು ಕಾವವರಕಟ ಬಿಡಿಸೈ
 ವಾರಿಜಾಕ್ಷ ಮುಕುಂದ ಸಲಹೆಂದೂರಲಿದಳು ತರಳೆ ೨೮ |
 ಶೈಲಶಿಖರದೊಳಿರ್ದು ಕೇಳಿದ
 ಬಾಲಕಿಯ ಶೋಕವನು 'ಬಿಲ್ಲಿನ'
 ಕೋಲುಗಾರನು ಕರದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಶಬರನ್ನೆ ತಂದು
 ಆ ಲತಾಂಗಿಯ ಪಿಡಿದು ನುಂಗುವ
 ಕಾಲಭುಜಗನ ಕಂಡು ನಿಜಕರ
 ವಾಳದಲಿ ಖಂಡಿಸಿದನಹಿಯನು ಬಿಡಿಸಿದನು ಸತಿಯು ೨೯
 ಹಾಯನುತ ಸುರರುಲಿಯ ಹಾವಿನ
 ಬಾಯೊಳಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಕಮಲದ
 ಳಾಯತಾಕ್ಷಿಯ ಬಿಡಿಸಿದನು ಸಂತೈಸಿದನು ಸತಿಯು
 ರಾಯ ಕೇಳೆ ರಾಹುವಿನ ಕಟ
 ವಾಯ್ ಚಂದ್ರನ ಸೆಳೆವವೋಲರಿ
 ದಾಯಿತಬಲೆಗೆ ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿದುದುಶಬರಮಂತ್ರದಲಿ ೩೦
 ಬಂದು ಕೆಂದಾವರೆಯ ಕೊಳದಲಿ
 ಮಿಂದು ನಿಂದಿರೆ ಶಬರನೆಂದನು
 ಇಂದುಮುಖಿ ನೀನೆನಗೆ ಸತಿಯಾಗೆನಲು ಖತಿಗೊಂಡು
 ಇಂದೆನಗೆ ಅಸುವಿತ್ತು ಸಲಹಿದ
 ತಂದೆಯಲ್ಲವೆ ನೀನು ಕೇಳು ಪು
 ಳಿಂದ ಮುಳಿದರೆ ಶಪಿಸುವನು ಹೋಗೆಂದಳಿಂದುಮುಖಿ ೩೧

'ಮಹಾದೇವ (ಕಚ) 2ಲಿ ಸರಳನು ಹೂಡಿ ಶಬರನು ಬಂದು ಬೇಗದಲಿ (ಕ) ಲುಬ್ಧಕ
 ಜಾಲನಾಯನೋರ್ವ ಶರವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ (ಚ) 'ತುಡುಕಿದ (ಕ.

ತರುಣಿ ಕೋಪಿಸಿ ನುಡಿಯ ಭಯದಲಿ
 ಶಿರವ ಬಾಗಿ ಪುಳಿಂದನತ್ತಲು
 ಮರಳಿದನು ದಮಯಂತಿ ಮನದಲಿ ಪತಿಗೆ ಹಂಬಲಿಸಿ
 ಮರಗುವಳು ಬನದೊಳಗೆ ಭೂಪನ
 ನರಸಿ ಕಾಣದೆ ಬಯಲನಪ್ಪುವ
 ಳುರವಣಪ ಕಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆತಂದಳಿಂದುಮುಖಿ ೨೨

ಅರಸ ಕೇಳಾಶ್ಚರ್ಯವನು ಸತಿ
 ಬರುತಿರಲು ಕಾನನದಿ ನೆರೆದಿಹ
 ಮರುಳುಬಳಗವು ಭೂತವೇತಾಳಗಳು ತೊಲಗಿದವು
 ಶರಭ ಮೊಲ ಕಾಡಾನೆ ಸಿಂಹಗ.
 ಳಿರದೆ ಜಾರಿದುವಲ್ಲಿ ಸತಿಯಳ
 ಪರಮಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಮಹಿಮೆಗೆ ನೃಪತಿ' ಕೇಳೆಂದ ೨.೨,

ಮುಂದೆ ಕಂಡಳು ಹೊಳೆವ ತಾಪನ
 ವೃಂದವನು ಕಣ್ಣೀರ ಸುರಿಸುತ
 ಬಂದವಳನುರೇತಿ ಕೇಳಿದರು ಮುನಿವರರು ಕರುಣದಲಿ
 ಇಂದುಮುಖಿ ನೀರಾರು ಇಲ್ಲಿಗೆ
 ಬಂದ ಹದನೇನೆನಲು ಶೋಕದಿ
 ನೊಂದು ನುಡಿದಳು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ವಿನಯದಲಿ ೨೪

ಏನನೆಂಬೆನು ತನ್ನ ಪುಣ್ಯದ
 ಹಾನಿಯನು ಚಿತ್ತವಿಸಿ ಕರುಣದಿ
 ಮಾನನಿಧಿಗಳು ಬಲ್ಲಿರೇ ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಯನು
 ಆ ನರೇಂದ್ರನ ಮಡದಿ ತಾ ಮು
 ನ್ನೇನ ನೋಂತನೊ ಪತಿಯಗಲಿ ಘನ
 ಕಾನನಕೆ ಗುರಿಯಾದೆನೆಂದಳು ತರುಣಿ ಬಿಸುಸುಯ್ಯು ೨೫

'ಅರಸ (ಕ) 'ಯು (ಕ) 'ನಿತೆಯ (ಕ)

ಭೂತಳವ ನಳಪತಿ'ಡ್ಯೂತದಿ

ಸೋತು ಪುಷ್ಕರಗಿತ್ತು ಸತ್ಯದ

ನೀತಿ ತಪ್ಪದೆ ಬಂದು ಬನದಲಿ ತನ್ನನಗಲಿದನು

ಧಾತುಗುಂದಿದೆ ಪತಿಯ ಕಾಣದೆ

ಭೀತಿಯಲಿ ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಕಂಡೆನು

ಭೂತದಯೆ ನಿಮಗುಂಟಲಾ ಸಲಹೆಂದಳಿಂದುಮುಖಿ

೩೫

ನನದುದಂತಃಕರಣ ಕೇಳುತ

ಮುನಿಗಳೆಂದರು ತಾಯ ಶೋಕದಿ

ಕನಲಿ ಕಂಗೆಡಬೇಡ ನಿಜಪತಿ ರಾಜ್ಯ ಸಿರಿಸುತರು

ನಿನಗೆ ಬಂದಪರಿನ್ನು ಯೋಗದ

ಮನದಲರಿದೆವು ನಾವು ಅಂಜದಿ

ರೆನುತ ಪೇಳಿಯದೃಶ್ಯವಾದರು ಮುನಿಗಳೊಗ್ಗಿನಲಿ

೩೬

ಆ ತರುಣಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಕನಸಿನ

ರೀತಿಯಾಯ್ತುಕಟಕಟ ಮೌನಿ

ವ್ರಾತವೆತ್ತಲು ಸರಿದುದೋ ವಿಸ್ಮಯವಲಾಯೆನುತ

ಆ ತಳೋದರಿ ಪತಿಯ ಕಾಣದೆ

'ಕಾತರದಿ ಬರುತಿರಲು ಕಂಡರು

ನೂತನದ ಬೇಹಾರಿಗಳು ತೊಳಲುವ ನಿತಂಬಿನಿ

೩೭

ಆರಿವಳು ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯೋ ಸುರ

ನಾರಿಯೋ ಮಾರಾಂಗನೆಯೊ ಮದ

ನಾರಸತಿಯೋಸರಸತಿಯೋ ಮೇಣು ಸುರಮಾನಿನಿಯೊ

“ಆರ ವನಿತೆಯೊ ಮಾಯರೂಪಿನ |

ಭೂರಿ'ಭೂತ'ವೊ ತಿಳಿಯಲರಿದಿವ

ಳಾರೆನುತ ಭಯಗೊಂಡುವೋಡಿದರಲ್ಲಿಬಣಜಿಗರು

೩೮

'ಜೂಜಿನಲಿ (ಕ) `ಭ್ರಾಂತಿನಲಿ (ಕ) 'ಬೀಡಿಕೆಯ ಬಾಲಕಿಯ (ಕ) 'ದೇವಾಂ (ಕಚ)

'ಗಂಧರ್ವಕನ್ನಿಕೆಯೋ ಸರಸ್ವತಿಯೋ (ಚ) (ಶ್ರೀರಮಣಿ (ಚ) 'ಯುವತಿ (ಚ) 'ದೋರಿನೋ

(ಚ) 'ವಾಣಿಜ (ಕಚ)

ನೋಡಿದಳು ದಮಯಂತಿ ಭೀತಿಯ

ಲೋಡುತಿಹ ಬೀಡಿಕೆಯ ವೈಶ್ಯರ |

'ಹೇಡಿತನವನ್ನು ಕಂಡು ನಸುನಗುತಲಿಗೈತಂದು

ಓಡಲೇತಕೆ ನಿಮಗೆಯುಪಹತಿ

ಮಾಡುವಳು ತಾನಲ್ಲ ಜಗಕತಿ

ರೂಢಿಸಿದ ನಳನೃಪನ ಸತಿ ತಾನೆಂದಳಿಂದುಮುಖಿ

೪೦

ವೀರಸೇನನ ತನಯ ನಳನೃಪ

ಧಾರಣಿಯನುರೆ ಸೋತು ಕಾವ್ಯದ

ಕಾರಣದಿ ನಡತಂದನಡವಿಗೆ ತನನಗಲಿದನು

ದಾರಿದ್ರ್ಯದನಿಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನು

ಸೇರಿದನು ಪರದೇಶಿತನಗೊಂ

ದೂರ ತೋರಿರೆ ನೀವೆನುತ ತುಂಬಿದಳು ಕಂಬನಿಯ

೪೧

ತಾಯ ನಿಮ್ಮ ಪದಾಬ್ಬ ದರ್ಶನ

ವಾಯಿತಮಗಿಂದಿದಲಿ ಧನ್ಯರು

ಈಯವಸ್ಥೆಗೆ ತಂದುದೇ ವಿಧಿ ನಿಮ್ಮನೆನುತೆರಗಿ

ನೋಯದಿರಿ ಇದೆ ಚೈದ್ಯಪುರವೆಂ

ದಾ ಯುವತಿಯೊಡಗೊಂಡು ಬರುತಿರೆ

ತೋಯಜಾವನು ಪಶ್ಚಿಮಾಂಬುಧಿಗಳಿದನೊಲವಿನಲಿ

೪೨

ಹಗಲು ಸವೆದುದು ಹೊಂಬಿಸಿಲು ನೆರೆ

ತೆಗೆದುದತಿವೇಗದಲಿ ಕತ್ತಲೆ

ಬಿಗಿದುದವನೀತಳವ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿದಂದದಲಿ

ಸುಗುಣೆ ದಮಯಂತಿಯಳ ನೋಡಲು

ಸೊಗಸಿ ಬಂದನಿಮಿಷರ ವೋಲ್ಲಾ

ರೆಗಳು'ಮೂಡಿದವಂಬರದಿ ಪ್ರಜ್ಞಲಿಪ ಕಾಂತಿಯಲಿ

೪೩

'ಕೇಡ (ಚ) 'ಲೆಯು (ಚ) 'ನಗಲಿದನು (ಕ) 'ಸಿ (ಚ) ಕ್ಷ (ಕ) `ಡುತ (ಕ) 'ದೆಯೊ

ಈ ಪುರದೊಳನೆ (ಕ)

ಅವನಿಪತಿ ಕೇಳಿ ವೈಶ್ಯ ಕುಲಸಂ

ಭವರು'ಹಾಯ್ದಿದರಲ್ಲಿ ಗೂಡಾ

ರವನು ಬಿಟ್ಟರು ಪಾಳೆಯವ ಮಲಗಿದರು ರಾತ್ರಿಯಲಿ

ಅವಧಿ ಬಂದುದನೇನನೆಂಬೆನು

ಕವಿದು ಕಾಡಾನೆಗಳು ಮಡುವಿಗೆ

ತವಕದಿಂ ನೀರಡಿಸಿ ಬಂದುದು ಗಿರಿಗಳಂದದಲಿ

೪೪

ಮುರಿದು ತರುಗಳನಿಡುತ ಮಳೆಗಳ

ನೊರಸಿ ಮೆಟ್ಟುತ ಕೋಡಿನಲಿ ಬಲು |

ಮೊರಡಿಗಳ ಕಿತ್ತಿಡುತ ಸೊಂಡಿಲ ತೂಗಿ ಮದವೇರಿ

ಕರಿಗಳ್ಳತರೆ ಕಂಡು ಭೀತಿಯೊ

ಳಿರದೆ ಹಾಯ್ದುರು'ಕೆಲರು' ಧೈರ್ಯದೊ

ಳುರುಬಿ ನಿಂದರು ಸಬಳದಲಿ ಹೊಕ್ಕಿರಿದು ಕಾದಿದರು

೪೫

ತೂಳಿದುವು ಮದಕರಿಗಳವರನು

ಸೀಳಿ ಹಾ'ಯ್ಕಿತು' ಕೆಲರ ಮುಮ್ಮೊನೆ

ಯಾಳು ಕವಿದುದು ಹೊಕ್ಕು ಕಾದಿದರುಳಭುಜಬಲರು

ತಾಳಬಲ್ಲರೆ ಕೆಲರು ಕರಿಗಳ

ದಾಳಿಗಿದಿರೇ ಮುರಿದು ಹಾಯ್ದುರು

ಹೇಳಲೇನದನರಸ ತೆಗೆದೋಡಿದರು ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ

೪೬

ತರಹರಿಸಿ ನಿಲಲರಿದು ಕರಿಗಳ

ವುರುಬು ಘನವಿಟ್ಟಣಿಸಿ ಕೋಲುತಿದೆ

ಹರಣವನು ಹೋಗಾಡಲೇಕೆಂದುಳಿದ ಪಟುಭಟರು

ತೆರಳಿತಲ್ಲಿ'ಯದಲ್ಲಿ' ವಾಣಿ

ಜ್ಯರು ಮುರಿದು ಬರೆ ಕಾಣುತಾ'ವೈ |

ಶ್ಯತಿರಿಗಧಿಪ ಚಿಂತಿಸಿದ ಹದನೇನೆಂದು ಮನದೊಳಗೆ

೪೭

'ಹೊಯಿಸಿದರು (ಕ) 'ಕಿರು (ಕ) 'ಮಹಾ (ಕ) 'ಯ್ದುವು (ಕ) 'ವಿ (ಚ) "ಅಂದಾಗ

(ಕ) 'ಬರುತ್ತಿರೆ ಕಂಡು (ಕಚ) 'ರಹಿರಿಯ ತಾ ಚಿಂತಿಸಿದ ಹದನೇನೆಂದು

ಬೆಸಗೊಳುತ (ಚ)

ಅಮ್ಮ ಕೇಳಿ ಮದಗಜಂಗಳು
 ನಮ್ಮ ಕೋಲುತಿವೆ ಹದನ ಕಾಣೆ'ನು'
 ನಮ್ಮನೇ ನೆರೆನಂಬಿ ಬಂದಿರಿ ಯಿದಕೆ 2 ಗತಿಯೇನು
 ನಿಮ್ಮನಿಲ್ಲಿಗೆ ತಂದುದೇ ವಿಧಿ
 ಬೊಮ್ಮಬರಹದ ಮೀರುವವರಾ
 ರಮ್ಮ ಲೋಕದೊಳೆಂದು ಮರುಗಿದ ವೈಶ್ಯ ಕುಲತಿಲಕ ೪೮
 ಜನನವೇ ವರಭೀಮರಾಯನ
 ಮನೆಯೊಳಗೆ ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಯ
 ಇನಿಯನಗ್ಗದ ವೀರಸೇನನ ಮಾವನಾಗಿರಲು
 ವನದೊಳಿಭಕರಿಗಳಿಗೆ ತಾ ನಿಜ
 ತನುವ ತರಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣ
 ತನಗಿರಲು ನೀವೇನ ಮಾಡುವಿರೆಂದೌ'ಳಿಂದುಮುಖಿ' ೪೯
 ಎನುತ "ಕಣ್ಣಿವೆ ಬಿಗಿದು ಮನದಲಿ
 ನೆನೆದಳಚ್ಚುತನಂಕಮಲವ
 ವನಜನಾಭ ಮುಂಕುಂದ ಸಲಹೆನ ಕರಿಗಳಾಕ್ಷಣಕೆ
 ವನಕೆ ಮರಳಿದುವವರನೆಲ್ಲರ
 ವನಿತೆ ಸಂತೈಸಿದಳು ದೈವವ
 ನೆನೆವ ಭಕ್ತರಿಗುಂಟೆ ಭಯವೆಲೆ ನೃಪತಿ ಕೇಳೆಂದ ೫೦
 ಕಳೆದರಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯನು ರವಿ
 ಬೆಳಗಿದನು ಪೂರ್ವಾದ್ರಿಯಲಿ ಸಂ
 ದಣಿಸಿ ನಡೆದರು ಮುಂದೆ ಕಂಡರು ಚೇದಿಪಟ್ಟಣವ
 ಹೊಳೆವ ಹೇಮದ ಸೌಧಗಳ ತಳ
 ತಳಿವ ನೆಲೆಯುಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ಕಂ |
 ಡೊಲಿದು ಮನ ಹರುಷದಲಿ ಹೊಕ್ಕರು ಸತಿಸಹಿತ ಪುರವ ೫೧

'ಮ (ಕ) 'ಮುಂದೆ (ಚ) 'ಚಿತ್ತ (ಕ) (ತಾಯಿಯನುತ (ಕ) 'ಳಾತರುಣಿ (ಚ) "ಕಂಗಳು (ಕ)
 'ಭಜಕ (ಕ) 'ಚೈದ್ಯನಗರಿಯನು (ಕ) 'ಸಾಲು (ಕ)

ರಸದ ಲೇಪದ ಮಿಸುನಿಯೊ ಮಲಿನ
 ವಸನದಲಿ ಹುದುಗಿದ ರತ್ನವೊ
 ನಸಿದ ಮೇಘದೊಳೆಸೆವ ಚಂದ್ರನ ಬಿಂಬದಂದದಲಿ
 ಶಶಿವದನೆ ಬರುತಿರಲು ಪುರಜನ
 ವೊಸೆದು ನೋಡಿದುದಲ್ಲಿಗೆಲ್ಲಿಗೆ
 ಬಿಸಜಮುಖಿಯಿವಾರೆನುತ ಬೆರಗಾಯ್ತು ಜನನಿಕರ ೫೧
 ನುಡಿಗೆ ಶುಕಪಿಕ ನಲಿಯೆ ಮಿಗೆ ಸೆಳೆ
 ನಡು ಬಳುಕೆ ವೃತಸ್ತನಕೆ ಸೋ
 ಮುಡಿಯ ಭಾರಕ್ಕೆ ಕೊರಳು ಕೊಂಕಲು ಮೆಲ್ಲಡಿಯನಿಡುತ
 ಕುಡಿತೆಗಂಗಳ ನೋಟ ಕಾರುಗಿ
 ಲೊಡೆದು ಮಿಂಚುವ ಮಿಂಚಿನಂದದಿ
 ಸಡಗರದಿ ಬರುತಿರ್ದಳಂಗನೆ ಹೊಳಲ ಬೀದಿಯಲಿ ೫೨
 ಹೇಮದುಪ್ಪರಿಗೆಯಲಿ ನೃಪಸತಿ
 ಕಾಮಿನಿಯರೋಲಗದೊಳೊಪುತ
 ತಾಮರಸದಳನಯನ ದಮಯಂತಿಯನು ತಾ ಕಂಡು
 ಈ ಮಹಾಸತಿಯಾವಳೊ ನು
 ತಾಮನರಸಿಯೊ ಎನುತ ಕರಸಿದ
 ಡಾ ಮಹಿಳೆ ಬಂದಳು ನೃಪಾಲನ ಸತಿಯ ಸಮ್ಮುಖಿಕೆ ೫೩
 ತಾಯೆ ನೀನಾರಾವ ದೇಶದ
 ರಾಯನರಸಿಯಿದೇನು ನಿನಗೀ
 ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆಗುಂದಿ ಮಾಸಿಹುದೇನು ಪೇಳೆನಲು
 ಆ ಯುವತಿ ಕಣ್ಣೀರಿನಲಿ ಪೂ |
 ರಾಯ ಶೋಕದಲೆಂದಳಾ ತರ
 ಳಾಯತಾಕ್ಷಿಗೆ ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನು ಬಿಸುಸುಯ್ದು ೫೪

'ದರ (ಕ) 'ಪ್ರೇಮದಿಂ ಸಖಿಯವರಿಗರುಹಲು ಆ ಮಹಿಳೆಗರುಹಿಸಲು ಬಂದಳು
 ನೃಪಾಲನರಸಿಯ ರಾಜ (ಕ) 'ದೆನುತ ಕೇಳಿದಳು (ಕ)

ಕ್ಷಿತಿಯನೆಲ್ಲವ ಸೋತು ಜೂಜಲಿ
 ಪತಿ ಬನಕೆ ಬಂದೆನ್ನನಗಲಿದ
 ಮತಿವಿಕಳತನದಿಂದ ತಿರುಗಿದು ಬಂದೆ ನಿಮ್ಮಡಿಗೆ
 ಹಿತವರಾರನು ಕಾಣೆ ನೀವೇ
 ಗತಿಯೆನಗೆ ಪರದೇಶಿಯನು ಪರ
 ಹಿತವೆ ಪುಣ್ಯವು ರಕ್ಷಿಸೆಂದಳು ನಳನೃಪನ ರಾಣಿ ೫೬
 ನುಡಿಯ ಕೇಳುತ ಚೈದ್ಯಭೂಪನ
 ಮಡದಿ ನೂಪುರ ಘಲಿರುಘಲಿರೆನ
 ಲಡಿಯಿಡುತ ಬಂದ ಸೆರಗಿನೊಳೊರಸಿ ಕಂಬನಿಯ
 ಬಿಡು ವ್ಯಥೆಯ ವರಭೂಷಣಂಗಳ
 ತೊಡು ದುಕೂಲವನುಡು ಸುಮಾಲ್ಯವ
 ಮುಡಿಗೇ ಸೇರಿಸು ತರುಣಿಯಂದಳು ಚೈದ್ಯನೃಪನರಸಿ ೫೭
 ದೇವಿ ನಿಮುಪಚಾರವೇ ಸಂ
 ಭಾವನೆಯಲಾ ನಮಗೆ ಬೇರಿ
 ನ್ನಾವ ಭೂಷಣವೇಕೆ ದೇಸಿಗರಾವು ನಿಮ್ಮಡಿಯ
 ಸೇವೆಯಲಿ ತಾನಿಹನು ಹೀನವ
 ನಾವು ಬಳಸುವರಲ್ಲ ತನ್ನನು
 ಕಾವ ಹದನನು ನೀವೆ ಬಲ್ಲಿರಿಯೆಂದಳಾ ಸತಿಗೆ ೫೮
 ಎನಲು ನಸುನಗುತೆಂದಳಾ ಮಾ
 ನಿನಿಗೆ ತಮ್ಮಿಂದಾಗದುಪಹತಿ
 ನಿನಗೆ ಪೇಳವು ಹೀನ ಕೆಲಸವ ಚಿಂತೆ ಬೇಡಿನ್ನು
 ತನಗೆ ಮಗಳು ಸುನೀತಿಯಾಕೆಯ
 ಮನೆಯೊಳಿರು ಸೈರಂದ್ರಿತನದಿಂ
 ದನವರತ ನೀನೆಂದು ನೇಮಿಸಿ ಕಳುಹಿದಳು ಮನೆಗೆ ೫೯

'ಗುತ (ಗಚ) 'ನೀ (ಕ)

ಚೇದಿಭೂಪನ ಮಡದಿ ತನ್ನ ಸ
 ಹೋದರಿಯ ಸುತೆಯಂದು ಬಲ್ಲಳೆ
 ಮೇದಿನಿಯೋಳಿವಳಾರ ಸತಿಯಂದರಿಯದಾಕೆಯನು
 ಆದರಿಸಿ ಸಲಹಿದಳು ಮಗಳೂ
 ಪಾದಿಯಲಿ ದಮಯಂತಿಯನು ಮನ
 ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಕರುಣದಿಂದಂಗನೆಯ ನೃಪನರಸಿ ೭೦
 ಮನದ ದಗೆಯಡಗಿತ್ತು ಸುನೀತಿಯ
 ಮನೆಯೊಳಿದ್ದಳು ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ
 ಅನುದಿನದೊಳಾಹಾರ ನಿದ್ರಾಂಗನೆಯ ತಾನುಳಿದು
 ವನಜನಾಭನ ಕರುಣದಲಿ ಬಂ
 ದಿನಿಯನೆಂದಿಗೆ ಮುಖವ ತೋರುವ
 ನೆನುತ ಚಿಂತಿಸುತಿರ್ದಳಾ ವರಪುರದ ಚೆನ್ನಿಗನ ೭೧

ಆರನೆಯ ಸಂಧಿ

ಇಂದುವದನೆಯನಗಲಿ ತಾ ಮನ
ನೊಂದು ಕಾರ್ಕೊಟಕನ ದೆಸೆಯಲಿ
ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು ನಿಷಧಪತಿ ಋತುಪರ್ಣ ನಗರಿಯನು

ಕೇಳು ಕುಂತೀತನಯ ನಿಷಧನ್ಯ

ಪಾಲನಿತ್ತಲು ಮರೆದು ಮಲಗಿದ |

ಬಾಲಕಿಯ ಬಿಟ್ಟಡವಿಯಲಿ ಹೊರವಂಟನಾ 'ವನವ

ಕಾಲವಾವನ ಕೀಳು ಮಾಡದು

ಶೂಲಪಾಣಿಯ ಬಲ್ಲ ನಳಭೂ

ಪಾಲನ ವಿಧಿಯನೇನನೆಂಬೆನು ಬಂದನಡವಿಯಲಿ

೧.

ವನಿತೆ ಮಲಗಿಹಳೋ ಅಧೈರ್ಯದಿ

ನೆನೆವಳೋ ದೈವವನು ನಿದ್ರೆಯ

ಕನಸ ಕಂಡೇಳುವ ಕಾಣದೆ ಹಲವ ಹಂಬಲಿಸಿ

ಕನಲಿ ವಿಧಿಯನು ಬೈವಳೂ ಕಂ

ಬನಿಯ ಸುರಿವ ಶೋಕದಲಿ ನಿಜ

ತನುವ ಬಿಡುವಳೋ ಕಾಂತೆಯಂತಿಹಳೆನುತ ನಡೆತಂದ

೨

ಸುತರ ಪರರೆಡೆಗಿತ್ತು ನಂಬಿದ

ಸತಿಯ ತಂದಡವಿಯಲಿ ಮಲಗಿಸಿ

ಮತಿವಿಕಳನಾದೆನು ಪುರಾಕೃತ ಪುಣ್ಯಫಲವೈಸೆ

ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಾರುಂಟೆನ್ನ ವೋಲ್ 'ನಿಜ

ಸ್ತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಾಹಿರನು ಯಂ

ದತಿಶಯದ ಶೋಕದಲಿ ನಡೆದನು ಶಿವಶಿವಾಯನುತ

೩

'ಶ್ರಮಕೆ (ಕ) ಳೆದ್ದು ದೈವವ ಬಯ್ಯಳೋ ಮಿಗೆ (ಚ) 'ಪೂರ್ವದ ಕರ್ಮ (ಠ) 'ಸದ್ಧ (ಕಚ) |

ಲೋಕದೊಳಗಗ್ಗಳೆಯ ಮಹಿಪರ
 ನೇಕರವರೊಳಗಾರನೊಲ್ಲದೆ
 ನೂಕಿ ತನ್ನನೆ ಯೊಲಿದು ಕೈಕೊಂಡಳು ಸರೋಜಮುಖಿ
 ಆಕೆಯಗಲಿದ ಪಾತಕನು ತಾ
 ನೇಕೆ ಧರೆದೊಳು ಶಿವಶಿವಾಯಂ
 ದಾ ಕಮಲಲೋಚನೆಗೆ ಮರುಗುವನರಸ ಕೇಳೆಂದ

ಈ ಪರಿಯೊಳತಿಶೋಕಿಸುತ ಪ್ರ
 ಛಾಪಿಸುವ ನಳಪತಿ ಹೆಚ್ಚಿದ
 ತಾಪದಲಿ ಕಡುನೊಂದು ಬಳಲುತ ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ
 ಶ್ರೀಪತಿಯ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಹೃದಯದ
 ತಾಪದೊಳು ಬರುತಿರಲು ಮುಂದೆ ನ
 ಮಾಪದಲಿ ಹುತವಹನ ಮಹಿಮೆಯ ಕಂಡನವನೀಶ

೫

ಏನನೆಂಬೆನು ನೃಪತಿ ಕಿಚ್ಚಿನ
 ಹಾನಿಯನು ಬನದೊಳಗೆ ಚಲಿಸುತ
 ಭಾನುಮಂಡಲವಡರೆ ಮುಸುಕಿದ ಹೊಗೆಯ ಹೊರಳಿಯಲಿ
 ಕಾನನವನೆಡೆಗೊಂಡ ದಳ್ಳುರಿ
 ಗಾನಲಾಪುದೆ ತರುನಿಕರ ವೈ
 ಮಾನಿಕರು ನಡನಡುಗೆ ಬೆಂದುದು ಸಕಲ ವನಭೂಮಿ

೬

ಬಿದಿರ ಮೆಳೆ ಧಗಧಗಿಸ ಘನ ಹೆ
 ಬೈದಿರು ಛಟಛಟೆರೆನಲುವುರಿಯೊಳು
 ಕದಳಿಗಳು ಸಿಮಿಸಿಮಿಸ ತರುಗಳನುರುಹಿ ಮೆಳೆಗಳು
 ಗದಗದಿಸೆ ಗುಹೆಗಳಲಿ ಮೃಗತತಿ
 ಬೆದರಿ ಹಾಯುವು ಪಕ್ಷಿಸಂಕುಲ
 ವುದುರಿದುವು ಗರಿಸಹಿತ ಬಿಂದುವು ವನದ ಮಧ್ಯದಲಿ

೭

'ಪತಿಯೆನುತ (ಕ) ಕದಿಂದ (ಕ) 'ಬೆರಸಿತು (ಕ) 'ಗೆ (ಕ) ಲಿ (ಕಚ) "ಗಹಗಹಿ
 (ಕ) ಧಗಧಗಿ (ಚ)

ತೆಗೆದು ಹಾಯ್ದುವು ಸಿಂಹ ಶಾರ್ದೂ
 ಲಗಳು 1ಕರಿಗಳ ಹಿಂದು' ನಾನಾ
 ಮೃಗಗಳಗಣಿತ ಬೆಂದು ಬಿದ್ದುವು 2ನಿಮಷಮಾತ್ರದಲಿ
 ಚಿಗಿದು ಹಾಯ್ದುವು ಗಂಡಭೇರುಂ
 ಡಗಳು ಮೊದಲಾದವಿಳ ಮೃಗ ಪ
 ಕ್ಷಿಗಳು ಕೆಡೆದುವು ಕಿಚ್ಚಿನೊಳಗವನೀಶ ಕೇಳೆಂದ ಉ
 ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಿ ಸುಡುವ ವಡಬಾ
 ನಳನೊಯನಲಾ ವನವ ಸುಡುತಲಿ
 ಸುಳಿಸುಳಿಯುತಾಹಾರಗೊಳುತಿರಲಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಯಾಯ್ತು
 "ಸಿಲುಕಿದೆನು ಪಾವಕನೊಳಕಟಕಟ
 ಅಳಿವೆ ಹಾ ನೃಪಕುಲಶಿರೋಮಣಿ
 ಯೊಲಿದು ಬಿಡಿಸೈ ಸುಕೃತ ನಿನಗಹುದೆಂದುದಾ ನಿನದ' ಳ
 ಆಗಲಾ ದನಿಗೇಳಿ ನೃಪತಿ ಸ
 ರಾಗದಿಂದ ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು
 ಕೂಗಿದವರಾರೆನುತ ಬರುತಿರೆ ಕಂಡನುರಗಪತಿ'
 ಪೋಗುತಿದೆಯನ್ನಸುವು ಸಲಹು ಪ
 ಡಾಗಮಜ್ಜ ನೃಪಾಲಯನಲಾ
 ಭೋಗಿಯನು ಕಂಡರಸ ನೀನಾರೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡ ಂ
 ಉರಗಪತಿ ಕಾರ್ಕೊಟಕನು ತಾ
 ನರಸ ಕೇಳಿ ಬನದೊಳಿರುತಿರೆ
 ಪರಮ ಋಷಿ ಬಂದೆನ್ನ ತಾಗಿದನಂದು ಭೀತಿಯಲಿ
 ಕರೆದು ಕೊಟ್ಟನು ಶಾಪವನು ಸಂ
 ಚರಿಸದಂತಿರೆ ಯನಗೆ ಯಿದ ಪರಿ
 ಹರಿಸಲೆಂದಿಗೆ ಮುನಿಪ ಕರುಣಿಸುಯೆಂದಡಂತೆಂದ ಂ

1... ಬಾಧೆ (ಕ ಮದಕರಿ ಕೆಲವು (ಚ) 'ಕೆಲವು ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ (ಕಚ) 'ಬಿದ್ದು (ಕ)
 'ದಿನದಲಿ ಸುಳಿವ (ಕ) 'ವನವನು ಸುಡುವ ವಹಿಯೊ (ಕಚ) "ಉಳಿದುದಾ
 ನೃಪ ಕುಲಶಿರೋಮಣಿ ಸಿಲುಕಿದೆನು ಪಾವಕನೊಳೆನ್ನನು ಒ (ಕಚ) 'ಕರ (ಕ) ಲಿ
 (ಚ) 'ಕಂಡು ತಾ ವಿನಯದಲಿ ನಳನೃಪನ (ಚ)

ಇರಲಿರಲು ಕಾಲಾಂತರಕೆ ಭೂ

ವರನು ನಳನ್ನಪಿ ದುವ

ಧರಣಿಪನ ಕರಕಮಲ ಸೋಂಕಲು ಶಾಪವಿದು ಬಳಿಕ

ಪರಿಹರಿಪುದನೆ ಮುನಿಯ ವಚನದಿ

ಬರವ ಹಾರುತಿರಲು ಬಂದೈ

ಕರುಣದಿಂದಗ್ನಿಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸೆಂದನುರಗಪತಿ

೧೨

ಕರುಣದಲಿ ನೃಪ ಭೀತಿಗೊಳ್ಳದೆ

ಯುರಗಪತಿಯನು ತೆಗೆಯುತನಲನ

ವುರಿಯ ತಪಿಸಿ ಕೊಳದ ತೀರಕೆ ತಂದುಪರಿಚರಿಸೆ

ಕರವಿದಿದು ಧರಣಿಪನ ಕಚ್ಚಿದ

ಡುರವಣಿಸಿ ವಿಷವೇರ ನೃಪತಿಯ

ಪರಮತೇಜದ ದೇಹ ಕೆಟ್ಟಿತು ವಿಕೃತರೂಪಾಗಿ

೧೩

ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಗೂನು ಬೆನ್ನಿನ

ಅಡ್ಡಮೋರೆಯ ಗಂಟು ಮೂಗಿನ

ದೊಡ್ಡ ಕೈಕಾಲುಗಳವುದುರಿದ ರೋಮಮೀಸೆಗಳ

ಜೆಡ್ಡು ದೇಹದ ಗುಜ್ಜು ಗೊರಲಿನ

ಗಿಡ್ಡು ರೂಪಿನ ಹರುಕು ಗಡ್ಡದ

ಹೆಡ್ಡನಾದ ಕುರೂಪಿತನದಲಿ ನೃಪತಿ ವಿಷದಿಂದ

೧೪

ಮಾರನಾಕಾರದ ನೃಪಾಲಕ

'ಕ್ರೂರ ರೂಪಾದನು 'ಪುರಾಕೃತ

ಮಿರಲಾರಳವೆಂದು ನುಡಿದನು ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ

11ತೋರ11 ಮಾಣಿಕವೆಂದು ಪಿಡಿದರೆ

ಭೂರಿಕೊಂಡವಿದಾಯ್ತು ಶಿವಶಿವ

ಕ್ರೂರಜಂತುಗಳೊಡನೆ ಸಖತನ ಫಲಿಸಿತೆನಗೆಂದ

೧೫

'ರುತಿ (ಕ) 'ನಿಲ್ಲಿ ಗೈತಂದಾ (ಕ) ತಿಲಕನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನಾ (ಚ) 'ನೋಡು (ಕ) 'ದಾಪ್ಯಾಯನವ

(ಚ) 'ರೂಪು (ಚ) 'ಪದಲಿ (ಚ) 'ಉದರದ (ಕಚ) 'ಡು ರೂಪಿ (ಕ) 'ನೂರು

(ಕಚ) 10ವಿಕಾರದೊಳಾರ ಹವಣಿದು ನೋಡು (ಚ) !!ಸೇರಿ (ಚ)

ಮುನ್ನ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಫಲವಿದು

ಬೆನ್ನ ಬಿಡದಿರ ಉರಗಪತಿ ಕೇ

1ಳಿನ್ನು ನೋಯಲದೇಕೆ ತಾನೇ ಪಾಪಿಯಾದೆನಲಾ

ಪನ್ನಗಾರಿಧ್ವಜನ ಕೃಪೆ ತನ

ಗಿನ್ನು ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ಲೋಕದೂ

ಳಿನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರ ವಶವೆಂದೆನುತ ಮರುಗಿದನು ೧೬

ಏಕೆ ನೃಪತಿ ವೃಥಾ ಮನೋವೃಥೆ

ಕಾಕಬಳಸಲು ಬೇಡ 2ನೀನವಿ

ವೇಕಿಯೇ ಸಾಕಿನ್ನು ನಿನಗುಪಕಾರವಂಜದಿರು

ಲೋಕ ನಿನ್ನನು ಕಾಣದಂತಿರ್

ಬೇಕೆನುತ ಲೇರಿಸಿದೆ ಗರಳವ

ನೇಕವುಪಕಾರಂಗಳಹವದರಿಂದ ನಿನಗೆಂದ ೧೭

ಗರಳವಿದು ಸರ್ವಾಂಗದಲಿ ಸಂ

ಚರಿಸುತಿಹ ಪರಿಯಂತ ರಿಪುಗಳ

ಶರಜಲಾಗಿ ಭುಜಂಗರೋಗಾದಿಗಳ ಭಯವಿಲ್ಲ

ನಿರುತವಿದು ವಜ್ರಾಂಗಿ ಜೋಡಿ

ನ್ನರಸ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ಕಾವ್ಯದ

ಹೊರಗೆ ತಾನಿದು ಬೇರೆ ಭಯಬೇಡಿನ್ನು ನಿನಗೆಂದ ೧೮

ಜನಪ ಕೇಳೆ ಧರೆಗೆ ಋತುಪ

ಣನು ಮಹಾರಾಜೇಂದ್ರ ಗುಣ

ನಿಧಿಯಿನಕುಲಾಂಬುಧಿಚಂದ್ರನಾತನ ಪುರವಯೋಧ್ಯೆಯದು

ನಿನಗೆ ಬಹುದಕ್ಷ ಹೃದಯವು ಆ

ತನಲಿ ನೀನವಗಶ್ಚಹೃದಯವ

ನನುಗೊಳಿಸು ಸಾಕಿನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ಹೋಗೆಂದು ೧೯

1ಳ್ಳಿನ್ನು ನೋನ (ಚ) 'ನಾ (ಚ) 'ಉಪಕಾರಾರ್ಥವಿದರಿಂದಹುದು ನಿನಗೆಂದ

(ಚ) 'ದೊಳು ನಿನ್ನಯ ಪ್ರಕಾಶವು ಕಾಣದಿರ (ಚ) 'ಸೇವಿ (ಚ) "ಮಯ (ಕಚ) 'ಕೇಳೆಂ (ಕ)

ಪೊಡವಿಪನನೋಲೈಸಿ ತುರಗವ

ಪಿಡಿದು ಬಾಹುಕನೆಂಬ ನಾಮದಿ |

ನಡೆಸು ರಥವನು ಹೀನವೃತ್ತಿಯದಲ್ಲ ನಿನಗಿನ್ನು

ಬಿಡದೆ ಮುನ್ನಿನ ರೂಪು ಬೇಕಾ

ದಡೆ ನೆನೆವುದಾ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಹ

ಚ್ಚಡವನೀವುವು ಧರಿಸಲಡಗುವುದೀ ಕುರೂಪಿತನ

೨೦

ನಿನ್ನ ಹವಣೆ ಪೂರ್ವದಲಿ ಭಿ

ಕ್ಷಾನ್ನವನು ಬೇಡಿದನು ಪಶುಪತಿ

ಪನ್ನಗಾರಿಧ್ವಜನು ಕಾಯನು ಪಶುವನಡವಿಯಲಿ

ಉನ್ನತೇಶ್ವರ ಪ್ರದನು ಶತ

ಮನ್ಯಬಲದಲಿ ನವೆಯನೇ ಸಾ

ಕಿನ್ನು ಮನ ನೋಯದಿರು ಚಿತ್ತೆಸೆಂದನುರಗಪತಿ

೨೧

ಪರಮ ಸತ್ಯವೃತದೊಳಾ ಪು

ಷ್ಕರನ ಗೆಲಿದುನ್ನತದ ರಾಜ್ಯದ

ಸಿರಿ ಮಿಗಿಲು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಳುವೆ ನಿನ್ನ ಸತಿಸಹಿತ

ವರವನಿತ್ತೆನು ನಿನಗೆಯೆಂದುಪ

ಚರಿಸಿ ಕಾರ್ಕೊಟಕನು ನಳನೃಪ

ಗರುಹುತಾ 'ಕ್ಷಣ' ಮಾಯವಾದನು ರಾಯ ಕೇಳೆಂದ

೨೨

ಬಲಿದ ಚಿಂತೆಯ ಮನದ ದುಗುಡದ

ನಳನೃಪತಿ ಕಾನನದಿ ಬರುತಿರೆ

ಮಲೆತು ತೊಲಗದ ದುಷ್ಪಮೃಗಗಳ ಕಂಡು ನಸುನಗುತ

ಹಲವು ಗಿರಿಗುಹೆ ಗಹ್ವರಂಗಳ

ಕಳೆದು ಮುಂದಣ ಜನಪದಂಗಳ

ಬಳಿವಿಡಿದು ನಡೆತಂದನಲಸದೆ ಹಲವು ಯೋಜನವ

೨೩

'ಸು ವಾಷೆಯ (ರ) 'ನೀನಿಂದು (ಚ) 'ಗಳ (ಕಚ) (ವನು ಪಡೆದು ತಾ (ಕಚ)

ಕೇಳೆಲಿ ನಳನೃಪನೆ (ಚ) "ವುದಿನ್ನು (ಕ 'ಮಟ (ಚ)

ಹರಿವ ನದಿಗಳ ವನತಟಾಕದ
 ವರಕುಸುಮ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬನಗಳ ಪುರದ
 ಪ್ರಾಂತ್ಯದೊಳೆಸೆವ ಕೆಂದಾವರೆಯ ಕೊಳಗಳನು
 ಉರುತರದ 'ಪಾನೀಯಶಾಲೆಯ
 ಮರಗಳಿಂದತಿ ಮೆರವ' ರಾಜ್ಯವ
 'ಧರಣಿಪತಿ ಸಂತಸದಿ ನೋಡುತ ಬಂದನಾಯಡೆಗೆ ೨೪

'ಧಗಧಗಿವ ಕೋಟಾವಳಿಯ ಹೊಗ
 ರೊಗುವ ಹೇಮದ ಕೊತ್ತಳಂಗಳ
 ಗಗವನು ಚುಂಬಿಸುವ ತೆನೆಗಳ ಸಾಲರತ್ನಗಳ
 ಸೊಗಸುವಾಳ್ವರಿಗಳ ಸುತ್ತಿರಿ
 ವಗಳ ಘಾತವನಾರು ಬಲ್ಲರು
 ಬಿಗಿದ ವಜ್ರಕವಾಟವೆಸೆದುದು 'ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲಿ ೨೫

ಹೊಳೆವ ಮಿಸುನಿಯ ರತ್ನನಿಚಯದ
 ನೆಲೆನೆಲೆಯ ಸೌಧಾಗ್ರದಲಿ ಪ್ರ
 ಜ್ವಲಿಪ ಹೇಮದ ಕಲಶಗಳ ರವಿಚಂದ್ರಶಾಲೆಗಳ
 ಲಲನೆಯರ 'ನಾನಾ' ವಿನೋದದ
 ಹಲವು ಗೋಪುರ ಶಿಖರದಗಣಿತ
 ನೆಲೆಯ ಶಿವರ್ಣಿಸಲರಿದಯೋಧ್ಯಾಪುರವು ರಂಜಿಸಿತು ೨೬

ಅರಸುಗಳು ಭೂಸುರರು ಮಿಗೆ ವೈ
 ಶ್ಯರು ಚತುರ್ಥರು ನಾಗರೀಕ'ದ'
 ಪುರಜನರು ಸಂದಣಿಸಿತಗಣಿತ"ರಾಜವೀಧಿಯಲಿ"
 ಕರಿತುರಗರಥಪಾಯದಳ ಗೋ
 ಚರಿ1'ಸಿತಂಗಡಿ11 ನವವಿಧಾನದಿ
 ಮೆರೆವಯೋಧ್ಯಾಪುರವ ಕಂಡನು ತೂಗಿದನು ಶಿರವ ೨೭

'ಮಂಟಪದ ಪುರಗಳಿಂದವೆ ಮೆರೆವ (ಕ) ಕಳೆದು ಮುಂದಕೆ ಬರುತಯೋಧ್ಯಾಪುರವ
 ಕಂಡನು ನೃಪತಿ ಕೇಳೆಂದ (ಕ) 'ನಗನಗಿ (ಕ) ಧಳಧಳಿ (ಚ) "ಳೆ ಹೊಳೆ (ಚ) 'ದಲಿ
 (ಕಚ) "ಅಷ್ಟ (ಚ) 'ಗಾನದ (ಚ) 'ಕಾಣಿಸಲಿರದ (ಕಚ) 'ರು (ಕ) 10ಕೇರಿಕೇರಿಯಲಿ (ಕ) 'ಸುವಂ (ಚ).

ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು ಪುರವ ಮೆರೆವತಿ
ಚಂದವನು ನೆರೆ ನೋಡಿ ಮನದೊಳ
ಗಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದನು ಋತುಪರ್ಣನ ಮಹಾಸಿರಿಯ
ತಂದುದೇ ವಿಧಿ ತನ್ನನಿಲ್ಲಿಗೆ
ಮಂದಭಾಗ್ಯನು ತಾನೆನುತ ಮನ
ನೊಂದು ನೆನೆದನು ವರಪುರಾಧಿಪ ಚೆನ್ನಕೇಶವನ

ಏಳನೆಯ ಸಂಧಿ

ಮಗಳ ಕಾಣದೆ ಭೀಮನೃಪ ಮೂ
ಜಗವ ಭೇದಿಸಿ ಚೈದ್ಯ ಭೂಪನ
ನಗರದಲ್ಲೆ ಕಂಡು ಕರೆಸಿದ ತನ್ನ ನಿಜಸುತೆಯ

ಕೇಳು ಧರ್ಮಜ ರತ್ನನಿರ್ಮಿತ

ದಾಲಯದ ಸೊಬಗಿನಲಿಯೋಲಗ
ಶಾಲೆಯಲಿ ಋತುಪರ್ಣನಿದ್ದನು ಸಿಂಹಪೀಠದಲಿ
ಸಾಲಮಕುಟದ ನೃಪರು ಭೂಸುರ
ಜಾಲ ತ್ರಿಪುರೋಹಿತರು ಗುಣ
ಶೀಲರುನ್ನತಸತಿಯರಿಂದೆಸದಿದುರ್ದಾಸ್ಥಾನ

೧

ಇದು ಸಮಯ ತನಗೆಂದು ನಳನೃಪ

ಮುದದಿ ವೇಷವ ತಾಳು ಹರಿಯಂ
ದದಲಿ ಬಂದನು ಸಭೆಯ ಕಂಡನು ನೃಪಗೆ ಕೈಮುಗಿದು
ಸದಮಲಾಸ್ಥಾನದಲಿ ರಿಪುಭಟ
ಕದನಗಲಿಗಳು ಜೀಯೆನಲು ನಯ
ಹೃದಯದಲಿ ಬಿಸಿದನು ಋತುಪರ್ಣ ಭೂಪತಿಗೆ

೨

ಅವನಿಪತಿ ಕೇಳ್ಮೆ ಪದಕಮ

ಲವನು ಭಜಿಸುವೆ ಜೀಯ ಚಿತ್ತದಿ
ಸವಡಿನುಡಿ ತನಗಿಲ್ಲ ಬಾಹುಕನೆಂಬುದಭಿಧಾನ
ಭುವನದೊಳು ತಾನಶ್ಚಕುಲಹೃದ
ಯವನು ಬಲ್ಲೆನು ಶಾಕಪಾಕದಿ
ಸವಿಗೊಳಿಪ ವರವಿದ್ಯೆ ತನಗುಂಟೆಂದನವ ನಗುತ

೩

'ಸೊಂಪಿ (ಕ) 'ಡುವ ಸುವಾರ ವಿದ್ಯೆಯನರಿವೆ ತಾನೆಂದ (ಕಚ)

ಸೂಪಕಾರದೊಳಗ್ಗಲನು ಕಡು

ರೂಪಿನವ ತಾನಲ್ಲ ಚಿತ್ತದಿ |

ಕಾಪುರುಷನನ್ನದಿರು ನೋಡಾ ತನ್ನ ಪೌರುಷವ

ಭೂಪ ಮುಂಗೈಗಂಕಣಕೆ ಕುಲ

ದೀಪ ಕನ್ನಡಿಯೇಕೆ ತರಿಸು ಪ್ರ

ತಾಪ'ವಾಜಿಯನೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದನು ನಸುನಗುತ

೪

ಪೊಡವಿಪತಿ ಋತುಪರ್ಣ ಬಾಹುಕ

ನುಡಿದ ವಚನಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮನದು

ಗ್ಗಡದ ತೇಜಿಯ ತರಿಸಿಕೊಡಲೇರಿದನು ಬೀದಿಯಲಿ

'ಮಡದ ಸನ್ನೆಗೌಕುಣಿದು ರವೆಗಾ

ಲಿಡುತ ಜೋಡಣೆಯಿಂದ ಹಯವಡಿ

ಗಡಿಗೆ ಚಿಮ್ಮಿತು ವಾಯುವೇಗದೋಳರಸ ಕೇಳೆಂದ

೫

ಕರದ ವಾಷೆಯ ಸಡಿಲ ಬಿಡೆ ನಿ

ಬ್ಬರದ ಗಮನದೊಳದಿತವನಿಯೊ

ಳುರವಣಿಸಿ ಕೆಂದೂಳಿಮುಸುಕಿದುದಂಬರವ ಬಿಡದೆ

ಧರಣಿ ತಲ್ಲಣಿಸಿದುದು ಗಗನದಿ

ಸುರರು ಕೊಂಡಾಡಿದರು ರಾವುತ

ರರಸನಹುದೋ ಭಾಪು ಭಾಷೆಂದುದು ಸಮಸ್ತಜನ

೬

ಮುರುಹಿ ಹಿಡಿಯಲುಮಡದ ಸನ್ನೆಗೆ

ತಿರುಗಿತತಿವೇಗದಲಿ ಹಯವೋ

ಸರಿಸಿ ಕಿರುಬೆಮರಿಡಲು ನಿಲಿಸುತ್‌ವಾರುವವನಿಳಿದು

ಕರವ ಮುಗಿಯಲು'ನೃಪತಿ ಮೆಚ್ಚುತ್

ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು ಭೂಷಣಗಳ

ಹಿರಿದು ಸಂಬಳವಿತ್ತು ನಿಲಿಸಿದನರಸ ಬಾಹುಕನ

೭

'ತೇ (ಕ) 'ಮಿಡಿ (ಕ) 'ತಿರುಗಿತತಿವೇಗದಲಿ (ಕ) 'ಮಸಗಿ (ಚ) 'ಹಿಡಿ (ಕ) 'ಸಿದ (ಕಚ) 'ದನು

(ಕ) 'ಚ್ಚಿದ (ಕ)

ಜನಪ ಕೇಳೆ ಬಾಹುಕನು ವಾಲಾ

ಖ್ಯೆ'ನಲಿ ಸಖ್ಯವ ಬೆಳಸಿಯಾತನ

ನನುದಿನವು ಕೂಡಿರ್ದನೊಂದಾನೊಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ

'ವನಜಮುಖಿ ದಮಯಂತಿಯೊಳು ಚುಂ

ಬನ ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪದಿಂದಿಹ

ಕನಸ ಕಂಡೆಚ್ಚರದ ಕಾಣದೆ ಸತಿಗೆ ಹಲುಬಿದನು

೮

ಹಾ ತರುಣಿ ನಳಿನಾಕಿನಯಸು

ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕದಿಂದ ಕನಸಲಿ

ಮಾತುದೋರಿದೆ ಬಂದು ನನ್ನಲಿ ಕರುಣದಿಂ ನೀನು

ಧಾತುಗಂದಿದನಕಟ ಅಸುರಾ

ರಾತಿ ಬಲ್ಲನೆನುತ್ತ ಮನದಲಿ

ಕಾತರಿಸಿ ನಿಜಸತಿಗೆ ಹಲುಬಿದ ಮದನನೆಸುಗೆಯಲಿ

೯

ವಿಕಳವನು ವಾಲಾಖ್ಯ ಕೇಳಿದು

ಪಕಪಕನೆ ನಗುತೆಂದನೆಲೆ ಬಾ

ಹುಕನೆ ಹಲುಬುವುದೇನು ಕಾಂತಗೆ ತಕ್ಕ 5ಬೊಂತೆಯನು

ಅಕಟ ನೀನತಿ ಚೆಲುವನೇ ಬಾ

ಲಕಿ ನಿನಗೆ ತಕ್ಕವಳೊ ಲೋಕದಿ

ಮಕರಕೇತನ ಮರುಳನೆಂದಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದನು

೧೦

ಳಾ ನಸನೃಪತಿ.... (ಕಳಾ ನಳನೃಪತಿ ಫಾಲಾಕ್ಷ (ಚ) ರಾತ್ರಿಯಲಿ (ಕಚ) ಕಮಲ

(ಚ) ಕರ್ತು (ಕಚ) ಚಿಂ (ಚ) ವಾ (ಕ) * ೯ನೆಯ ಪದ್ಯವಾದಮೇಲೆ ಕಚಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯ

ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿದೆ :

ನಾರಿ ಪನ್ನಗವೇಣಿ ಮದನನ

ಕೂರಲಗಿನೆಸುಗೆಯನು ತಪ್ಪಿಸು

ಬಾರೆ ಬಳಲಿ'ದ ನಾರಸಾಯತನೇತ್ರ ತೆಕ್ಕೆಯೊಳು

ಸೇರಿಸೆನ್ನಯ ತನುವನಿದರಲಿ |

ತೋರುತಥರಾಮೃತವ ನನಗುಪ

ಕಾರವನು ಮಾಡೆಂದು ಹಲುಬಿದನಂದು ನಿಜಸತಿಯು

('ಸ ಬೇಡ ಮಲಯಜಗಂಧಿ (ಕ))

ಎಂದು ಹಾಸ್ಯವ ಮಾಡಿದವನೊಡ

ನಂದನಾ ಬಾಹುಕನು ಪೂರ್ವದೊ

ಛಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬ ನಿಜಸತಿಯಗಲಿಯನ್ನೊಡನೆ

ನೊಂದು ನುಡಿದನು ವಿರಹದಲಿಯದ

ನಿಂದು ಕನಸಲಿ ಕಂಡು ಭ್ರಾಂತಿಯ

ಳೆಂದಡದು ತಪ್ಪೇನು ಸತಿಸುತರಿಲ್ಲ ತನಗೆಂದ

೧೦

ಅರಸ ಕೇಳಾ ಪುರದೊಳೊಬ್ಬರಿ

ಗರಿಯದಂದದಿ ನಳನಿರಲು ಭೂ

ಸುರರ ಮತದಲಿ ಕೇಳ- ಭೀಮನೃಪಾಲನೀ ಹದನ

ಧರೆಯನೆಲ್ಲವ ಜೂಜಿನಲಿ ಪು

ಹೊರಗೌಸೋತು ನಳನ್ನಪನಡವಿಗೆ

ತೆರಳಿದನು ಸತಿಸಹಿತವೆನೆ ಹೊರಳಿದನು ಶೋಕದಲಿ

೧೧

ಹಾ ಮಗಳ ದಮಯಂತಿ ನಿಷಧಸ

ನಾಮನನು ಕೈಹಿಡಿದು ಬಾಳುವ

ನೇಮವನುಬಿಸುಟಡವಿಗಟ್ಟಿ7ತೆವಿಧಿವಿಕರ್ಮಫಲ

ಭೀಮನೃಪನುದರದಲಿ ಜನಿಸಿ ವಿ

ರಾಮವಾದುದೆ ನಿನ್ನ ಸಿರಿಮುಖ |

ತಾಮರಸವನು ಕಾಣೆ ತೋರೆಂದರಸ ಹಲುಬಿದನು ೧೨

ಮಗಳ ಮೋಹದ ಸುತರನಾರಿಗೆ

ತೆಗೆದು ಬಿಸುಟೆ ನಿರಾಶೆಯಲಿ ಮೀ

ಬಗೆಗೆ ತಂದುದೆ ವಿಧಿಯು ನಿನ್ನನು ಹರ ಮಹಾದೇವ

ಹೋಗಲು ಬಹುದೇ ಕಾನನದೊಳಿಹ

ಮೃಗಗಳಿಂದೇನಾದಳೂ ಪತಿ

ಯಗಲಿದನೊ ಭೇತಾಳ ನುಂಗಿತೊ ಎನುತ ಹಲುಬಿದನು ೧೩

೧೪

'ನಾಡಲ (ಕ) 'ಮಾತನು ಹೇಳುವೆನು (ಚ) 'ನೃಪತಿ (ಕ) 'ದಿಂದಲುರೆ ಕೇಳಿದನು (ಕಚ)

'ನಳಪ ಸೋತು ಅಡವಿಗೆ ತರುಣಿ ಸಹ ಹೊರವಂಟನೆನೆ (ಕಚ) 'ವೆನಂದು

ಮನಮರ (ಚ) 'ಟ್ಟಡವಿಗೈದಿಸಿ (ಕ) ಶಿಣ ಬೇಕೆಂದರಸುತಾ (ಚು.

ಬಡವರುದರದೊಳುದಿಸಿ ಸುಖವನು
 ಪಡೆಯಲೊಲ್ಲದೆ ಬಂದು ನೀನೀ
 ಪೊಡವಿಪತಿಯುದರದಲಿ ಸಂಜನಿಸುವರೆಯಲೆ ತಾಯಿ
 ಗಿಡಮೆಳೆಗಳಾರಣ್ಯದಲಿ ತನು
 ವಿಡಿದು ಸೈರಿಪುದೆಂತು ಮಗಳೇ
 ಸುಡು ತನುವನಿದನೆಂದು ಮರುಗಿಡಳವಳ ನಿಜಜನನಿ

೧೫

ಸತಿಪತಿಗಳೀ 'ಪರಿಯ'ಶೂಕೋ
 ನೃತಿಯ ಸೈರಿಸಲಾರದಾ ಮಾ
 ರುತನ ಸಖನೊಳು 'ಪುಗುವೆವೆಂದು'ರವಣಿಸಿ ನಡೆತರಲು
 ಕ್ಷಿತಿಪ ಕೇಳಿಂತವರು ಬರುತಿರೆ
 ಮತಿಯುತನೆ ಚಿಂತೆಯನು ಬಿಡು ಪತಿ
 ವೃತೆಗೆ ಹಾನಿಯ ಸುಖದೊಳಿಹಳೆಂದುದು ನಭೋನಿನದ

೧೬

ಎಂದ ವಾಕ್ಯವ ಕೇಳಿ ಭೂಸುರ
 ವೃಂದದಲಿ ಮುನಿಯೋರ್ವ ನುಡಿದನು
 ಸಂದ ಪರಮಾನಂದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯನ ವಾಕ್ಯವಿದು
 ಇಂದುಮುಖಿ ದಮಯಂತಿ ನಳನೃಪ
 ರಂದಿಗೂ ಸುಕ್ಷೇಮಿಗಳು ನೀ
 ವಿಂದು ಕಳುಹಿಸಿ ಚರರ ಭೇದಿಸಲೆಂದನಾ ಮುನಿಪ

೧೭

ಎನಲು ಮುನಿಪನ ಮಾತಿನಲಿ ಅರ
 ಮನೆಗೆ ಬಂದು ವಿಶಾಲ ಚಿಂತೆಯ
 ಮನದಲಿರೆಯಿನನಿಳಿದನಸ್ತಾಂಬುಧಿಗೆ ವಹಿಲದಲಿ
 ಜನಪನಾ ರಾತ್ರಿಯಲಿ ನಿದ್ರಾಂ
 ಗನೆಯನುಳಿಯಲು ಪೂರ್ವಶೈಲದಿ
 ದಿನಪ ತಲೆದೋರಿದನು ಹರೆದುದು ರಜನಿಯಾಕ್ಷಣಕೆ

೧೮

'ತೆರದಿ (ಕ) 'ಹೊಗುವೆನುತು (ಚ) 'ತೆ (5) "ಸ್ತಾಚಲಕೆ (ಚ) 'ದಿರೆ (ಕ)

ಅರಸ ಕರೆಸಿದನಾಪ್ತ'ರನು ಭೂ

ಸುರರಿಗೆಂದನು ನೀವು ಕರುಣದಿ |

ಧರೆಯೊಳಿಹಳೆನ್ನಸುತೆ ದಮಯಂತಿ ನಳನ್ನಪರ

ಇರವ ಕಾಂಬುದು ಕಂಡು ಕರೆತಂ

ದರಿಗೆ ಕೊಡುವೆನು ಧರೆಯೊಳರ್ಥವ

ನಿರುತವೆಂದುಪಚರಿಸಿ ಕಳುಹಿದ ಭೀಮನೃಪನವರ

೧೯

ಹರಿದರರಸಾಳುಗಳು ಪಶ್ಚಿಮ

ಶರಧಿ ದಕ್ಷಿಣಶರಧಿ ಪೂರ್ವದ

ಶರಧಿಯುತ್ತರಕುರು ನರೇಂದ್ರರ ಸೀಮೆ ಪರಿಯಂತ

ಪುರಗಳಲಿ ವನವೀಧಿಯಲಿ ತ

ಧ್ವಿರಿಗಳಲಿ ನಾನಾದಿಗಂತದೊ

ಳರಸಿ ಕಾಣದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದರು ಹಲವು 'ದಿವಸದಲಿ'

೨೦

ಪುರನಗರ ಬೀದಿಗಳ ಮಧ್ಯದಿ

ನೆರೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದಲಿ ಸಂ

ಚರಿಸುವವರನು ಕಂಡು ಕೇಳುತ ಬಂದರಲ್ಲಲ್ಲಿ

ಇರವ ಕಾಣದೆ ಬಳಲಿ ಚಿಂತಿಸಿ

ಮರುಗುತವನೀಸುರರು *ಭೇದಿಸು

ತಿರಲು ಮೂವರು ಬೇರೆ ಹೊಕ್ಕರು ಚೈದ್ಯನಗರಿಯನು

೨೧

ಅಲ್ಲಿ ವಾರ್ತೆಯ ಕೇಳಿದರು ಭೂ

ವಲ್ಲಭನ ಕ್ರತುಸಮಯ'ವೆಂದವ

ರೆಲ್ಲ ಗಮಿಸಲು ಕಂಡು ಮೂವರು 'ಕೂಡುವರೊಡನೆ

ನಿಲ್ಲದೈದಿದರರಮನೆಗೆ ತಮ

ಗಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣೆ 1ತ್ಯಪ್ತಿ ಭೋಜನ

ವೆಲ್ಲ ಸಿಗಲ"ಹುದೆನುತ ಹೊಕ್ಕರು ಯಜ್ಞಮಂಟಪವ

೨೨

'ವಿಪ್ರ (ಕ) ಳ್ಲಿಹಳೆನ್ನ (ಕ) 'ರಿಕೆಗಾಂ (ಕಚ) (ಯೋಜನವ (ಕ) 'ಮರೆವ (ಕ) 'ಶೋಧಿ

(ಚ) 'ಯೆನುತ (ಕ) 'ತಾವು ಅ (ಕ'ವದು ಮಿ (ಚ) ಮೃಷ್ಟ (ಕಚ) Tಲ್ಲಿ ತಮಗ (ಕಚ)

ಜನಪನವನೀಸುರರ ಮಂತ್ರದ

ಲನಿಲಸಖನಾರಾಧಿಸಲು ನೃಪ |

ತನುಜೆಯಾದ ಸುನೀತೆಯೊಳು ದಮಯಂತಿ ಭಾವಿಸುತ

ವನಿತೆಯೆರೆ ಕಂಡನು ಸುದೇವನು

ಮನದೊಳನುಮಾನಿಸಿದನೀ ಮಾ

ನಿನಿ ಮಹಾಸತಿಯುತ ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡ ಮನದೊಳಗೆ

೧೩

ಮುಗಿಲು ಮುಸುಕಿದ ಚಂದ್ರಬಿಂಬವೊ

ಪಗಲೋಳೆಸೆವ ಸುದೀಪಕಾಂತಿಯೋ

ಹೊಗೆಯೊಳೆಸಗಿದ ಚಿತ್ರಪ್ರತಿಮೆಯೊ ಹೇಳಲೇನವಳ

ಉಗಿದು ಬಿಸುಟ ವಿಭೂಷಣದ ಮೈ

ಲಿಗೆಯ ಸೀರೆಯ ಮಲಿನತನು ಕಳ

ದೆಗೆದು ಕೈಗಲ್ಲದಲಿ ನಿಂದಿರೆ ಕಂಡನಾ ಸತಿಯ

೧೪.

ಇದು ಪತಿವ್ರತ ಧರ್ಮವಹುದೀ

ಸುದತಿ 'ತೊರೆದಿಹಳೆಲ್ಲವನು ನೃಪ

ವಧುವ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಬೆನೆಂದು ಸುದೇವ ನಡೆತಂದು

ಹದನಿದೇತಿ ತಾಯ ನಿಮ್ಮಯ

ವದನಕಮಲವುಬಾಡಿಕಡುಮಾ

ಸಿ5+5ದುಡಿಗೆಯಲಿಹುದೇನುಕಾರಣವೆನುತಲಿಂತೆಂದ

೧೫.

ಇಂದುವದನೆ ವಿದರ್ಭಪಟ್ಟಣ

ದಿಂದ ಬಂದನು ತಾನು ಭೂಸುರ

ವಂದ್ಯನೆನ್ನಭಿಧಾನ ಕೇಳು ಸುದೇವನೆಂಬುವುದು?

ಇಂದು ನಿಮ್ಮನು ನೋಡ ಕಳುಹಿದ

ತಂದೆ ಭೀಮನೃಪಾಲನಾತನ

ನಂದನೆಗೆ ತಾ ಸಖನು ಚಿತ್ತೆನೆನ್ನ ಬಿನ್ನಪವ

೧೬

ಬಿಟ್ಟಿಹ (ಕ) ಚಿಂತಿಸಿದ (ಕ) 'ನೆಲೆ (ಕ) 'ಕುಡಿ (ಚ) 'ದವಸನ (ಕಚ) "ವು ತಾಯ

(ಕ) 'ವನು (ಕ)

ಕ್ಷಿತಿಪ ಭೀಮನೃಪಾಲನಾತನ

ಸತಿಸುತರು ಬಾಂಧವ ಸಹೋದರ

ರತಿಶಯರುನಿಮ್ಮಯ ಕುಮಾರರು ಕುಶಲರಿಂದಿನಲಿ

ಕ್ಷಿತಿಯನಗಲುತ' ನಳನ್ನಪತಿ ನಿಜ

ಸತಿಸಹಿತ ವನಕ್ಕೆದಿದುದ ಕೇ

ಳುತಲಿ ನಿಮ್ಮವರೆಲ್ಲ ಶೋಕಾಬ್ಲಿಯಲಿ ಮುಳುಗಿಹರು

೨೭

'ಘೋರತರ ಶೋಕವನು ಸೈರಿಸ

ಲಾರದಾ ಸತಿಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು

ಸೋರುತಿಹ ಕಂಬನಿಗಳಲಿ ಕರೆದೆಮ್ಮ ಕಳುಹಿದರು

ಧಾರಿಣಿಯಲರಸುತಲಿ ಬಂದೆವು

ವಾರಿಜಾನನೆ ನಿಮ್ಮ ಕಂಡೆವು

ಸೇರಿತೆಮ್ಮಯ ಪುಣ್ಯವೆಂದು ಸುದೇವ ಕೈಮುಗಿದ

೨೮

ವನಿತೆ ಕೇಳುತ ಶೋಕಜಲದಲಿ |

ನನೆದು ಬಂಧಕುಲತಿಲಕನನು ಬಾ

ರೆನುತ ಮನ್ನಿಸಿ ತನ್ನವರನಡಿಗಡಿಗೆ ಬೆಸಗೊಳಲು

ವನಿತೆ ನೋಡಿದಳಾ ಸುದೇವನ್

ಜನನಿಗರುಹಲು ಬಂದಳಾ ವಿ

ಪ್ರನನು ನೀವಾರೆನಲು ನುಡಿದನು ಬಂದ ಸಂಗತಿಯ

೯೯

ಕೇಳು ತಾಯಿ ವಿದರ್ಭಪತಿ ಭೂ

ಪಾಲನಾತ್ಮಜೆ ಪತಿಯೊಡನೆ ತ

ನ್ನಾಲಯವನುಳಿದು ವನಕ್ಕೆದಿದಳೆನಲು ನೃಪ ಕೇಳಿ

ತಾಳಲಾರದೆ ನೋಡಿ ಕರತರ

ಹೇಳಿ ಕಳುಹಲು ಬಂದೆನಿಲ್ಲಿಗೆ

ಬಾಲೆ ದಮಯಂತಿಯಳ ಕಂಡೆನುತ ಕೈಮುಗಿದ

೩೦

'ಲಿದ (ಚ) 'ದೆ ತೆರಳಿದನೆಂದು (ಚ) 'ಮಾರಿದತಿ' (ಕ) ನಂದನೆ (ಕ)

'ನೃಪತಿ (ಚ)

ಕೇಳಿ ಶಿವಶಿವ ಯೆನುತ ಶೋಕವ

ತಾಳಿ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದಳು ಮಗಳ ವಿ

ಟಾಳಿಸಿತೆ 'ಸಿರಿರಾಜ್ಯಸಂಪದ ಯೀ ಮಹಾವ್ಯಥೆಯ

ಭಾಳದಲಿ ವಿಧಿ ಬರೆದನೇ ಜನ

ಪಾಲ ನಳನೃಪನತ್ತ ಸರಿದನೊ

ಕಾಲಗತಿ ಯಿಂತಾಯಿತೇ ಹಾಯನುತ ಮರುಗಿದಳು ೩೦

ಬಾಲೆ ಬಿಡು ಶೋಕವನು ಭೀಮ

ಪಾಲನರಸಿಗೆ ತಂಗಿ ತತಾ ತ

ನಾಲಯದಿ ಕಡುನೊಂದ ಮಗಳೇ ಸಾಕು ನಮ್ಮೊಡನೆ

ಪೇಳದಿಹರೆ ಸುನಂದನೆಗೆ ಸಮ

ಪಾಳಿ ನೀನೆಮಗೆಂದು ತಳ್ಳಿಸಿ

ಪಾಲಿಸಿದಳತಿ ಕರುಣದಲಿ ದಮಯಂತಿಯನು ಜನನಿ ೩೧

ಕಿರಿಯ ತಂದೆ ಸಂಭಾಹು ಮರುಗಿದ

ವರಕುವರಿ ದಮಯಂತಿ ನಿನ್ನಯ

ಪುರಷನಿಲ್ಲದೆ ಚಿಂತೆಯಿಂದೆಲ್ಲವನು ನೀ ತೊರೆದು

ಕರಗಿ ಕಂದಿದೆ ಮಗಳೆ ತಾನಿಂ

ತರಿದುದಿಲ್ಲಲ ನಿನ್ನ ಪುರುಷನ

ಕರೆಸಿ ಕೊಡುವನು ನಾನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ 7ನೀನೆಂದ ೩೨

ತರಳೆ ಬಾರೆಂದೆನುತ ಕಣ್ಣಿನೊ

ಭೌರವ ಕಂಬನಿಗಳನು ಸೆರಗಿನೊ

ಳೊರಸಿ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಬಂದನೋಲಗಕೆ

ಕರಸಿದನು ಭೂಸುರ ಸುದೇವನ

ನಿರುತಮಣಿ ಭೂಷಣಗಳಿಂದಪ

ಚರಿಸಿ ಕಳುಹಲು ಬಂದ ಭೀಮನೃಪಾಲನೋಲಗಕೆ ೩೩

'ನಿಜರಾಜ್ಯಸಿರಿ ನಿನಗಿಂತು ಬಲವ್ಯಥೆಯ (ಕ) ಯಿದು ಬಂದಪುದೆ (ಕ) 'ತಾನು ನೃಪನಾ

(ಕ) 'ಸತಿಯಳ... (ಕ) ಮುದದಿ ಪ್ರಳಾಪಿ (ಚ) 'ಗಲೇತಕೆ (ಕ) ಯಿದಕೆ (ಕ) 'ಬಾರೆಂ

(ಕ) 'ಯನು ಸಂತೈಸಿ (ಕ) 'ವಂಗುಡುಗೊರೆಯ ಕೊಟ್ಟನು (ಕ).

ಅರಸ ಕೇಳು ವಿದರ್ಭಪತಿ ಮನ
 ಮರುಗುತಿರಲಾ ಸಮಯದಲಿ ಭೂ
 ಸುರ ಸುದೇವನು ಬಂದು ಕೈಮುಗಿದೆಂದನೀ ಹದನ
 ತರುಣಿ ದಮಯಂತಿಯನು ಕಂಡೆನು
 ಹರುಷ ಮಿಗಿಲಾ ಚೈದ್ಯಪುರದಲಿ
 ವರಜನನಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಲ್ಲಿಹಳೆಂದನಾ ವಿಬುಧ ೨೫
 ಕಂಡು ಮಾತಾಡಿದೆನು ಸತಿಯಳ
 ಮಂಡೆ ಮಾಸಿದೆ ಮಲಿನ ವಸನದ
 ಗಂಡನಗಲಿದ ಚಿಂತೆಯಲಿ ಮುಖಬಾಡಿ ದೇಹವನು
 ದಂಡಿಸಿದಳನದಲಿ ಮನ ಮುರಿ
 ಗೊಂಡುದಾ ಸತಿಗಿನಿಯನನು ನೆರೆ
 ಕಂಡು ಹೇಳುವರಾರೆನುತ ಮರುಗುವಳು ಮನದೊಳಗೆ ೨೬
 ಕೇಳುತರಸನ ವದನಕಾಂತಿ ವಿ
 ಶಾಲವಾದುದು ಮನದಿ ಹರುಷವ
 ತಾಳಿ ಹೊಂಪುಳಿವೋಗಿ ಭೀಮನೃಪಾಲ ಕರಸಿದನು
 ಬಾಲೆಯರ ತಾನ್ನಾಪ್ತ ಸಚಿವರ
 ಮೇಳದಲಿ ನಿಜಸುತೆಯ ಕರತರ
 ಹೇಳಿರತ್ತಾಭರಣಗಳನಿತ್ತವರ ಕಳುಹಿದನು ೨೭
 ಬಂದರಲ್ಲಿಗೆ ಚೈದ್ಯನೃಪತಿಯ
 ನಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರವರನು
 ಮಂದಿರದ ಸುಕ್ಷೇಮವನು ಕೇಳಿದರೆ ಪೇಳಿದರು
 ಇಂದುಮುಖಿ ದಮಯಂತಿಯನು ಕಳು
 ಹೆಂದು ಭೀಮನೃಪಾಲ ಹರುಷದೊ
 ಳೆಂದು ನಿಮಗುಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿದನು ಕೇಳೆಂದು ೨೮

'ದುದ (ಚ)'ಡುದ (ಚ)'ಕುಶಲವ ವೇಳೆ ಕೇಳಿದರು (ಚ)

ಅರಸ ಕೇಳು ಸುಬಾಹು ಭೂಪತಿ
 ಕರಸಿದನು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಭೀಮನ
 ಪುರಕೆ ಪಯಣದ ಮಾಡಿದನು ದಮಯಂತಿಯನು ಕರೆದು
 ತರುಣಿ ನೀ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳು
 ಹೊರದೆ ದೇಹದ ಕಷ್ಟದಲಿ ಯಂ
 ದುರುತರದ ಪ್ರೇಮದಲಿ ಕೊಟ್ಟನು ಸಕಲ ಭೂಷಣವ ೩೯
 ತರಿಸಿದನು ದಂಡಿಗೆಯೊಳಗೆ ಕು
 ಳ್ಳಿರಿಸಿ ಸತಿಯರ ಗಡಣದಲಿ ಮಂ
 ದಿರವ ಹೊರವಂಟರಸನೇರಿದ ಗಜದ ಕಂಧರವ
 ಮೆರೆವ ನಾನಾವಾದ್ಯ ರಭಸದಿ
 ಕರಿತುರಗ ಕಾಲಾಳ ಸಂದಣಿ |
 ಯುರವಣಿಗೆ ನಡೆತಂದು ಹೊಕ್ಕ ವಿದರ್ಭಪಟ್ಟಣವ ೪೦ |
 ದೂತರೈದಿದರೊಸಗೆಯಲಿ ಜನ
 ಜಾತ ನಲಿಯಲು ಬಂದು ಬೇಗದಿ
 ಭೂತಳೇಂದ್ರಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ದಮಯಂತಿ ಬಂದಳೆನೆ
 ಮಾತ ಕೇಳಿದನದನು ಬಲಸಂ'
 ಗಾತಲೈತಂದವರ ಕಂಡತಿ
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ತಕ್ಕೈಸಿ ಕರೆತಂದನು ನಿಜಾಲಯಕೆ ೪೧
 ಅವನಿಪತಿ ಕೇಳಾ ಪುರದೊಳು
 ತ್ಸವವನದನೇನೆಂಬೆನಂದಿನ
 ದಿವಸದೊಳಗರಮನೆಯೊಳಾ ದಮಯಂತಿಯನು ಜನನಿ
 ತವಕದಿಂ ಬಿಗಿಯಪ್ಪದಳು ಬಾಂ
 ಧವರು ಸಂತೋಷಿಸಿದರನಿಬರುತಿ
 ಯುವತಿಯರು ನಿಜತನಯರಾಲಿಂಗಿಸಿದರಂಗನೆಯ ೪೨

'ಮೊ (ಕಚಿ) 'ವಾದ್ಯದ ರಭಸದಲಿ (ಚಿ) 'ಉತಲೆದ್ದು.... (ಕ) ಉತಲಿದು
 ಬಹು ಸಂತೋಷದಿಂದೈತಂದರಸ ಕಡು (ಚಿ) 'ತೈಸಿದರೆ ಜನರನು (ಕ)

ಮಗನ ನೋಡಿದಳಿಂದ್ರಸೇನನ
 ತೆರೆದು ತಕ್ಕೈಸಿದಳು ಕರೆದಳು
 ಮಗಳ ಚಂದ್ರಾಸ್ಯಳನು ತೊಡೆಯೊಳಗಿಟ್ಟು ಮಮತೆಯಲಿ
 ಮೊಗವನೀಕ್ಷಿಸಿ ಮೊಲೆಗಳಲಿ ತೊರೆ
 ದುಗುವ ಹಾಲಿನ ಜನನಿ ಮಿಗೆ ನೀ
 ರೊಗುವ ಕಣ್ಣೀರಿನಲಿ' ಸಂತೈಸಿದಳು ನಿಜಸುತರ   ೪೩
 ಕಂತುಪಿತನೋಲುಮೆಯಲಿ ಧರಣೀ
 ಕಾಂತ ಭೀಮನೃಪಾಲ ಬಾಂಧವ
 ಸಂತತಿಯನಾದರಿಸಿ ಕಳುಹಿದನವರನುಚಿತದಲಿ
 ಸಂತತವು ನಿಜಪತಿಯನಗಲಿದ
 ಚಿಂತೆಯಲಿ ಮನಗುಂದಿದಳು ದಮ
 ಯಂತಿ ನೆನೆಯುತಲಿದಳಾ ವರಪುರದ ಚೆನ್ನಿಗನ   ೪೪

'ಕಂಬನಿಗಳಲಿ (ಕ)

ಎಂಟನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸುರರ ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗೆ ಧರಣೀ

ಸುರರುಲಿಯ ಮುರಹರನ ಕರುಣದಿ

ತರುಣಿ ದಮಯಂತಿಯುಳನೊಡಗೂಡಿದನು ನಳನೃಪತಿ

ಕೇಳಿದೈ ರಾಜೇಂದ್ರ ಧರ್ಮನೃ

ಪಾಲ ತೊರೆದಳು ಸಕಲ ವಿಭವವ

ಧೂಳಿ ಮುಸುಕಿದ ಮುಡಿಯ ಮಾಸಿದ 'ವಸನಗಳ' ನೋಡಿ

ಕೇಳಿದಳು ಪೂರ್ವೋತ್ತರವ ಭೂ

ಪಾಲನವನಿಯನುಳಿದು ನಿನ್ನ ವ

ನಾಲಯದೊಳಂತಗಲಿದನು ಹೇಳೆಂದಳಾ ಜನನಿ

೧

ಕಪಟದಲಿ ಪುಷ್ಕರನು ರಾಜ್ಯವ

ನಪಹರಿಸಿದನು ಜೂಜಿನಲಿ ನಳ

ನೃಪತಿ ಸೋತಾರಣ್ಯಕೈದಿದನೊಂದು ವಸ್ತ್ರದಲಿ

ಗುಪಿತದಿಂ ಬರೆ ಮುಂದೆ ಪಕ್ಷಿಗ |

ಳುಪಮೆಯಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯೆ ವಸನವ

ಕೃಪಣತನದಲಿ ತನ್ನ ಸೀರೆಯೊಳೊಯ್ದುನರ್ಥವನು

೨

ಮರದು ಮಲಗಿದೆ ರಾತ್ರಿಯಲಿ ಎ

ಚ್ಚರಿಸದೇ ನೃಪ ತೆರಳಿದನು ಕಾ

ತರಿಸಿ ಕಂಬನಿಯೊಳಗೆ ಬಂದನು ಚೈದ್ಯನಗರಿಯಲಿ

ಕರುಣಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಲಿ ತಿಂಗಳು

ಹೊರೆದನೀ ದೇಹವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ

ಕರೆಸಿದಿರಿ ನೀವೆನುತ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದಳು ತರಳೆ

೩

'ಮಗಳ ತಾ (ಕ) 'ಕೈ ಕೊಂಡೊಯ್ಯೆ (ಕ) 'ಕಾನನದೊ (ಕ)

ಏನನೆಂಬೆನು ತನ್ನ ಪುಣ್ಯದ
ಹಾನಿಯನು ಎಲೆ ತಾಯ ಲೋಕದ
ಮಾನಿನಿಯೊಳಾರುಂಟುವನ್ನವೋಲೊಳಲಿ ಬಳಲಿದರು
ದಾನಮಾಮರರೊಳಗೆ ಕಾಣೆ ನ
ಮಾನರನು ನಳನೃಪಗೆ 'ಯಿನ್ನಿದ
ಕೇನಮಾಡುವೆನೆನುತ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದಳು ತರುಣಿ

೪

ಆರಿಗೆರಡೆಣಿಸಿದನೊ ಹಿರಿಯರ
ಗಾರುಗೆಡಿಸಿದನೊ ವೃಥಾ ಮು
ನ್ನಾರ್ನೋಪಿಗಪಾರ ವಿಷ್ಣುವ ಮಾಡಿ ಕೆಡಿಸಿದನೊ
ಆಗನಳಲಿಸಿದನೊ ತಪೋವ್ರತ
ನಾರ ಜರೆದನೊ ತನ್ನ ನಿಜಸಂ
ಸಾರವೀ ತೆರನಾಯ್ತು ಶಿವಶಿವಯನುತ ಮರುಗಿದಳು

೫

ಕ್ಷಿತಿಯೊಳೆಲ್ಲಿಹನೋ ಪರಸ್ತ್ರೀ
ರತಿಗೆ ಮನಸೋತನೋ ತಪಸಿನ
ವ್ರತವ ಕೈಕೊಂಡನೋ ದನುಜರ ಬಲೆಗೆ ಸಿಲುಕಿದನೋ
ವಿತಳಕಿಳಿದನೊ ಚೆಲುವಿನಮರಾ
ವತಿಗೆ ನಡೆದನೊ ತೊರೆದು ನಳಭೂ
ಪತಿಯ ಕಾಣೆನು ತನಗೆ ಗತಿಯೇನೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ

೬

ಪತಿವಿಹೀನೆಗೆ ಸಲುವುದೇ ಸು
ವ್ರತ ಸುಭೋಜನ ಸೌಖ್ಯ ಸುಖಸಂ
ಗತಿಗಳುಂಟೇ ತಾಯ ಭಾವಿಸಿ ನೋಡು ಚಿತ್ತದಲಿ
ಸತಿಯರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ದೈವವೆಂದಾ?
ಶ್ರುತಿವಚನವಾಡುವುದು ತನಗಾ
ಪತಿಯನಗಲಿದ ಬಳಿಕ ಗತಿಯಿಲ್ಲೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ

೭

'ಯಿದಕ್ಕಿನ್ನೇನು ಹದನೆಂದೆ (ಕ) 2....ಡೆದನೊ ತಾ ಮುನ್ನಾರ ಜರಿದನೊ (ಕ) ದಾರ
ಜರಿದನೊ ಪೂರ್ವದಲಿ (ಚ) 'ಸಂಸಾರವನು ನೆರೆ ವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಮಾಡಿ (ಚ)
'ಮುನ್ನಾವ ಹಿರಿಯರ ಮಾತಿಗೆದುರಾಡಿದನೊ (ಚ) 'ಅಸುರ (ಕ) 'ಬುದು (ಚ).

ಧರೆಯೊಳ್‌ಲಿಹನೋ ವಿಚಾರಿಸಿ

ಕರಸಿಕೊ'ಡಿಯೊ' ತಾಯೆ ಎನ್ನಯ

ಪುರುಷನಿಲ್ಲದ ಬಳಿಕ ಬಿಡುವೆನು ತನುವನೆಂದೆನಲು

ಮರುಗಿದಳು ಮಗಳೆಂದ ಮಾತಿಗೆ |

ಕರಗಿ ಕಂಬನಿದೊಡೆದು ತನ್ನಯ

ಪುರುಷನೊಡನಿಂತೆನಲು ಭೀಮನೃಪಾಲ ಚಿಂತಿಸಿದ

೮

ಅರಸ ಕೇಳು ವಿದರ್ಭ ಭೂಪತಿ

ಕರಸಿದನು ಭೂಸುರರನವರಿಗೆ

ಪರಮ ವಸ್ತುವನಿತ್ತು ಕಳುಹಿದ ನಿಷಧಪತಿಯಿರವ

ಶರಧಿ ಮೇರೆಯೊಳ್‌ಲಿ ಭೇದಿಸಿ

ಕರೆದು ತಾರೆನಲವರು ಬರುತ್ತಿರೆ

ಕರಸಿದಳು ದಮಯಂತಿಯವರೊಡನೆಂದ ಮಾತು

೯

ನಳನೃಪತಿ ನಿಜರಾಜತೇಜವ

ನುಳಿದು ತಾ ಪ್ರತಿರೂಪುದಾಳಿಹ

ನಿಳೆಯೊಳಗ್ಗದ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ನೀವೆಂಬುದೀ ನುಡಿಯ

ಹಳುವದಲಿ ಸತಿಯುಟ್ಟ ಸೀರೆಯ

ಸೆಳೆಯುತ್ತರ್ಥವ ಕೊಂಡು ನಾರಿಯ

ಕಳೆದು ಹೋದವರುಂಟೆಯನಲುತರವ ಪೇಳುವನು

೧೦

ಆ ನುಡಿಯ ತಂದೆನಗೆ ನೀವನು

ಮಾನವಿಲ್ಲದೆ ಪೇಳೆನುತ ಸ

ನ್ಮಾನದಿಂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಳಂಗನೆ ತೆರಳಿದರು. ಬಳಿಕ

ಮಾನವೇಂದ್ರನ ಸಭೆಯ ನೋಡಿ ನಿ

ಧಾನಿಸುತ ನಾನಾದಿಗಂತ

ಸ್ಥಾನದಲಿ ನಗರಿಗಳ ಭೇದಿಸಂತೈದಿದರು ಪಥವ

೧೧

'ಡು ಎಲೆ (ಕ) 'ಯುಗಲು ಬಂದಾ (ಕ) 'ಳಿಂದುಮುಖಿ (ಕ) 'ಸಲು (ಕ)

ಇಳೆಯಮರರಲ್ಲಲಿ ಗಿರಿ ವನ
 ಗಳ ನೀರಿಕ್ಷಿಸಿ ಕೆಲವು ಋಷಿಗಳ
 ನಿಳಯಗಳ ನೋಡುತ್ತ ಕಾನನಗಳೆದು ಬೇಗದಲಿ
 ಜಲಧಿ ಮೇರೆಯ ಮಧ್ಯದಲಿ ಭೂ
 ವಳಯವೆಲ್ಲವ ಶೋಧಿಸುತ್ತ ತನು
 ಬಳಲಿಕೆಯ ಭಾವಿಸದೆ ನಡೆದರು ಮುಂದೆ ಪಥವಿಡಿದು ೧೨
 ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿರೆ ಕಂಡರೊಬ್ಬನ
 ಸಂದಯಾಚಕಭೂಸುರನನೆ
 ಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿಯೆನಲಯೋಧ್ಯಾನಗರದಿಂದೆನಲು
 'ಕುಂದದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೇನುಂ
 ಟೆಂದೆನಲು' ಪೇಳಿದನು 'ಮಖವಹು
 ದೆಂದ ವಿಪ್ರನ ಮಾತಿನಿಂದೈದಿದರಯೋಧ್ಯೆಯನು ೧೩.
 ಮರುದಿವಸ ಋತುಪರ್ಣ ಮುನಿ ಮು
 ಖ್ಯರು ಸಹಿತಲೋಲಗದೊಳಿರೆ ಕಂ |
 ಡರು ಮಹಾಸಭೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕರು ನಿಂದು ಕೈ ನೆಗಡಿ
 ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕರು ಸ
 ಚ್ಚರಿತರಿದಲಾ ಕೇಳಿ ನೀವೆಂ
 ದುರುತರದ ಗಂಭೀರ ವಾಕ್ಯದೊಳೆಂದನಾ ವಿಪ್ರ ೧೪
 ಹಳುವದಲಿ ಬಂದಲಸಿ ಮಲಗಿದ
 ಕುಲಪತಿಯ ವಸನದೊಳಗರ್ಥವ
 ಕಳೆದು ಕೊಂಡೊಯ್ದು 'ಗಲಿ ಹೋದವರುಂಟೆ ರಾತ್ರಿಯಲಿ
 ಇಳೆಯನಾಳುವ ನೃಪರ ಸತ್ಯದ
 ಬಳಕೆಗಿದು ಲೇಸಲ್ಲವೆನೆ ಮನ
 ವಳುಕಿ ನಸುನಗೆಯಿಂದ ನುಡಿದನು ಮಗುಳೆ ಬಾಹುಕನು ೧೫

'ಆ ಪುರದಿ (ಕ) 'ದು ಕೇಳಲು (ಕಚ) 'ನಲವಿಂದ (ಕಚ) 'ನಲಿ ಅವನೊಡನೆ
 ಹೊಕ್ಕರಯೋಧ್ಯಾ ನಗರವನು (ಚ) 'ಮುಗಿದು (ಕ) 'ಸುಚರಿತ್ರರೆಲ್ಲರು (ಕ. 'ಡವಿಯಲ್ಲಿಹ
 (ಚ) 'ಒಲಿದು (ಗಚ),

ಕ್ಷಿತಿಮರರಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ

ಸತಿಯನಗಲಿದ ಬಾಹಿರನು ಅವ

ಪತಿಯ ಸಾಕಂತಿರಲಿ ಬಿಡು ಋತುಪರ್ಣನೋಲಗದಿ

ಅತಿಶಯದ ನುಡಿಗೇಳವಕಟಾ

ಸತಿಗೆ ವಂಚನೆಯಲ್ಲವದು ನಿಜ

ಪತಿಗೆ ಕೊರತೆಯದೆಂದು ಸೂಚಿಸಿ ನುಡಿದ ವಿಪ್ರರಿಗೆ

೧೬

ಈತನಾರು ಕುರೂಪಿ 'ನೈಷಧ

ನೀತನೋ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ತಾನೀ

ಮಾತನಾಡಲದೇಕೆ ಸಂಶಯವೆನುತ ಮನದೊಳಗೆ

ದೂತರಾಲೋಚಿಸುತ ಬಂದರು

ಭೂತಳಾಧಿಪ ಭೀಮನೃಪಂ

ಜಾತೆಯನು ಕಂಡರಗಿ ಕೈಮುಗಿದೆಂದರೀ ಹದನ

೧೭

ದೇವಿಯರು ಚಿತ್ಯೆಸುವುದು ಭುವ

ನಾವಳಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿದು

ನಾವು ಮುಂದೈತರಲು ಕಂಡವಯೋಧ್ಯೆ ನಗರಿಯನು

ಭೂವರನ ಋತುಪರ್ಣರಾಯನ

ಸೇವೆಯಲಿ ಕುರೂಪಿಯೋರ್ವನು

ಜೀವಸಖನಾತಂಗೆ ಬಾಹುಕನೆಂಬ ನಾಮದಲಿ

೧೮

ತುರಗ ನಿಕರದ ಶಿಕ್ಷೆಯಲಿ ಮಂ

ದಿರದ ಬಾಣಸಿತನದ ಕೆಲಸದಿ

ನೆರೆನಿಪುಣನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿಹ ನೃಪನ ಸಭೆಯೊಳಗೆ

ಪರುರವಿಸಿ ನೀವೆಂದ ಮಾತನು

ವರಸಭಾಮಧ್ಯದಲಿ ನುಡಿಯ

ಲ್ಕಿರದೆ ತಾನೀ ಮಾತನೆಂದನು ನಗುತ ಬಾಹುಕನು

೧೯

ಸತಿಗೆ ವಂಚನಗೈದ ಪತಿ ತಾ
 ಮತಿವಿಕಳನಂತಿರಲಿ ಭೂಸುರ
 ಪತಿಯಕೊರತೆಕೇಳಾಸತಿಗೆಭಂಗವೆಪತಿಗೆಕೊರತೆಕಣಾ
 ಪತಿವ್ರತವನಾಚರಿಸುವಳು ನಿಜ!
 ಪತಿಯ ಗುಣದೋಷಗಳನೆಣೆಪಳಿ
 ಗತಿಗೆ ಕಾರಣ ಸತ್ಯವೇ 'ತನಗೆಂದನವ ನಗುತ ೨೦
 ಪತಿಯ ತಪ್ಪೆಣಿಸುವ 'ಸತಿ ಪತಿ
 ವ್ರತೆಯ ಧರಣಿಯ ಪಾಲಿಸುವ ಜನ
 ಪತಿಯ ನಿಂದಿಸುವಾತ ಸೇವಕನೇ ನಿದಾನಿಸಲು
 ಪಿತನ ವಾಕ್ಯವನತಿಗಳೆವವನು 'ಕು'
 ಸುತನೆ ಗುರುವಿಂಗೈರಡನೆಣಿಸುವ ಶಕು
 ಮತಿಯವ ಶಿಷ್ಯನೇ ವಿಪ್ರ ಹೇಳೆಂದೂರದ ಬಾಹುಕನು ೨೧
 ಎನಲು ತಲೆದೂಗಿದಳು ಯಾ ಮಾ
 ತಿನಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದಿಹುದಂ
 ದೆನುತ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದಳು ದಮಯಂತಿ ಮನದೊಳಗೆ
 ಇನಿಯನಹುದಾತನ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ
 ನೆನೆಯಬೇಕೆಂದನುವನೆಂದಾ
 ವನಿತೆ ತಂದೆಯನುಜ್ಜೆಯಲಿ ಕರೆದಳು ಸುದೇವನನು ೨೨
 ಇಳೆಯಮರ ಬಾರೆಂದು ವಿವರವ
 ತಿಳುಹಿ ಪಯಣವ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಲು
 ಹೊಳಲ ಹೊರವಂಟನು ಸುದೇವನು ಹಲವು ಯೋಜನವ
 ಕಳೆದು ಬರುತಿರೆ ಮುಂದೆ ಕಂಡನು
 ಲಲಿತ ರತ್ನ ಪ್ರಭೆಯ ಗೋಪುರ
 ಹೊಳೆವಯೋಧ್ಯಾಪುರವನೀಕ್ಷಿಸಿ ಹೊಕ್ಕನವನಂದು ೨೩

'ವಳಿಗೆ (ಕ) 'ರೆಪ (ಚ) 'ಸತಿ (ಚ) 'ವಳು (ಚ) 'ದುರ್ಮತಿಯು (ಚ)

ಇಟ್ಟ 'ಫಣೆಯೊಳಗೆಸೆವ ಮಟ್ಟಿಯ
ತೊಟ್ಟ ಹೊಸ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದ
ಕಟ್ಟಿಯಿರುಕಿದ ಕಕ್ಷಪಾಳದ ಬೆರಳ ಜಪಸರದ
ಉಟ್ಟ ಧೋತ್ರದ 'ಬಳಲುಗಚ್ಚೆಯ
ಮೇಷ್ಟ್ರಗಚ್ಚರಿ ರೂಪಿನಲಿ ಪರ
ಮೇಷ್ಟ್ರಿಯಂದದಿ ಬಂದನಾ ಋತುಪರ್ಣನೋಲಗಕೆ ೨೪

ಆರು ನೀವೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ
ದೂರದೇಶದ ಹಿರಿಯರಿಳೆಯೊಳು
ಕಾರಣವದೇನಿರುವುದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೇನೆನಲು
ಭೂರಮಣ ಕೇಳವನಿಯಲಿ ಸಂ
ಚಾರಿಸುತ ಬಂದೆವು ವಿದರ್ಭಕ
ಭೂರಿನ್ನಪರತರುತಲಿದೆ -ಚತುರಂಗಬಲಸಹಿತ ೨೫

ದೇಶ ದೇಶದ ಯಾಚಕರು ಧರ
ಣೇಶ್ವರುನ್ನತ ತುರಗ ಗಜರಥ
ಭೂಸುರರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ದೈವಜ್ಞರು ಸುಗಾಯಕರು
"ಭಾಸುರದ ತೇಜದಲಿ ಜನ ಸಂ |
ತೋಷದಲಿ ನಡೆ 'ತರುತಲಿದೆ ಪರ? |
ವಾಸುದೇವನೆ ಬಲ್ಲ ದಮಯಂತಿಯ ಸ್ವಯಂವರವ ೨೬

ಶಯನದಲಿ ಮಲಗಿದ ಸತಿಯನಡ
ವಿಯಲಿ ನಳನ್ನಪನಗಲಿಹೋದನು
ನಯವಿಹೀನಳಿಗಾಗಿ ರಚಿಸಿದರಾ ಸ್ವಯಂವರವ
ಪಯಣ ನಿಮಗುಂಟೀಗಳೆನೆ ನೃಪ
ಬಯಸಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೋಹದಲಿ ವಾ
ಜಿಯ ವರೂಥಕೆ ಕೂಡ ಹೇಳಿದ ಕರಸಿ ಬಾಹುಕನ ೨೭

'ಗೋಪಿಯ ಚಂದನದಲಳವ (ಚ) ತಳಿರುಗಾಸೆಯ (ಕಚ) 'ಗಳೇನುಂಟ (ಕಚ)\|
'ಪಟುಭಟರ ಗಡಣದಲಿ (ಕ) 'ರಗಣಿತ ಕರಿ (ಕ) 'ಭೂಸುರರು (ಚ) 'ತಂದು
ದೇವ (ಚ) 'ಗಲು (ಕಚ) 'ನು (ಚ) "ನಾ (ಚ)

ಹೈ ಹಸಾದವೆನುತ ವಂದಿಸಿ
 ಬಾಹುಕನು ಮಂದಿರಕೆ ಬಂದು ವಿ
 ವಾಹವುಂಟೇ ಮರಳಿ ದಮಯಂತಿಗೆ ಮಹಾದೇವ
 ಈ ಹದನವಾರಿಂದಲಾದುದೂ
 ದ್ರೋಹಿಯಾ ದಮಯಂತಿಯಿದು ಸಂ
 ದೇಹವಾಗಿದೆ ಎನುತ ಚಿಂತಿಸಿ ಬಂದನರಮನೆಗೆ ೨೮

ಲಾಯದೊಳಗುತ್ತಮದ ತೇಜಿಯ
 ನಾಯ್ಕು ಹೂಡಿದ ರಥಕೆ ಸೇರಿಸಿ
 ವಾಯುವೇಗದ ತೇರ ನಿಲಿಸಿದ ತಂದು ನೃಪನೆಡೆಗೆ
 ರಾಯನೇರಲು ಕರಿತುರಗ ರಥ
 ಪಾಯದಳ ಸಂದಣಿಸಿದುದು ನೆಲ
 ಬಾಯಬಿಡೆ ಹೊರಹೊಂಟ ನೃಪ ಘನವಾದ್ಯ ರಭಸದಲಿ ೨೯

ಜನಪನೆಂದನು ಬಾಹುಕಗೆ ಮಾ
 ನಿನಿಯನೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು ನಿಲ್ಲದು
 ಮನವಿದೊಂದೇ ದಿನಕೆ ನಡೆಸು ವಿದರ್ಭಪುರವರಕೆ
 ಎನಲು ನಕ್ಕನು ಮನದೊಳಗೆ ತ
 ನ್ನಿನಿಯಳಿಗೆ ವಿಧಿ ಬರೆದನೇ ಶಾ
 ಸನವ ಮಾರುವರಾರೆನುತ ಮರುಗಿದನು ನಳಪತಿ ೩೦

ಕರದ ವಾಘೆಯ 'ಸಡಿಲ ಬಿಡೆ ಮುಂ
 ಬರಿದು ಚಿಮ್ಮಿದುವಡಿಗಡಿಗೇ ರಥ
 ತುರಗ ಹಾಯ್ದುದು ತೇರು ಮುಂದಕೆ ಪವನವೇಗದಲಿ
 ಭರದೊಳ್ಳೆತರೆ ನೃಪನ ಹಚ್ಚಡ ...
 ಧರೆಗೆ ಬೀಳಲು ಸಾರಥಿಯನ್ ,
 ಚ್ಚರಿಸಿದನು ಋತುಪರ್ಣನಿದಕಿನ್ನೇನು ಹದನೆನುತ ೩೧

ಜೀಯ ಚಿತ್ಯಸುರವಣಿಸಿ ನಿ
 ದಾಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದುದಂಬರ
 ವಾಯು ಗತಿಯಲಿ ದಾಟಿಬಂದೆವು 'ಹಲವು ಯೋಜನವ'
 ಹೋಯಿತಾ ಮಾತೇಕೆ ನಡೆಯನೆ |
 ರಾಯ ಮಚಿದ ಸಾರಥಿಯ ಬಿರು
 ದಾಯಕನು ನೀನೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದನು ಬಾಹುಕನ ೩೨
 ಮುಂದೆ ಕಂಡು ಬರುತಲಡವಿಯೂ
 ಳೊಂದು ತಾರೆಯ ಮರನನದರೊಳು
 ಸಂದ ಫಲಪರ್ಣಂಗಳಣಿಸದೆ ಸೂತ ಪೇಳೆನಲು
 ಇಂದೆನಗೆ ಮತಿದೋರದವನಿಪ
 ಕುಂದದನಗಿದ ಪೇಳು ನೀನೆನ
 ಗೆಂದೊಡಾ ಸಾರಥಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವನರುಹಿದನು ನೃಪತಿ ೩೩
 ಇಳಿದು ರಥವನು ಬಂದು ವೃಕ್ಷದ
 ಬಳಿಗೆ ನಿಂದಾ ಶಾಖೆಗಳಲಿಹ
 ಫಲದ ಪರ್ಣಂಗಳೆಣಿಸಿದನಾ ಪದ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲಿ
 ಒಲಿದು ಲೆಕ್ಕವ ಕಂಡು ತಾ ಮನ
 ನಲಿದು ನಳನೃಪ ಪುಷ್ಕರನ ತಾ
 ಗೆಲುವ ಹದನಾಯ್ತನುತ ಬರ ಕಲಿಪುರುಷನಿರಿದಿರಾದ ೩೪
 ಎಲ್ಲೆ ನೃಪಾಲಕ ನಿನ್ನ ಸತ್ಯದ
 ನೆಲೆಯನೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆನುತ ಬಂ
 ದಳಲಿಸಿದೆ ಹಿರಿದಾಗಿ ನೋಯದಿರಿನ್ನು ಚಿತ್ತದಲಿ
 ತೋಲಗಿದೆನು ಇಂದಿನಲಿ ಶುಭಮಂ
 ಗಳಕರವು ನಿನಗವ್ವುದೆನಲಾ
 ನಳನೃಪತಿ ಖತಿಗೊಂಡು ಶಾಪವ ಕೊಡದೆ ಮನ್ನಿಸಿದ ೩೫

ಮಾನವಾಧಿಪ ಕೇಳು ಲೋಕಕೆ

ದೀನ ಜನಬಾಂಧವನು ನಳನೃಪ

ಕಾನನದೊಳವನತ್ತ ಕಳುಹಿಸಿ ಬಂದು ರಥವೇರಿ

ಆ ನರೇಂದ್ರಂಗಶ್ಚಹೃದಯವ

ತಾನರುಹಿ ಆತನಲಿ ಪಡೆದನು

ಸಾನುರಾಗದಿ 'ಭೂರಹದ ಹೃದಯವನು ನಿಮಿಷದಲಿ

೩೬

ಕರದ ವಾಘೆಯ ಕೊಂಡು ನೃಪಗೆ

ಚ್ಚರಿಸಿ ನೂಕಿದ ತೇಜಿಗಳು ಹೂಂ

ಕರಿಸಿ ಮನ ಮುಂಕೊಂಡು ಹಾಯ್ದುದು ಬಿಟ್ಟ ಸೂಟಿಯಲಿ

ಭರದ ಗಮನವನೇನನೆಂಬೆನು

ನೆರೆದ ಜನವಲ್ಲಲಿ ನಿಂದುದು

ಧರೆಯೊಳೀ ಸಾರಥಿಗೆ ಸರಿಯಾರರಸ ಕೇಳೆಂದ

೩೭

ತುರಗ ಹೇಷಾರವದ ಗಾಲಿಯ

ಧರಧುರದ ಚೇತ್ಯತಿಯ ಸಾರಥಿ

ಯುರವಣೆಯ ರಥದಚ್ಚುಗಳ ಝಂಕಾರ ನಾದದಲಿ

ಭರದಿ ಕೆಂದೊಳಿಡುತ ಬರಲಾ

ಪುರಜನರು ಸಂದಣಿಸಿ ನೋಡಲು

ಪರಿಚರರು ಬಂದರು ವಿದರ್ಭಕೃಪಾಲಗರುಹಿದರು

೩೮

ಬಂದನೇ ಋತುಪರ್ಣನೆನುತಾ

ನಂದ ಮಿಗೆ ಕರಸಿದನು ಸಚಿವರ

ಮಂದಿಯನು ಕಳುಹಿಸಲು ಕರೆತಂದರು ನಿಜಾಲಯಕೆ

ಸಂದಣಿಯ ಪರಿಹರಿಸಿ ನೃಪಮುದ

ದಿಂದಬೇರರಮನೆಯೊಳುಲುಪೆಗೆ | -

ಳಿಂದಯೋಧ್ಯಾಪತಿಯ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು ಭೀಮನೃಪ

೩೯

ಬರುವ ಹಯವನು ನಿಷಧಪತಿ ನೃಪಗೆ (ಕ) 'ಮಂದಿರದ (ಕ) * ೩೯ನೆಯ ಪದ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ಚ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಆರು ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ಆರು ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ೪೫ನೆಯ ಪದ್ಯ ಲುಪ್ತ:

ಕೇಳಿದಳು ದಮಯಂತಿ ವಾರ್ತೆಯು

ತಾಳಿದಳು ಹರುಷವನು ಮನದಲಿ

'ಫಾ'ಲಲೋಚನನಿಂದ ಫಲಿಸಿತು ಪುಣ್ಯವೆನಗಿಂದು

ಬಾಲೆ ಕೇಳೆನಗಿಂದು ಶೋಕ

ಜ್ವಾಲೆ ಪರಿಹರವಾಯ್ತು ಮಂಗಳ

ದೇಳಿಗೆಯು ಪಸರಿಸಿತು ಶುಭಕರವೆಂದಳಿಂದುಮುಖಿ

೪೦

ಖಿನ್ನನಾದನು ಚಿತ್ರದಲಿ ಋತು

ಪರ್ಣ ಭೂಸುರನೆಂದ ಮಾತಿನ

ಖಿನ್ನಣಕೆ ಮರುಳಾಗಿ ಬಂದೆನು ಮೂಢನಾದೆನಲಾ

ಖಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂಡ ನಾಚಿಕೆ

ಗಿನ್ನು ಹದನೇನುತ ಗುಣಸಂ

ಪನ್ನ ಮರುಗಿದ ತನ್ನ ಮನದ ದುರಂತ ಚಿಂತೆಯಲಿ

೪೧

“ಭಾ (ಕ)

ರಾಯನೈತಂದಾ ಸುವಾರ್ತೆಯು

ನಾಯತಿಯು ದಮಯಂತಿಯೊಡನತಿ

ಪ್ರೇಮಸಖಿ ಬಂದುಸುರೆ ಹರುಷಿತೆಯಾಗಿಯೊಲವಿಂದ

ತಾಯಿ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ವಿ

ಡಾಯದಲಿ ನಿಜರಮಣನಿಂಗಿತ

ದಾಯವನು ಪೇಳ್ವಪಳೆನುತ ಇಂತೆಂದಳಾ ಎಡೆಗೆ

ಜನನಿ ಜನಕರೊಳಂದಳಾಗಳೆ

ವನಜಮುಖಿ ದಮಯಂತಿ ರಮ

ಣನ ಮಹತ್ವವನ್ನಿ ಜಲಮಿಲ್ಲದೆ ಸುಪಾಕವನು

ಅನುನಯದೊಳಾಗಿಪನು ನೀವಿದ

ಕನುವ ನೆನೆಯುವುದೆನಲು ವೈದ

ಭನು ಮಹಾಶ್ಚರಿಪಟ್ಟು ಮಂತ್ರಿಯೊಳೆಂದನೀ ಹದನಾ

ಓಲಗವನಿತ್ತನು ವಿದರ್ಭನು

ಪಾಲ ಕರಸಿದ ಮಂತ್ರಿಬಾಂಧವ

ಜಾಲವನು ಋತುಪರ್ಣಬಂದನು ಬಾಹುಕನು ಸಹಿತ

ಸಾಲಮಣಿ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರೆ

ಬಾಲೆಯರ ಸಂಗೀತನೃತ್ಯದ

ಕೇಳಮೇಳದಿ ರಂಜಿಸಿತು ಭೂಪಾಲನಾಸ್ಥಾನ

೪೨

ನಾರಿಯರ ಮರಗೊಂಡು ಸಭೆಯಲಿ

ಸಾರಥಿಯ ಕುಬ್ಜಾವತಾರವ |

ನೋರೆಗಣ್ಣಿನೋಳೀಕ್ಷಿಸುತ ದಮಯಂತಿ ಮನದೊಳಗೆ

ಆರಿವನು ನಳನೃಪನ ಹೋಲುವ

ಚಾರುಚಿಹ್ನೆಗಳಿಲ್ಲ ತೋರ್ಕೆ'ಎ

ಕಾರವಾಗಿದೆ ರೂಪೆನುತ ಚಿಂತಿಸಿದಳಿಂದುಮುಖಿ ೪೩

ಒರೆದೊರೆದು ನೋಡಿದಳು ಸೂತನ

ಸಿರಿಮೊಗದ ಕಾಂತಿಯನು ಕಳೆಗುಂ

ದಿರುವ ಕಾಯವ ಕಷ್ಟಿನಿಂದುದುರಿದ ರೋಮದಲಿ

ಹಾಳಾಗಿ ತೋರ್ಪ (ಕ)

ಮತಿಯುತನೆ ಮಂತ್ರೀಶ ಕೇಳ್ ಮ

ತ್ಸುತೆಯ ಪತಿಯಿಂದಿನಲಯೋಧ್ಯಾ

ಪತಿಗೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಬಹ ಬಾಣಸದ ವಿದ್ಯದಲಿ

ಅತಿ ಚೆಲುವ ಗಡ ವಕ್ಕಿ ಜಲವ |

ರ್ಜಿತದಿ ಪಾಕಂಗೈವ ಗಡ ನಿಜ

ಸುತೆಯ ಮತದಿಂ ಕೇಳೆವಿದನರಿವಂದವೆಂತೆಂದ

ಧಾರುಣೀ ಪತಿ ಕೇಳಯೋಧ್ಯಾ

ಭೂರಮಣಗೊಲಿದೀಪ ಪೊಸ ಬೀ

ಡಾರದೊಳು ಸಂಭಾರ ಮುಂತಾದವಿಳವಸ್ತುಗಳ

ಸಾರತರದಿಂದಿಟ್ಟು ಬಳಿಕಾ

ಮಾರುತಾಪ್ತನ ನಿರ್ಮಲಾಂಬುವ

ಸಾರೆ ಕೊಡದಿರೆ ತಿಳಿವುದದರಂತರವು ಕೇಳೆಂದ

ಪರಿಕಿಸಲೀ ರೂಪು ಕೈಕೊಂ

ಡಿರುವನೇ ನಳನ್ನಪತಿ ಶಿವಶಿವ

ಮುರಹರನು ತಾ ಬಲ್ಲನೆಂದುಮ್ಮಳಿಸಿದಳು ತರಳ ೪೪

ಹರೆದುದೋಲಗವಲ್ಲಿ ನಿಜಮಂ

ದಿರಕೆ ಬಂದಾಲೋಚಿಸುತ ಮಿಗೆ

ತರುಣಿಯರ ಕಳುಹಿಸಲು ಬಂದರು ಬಾಣಸಿನ ಮನೆಗೆ

ಇರವ ಕಂಡರು ಪಾಕದಲಿ ಕೈ

ಕರಣವನು ನೆರೆ ಸೂಪಕಾರನ

ಪರಿಯ ಹೊಗಳುತ್ತ ಬಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದರು ಭಾಮಿನಿಗೆ ೪೫

ತಾಯ ಚಿತ್ತೈಸಿನ್ನವನ' ಕರ

ಣಾಯತನವೇನೆಂಬೆ ಲೋಕದ

ಸ್ತ್ರೀಯರೊಳಗಿನ್ನಿಲ್ಲ ರಚಿಸುವ ಶಾಕಪಾಕದಲಿ

ಮಾಯವನು ಮಿಗೆ ತಿಳಿಯಲರಿಯದು

ಪಾಯದಿಂದೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಕಲ ರ

ಸಾಯನವು ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿದೆ ಪೇಳಲರಿದೆಮಗೆ ೪೬

'ಸವನ ಕೈ (ಕಚ) ಗಿಂತಿ (ಕಚ)

ದೂತಮೂಜಗಂ ಕರಸಿಯಲ್ಲಿಯ

ಮಾತು ಮರ್ಮವ ನಳನ್ನಪತಿ ತಾ

ನೈತರಲು ಪಾಕಾದಿಗಳನನುಗೊಳಿಸಿ ಭುಂಜಿಸರು

ಪ್ರೀತಿ ಹೊತ್ತಂಬುಗಳ ಕೇಳಲು

ಸೂತ ಬಾರದ ಪರಿಯದೆಂಬೀ

ಮಾತಿನಿಂ ಭೂಪರಿಪುದೆಂಬೀ ಮಾತನೆಂದನು ಮಂತ್ರಿ ವಿನಯದಲಿ.

ಭೀಮನೈಪನಾ ಮಾತಿನಲಿ ಬಳಿ

ಕಾ ಮಹಾಸಂತಸದಿ ಘನತರ |

ರಾಮಣೀಯಕಮಾದ ವಸ್ತು ಸೋಮವೆಲ್ಲವನು

ತಾಮಸಂಗೈದೊರೆದು ಕೊಡಿಸಿದ

ನೇಮದಿಂದಾ ಮಂತ್ರಿಶೇಖರ

ನಾ ಮುಹೂರ್ತದೊಳವಿಳ ವಸ್ತುವ ಕಳುಹಿದನು ಭರದಿ

ದಾದಿಯರು ಬಾಹುಕನ ಗುಣಗಳ
 ಭೇದಿಸಿದರೊಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ತ
 ಳೋದರಿಗೆ ಬಿನ್ನೆನೆ ನಿಶೆಸಿದಳು ದಮಯಂತಿ!
 ಆದಡವ ನಳನಹುದು ಗುಣದಲಿ
 ಭೇದಿಸುವೆನಿಮಯನುತ ವಿ
 ನೋದದಿಂದಾಡುವ ಕುಮಾರರ ಕರಸಿದಳು ತರುಣಿ ೪೭
 ತರಳರಿಗೆ ನೀರೆರೆದು ಕಾಂಚನ
 ವರ ದುಕೂಲವನಿತ್ತು? ದಿವ್ಯಾ
 ಭರಣ ಭೂಷಿತರಾದ ತನಯರ ದಾದಿಯರ ಕೈಯ್ಯ
 ಪಿರಿದು ಕಳುಹಲು ಬಾಣಸಿನ ಮಂ
 ದಿರ'ದ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ' ಬಿಡೆ ಸಂ
 ಚರಿಸಿ ಸುಳಿದಾಡುವ'ರ ಕಂಡನು ನೃಪತಿ ಹರುಷಿಸಂತೆ' ೪೮
 ತರಳರನು ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ತೊಡೆಯೊಳ
 ಗಿರಿಸಿ 'ಮುಂಡಾ'ಡಿದನು ನೋಡುತ
 ಸುರಿವ ಕಂಬನಿಗಳಲಿ ಬಾಹುಕ ಮರುಗುತಿರಲಂದು
 'ಮರೆಯೆ' ಜಾಲಂಧ್ರದಲಿ ಕಂಡಳು
 ತರುಣಿ ನಳನೃಪನೀತನಹುದೆಂ
 ದುರುತರದ ಪ್ರೇಮದಲಿ ಬಂದಳು ಜನನಿಯಿರಮನೆಗೆ ೪೯
 ತಾಯೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ನೈಷಧ
 ರಾಯನೀತನು ಸೂತನಲ್ಲವಿ
 ಡಾಯದಲಿ ಬಂದಿಹನು ನೋಡು ಕುರೂಪಿವೇಷದಲಿ
 ರಾಯರೊಳಗಗ್ಗಳೆಯ ನಳನೃಪ
 ಮಾಯವನು ತೋರಿಹನುಯಿವನ ನಿ
 ಜಾಯತವ ನಾ ಬಲ್ಲೆ ಕರಸೆಂದಳು ಸರೋಜಮುಖಿ ೫೦

'ಸಿದರು ಬಾಲೆಯರು (ಕ) 'ತೊಡಿಸಿ (ಚ) 'ರಳ (ಕ) 'ಸದ (ಚ) ಕೆ ನೆರೆ ಕರೆತಂದು

(ಚ) 'ಕುಮಾರರಾ ಕಂಡನಾ ನಳನೃಪತಿ ಹರುಷದಲಿ (ಚ) 'ಮುದ್ದಾ (ಗಜ)'ಮೆರೆವ (ರ) |

ಧರಣಿಪತಿಯನುಮತದೊಳಾತನ

ಕರಸಿದಳು ನೃಪನರಸಿ ಬಾಹುಕ

ನಿರದೆ ಬಂದನು ರಾಜಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಲು

ತರಳೆ ಮಾಸಿದ ಸೀರೆಯಲಿ ಗರ

ಗರಿಕೆ ತಪ್ಪಿದ ಚೆಲುವಿನಲಿ>ನಿಂ>

ದಿರಲು ಕಂಡನು ಸತಿಯ' ತಲೆಬಾಗಿದನು ಲಜ್ಜೆಯಲಿ

೫೧

ಹಿಮಕರಾನ್ವಯತಿಲಕ ವಸುಧಾ

ರಮಣ ಪುಣ್ಯೋದಯ ಸುಭಾಷಿತ

ವಿಮಲಗುಣಚಾರಿತ್ರ ಸನ್ನತ ಸತ್ಯ ಸಂಚಾರ

ಕುಮತಿ ಪುಷ್ಕರ ಮುನಿದನೇ ವಿ

ಕೃಮದರಿದ್ರತೆ ಬಂದುದೇ ಸಾ

ಕಮಿತ ಭುಜಬಲ ಪಾಲಿಸೆಂದಳು ಪತಿಗೆ ದಮಯಂತಿ

೫೨

ಮುನ್ನಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಫಲ ಋತು

ಪರ್ಣನಲಿ ಸೇವೆಯನು ಮಾಡುವು

ದುನ್ನತಿಕೆಯಲಿ ಬಂದುದೇ ಮಿಗ' ಸಾರ್ವಭೌಮರಿಗೆ

ತನ್ನ ಪುಣ್ಯದ ಹಾನಿ ತಾನಿದ

ಕಿನ್ನು ಬಳಲುವುದೇನು ಗುಣಸಂ

ಪನ್ನ ರಕ್ಷಿಸು ಸತಿಯನೆಂದೆರಗಿದಳು ಪದಯುಗಕೆ

೫೩.

ತುರುಬು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿದನು "ಸತಿಯಳ"

ಸುರಿವ ಕಂಬನಿದೊಡೆದು ನುಡಿದನು

ಬರಿದೆ ಚಿಂತಿಸಲೇಕೆ ಮಾನಿನಿ ಬಿಡು ಮನೋವ್ಯಥೆಯ

ಅರಿಯದವಳೇಂ ನೀನು ಲೋಕದ

ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿಯರೆಲ್ಲರಿಗೆ 'ನೀ'

ಗುರುವಲಾ ಬರಿದೆನ್ನ ಬಯಸಲುಬೇಡ ಹೋಗೆಂದ

೫೪

'ನೀ ಕೇಳು ಮತ್ತಾದರ (ಚ) 'ಎಂ (ಕ) 'ಯು (ಚ) "ಳು (ಚ) 'ತಾನಲ್ಲ ಬಂದುದೇ

(ಕ) 'ತರುಣಿಯ (ಚ) 'ವರ (ಕರ)

ವಿನಯಹೀನನು ತಾನು ಮನದಲಿ
 ನೆನೆದು ತಪ್ಪಿದ ನಿರ್ದಯನು ಕಾ
 ನನದಿ ನಿನ್ನನು ಬಿಸುಟು ಕಳೆದ ದುರಾತ್ಮ ಬಾಹಿರನ
 ನೆನೆವರೇ ಬಿಡು ಮರುಳೆ ನಿನಗಿಂ
 ದಿನಲ್ಲಿ ಮಾಳ್ವೆ ಪುನಸ್ತ್ವ ಯಂವರ
 ಮನಕೆ ಸರಿಬಂದವನ ನೀನೊಲಿಸೆಂದನಾ ನೃಪತಿ ೫೫
 ಎನಲು ಕರ್ಣಂಗಳಿಗೆ ಸಬಳದ
 ಮೊನೆಗಳಿರಿದಂತಾಗೆ ಸತಿ ಕ
 ಣ್ಣಿನಲಿ ತುಂಬಿದ'ಳುದಕ'ವನು ಹರಹರ ಶಿವಾಯನುತ
 ಎನಗೆಯಿನ್ನು ಪುನಸ್ತ್ವ ಯಂವರ
 ಮನದೊಳುಂಟೇ ನೀವು ಬರಬೇ
 ಕೆನುತ ವಾರ್ತೆಯ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ ಕೇಳೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ ೫೬
 ನಂಬಿದೆನು ಲೇಸಾಗಿ ಮನದೊಳ
 ಗಿಂಬುಗೊಂಡುದು ವಿಕೃತ ರೂಪಿನ
 ಡೊಂಬಿ'ಯೇಕಿದು' ಸಕಲ ಧರ್ಮವಿಚಾರವಂತರಿಗೆ
 ಅಂಬುಜಾಕ್ಷನ ರೂಪಿನಲಿ ಪ್ರತಿ
 ಬಿಂಬವಲ್ಲವೆ "ನೀವು" ಬಯಲಾ
 ಡಂಬರದ ನುಡಿಯೇಕೆ ಸಾಕಿನ್ನೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ ೫೭
 ನಡೆಯುತೆಡಹಿದ ಪಟ್ಟದಾನೆಯ
 'ವಿಡಿದು ಕೊಲ್ಲುವ'ರುಂಟೆ ನಂಬಿದ
 ಮಡದಿಯಲ್ಲವೆ ತಾನು ಬಿರುನುಡಿಯೇಕೆ ನಳನೃಪತಿ
 ಅಡವಿಯಲಿ ಕಡುನೊಂದು ದೇಹವ
 ಬಿಡದೆಯುಳುಹಿದೆನಿನ್ನು ಪ್ರಾಣದ
 ಗೊಡವೆಯಿನ್ನೇಕೆನುತ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದಳು ತರಳೆ ೫೮

'ನೀನಿಂ (ಕ) 'ದುಃಖ (ಕ) 'ದೇನೆ (ಕ) "ನಿಮಗೆ (ಕ) 'ಮಿಡಿಯ ಹೊಯ್ಯುವ (ಕಚ)

ನೋಯ್ ನೊಂದಿಹ ಸತಿಯನಾಡಲು

ನ್ಯಾಯವೇನಿದು ನಿಮಗೆ ಕೇಳಲೆ

ರಾಯ ನಿಮ್ಮನು ನೋಡೆ ಕಳುಹಿದೆ ಚರರ ದಿಕ್ಕಿನಲಿ

ಮಾಯ ರೂಪಿದ ಕಾಣಲಾರದೆ

ಬಾಯ ಬಿಡುತಿರಲಿಯೋಧ್ಯಯ

ರಾಯನಲಿ ನೂತನದ ಸಾರಥಿಯನಲು ಕೇಳಿದೆನು

೫೯

ಆಗ ಭೂಸುರಪತಿ ಸುದೇವನ

ಬೇಗಲಟ್ಟಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಸ

ರಾಗದಿಂದುತ್ತರಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವ ಪೇಳ್ವಿರಲಾ

ಈಗಲಿದು ಸಂಶಯವೆ ತಾನದ

ಕಾಗಿ ಕರೆಸಿ ಸ್ವಯಂವರವ ನಿಮ

ಗಾಗಿ ಪೇಳಿದನಿದರ ತಪ್ಪೇನೆಂದಳಿಂದುಮುಖಿ

೬೦

ಜನನುತನೆ² ಕೇಳಾದಿಯಲಿ ಯೌ

ವ್ವನವ ನಿನಗೊಪ್ಪಿಸಿದನಲ್ಲದೆ

ತನು ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯ ಕರ್ಮಗಳಲಿ ತಾನೆರಡ

ನಿನಗೆ ನೆನೆದವಳಲ್ಲ ನೀನೇ

ನನಗೆ ಗತಿಯಂದಿಹುದನರಿಯಾ

ಜನಪ ರಕ್ಷಿಸು ಕೈವಿಡಿದು ಸಲಹೆಂದಳಿಂದುಮುಖಿ

೬೧

ಇದಕೆ ಯಮ ವರುಣಾನಿಲೇಂದ್ರರು

ಮದನಜನಕನೆ ಸಾಕ್ಷಿಯನೆ ಮೇ

ಘದಲಿ ನುಡಿದನು ವಾಯು ನಳನೃಪನೊಡನೆ ಸತ್ಯವನು

ಚದುರ ಕೇಳ್ ದಮಯಂತಿ ಲೋಕದ

ಸುದತಿಯ ತಿಳಿ ಲೋಕಪಾವನೆ

ಯಿದಕೆ ಸಂಶಯವೇಕೆ ಪಾಲಿಸು ಸತಿಯ ನೀನೆಂದು

೬೨

'ಪುರುಷನು (ಕ) 'ಪತಿಯ (ಚ) 'ಜನ (ಕ)

ಪವನನಾಡಿದ ನುಡಿಯ ಕೈಕೊಂ
 ಡವನಿಪತಿ ಬಿನ್ನೈಸಿದನು ಕೈ
 ತವಕದಲಿ ಕಲಿ'ಯಿಂದ ನೊಂದೆನು ನಿಮ್ಮ ದರುಶನದಿ
 ಬವಣಿ ಹಿಂಗಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು
 ಯೆನಗೆ ಯಿನ್ನೇನುತ ಪಕ್ಷಿಯು
 ಹವಣ ಮನದಲಿ ನೆನೆಯೆ ಬಂದುದು ದಿವ್ಯಮಯ ವಸನ ೨೩

ಧರಿಸಿದನು ನಳನಾ ದುಕೂಲವ
 ಪರಿಹರಿಸಿತಾ ರೂಪು ಮುನ್ನಿನ
 ಪರಮ ತೇಜದ ದಿವ್ಯ ತನುವಿನೊಳೆಸೆದು ರಂಜಿಸಲು
 ಸುರರ ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ
 ಯಗಳ ಮಳೆ ಸೂಸಿದರು ಗಗನದಿ
 ಸುರಸತಿಯರಕ್ಷತೆಯ ತಳಿದರು ಹರಸಿ ನಳನ್ನಪಗೆ ೨೪

ಸುರರು ಕೊಂಡಾಡಿದರು ಯಮ ಭಾ
 ಸ್ವರ ವಿರಂಚಾದಿಗಳುಲಿಯ ವರ
 ತರುಣಿ ಬಂದೆರಗಿಗಳು ಪತಿಯಂಥಿಯಲಿ ದಮಯಂತಿ
 ಹರುಷದಲಿ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದನು ಭೂ
 ಸುರರು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದರು ವರಪುರ
 ದರಸ ಚೆನ್ನಿಗರಾಯ ಸಲಹಿದನವರ ಕರುಣದಲಿ ೨೫

'ಪುರುಷನಲಿ ಬಹುನೊಂದೆ ನಾನಿಂದಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಯ ಚರಣ (ಚ)

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ

ಕದನದಲಿ ಪುಷ್ಕರನ ಬಲವನು

ಸದೆದು ಜೂಜಿಂ ಗೆಲಿದು ರಾಜ್ಯದ

ಮುದದಿ ಪಾಲಿಸುತಿದನಾ ಸತಿಸಹಿತ ನಳಪತಿ

ಕೇಳು ಪಾಂ'ಡುಕುಮಾರ' ನಳಭೂ

ಪಾಲನುಭ್ಯುದಯವನು ಮಂಗಳ

ದೇಳಿಗೇಯನೇನೆಂಬೆ ದಮಯಂತಿಯ ಮಹೋತ್ಸವವ

ಲೀಲೆಯಲಿ ಮಜ್ಜನವ ಮಾಡಿ+ದು

ಕೂಲ ಮಣಿಭೂಷಣವ ಧರಿಸಿ ಚ

ಡಾಳಿಸುವ ಕಾಂತಿಯಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದಿ ಕುಳ್ಳಿದ

೧

ಈತನಾರು ಪಿತಾಮಹನೂ ಪುರು

ಹೂತನೋ ಮನ್ಮಥನೊ+ತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ

ಕಾಂತ್ನೋ ಚಂದ್ರಮನೊ ಶಂಕರನೋ ಮಹಾದೇವ

ಈತನೇ ನಳನೃಪತಿ ಭೂವಿ

ಖ್ಯಾತನೆಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲಿ ಬಂದನು

ಪೂತು ಮಯುರೇ ಎನುತ ಕೊಂಡಾಡಿತು ನೃಪಸ್ತೋಮ

೨

ಬಂದು ಕಂಡುದು ನಿವಿಳ ಪುರಜನ

ವಂದು ಕಾಣಿಕೆಗೊಟ್ಟು ಮುದದಲಿ

ಸಂದಣಿಸೆ ಋತುಪರ್ಣ ಬಂದನು ಮಂತ್ರಿ ಜನಸಹಿತ

ಸಂದ 'ಮಣಿ'ಕಾಂಚನ ಸುವಸ್ತುವ

ತಂದು ಸಮುಖದೊಳಿರಿಸಿ ವಿನಯದಿ

ನಿಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದನು ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ನಳನೃಪಗೆ

೩

'ಡವ ತನಯ (ಕ) 'ಮಡಿ (ಚ) 'ಮತ್ತಾ ಪುರಹನೊ (ಚ) "ನಾಥ (ಗ)

'ಶಂಕರನೊ ಬಹ್ಮನೊ ಶಿವ (ಕ) ಬ್ರಹ್ಮನೊ ಶಿವ ಶಿವ (ಕ) 'ಣಿಸಿ (ಚ)

ಸೋಮಕುಲ ನೃಪ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸ
 ನಾಮ ಮಂಗಳನಿಳಯ ಜಿತಸ
 ಗ್ರಾಮ ಧೀರ ವಿರೋಧಿಸಾಮಜಸಿಂಹ ದಯಶೀಲ
 ತಾಮಸನು ಮತಿಗೇಡ್‌ಮಾನವ
 ಪಾಮರನ ಗುಣದೋಷವೆಣಿಸದೆ
 ಪ್ರೇಮದಲಿ ನೀನೆನ್ನ ಸಲಹೆಂದು ಕೈಮುಗಿದ ೪
 ರೂಢಿಯಲಿ ನಾ ನಿಮ್ಮನರಿಯದ
 ಮೂಢಮತಿಯವಿವೇಕಿ ತುರಗವ
 ಹೂಡಿದಾಗಲೆರಡಕೆ+ಆದಿಯೊಳರಿದನೇ ತಾನು
 ಮಾಡಿದಪರಾಧಗಳನೊಂದನು
 ನೋಡಲಾಗದು ಚಿತದಲಿ ಖಯ
 ಷೋಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಲಹಬೇಕೆಂದೆರಗಿದನು ಪದಕೆ ೫
 ಈಪರಿಯೊಳೆನಲಾ ನೃಪನ ಸಂ
 ತಾಪವನು ಪರಿಹರಿಸಿ ನಳನೃಪ
 'ತಾಪಿರಿದು':ಮಣಿಭೂಷಣಂಗಳನಿತ್ತು ನಸುನಗುತ
 ಕೋಪವೆನಗಿಲ್ಲೆಂದಯೋಧ್ಯಾ
 ಭೂಪನನು ಮನ್ನಿಸುವ ಸಮಯದಿ
 ತಾಪಸರನೊಡಗೊಂಡು ಬಂದನುವೊಲಿದು ಮೈತ್ರೇಯ ೬
 ಬಂದ ಮುನಿಗವನೀಶ ಚರಣ
 ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ಚಾಚಿದನು ಮಕುಟವ
 ನಂದು ಪಿಡಿದದನು ನಸುನಗುತಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿದರ್
 ಎಂದನೆಲೆ ನಳನೃಪತಿ ನಿನಗೆ ಮು
 ಕುಂದನೊಲುಮೆಸದಾವಕಾಲದಿ
 ಸಂದಿರಲುಯಿನ್ನಾವುದರಿಲ್ಲೆಂದನಾ'ಮುನಿಪ್ ೭

ಲೋ (ಕ) 'ರಸನನುಮತಿಗೆ ತಾನೀಗ (ಚ) 'ದಿಂದೊಲಿದೆನ್ನ (ಕ) (ಅಡಿಗೆ (ಕ. 'ದೀಪ ತಾ
 (ಕ) 'ಭೂಪ (ರ

ಕಲಿಪುರುಷನಿಂದಾದುದುಪಹತಿ

ಲಲನೆ ಪುತ್ರರನಗಲಿ ಕಷ್ಟವ

ಬಳಸಿದೆಯಲಾ ನೊಂದು ಸತ್ಯವ ಬಿಡದೆ ಸಂಚರಿಸಿ

ಸುಲಭನಾದೆ ಕುಲಾಂಗನೆಯ ವ್ರತ

ಫಲದ ಪುಣ್ಯೋದಯದಿ ನಿಜಸಿರಿ

ಫಲಿಸಿತ್ತಿನ್ನೀ ಲೋಕದಲಿ ನಿನಗಾರು ಸರಿಯಿಂದ

೮

ಹರಿಯ ನೆಲೆಗೆಡಿಸಿದನು ಪರಮೇ

ಶ್ವರನ ಭಿಕ್ಷವನೆತ್ತಿಸಿದ ಸರ

ಸಿರುಹಭವ ತಾ ಶಿರವ ಹೋಗಾಡಿದನು ಪೂರ್ವದಲಿ

ಕರುಣಹೀನನು ನಿನ್ನ ಸೋಂಕಲು

ತರಿಸಿ ಛಲದಲಿ ತೊಡಚಿಬಿಟ್ಟನು ಮನದ ಭೀತಿಯಲಿ

೯

ಎಲ್ಲ ನೃಪರಂತಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮೀ

ವಲ್ಲಭನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ನಿನ್ನಲಿ

ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲನ ಕಲಿಪುರುಷನತಿಬೇಗ ತೆರಳಿದನು!

ಸಲ್ಲಿಲಿತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪದವಿಂ

ದೆಲ್ಲ ನಿನಗಹುದೆಂದು ಧರಣೀ

ವಲ್ಲಭನ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡಿದನು ಮೈತ್ರೇಯ

೧೦

ಎಂದು ಹರಸಿದನವನಿಪಗೆ ಮುದ

ದಿಂದ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳಲಿ ಮುನಿ

ವೃಂದಸಂತೋಷಿಸಿತುನೃಪ ಸಿಂಹಾಸನದೊಳಿರಲು

ಇಂದುವದನೆಯರಾರತಿಯ ನಲ

ವಿಂದಲೆತ್ತಿದರಲ್ಲಿ ಸತಿಯರು

ಸಂದಣಿಸಿ ಹಾಡಿದರು ಶೋಭಾನವನು ಮನವೊಲಿದು

೧೧.

'ಎಲೆ ನೃಪೋತ್ತಮ ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ | ವಲ್ಲಭನ ಬಿಂಬಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ | ವಲ್ಲ

ನಿನ್ನಲಿ ತಾನಿರಬಲ್ಲನೇ ಕಲಿಪುರುಷನತಿವೇಗದಲಿ ತಾ ತೊಲಗಿದನು (ಚ)

ಉದಿದವು ಕಹಳೆಗಳು ಶಂಖವು
 ನಾದಿಸಿತು ಭೇರೀ ಮೃದಂಗವಿ
 ನೋದದಿಂ ರಂಜಿಸಿತು ನಾನಾವಾದ್ಯ ರಭಸದಲಿ
 ಮೇದಿನೀಶ್ವರರಾಗಮುಯ್ಯಳ
 ನೋದಿಸಿದರವನಿಪಗಸತಿಗಿ
 ನ್ನೈದೆತನ ಮಿಗಿಲೆಂದು ಹರಸಿತು ಮುನಿವಧೂನಿಕರ ೧೨
 ಅರಸ ಕೇಳು ವಿದರ್ಭಪತಿ ಮುನಿ
 ವರರನುಪಚರಿಸಿದನು ಧರಣೀ
 ಸುರರಿಗಿತ್ತನು ಗೋಹಿರಣ್ಯಸುವಸ್ತು' ದಾನವನು
 ಕರಸಿಕೊಟ್ಟನು ನೃಪತಿಗಖಿಲಾ
 ಭರಣಗಳ ಕರಿತುರಗರಥವು
 ಪುರಜನರ ಸಂತೈಸಿ ಕಳುಹಿದನಖಿಲಬಾಂಧವರ ೧೩
 ಹರೆದುದೋಲಗವಲ್ಲಿ ಯಾಚಕ
 ವರರು ಕೊಂಡಾಡಿದರು ಧರಣೀ
 ಶ್ವರರು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಕ್ಕರು ತಮ್ಮ ನಗರಿಗಳ
 ಮರುದಿವಸ ಋತುಪರ್ಣ ನಳನೃಪ
 ಗೆರಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡಯೋಧ್ಯಾ
 ಪುರವ ಹೊಕ್ಕನು ಚೈದ್ಯ ಭೂಪತಿ ಮರಳಿದನು+ಪುರಕೆ ೧೪
 ಇಂದುಮುಖಿ ದಮಯಂತಿಯೊಡನಾ
 ನಂದದಲಿ ನಳನೃಪತಿ ಮಾವನ
 ಮಂದಿರದೊಳಗೆ ತಾನೊಂದುವತ್ಸರವಿದ್ದವಿಭವದಲಿ
 ಮುಂದೆ ನಮ್ಮಯ ನಿಷಧಪುರಿಗಾ
 ವಿಂದು ಗಮಿಸಲು ಬೇಕೆನುತ ತಾ
 ನಂದು ಭೀಮನೃಪಾಲನೊಡನಾಲೋಚಿಸಿದ ಹದನ ೧೫

'ನಿ (ಕ) ಧ್ವನಿಯು (ಚ) 'ಮಂಗಳ ನೋಡಿ ಶಿರವವನಿಪನ (ಚ) 'ರ್ಣ (ಕ). "ಮ
 (ಕ) 'ನಿಕರವ (ಕ) ತಾ ತನ್ನ ಪುರವರಕೆ (ಚ) 'ಳೊಂದೊರುಷವಿದ್ದನು ಎಂದಿಗೆ (ಕಚ)
 'ಗಿನ್ನೆ (ಕ) 'ಸುವ ಹದನು ತಾನೆಂತೆಂದು (ಕ)

ದಂಡು ನಡೆಯಲಿ ನಿಷಧ'ಪುರಿಗಾ'

ಭಂಡನೃಪ ಪುಷ್ಕರನ ಮಾತೇ

ನಂಡಲೆಯ ಫಲವಿಲ್ಲ ಸಾಕಿನ್ನೇಳಿಯೆಂದೆನುತ

ಮಂಡಲಾಧಿಪನೆನಲು ಭೂಪರ |

ತಂಡವೆದ್ದುದು ಕೂಡ ಭಟರು

ಧಂಡ ಕೈದುವ ಕೊಂಡು ನಡೆದರು ನಳನ ಸನ್ನೆಯಲಿ

೧೬

ತುರಗ ಹಲ್ಲಣಿಸಿದುದು ರಥ ಮೋ

ಹರಿಸಿ ತೆರಳಿತು ಸಂಗರಕೆ ಮದ

ಕರಿಗಳಿಟ್ಟಣಿಸಿದುದು ಕಾಲಾಳಿರದೆ ಸಂದಣಿಸಿ

ನೆರೆದುದಗಣಿತ ಸೈನ್ಯಸಾಗರ

ಮೊರೆವವೋಲ್ ಗಂಭೀರ ಭೇರಿಗ

ಳುರವಣಿಸೆ ಹೊರವಂಟ ನಳನೃಪನರಸ ಕೇಳೆಂದ

೧೭

ತುರಗಚರ್ಯವೆಂಟಣಿಸಿ ಹೂಡಿದ

ವರರಥಕೆ ಬಲವಂದು ಕೈದುವ

ಧರಿಸಿಯೇರಿದನರಸ ಮಂಗಳವಾದ್ಯ ರಭಸದಲಿ

ತೆರಳಿತಲ್ಲಿ ಮಹಾರಥರುತಿಸಂ

ಗರಕೆ ಮುಂಚುವ ಭಟರ ಗಡಣದಿ

ಧುರಕೆ ನಡೆದುರು ಮುಂದೆ ಸಾರುತ ಗೌರುಗಹಳೆಯಲಿ

೧೮

ಇದು ಕಣಾ ನಳನಂದು ವನವಾ

ಸದ ಪಯಣವಾದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ

ಪದುಳದಿಂದೇರಿಸಿ ವಿದರ್ಭಕೆ ಕಳುಹಿ'ಬಿಟ್ಟ ರ'ಥ

ಗದಗದಿಪ ನವರತ್ನ ನಿಚಯದೊ

ಳುದಿಸಿ ಮರ್ವ್ ಸುವರ್ಣ 'ಕೆಲಶವ

ಮದನ ನೆಲೆವಿಡೆನಿಸಿ ಮೆರೆದುದು ವರವರೂಢವದು

೧೯

'ನಗರಿಗೆ (ಕ) 'ಮೊಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ (ಕ) 'ಹವದ (ಚ) 'ದುದು (ಚ) 'ಸಿದ ರಥವು

(ಕ) "ದು (ಚ) 'ಕೆಲಸದ (ಚ) |

ಹೊಳೆವ ಸಿಂಧ'ದ ಸಾಲ ಯುಲ್ಲರಿ

ಗಳ ಪತಾಕದ ಛತ್ರ ಚಮರಾ

ವಳಿಗಳಿಂದಲಿ ಧಾತುಗುಂದಿದುದಶ್ರತಳ ಮುಸುಕಿ

ಉಲಿವ ಮಂಗಳ ಪಾರಕರ ಕಳ

ಕಳಿಗೆ ಮಿಗೆ ಹೆಬ್ಬಲ ಛಡಾಳಿಸೆ

ನಲ ಬಿರಿಯಿತಂದು ಬಿಟ್ಟುದು ನಿಷಧನಗರಿಯಲಿ

೨೦

ದಾಳಿಯಿಟ್ಟರು ಹರಿದು ದಿಕ್ಕಿನ

ಮೂಲೆಯವರಂಜಿದರು ಮುಮ್ಮೋನೆ

ಯಾಳು ಕವಿದುದು ಹಿಡಿದರಗ್ಗದ ಸೆರೆಯ ಸೂರೆಗಳ

ಕೇಳಿದನು ಪುಷ್ಕರನು ನಿಷಧನ |

ದಾಳಿ ಬರುತಿವೆ ಖತಿಯ ಭರದಲಿ

ಕಾಳಗಕೆ ನಳನೃಪತಿ ಬಂದನೆನುತ್ತ ಮುಳಿದಿದ್ದ

೨೧

ಆಗಲಿದಕೇನೀಗ ರಾಜ್ಯವ |

ನೀಗಿದಳಲಿನೊಳೊಮ್ಮೆ ಕದನಕೆ

ತಾಗಿದನು ತಪ್ಪೇನು ಬರಹೇಳಮ್ಮ ಸೈನಿಕನ

ಈಗಲೀತನ ಕಡಿದು ಸರೆಗಳ |

ಬೇಗ ಹಿಡಿಯೆಂದೆನುತ ನಿಜಬಲ

ಸಾಗರವ ನೆರೆಹಿದನು ಕಳುಹಿದ ತನ್ನ ದಳಪತಿಯ

೨೨

ಹರಿಗೆ ಖಡ್ಗ ಕರಾರಿ ತೋಮರ

ಪರಶು ಮುಧ್ಧರ ಕುಂತ 'ಬಲ್ಲೆ?ಹ

ಪರಿಘ ಚಕ್ರ ತ್ರಿಶೂಲ ಕಕ್ಕಡ ಭಿಂಡಿವಾಳಚಯ

ಸುರಗಿ ಸಬಳ ಮುಸುಂಡಿ ಮೊದಲಾ

ದುರುತರದ ಕೈದುಗಳ ಪಟುಭಟ

ರುರವಣಿಸಿ ತಾಗಿದರು ರಿಪುಮೋಹರವನನುಗೊಳಿಸಿ ೨೩ !

ಸೌಧ (ಕ) 'ಹೆಕ್ಕಳಿಸಿ ಛಡಾಳಿಸಿತು (ಚ) 'ಯನುಕಡುಭೀತಿ ಭಯದಲಿ ನಳಪತಿ ಕಾಳಗಕೆ

ಬಂದಹನೆನುತ (ಚ) 'ನಿನ್ನೂ (ಕ) 'ನಮ್ಮೊಳಗೀಗ (1) "ಳವನ (ಚ) 'ಶ (ಕ)

ಹೊಕ್ಕರಾಹವದೊಳಗೆ ಮೊನೆಯ

ಅಕ್ಷಲಿಸಿ ಬರೆ ಕಂಡು ಮರುರೇ

ಚುಕ್ಕಿಗಳಿರಾ ಎನುತ ಹೊಯ್ದು ಬೆರಸಿ ಪಟುಭಟರ

ಇಕ್ಕಿದರು ಸುರಗಿಯಲಿ ಕರಿಗಳ

2ತಿಕ್ಕಿ ತಿವಿದರು ತೇರುಗಳ ಮುರಿ

ದಿಕ್ಕಿ ಪರಿಘದೊಳೊರಸಿದರು ಕಾಲಾಳ ಮೋಹರಮ್ ೧೪

ಇಟ್ಟಣಿಸಿ ಬರೆ ತೇಜಿಗಳ ನೆರೆ

'ಕಟ್ಟಿ' ಖಂಡಿಸಿ ಭಟರನಾ ಬೆ

ನ್ನಟ್ಟಿ'ಕಡಿ'ದರು ಬೆರಸಿ ಬಹ ಬಲು ವೀರನಾಯಕರ

ಹೊಟುಗುಟಿದರರುಣಜಲ ಸಾ|

ಲಿಟ್ಟುದವನಿಯೊಳಮಮ ನೆರೆ' ಜಗ

ಜಟ್ಟಿಗಳು ಕಾದಿದರು ರಣದಲಿ ಸುರರು ಬೆರಗಾಗೆ ೧೫

ಸಾರಧಿಯನಚ್ಚರಿಸಿ ರಥಿಕರು

ತೋರಿದರು ಕೈಗುಣವ ಸರಳಿನ

ಸಾರದಲಿ ರಿಪುಭಟರ ತಲೆಗಳ ತರಿದರಲ್ಲಲಿ

ಕಾರಿದರು ರಕುತವನು ತೇರಿನ

ವಾರುವಂಗಳು ಮುಗಿದುವು ರಣ

ಧೀರರೆಚ್ಚಾಡಿದರು ಗಾಯದೊ'ಳೊರಲಿತುಭಯಬಲ್ ೧೬

ಕೆಡೆದ ತಲೆಗಳ ಸಿಡಿದ ಹುಬ್ಬಿನ

ಕಡಿದ ತೋಳ್ಳಳ "ನೆಗ್ಗಿದೆಲುಗಳ

ವುಡಿದ ತೊಡೆಗಳ" ಮಿದುಳ ಖಂಡದ ಹರಿದ ಕರುಳುಗಳ

11ಒಡೆದ ನತಿಗಳಿಂದ ರಕುತದ

ಮಡು ಹರಿಯೆ11 ತರಹರಿಸಲಾರದೆ |

ಪಡೆಮುರಿದು ಬರುತಿರಲು ಕಂಡನು ಖಾತಿಯೊಳು ನಳನು ೧೭

'ಕಂಡಿವರು ಕೈಯಿಕ್ಕಿದರು ತಿವಿದರು ಖಡ್ಗದಲಿ ರಾವುತರ ಸುಭಟರನು (ಕ)

ಕೂಡಿದರು ಕೈಯಿಂದ ತಿವಿದರು ಖಡ್ಗದಲಿ ರಾವುತರು ಸುಭಟರನು ಸೆಕ್ಕಿ (ಚ) 'ತೆಕ್ಕಿಗಡಿ

(ಚ) 'ಮುಕ್ಕುರುಕಿ ಖಡ್ಗದೊ (ಚ) 'ಮೂದಲಿಸಿ (ರ) 'ಥಟ್ಟು (ಕ) ತಿವಿ (ಕ) 'ಳಾಗಲಾ (ಚ)

'ಳುರುಳಿತಖಿಲ ಜನ (ಚ) 'ಒಡೆದ ತುಟಿಗಳ (ಚ) 10ಸಿಡಿದ ಹಲ್ಲುಗಳೊಡೆದ

ನೆತ್ತಿಯ (ಕಚ) ವುಡಿದ ತೊಡೆಗಳ ಮುರಿದ ಗೋಣಿನ ಮಡಹರಿದು (ಕಚ)

ಕರೆದು ಸಾರಥಿಗರುಹಿದನು ಪು
 ಸ್ಮರನ ಬಲ ಕೈಮಾರಿ ಬರುತಿರೆ
 ತಿರುಹು ತೇಜಿಯನಿತ್ತಲಿವದಿರನೊರಸಿ ಬೆನ್ನಿನಲಿ
 ಕರುಳ ತೆಗೆವೆನೆನುತ್ತ ಚಾಪಕೆ
 ತಿರುವನೇರಿಸಿ ಸರಳಿನಲಿ ಬೊ
 ಬೀರಿಯ ಧರೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿತವನೀಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ

೨೮

ಮುರಿದ ಬಲ ಸಂವರಿಸಿಕೊಂಡುದು
 ಮೊರೆವ ಕಹಳಾರವದ ಸನ್ನೆಯೊ
 ಳುರುಬಿತಾ ಬಲದೊಳಗೆ ಬೆರಸಿತು ನಳನ ಪರಿವಾರ
 ಅರಸನಾ ಸಮಯದಲಿ ಹೂಡಿದ
 ಸರಳ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಸೇದಿ ಬಿಡೆ ಕ
 ತ್ತರಿಸಿ ಬಿಸುಟುದು 'ರಿಪುನೃಪರ ಶಿರಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ!

೨೯

ಇಳೆ ಸರಳಮಯವಾಯ್ತು ಕೆಂಡದ
 ಮಳೆ ಕರೆದುದೆನೆ ಪುಷ್ಕರನ ಬಲ
 ದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದುದನೇಕರಿಪು ನೃಪಸೈನ್ಯ ಸಾಗರವು
 ಮಲೆತವರ ಶಿರಗಳನು ಖಂಡಿಸಿ
 ತಲೆಯ ಚಂಡಾಡಿದರು ರಥಿಕರು
 ಬಲುಗುದುರೆ ಕಾಲಾಳು ನೆಗ್ಗಿತು ನಳನ ಶರಹತಿಗೆ

೩೦

*ತೆರಹುಗೊಟೊಳಹೊಗಿಸಿ ಸದೆದನು
 ಬರಸಿಡಿಲು ಬಡಿವಂತ ರಿಪುಬಲ
 ಮುರಿದು ನಿಂದುದು ಗಾಯವಡೆದರು ವೀರ ಪಟುಭಟರು
 ಹುರಿಯೊಡೆದು ಮೈದೆಗೆದು ಸಲೆ ಕೈ
 ಮರೆದು ಕೈದುವ ಬಿಸುಟು ಪಡೆ ಮೊಗ
 ದಿರುಹಲೆಚ್ಚನು ಕೊಚ್ಚಿದನು ಪುಷ್ಕರ ಚತುರ್ಬಲವ

೩೧

'ಮತ್ತೆ ನೃಪನಾ ಶರವನಾಕ್ಷಣದಿ (ಚ) * ಈ ಪದ್ಯ ಕ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ.

ಗಾಳಿ ಮುರಿದೊಡೆ ಘನಮೇ
 ಘಾಳಿ ನಿಲುವುದೆ ನಿಷಧಪತಿಶರ
 ಜಾಳದಲಿ ಕಡಿವಡೆದು ಬಿದ್ದರು ರಾಯರಾವುತರು
 ಆಳು ಮುರಿದುದು ಕಂಡಮುಖದಲಿ
 ಹೇಳಲೇನಾನವರ ವಿಧಿಯನು
 ಸೋಲದಲಿ ಮನಗುಂದಿ ಹಾಯ್ದು ಬಿಟ್ಟ ಮಂಡೆಯಲಿ ೨೨
 ಆರುಸಾಸಿರ ತೇರು ಹಯ ಹದಿ |
 ನಾರು ಸಾಸಿರ ಕರಿಗಳಿಷ್ಟ
 ತ್ತಾರು ಸಾವಿರ 'ನೂರ' ಕಾಲಾಳೊಂದು ಲಕ್ಷದಲಿ
 ಸೇರಿತಂತಕಪುರಿಗೆ ಸರಳಿನ
 ಸಾರದಲಿ ರಿಪುಸೇನೆ ಮುರಿದುದ
 ನಾರು ಬಲ್ಲರು ಮಿಕ್ಕ ಸೇನೆಯನರಸ ಕೇಳೆಂದ ೨೩
 ಮರನ ಹುತ್ತವನೇರಿದರು ಸಂ
 ಗರದಿ ಕೈದುವ ಬಿಸುಟು ಸಲೆ ಮೈ
 ಮರೆದು ತೇಜಿಯನಿಳಿದು ರಾವ್ತರು' ಕೊರಳ ಸಲಹೆನುತ
 ಕರವ ಮುಗಿದರು ಜೋದರರು ಕೈ
 ಮರೆದು ಕದನದ ಗಾಯದಲಿ ನೂಂ
 ದೊರಲಿ ಬಾಯಲಿ ಬೆರಳನಿಟ್ಟುದು' ವೈರಿಪಾಯದಳ ೨೪
 ಮುರಿದು ಬರುತಿದೆ ಜೀಯ ಬಲ ನಿಲ
 ಲರಿದು ನಮ್ಮದು ನಳನೃಪಾಲನ
 ಶರಹತಿಗೆ ನೆರೆಮುಗ್ಗಿ ಕೆಡೆದುದು ತಾರುತಟ್ಟಿನಲಿ
 ತರಹರವನಾ ಕಾಣೆನೀ ಮೋ
 ಹರಕೆ ಗತಿಯೇನ್ನಲು ಪುಷ್ಕರ
 ಭರದಿ ಕೋಪದೊ?'ಳಂದು' ಕರೆಸಿದನಾಗ ನಿಜಬಲವ ೨೫

ತುರಗ (ಕ) 'ಮಡಿ (ಕ) 'ಬಿಸುಟು ಪರಾಜಿತರು (ಚ) "ಕ್ಕಿತು (ಕ. ಬಲವು ನಮ್ಮದು

ನಿಲಲರಿದು ಕಾತರಿಸಿ ಮತ್ತಾ ನಳನೃಪನ ಶರಹತಿಗೆ ಕೆಡೆದುದು (ಚ) 'ಯಾರ (ಚ) 'ಳದ್ದು (ಕಚ)

ಅರಸ ಕೇಳರಮನೆಗೆ ಬಂದನು
 ವುರುತರದ ಕೈದುಗಳ ತರಿಸಿಯಿ
 ಧುರವಿಜಯರಿಗೆ ಕರಸಿಕೊಟ್ಟನು ಚಾಪಮಾರ್ಗಣವ ಕ
 ರಿತುರಗ ಕಾಲಾಳು ನೆರೆದುದು
 ಮೊರೆವ ವಾದ್ಯದ ರಭಸದಲಿ ಸಂ
 ಗರಕೆ ಪಯಣವ ಮಾಡುತಿರ್ದನು ನೃಪತಿ ಕೇಳೆಂದ ೨೬
 ತೆಗೆದು ಹಿಂದಕೆ ನಿಷಧಪತಿ ಕಾ
 ಳೆಗದಿ ಹಿಡಿಸಿದ ಧರ್ಮಗಹಳೆಯ
 ವಿಗಡಪುಷ್ಕರನಿತ್ತ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಲಿ'ಖತಿಮಸಗಿ'
 ಹಗೆಗೆ ಜಯವಾಯ್ತಿದಿನಲಿ ತಾ
 ಹೊಗುವೆನಹಿತರ ಮುರಿವೆನೆನೆ ಕೈ |
 ಮುಗಿದು ಬಿನ್ನೈಸಿದನು ವರಮಂತ್ರೀಶ ಪುಷ್ಕರಗೆ ೨೭
 ಅರಿಭಯಂಕರ ನೈಷಧನ ಸಂ
 ಗರದಿ ಗೆಲುವವರಾರು ದೇವಾ
 ಸುರರು ನಿಲಲರಿದರಸ ಮಿಕ್ಕಿನ ನರರ ಪಾಡೇನು
 ಮರುಳುತನ ಬೇಡಿನು ನೃಪನನು
 ಕರಸಿ ಸಂಧಿಯ ಮಾಡಿ ಜೂಜಿನ
 'ಮರುವಲಗೆಯಲಿ' ಗೆಲುವುದುಚಿತವಿದೆಂದನಾ ಮಂತ್ರಿ ೨೮
 ವೀರಸೇನನತನಯ ನಿಷಧನ
 ಸೇರಿದಳು ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸೇನಾ
 ಭಾರದಲಿ ಋತುಪರ್ಣ ಚೈದ್ಯವಿದರ್ಭ ಮೊದಲಾದ
 ಭೂರಿನೃಪರೋಲೈಸುತಿರೆ ಸರಿ
 ಯಾರು ಸಂಗ್ರಾಮದಲಿ ನಳನಲಿ
 ಮಾರಿ ಕೈಮಾಡಿದರೆ ತಪ್ಪದು ಮರಣ ನಿನಗೆಂದ ೨೯

* ಹೊರವಂಟ (ಕ) 'ಪರಮ ಪಂಥದಿ (ಗಜ)

ಎನಲು ಕೇಳುತ್ತಾ ಮಾತಿನಲಿ ಬಂ
 ದನು ನಳನ ಕಂಡನು ಮಹೀಪತಿ
 ಯನಗೆ ನಿಮ್ಮಲಿ'ಕದನವೇತಕೆ ಸಾಕದಂತಿರಲಿ
 ಜನಪತಿಗಳೀಕ್ಷಿಸಲಿ ಮರುಜೂ
 ಜಿನಲೆ ನಿಪುಣರು ನಾವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ
 ಮನಕೆ ಹರುಷಿತವಾಗಲಾಡುವನೆಂದ ನಸುನಗುತ ೪೦
 ಎಲವೊ ಕೆಳನ್ನಾದುದಾಗಲಿ
 ಕಲಹಕಂಜುವೆ ನೀನು ಜೂಜಿನ
 ಬಳಕೆಯಲಿ ಬಲ್ಲಿದನು ನಮ್ಮನು ಕರೆದೆ ತಪ್ಪೇನು
 ಕಲಹವಾಗಲಿ ಜೂಜಿದಾಗಲಿ
 ಗೆಲುವೆ ನಿನ್ನನು ಕುಟಿಲಹೃದಯದ
 ನೆಲೆಯ ಬಲ್ಲೆನು ನಿನಗೆ ಮನವೊಲಿದುದನು ಮಾಡೆಂದ ೪೧
 ಅರಸ ಕೇಳಾ ಪುಷ್ಕರನು ತ
 ನರಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದನಾ ಕಲಿ
 ಪುರುಷನಿಂದಲಿ ಮುನ್ನ ಗೆಲಿದಗ್ಗಲಿಕೆಯಲಿ ನೃಪನ
 'ಪಿರಿದು ತಾ'ಗಲ ಬಲ್ಲನೆಂದಾ
 ಪ್ರರನು ಕರೆಸಿದನೋಲಗದಿ ಕು
 ಳ್ಳಿರಲು 'ತಂದ'ರು ಸಾರಿಗಳ ನಿಲಿಸಿದರು ಸಮ್ಮುಖದಿ ೪೨
 ನಳನ್ನಪತಿ ನೀ ಗೆಲಿದೊಡೀ ಭೂ
 ಲಲನೆಯನು ತಾ ಬಿಡುವೆ ಸೋತರೆ
 ಬಳಿಕ ದಮಯಂತಿಯನು ನನಗೊಪಿಸುವುದೆಂದೆನಲು
 ಇಳೆಯೊಳಿಕ ಭೂರಹದ ಹೃದಯದ
 ನೆಲೆಯ ಬಲ್ಲಗ್ಗಲಿಕೆಯಲಿ ತಾ
 ಗೆಲುವೆನೆಂದೊಪ್ಪಿದನು ಮನದಲಿ ಧೈರ್ಯಪರನಾಗಿ ೪೩

ಹೂಡಿದರು ಸಾರಿಗಳ ನೆತ್ತವ

ನಾಡಿದರು ಮನ ನಲಿದು ಖಾಡಾ

ಖಾಡಿಯಲಿ ದುಗ ಬಾರ ಯಿತ್ತಿಗವೆಂಬ ರಭಸದಲಿ

ಬೇಡಿದರೆ ಬೀಳುವುದು ದಾಯದ

ರೂಢಿ ಜಳುಪಿಸೆ ಹೊಳೆವ'ದಾಳದ

ರೂಡಿಗಚ್ಚರಿ'ಯಾಗೆ 'ನಳನ್ಯಪ ಗೆಲಿದು ಬೊಬ್ಬಿರಿದ

೪೪

ಖಿನ್ನನಾದನು ಪುಷ್ಕರನು ಹರು

ಷೋನ್ನತಿಯ ಬೀಳ್ಕೊಡಲು ಗುಣಿಸಂ

ಪನ್ನನೇರಿದ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನವ ನಳಪತಿ

ಪನ್ನಗಾರಿಧ್ವಜನ ಕೃಪ ನಿನ

ಗಿನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಸಲೆಂದು ಮುನಿಜನ

ರುನ್ನತದಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಹರಸಿದರೆಲ್ಲ ಧರಣಿಪನ

೪೫

ದೇವದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಿದುದು ದಿವಿ

ಜಾವಳಿಗಳಭ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸಿ

ಹೂವಿನಲಿ ಮಳೆಗರೆದರಾಗ ನೈಪಾಲನಂಗದಲಿ

ಕೋವಿದರು ಸುಜನಾವನೀಶರು

ಸೇವಿಸಲು ಧರೆ ನಲಿಯ ನೃಪ ರಾ

ಜೀವಲೋಚನನಂತೆ ಸಿಂಹಾಸನದಿ ರಂಜಿಸಿದ

೪೬

ಬಂದು ಕಂಡರು ಪುರಜನರು ನಲ

ವಿಂದ ಕಾಣಿಕೆ'ಗೊಟ್ಟು' ಸುರಕುಲ

ವೃಂದ ನಲಿಯಲು ಮಂತ್ರಿಬಾಂಧವರೆಲ್ಲ ಕೈಮುಗಿದು

'ವಂದಿಸುತಕುಳ್ಳಿರಲು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ

ತಂದರಾರತಿಗಳನು ನೃಪಗರ

ವಿಂದಮುಖಿಯರು ಹರುಷದಿಂದೆತ್ತಿದರು ಮನವೊಲಿದು

೪೭

'ಪಾಶಗೆ (ಕ) ಜೂಜಿನ (ಚ) 'ಯೆನಲು (ಚ) ತಿಳಿಸಿದನು ವರ (ಕ) "ಯಿತ್ತು (ಕ) 'ಛಂದದಲಿ (ಕ)

ನಲವು ಹಿಂಗಿದ ಪುಷ್ಕರನ ಮನ
 ವೊಲಿದು ಮನ್ನಿಸಿ ಕರೆದು ನಳನೃಪ
 ಕಲಿಪುರುಷನಿಂದಾದುದುಪಹತಿ ನಿನ್ನ ತಪ್ಪೇನು
 ಹಲವ ಹಂಬಲಿಸದಿರು ನಿನ್ನಲಿ
 ಚಲವು ನಮಗಿನಿತಿಲ್ಲ ಮುನ್ನವೊ
 ಲಿಳೆಯ ಪಾಲಿಸು ನಮ್ಮ ನೀನೋಲಗಿಸು ಹೋಗಿಂದ

೪೮

ಎನಲು ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ ಪುಷ್ಕರ
 ವಿನಯದಲಿ ತಾನೆರಗಿನಿಮ್ಮಡಿ
 ವನಜತೆಡೆಗೆಪರಾಧಿಯಾದನಗಾವ ಗತಿಯಹುದೊ
 ಜನಪ ಸಲಹು ಕೃತಘ್ನನನು ಸ
 ಜ್ಞನ ಶಿರೋಮಣಿ ನೀನು ಗುಣಹೀ
 ನನನು ಕೃಪೆಯಲಿ ರಕ್ಷಿಸೆಂದೆರಗಿದನು ಪದಯುಗಕೆ

೪೯

ತನುವ ಸೈಗೆಡದಿಹನನೆಬ್ಬಿಸಿ
 ಜನಪನೆಂದನು ಪೂರ್ವಫಲ ಸಂ
 ಜನಿಸಿದಕಿನ್ನಾರು ಮಾಡುವುದೇನುಯನುತವನ.
 ವಿನಯ ವಚನಕೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟನು
 ಕನಕಮಣಿ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಕಾಂ
 ಚನವರೂಢವನಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿ ಕಳುಹಿದನು ಮನೆಗೆ

೫೦

ಕರೆಸಿದನು ಬಾಂಧವರ ಮಂತ್ರಿ
 ಶ್ವರರ ವಿದ್ವಾಂಸರ ನೃಪಾಲರ
 ಕರಣಿಕರನಾಪ್ತರನು ಹಿರಿಯರ ವೀರಪಟುಭಟರ
 ವರಸಚಿವ ಸಾಮಂತ ಮಲ್ಲರ
 ತರುಣಿಯರ ನಟಗಾಯಕರ ಸುಜ
 ನರಿಗೆ ಮನ್ನಿಸಿಕೊಟ್ಟನುಡುಗೊರೆಗಳ ಮಹೀಪಾಲ

೫೧

1 ಪುಷ್ಕರ ವಿಜಿತನಾಗಿಯೆ (ಚ) 'ನಡಗಿ (ರ) 'ಸೇವೆಗೆ ಗತಿಯದಾವುದು ಯನುತ ಬಿಸೆ
 (ಚ) 'ನೃಪತಿ (ಕ)

ಕನಕರತ್ನ ಪ್ರಭೆಯ ಸಿಂಹಾ
ಸನದೊಳೊಪ್ಪಿದನುಭಯ ಪಾರ್ಶ್ವದಿ
ವನಿತೆಯರು ಚಿಮ್ಮಿದರು ಸಿತಚಾಮರವನಾ ನೃಪಗೆ
ಜನಪತಿಗಳಿಕ್ಕಲದಲಿ ಮಂತ್ರಿ |

ಜನ'ಪುರೋಹಿತ ಮಲ್ಲಗಾಯಕ
ವನಿತೆಯರ ಗಡಣದಲಿ ಮೆರೆದುದು ನೃಪತಿಯಾಸ್ಥಾನ

೫೨

ಚಿಂತೆ ಬಲಿದು ವಿದರ್ಭದಲಿ ದಮ
ಯಂತಿ ಕೆಳದಿಯರೊಡನೆ ನುಡಿದಳು
ಪಂತದಲಿ ಪುಷ್ಕರನ ಗೆಲಿದನೂ ಸೋತನೋ ನೃಪತಿ
ಕಂತುಪಿತನ ಕೃಪಾವಲೋಕನ

ವೆಂತಿಹುದೊ ತನಗೆಂಬ ಸಮಯದೊ

ಳಂತರಿಸದೈ'ತಂದರಲ್ಲಿಗೆ ನಳನ ಮಂತ್ರಿಗಳು

೫೩

ತಾಯೆ ಬಿನ್ನಹವಿಂದು 'ನಮ್ಮನು
ರಾಯನಟ್ಟಿದ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ನಿ
ರಾಯಸದಿಪುಷ್ಕರನ ಗೆಲಿದನು ಸಕಲರಾಜ್ಯವನು
ನ್ಯಾಯದಲಿ ಕೈಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮನು
ಪ್ರಿಯದಿಂ ಬರಹೇಳಿದನು ಕಮ

ಲಾಯತಾಂಬಕಿ ಬಿಜಯಮಾಡೆಂದೆರೆಗಿದರು ಪದಕೆ

೫೪

ಕೇಳಿ ಹರುಷಿತೆಯಾದಳವರಿಗೆ |
ಪಾಲಿಸಿದಳಾಭರಣ ವಸ್ತುವ
ಲೋಲಲೋಚನೆ ಬಂದು ತಂದೆಗೆ ನಮಿಸಿ ವಿನಯದಲಿ
ನಾಳೆ ಪಯಣವ ಮಾಡಿ ನಿಷಧನೈ
ಪಾಲನಲ್ಲಿಗೆ ತನ್ನ ಕಳುಹನೆ

ಬಾಲಕಿಯ ನುಡಿಗೇಳಿ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದನು ಭೀಮನೃಪ

೫೫.

1 ದಿ ಮಂತ್ರೀಶ್ವರರು (ಚ) 'ದಲುದು ಕಾತರದಿ (ಗಜ) 'ನಿಮ್ಮಯ ರಾಯನಟ್ಟಿದನಲ್ಲಿ
ಸಂತಸದಿ (ಚ)

ತೆಗೆಸಿದನು ಭಂಡಾದರಲಿ ಬಗೆ
 ಬಗೆಯ ವಸ್ತುವ ಸುಭಟರಿಗೆ ಝಗ
 ಝಗಿಪ ಹೊನ್ನಾಯುಧವ ನವರತ್ನಗಳ ತೊಡಿಗೆಗಳ
 ಸುಗುಣಿಯರು ಮೊದಲಾದ ಪರಿವಾ
 ರಗಳಿಗಿತ್ತನು ಪಯಣದಲಿ ತೇ.

ರುಗಳ ಶೃಂಗರಿಸಿದರು ಬಿರುದಿನ ಸಿಂಧಗಳ ನೆಗಹಿ

೫೬

ಬಿ' ಗುಹನೇರಿಸಿ ಹಯಗಳನು ರಂ

ಚೆಗಳ ಹಮ್ಮಿದರಾನೆಯಲಿ ಸ
 ತ್ತಿಗೆಗಳನು ಪಲ್ಲೆಸಿದರು ಮೇಲೆಸೆವ ಕಳಶದಲಿ
 ಸೊಗಸುದೋರುವ ಭಟರ ನೆರೆ ಕೈ
 ದುಗಳ ಹೊಳಹಿನ ನೃಪರ ಬಳಿಯಲಿ

ನೆಗಹಿ ಬೀಸುವ ಚೌಕಗಳ ಸಂಭ್ರಮದೊಳೊದಗಿದರು

೫೭

ಮಣಿರಥಂಗಳ ನಡುವೆ ಸುಳಿವಂ

ದಣದ 'ರಾಯರ' ಮಧ್ಯದಲಿಯುರ
 ವಣಿಪ ಮತ್ತಗಜಂಗಳಲಿ ಮಾವುತರ ಕಳಕಳದ
 ಕುಣಿವ ತೇಜಿಯ ರಾವುತರ ಸಂ
 ದಣಿಗಳಲಿ ಚತುರಂಗಬಲವಿ

ಟ್ಟಣಿಸಿ ನಡೆದುದು ಸಾಲುತ್ತಿಗೆಗಳ ವಿಡಾಯಿಯಲಿ

೫೮

ನಾರಿಯರ ಸಂದಣಿಯು ನೆರೆದುದು

ತೇರಿನಲಿ ಕೆಲರಂದಣದಿ ಕೆಲ
 ರೇರಿದರು ವಾಜಿಗಳ ಗಜಕಂಠರದ ಗದ್ದುಗೆಯ
 ಸೇರಿ ನಡೆದರು ಮುಂದೆ ಘನಗಂ
 ಭೀರವಾದ್ಯದ ರಭಸ ತಾನದು

ಭೋರಿಡಲು ಹೊರವಂಟಳಂಗನೆ ಸಕಲವಿಭವದಲಿ

೫೯

* ಗಿದು ತೆತ್ತಿ (ಕ) 'ಚಾಮರಂ (ಕ) 'ಸಾಲಿನ (ಚ) 'ದುದು (ಕ)

ಬಂದಳಾ ದಮಯಂತಿ ದೇವ ಮಂ
 ಕುಂದ ರಕ್ಷಿಸುಯನುತ ತನ್ನಯ
 ನಂದನರಸಹಿತೇರಿದಳು ಮಣಿಮಯವರೂಢವನು
 ಹಿಂದೆ ಮುಂದಿಕ್ಕೆಲದ ನಾರೀ
 ವೃಂದ ನಡೆಯಲು ಮನದ ಹರ್ಷ
 ನಂದದಲಿ ನಡೆತಂದು ಹೊಕ್ಕಳು ನಿಷಧಪಟ್ಟಣವ ೬೦
 ನೋಡುತಿದರ್ರು ಪುರಜನರು ನೆಲೆ
 ಮಾಡದುಷ್ಟರಿಗೆಯಲಿ ಮಿಗೆ ಕರು
 ಮಾಡದೆಡೆಯಲಿ ಸೌಧಗಳ ಜಾಲಂಧ್ರಶಿಖರದಲಿ
 ನೋಡುವರ ತಾ ನೋಡಿ ನಸುನಗು
 ತಾಡುವರ ನೃತ್ಯದಲಿ ಗಾನವ
 ಪಾಡುವರ ಕಂಡಲ್ಲಿ ನಲಿಯುತ ಬಂದಳರಮನೆಗೆ ೬೧
 ಬಾಗಿಲಲಿ ರಥವಿಳಿದು ಬಳಿಕ ಸ
 ರಾಗದಿಂದೊಳಹೊಗಲು ಪಣ್ಯಾಂ
 ಗನೆಯರಾರತಿಯನತ್ತಿದರತುಳವಿಭವದಲಿ
 ಭೋಗಿಶಯನನ ಕರುಣ ನಿಮಗುಂ
 ಟಾಗಿ ಸುಖಿಯಾಗೆಂದು ಹರಸಿದ
 ರಾಗ ಮುನಿನಿಕುರುಂಬಕ್ಷತೆ ತಳಿದರಂಗನೆಗೆ ೬೨
 ಹರಕೆಗಳ ಕೈಕೊಳುತ ಸತಿ ಬಂ
 ದರಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕಳು ನೃಪಾಲನ
 ಚರಣಕಮಲಕೆ ನಮಿಸಿ ಪಡೆದಳು ಪತಿಯ ಚಿತ್ತವನು
 ಅರಸ ಕೇಳೈ ನಿಷಧಪತಿ ನಿಜ
 ತರುಣಿಸುತರೊಡಗೂಡಿ ಮಂಗಳ
 ಕರದೊಳೊಪ್ಪಿದ ಸಕಲದೇವಾಮರರು 'ನಲಿದಾಡೆ ೬೩

* ಸತಿಗೆ (ಕ) 'ಕುಲವೃಂದ (ಕಚ) 'ಕೊಂಡಾ (ಚ)

ಪರಮಪುಷ್ಯೋದಯನು ಸದ್ಗುಣ
 ಭರಿತ ಸತ್ಯಸು'ಭಾ'ಷಿತನು ಸಂ
 ಗರಸುಧೈರ್ಯನು ನಿತ್ಯನಿರ್ಮಲ ನಿಗಮಕೋವಿದನು
 ಅರಸುಕುಲಪವನನು ನಳಭೂ
 ವರನು ಸಿಂಹಾಸನದಿ ರಂಜಿಸಿ
 ಧರೆಯನಾಳಿದ ವರಪುರದ ಚೆನ್ನಿಗನ ಕರುಣದಲಿ ೭೪
 ಮುನಿಕುಲಾಂಬುಧಿಚಂದ್ರರೋಮಶ
 ಮುನಿಪ ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು ನಳಭೂ
 ಪನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕೇಳಿ ತಲೆತೂಗಿದನು ಯಮಸೂನು
 ಮನಕೆ ಹರುಷಾನಂದವಾಯ್ತಲೆ
 ಮುನಿಪ ನಿಮ್ಮಡಿ ಕರುಣದಲಿ ಯಿಂ
 ದೆನಗೆ ಫಲಿಸಿತು ಪುಣ್ಯವೆಂದೆರಗಿದನು ಚರಣದಲಿ ೭೫
 ದೇವ ಮುನಿಗಳು ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು
 ಪಾವನವ ಮಾಡಿದಿರಿ ನಮಗಿ
 ನ್ನಾವುದರಿದುಂಟಿನ್ನು ಪಾರ್ಥನ ಹದನವೇನರಿಯೆ
 ಆ ವಿವರವೆನಗಿನ್ನು ತಿಳುಹನ |
 ದೇವನಗರಿಯೊಳಿಂದ್ರನಲಿ ಗಾಂ
 ಡೀವಿ ಸುಸ್ಥಿರನರಸ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ನೀನೆಂದ ೭೬
 ಎಲೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಕೇಳು ಲೋಕದ
 ಲಲನೆಯರ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು
 ಚೆಲುವೆಯರು ಗುಣಶೀಲ ಸಂಪನ್ನೆಯರು 'ಭುವನದಲಿ
 ನಳಿನಮುಖಿ ದಮಯಂತಿ ಸೀತಾ
 ಲಲನೆ ದ್ರೌಪದಿ ಚಂದ್ರಮತಿ ಕೋ
 ಮಲೆಯರಚ್ಯುತನೆಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ರಾಜವನಿತೆಯರ ೭೭

* ಭೂ (ರ) 'ಚದುರಯರು (ಕ)

ನಿನಗೆ ಪಟ್ಟದ ಮಹಿಳೆ ದ್ರೌಪದಿ
 ವನಿತೆಯೆರೆ ಸಾಮಾಜ್ಯಸಂಪದ
 ವಿನಿತು ಸತಿಯಿಂದಾಗುವುದು ಕಾಮ್ಯಗಳು ಸಿದ್ಧಿಪುಪ್ಪ
 ಜನಪ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ನಾಳಿನ
 ದಿನದಿ ಬಹ ನಿನನುಜನರ್ಜುನ
 ಮನದ ಚಿಂತೆಯ ಬೀಳುಕೊಡು ಸುಖಿಯಾಗು ನೀನೆಂದ ೨೮
 ಹರನು ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ದೇವಾ
 ಸುರರು ನಿಮಗೊಳ್ಳಿದರು ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ವರನು 'ನಿಮಗಿನ್ನಂತರಂಗದ ಪರಮಸಖನಿರಲು
 ಮರುಗಲೇಕಿನ್ನಾವುದರಿದೆಲೆ
 ಧರಣಿಪತಿ ಸಾಕಿನ್ನು ರಾಜ್ಯದ
 ಸಿರಿ ನಿನಗೆ ಬಂದವುದು ರಿಪುಸಂಹಾರವಹುದೆಂದ ೨೯
 ಎಂದು ಬುದ್ಧಿಯ ಹೇಳಿ ಮುನಿ ಯಮ
 ನಂದನನ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ತಾಪಸ
 ವೃಂದಸಹಿತಲ್ಲಿಂದ ಹೊರವಂಟನು ನಿಜಾಶ್ರಮಕೆ
 ಅಂದು ಯಮಳರು ಧೌಮ್ಯಬ್ರೌಪದಿ
 ಸಂದ ಮುನಿಜನರಹಿತ ಯಮಸುತ
 ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು ಪರ್ಣಶಾಲೆಯನಧಿಕಹರುಷದಲಿ ೨೦
 ಈ ಕಥೆಯನಾಲಿಸುವ ಜನರಿಗೆ
 ನೇಕಸುಖ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪದವಿಯ
 ನಾ ಕಮಲಲೋಚನನು ವರಪುರದರಸ 'ಪಾಲಿಸುವ
 ಲೋಕಪಾವನ ನಳನ ಕಥೆಯ ನಿ
 ರಾಕರಿಸಿದವರಧಿಕ ನರಕದ |
 ಲೋಕವಾಳುವರೆಂದು ರೋಮಶ ನುಡಿದನರಸಂಗೆ ೨೧

* ನಿಮ್ಮೊಳಗಂ (ಕ) 'ಯೊಳ (ಕ) 'ಮನ್ನಿಸುವ (ಕ 'ದೊಳಿರದೆ ಆ (1)

ಮೇದಿನಿಯೋಳೀ ಪುಣ್ಯ ಚರಿತೆಯ

'ನಾದರಿಸಿ ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳುವ

ಸಾಧುಸಜ್ಜನರಾದವರಿಗಹುದಖಿಳ ಕೈವಲ್ಯ

ವೇದಗೋಚರ ಕೃಷ್ಣ ವರಪುರ

ದಾದಿಕೇಶವನಮರವಂದಿತ

ನಾದಿನಾರಾಯಣನು ಸಲಹುವನಖಿಳ ಸಜ್ಜನರ

1 ಸದಾಕಾಲದಿ ಬರದು ಕೇಳೊಡೆ (ಚ)